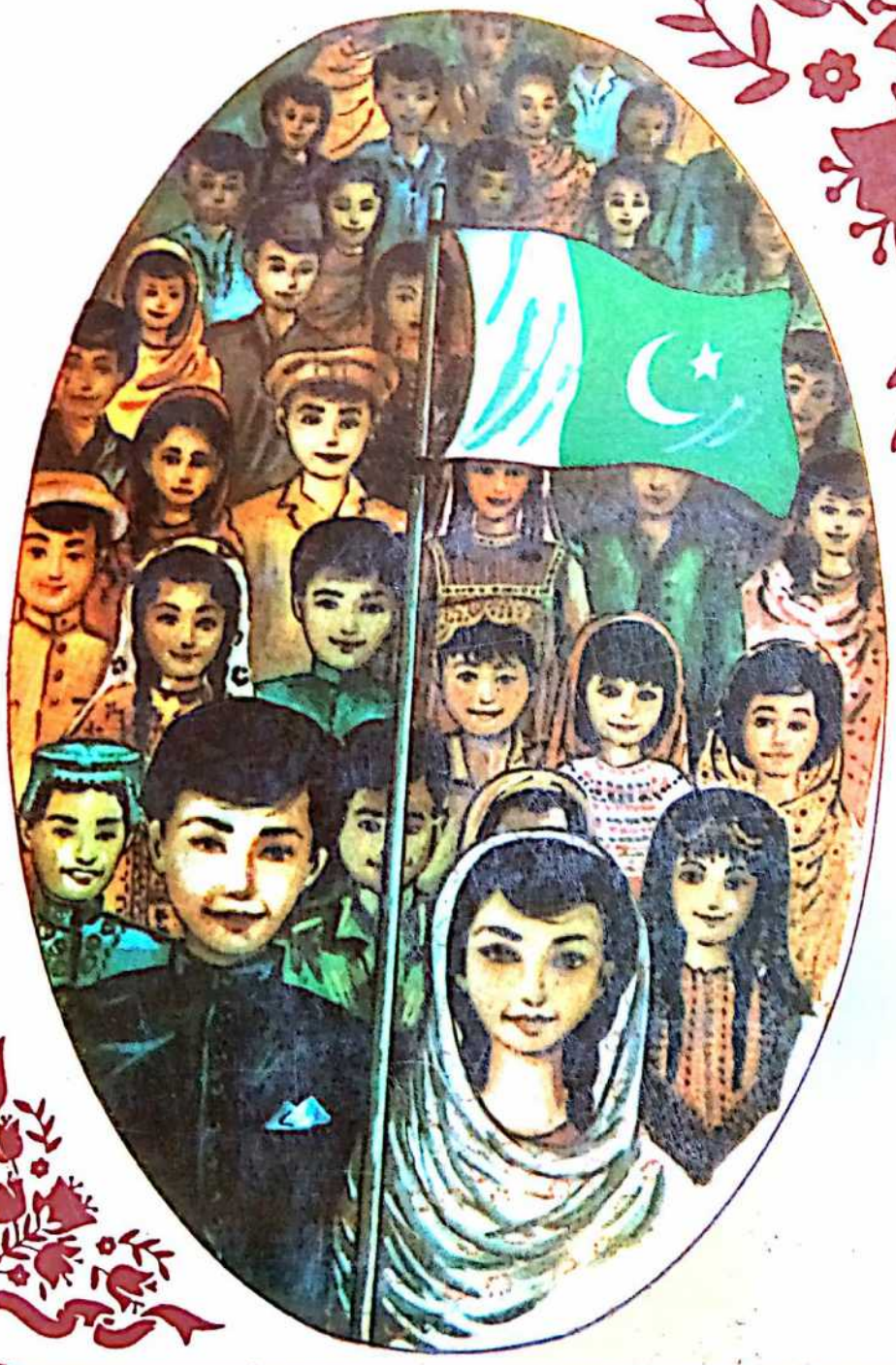
مَن پاکستانی آں

Scanned by CamScanner

من پاکستانی آں

ردبند — بانگ ثاقبہ رحیم

چہرہ بدل — میر مٹھا خاں مری

غوث بخش صابر

سنہ ۱۹۸۵ء

Book No. 2067

سیلز اینڈ سروس، کوئٹہ

Scanned by CamScanner

891.531

چھاپ کنوک ـــــ سیلز اینڈ سروس کوئٹہ

چھاپ عرسال ـــــ ۱۴۰۶ ہجری (پانزدہمی صدی)

چھاپ جاہ ـــــ علی پرنٹرز لاہور

بہائ ـــــ پچاس روپے

Scanned by CamScanner

ردبند

پہچہ آر		۵
منت واری		۷
مئے دین		۸
معراج مصطفٰے	بانک ثاقبہ رحیم	۹
من پاکستانی آں	افضال احمد نسیم	۱۵
آجوئی ءِ جہد		
مئے آجوئی چن لاپنج	ابوسلمان شاہجہانپوری	۱۸
آبریشمی دسمال	احمد جواد	۲۲
پاکستان ءِ لیکا	سیّد انور شاہ	۲۵
واندگانی دیوان	عبدالسلام خورشید	۲۸
پاکستان جُہد	محمد ندیم قریشی	۳۰
پیریں مات	بانک عائشہ احمد	۳۳
روچاں گوُزوکیں	احرار نقوی	۳۶
گُڈی ءِ پُھپونک	ناصر علی صدیقی	۴۲
یک حالینی ءِ یک قصہے	اسلم کاشمیری	۴۴
قیمتی انامت	شفیق الرحمٰن	۴۷
پاکستان ءِ ماناچے	بانک سفینہ لودھی	۴۹
اقبال ءِ پاکستانی چک	بانک ثاقبہ رحیم	۵۲

Scanned by CamScanner

مئے قائد		۵۷
کسانی ءِ رُژن	بانک ثاقبہ رحیم	۵۸
ہوشمندیں کساں سال	صدّیق شاہین	۶۴
ناحدار پتہ پیش اچ کندہ ءَ	محمد شمیم حسین	۷۰
مایکّ ایں	بانک ثاقبہ رحیم	۷۴
		۷۸
مئے بیرک		
نوکیں داستال ءِ بیرک	عبدالصمد شاہین	۷۹
قومی بیرک ءِ پچ شانگ		۸۰
بیائے کہ ہمتوار بہان	بانک حجاب شمیم	۸۲
ماہیرک ءِ پچ شانت	بانک ثمینہ اعجاز	۸۴
مئے بیرک	محمد شمیم حسین	۸۷
مئے پاکستان		۸۹
پاکستان راہشون	صِدّیق شاہین	۹۰
زیبائیں پاکستان	صِدّیق کلیم	۹۲
زندگیں نشان منی نشان	اشرف کاکوٹوی	۹۴
سئے سرشم	ڈاکٹر صابر آفاقی	۹۷
لیپہ ءِ سرشم	محمد شفیق	۹۹
ماکہ ہمت بکناں	محمد شمیم حسین	۱۰۲
گامے دگر دیماترءَ	بانک درشہوار عزیز	۱۰۵

Scanned by CamScanner

قومی پربند

پاکستان شات بیئے		۱۰۷
سرمچا رانی وطن	کریم بخش دشتی	۱۰۸
مکہیں ڈیہہ پاکستان	مراد ساحر	۱۰۹
مئے وطن	عطا شاد	۱۱۰
سبزیں بیرک	قاضی عبدالرحیم صابر	۱۱۲
کوہ وزھگ	غوث بخش صابر	۱۱۳
	مجتبیٰ حسین	۱۱۴

قصّہ

گونڈلکیں ماہیگ	عطا شاد	۱۲۸
موسمانی پیرا	عبدالغنی	۱۳۱
سچائیں محبت	بانک ثاقبہ رحیم	۱۳۴
ڈغارءِ استار	میرزا ادیب	۱۳۸
چھے مہرتہ چھے محابا	بانک ثاقبہ رحیم	۱۴۷
براث وگہار	بانک ثاقبہ رحیم	۱۵۳
ہارسینگھارءِ پھُل	بانک ثاقبہ رحیم	۱۵۹
چھیارگہار- چھیار اِستار	بانک ثاقبہ رحیم	۱۶۶
نرم نرمیں آس	بانک ثاقبہ رحیم	۱۸۲
وھشیں شہد	بانک ثاقبہ رحیم	۱۹۶

Scanned by CamScanner

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم ؕ

پہجہ آر :-

پاکستان چلڈرنز اکیڈیمی بلوچستان ءِ سری نہمت دومی چھاپ ءَ رندگوں بلوچی بدل ءَ شمے دَست ءَ اِنت ، اے کتاب ءِ دامن چُکّانی جہان ءِ ڈولءَ ہمورنگ وہمو تہریں پُلّان زرینگ . ہمے پُلّانی وشبوگوں پاکستانی قومیت ءَ سُرشوک اِنت .

چُکّانی ہمے وشیں کتابءَ قِصّہ ءُ داستان ءِ شکل ءَ وطن ءِ مہر ، پاکستان ءِ جُنز ءُ بُنی ئیں لیکا بیان کنگ بیتگ . گچین اخلاقی ئیں سنگ گوں شاگیں دوستی ءِ چاگرد ءَ ، گپ گپءَ رد بندد ئیگ بوتگ انت یک شہ نویسے ءَ اگہ پیشی مردانی احوال نوشتہ کرتگ انت تہ دگرے ءَ ارزشگیں تاریخی پیرا داتگ اَنت یک نوشتانکے ءَ اگہ پاکستانی حُبّ وہدوک ءِ عکس انت تہ دگرے ءَ ملک ءِ موسم ، مزنیں روچ ، پوشاک ساہدار ءُ دلوت یا بالی ئیں مُرگانی نکش روشنا بنت .

یک داستان ءُ پر بندے ءَ کہ درستیں وطن ءِ کوچگ ءُ سرشم ، کوہ ءُ کرود ، لدءُ جنگل ءِ برمشے گِندگا کئیت تہ دومی نوشتہ چت ءُ چینک ءِ گچین گنج انت . کڑدے قصّہ گوں دین ءَ سخت ءُ مہر ءِ سکین دئنت . براسداری ءِ پنت اِش ماں انت تہ چیزکے پر بند نوک باہندیں فکر ءَ روشنائی بخشنت . . . . . ہر گونگ ءَ اے کتاب مئے اولسری نہمت ءَ یکے اِنت ایشی واہگ چُکّانی دلاں مُلک ءُ قوم ءِ مہر ءُ شرف پیدا کنگ ءُ گہیں کار پدانی تہم ریچگ اِنت .

من چلڈرنز اکیڈیمی بلوچستان ءِ پلواچہ درستیں شہ نویسانی تہہ دلی منت ءَ گرئیگ لوٹیں کہ آہانی دل پہکی ہمکاری ءُ جوانیں دلبڈی ءِ آسر ءَ ہمے کتابءُ سرجمی ءَ آپسر دیستگ اے کتاب ءِ سری چھاپ ءُ رد بند ءِ بابت ءَ من خاصیں پیمے ءَ داجہ شمیم حسین ءِ

Scanned by CamScanner

منت واروں

اے کتاب ءِ نوشتہ پہ لس ءُ جمیں وڑے ءَ ہائی اسکول ءِ چُکّانی سنگ ءَ ہمقدا اَنت۔ اللہ تعالیٰ ءِ رضاءِ اوست ءَ ما راچہ ہریک پاکستانی چُکّ ءَ اومیت اِنت کہ آہے کتاب ءُ کلہہ ءَ لوگ لوگ ءَ سر کنائینیت۔

بانک ثاقبہ رحیم الدین

کماش

پاکستان چلڈرنز اکیڈیمی

بلوچستان

Scanned by CamScanner

مِنت واری

پاکستان چلڈرنز اکیڈیمی ءِ اے سری کتاب "من پاکستانی آن" ءِ چھاپ پانزدمی ہجرہ قرن ءِ چھاپ وشنگ کمیٹی ءِ دلگوش ءُ ہمکاری ءِ پجیگ ءَ شمے خِدمت ءَ پیش کنگ بوئیگءَ اِنت ۔ ما پانزدمی ہجرہ قرن ءِ چن لانچی کمیٹی ءِ سرکردگ واجہ اے کے بروہی ءِ بے کساں مِنت ءُ تورہ ءَ زیراں کہ آ واجہ ءَ پہ گانجیں مہربانی ءَ ہمے کتابءِ چھاپ شنگ ءِ کار ہجرہ چھاپ شنگی کمیٹی ءِ حوالہ کُرت کہ تیوگیں خرچ ءُ درچ ہم ہمے کمیٹی ءَ وتی سرءَ زُرت انت ۔

صدر پاکستان ءِ پہ گیں وانگ زانگ ءَ صلاح کار ءُ یونیوسٹی گرانٹس کمیشن ءِ کماش واجہ ڈاکٹر محمد افضل ءَ گوں صد گنجیں مہرءَ درستیں چھاپ شنگی چن لانچ ءِ گند چار وتی سرءَ زُرت قائداعظم یونیورسٹی ءِ پروفیسر واجہ فتح محمد ملک خاصیں مِنّت واری ءَ کرزیت کہ آ واجہ ءَ قصّہ ، داستان ءُ پربندانی گیں ءَ ، دومی ریسگءِ ردبند دئیگ ءُ نوک را ہبندیں پیمے ءَ شون کاری ءَ وتی گنجیں دست گٹی آن وہد درکُرت ۔

یونیورسٹی گرانٹس کمیشن ءِ ازم گر واجہ مقصود احمد ءِ مِنت ءَ ہم گراں کہ آئی گوں مہر محبت ، نہمت ءُ لائقی ءَ کتاب ءِ عکس کشّ اِت انت یاکہ زیب دار کرتءُ سنہتیگ. ما ہما دستیں دوستانی پہ تہہ دلی شکر و منت ءَ گراں کہ آہاں تچکائی ءَ یادگرے ءِ کمک ءَ ہمے کتاب ءِ چھاپ ءُ شنگی ءَ مئے کمک کاری ءُ ہمکاری کتگ چوش اے کتابءِ چھاپ گہیں شنگی ءِ سنگ ءُ درچگیں نوشتہانی ہمتنگ ءَ پہ نوک نوبتیں ردءُ شون ءَ دیم ءَ آتکگ ۔

کماش ءُ باسک

پاکستان چلڈرنز اکیڈیمی بلوچستان ہکوئٹہ

Scanned by CamScanner

مئے دین

اگر دنت دین و مہذب تراعلم زانت زانگ

معراج مصطفٰے

Scanned by CamScanner

معراج مصطفےٰ

بانک ثاقبہ رحیم

اے ہبرءِ شما زانت کہ مۓ ملک، پاکستان پرچہ ٹاھینگ بوتگ اَت۔ پاکستانءِ بُنءَ اسلامی ملک داریءِ لیکا اِنت۔ اسلامءِ نام اشکنگءَ مُسلمانءِ فِکرءَ لہتیں ٹوک چست بنت۔

اللہءِ سرءَ سدکی ءُ سخت، قرآنءِ سرءَ بیسہ، رسول کریمؐءِ زندءِ پدگیری۔ مۓ پیغمبر حضرت محمدؐ قرآن پاکءِ شون درشیں عکس بیتگ آں خدا تعالیٰءِ چہ کلاسے دوست تریں پگین بندہ بوتگ معراج شریفءِ شپ مۓ پاکیں نبیؐءِ زندءِ یک نامی ئیں احوالءَ انت۔ اللہءِ مہرءِ ایش سادگیں بلے حیران کنوکیں ہبرے بیتگ۔ ہکہءِ حیرانیءِ ہمے حالت اے جہانءِ ایشی تہاجہ دواریں مردمانی گندگءَ دلءَ ہول دنت۔ اے جہانءِ گلزمینءِ سرا استیں کوہ کوہستگ، کورءِ دریا، زورءِ شرتگ، پٹّءِ کوچگ، چمگّءِ چکّل، ماہءِ استال، کہکرءِ کلکش، درچکءِ دار، پُلّءِ تاک، مرگءِ مور ہرشۓ کہ بگندے ہمے یکیں جُستءَ کنت کہ ایشانالّمءَ پیدا کنوکے بیت۔ نیٹ ماہ و استالانی گروشک، روچءِ برمش، کورءِ کورجو آنی تچگ، گواتءِ وَزگ، ہَوَرءِ دَرد، لُوڑ، شرتگ، توپان وسیگوات۔ گروکءِ چیلک جمرانی تہے گرند، بیرءِ پنت ہمے چونءِ پرچہ قائم انت۔ عقلءِ زانت ایشانی باروا سببءِ علّتاں ڈسنت بلے یک ندیستگیں ٹوہیں گشادءَ نہگار نہ اَنت نیں کہ نہگار بوت کنت بزاں ہمے جہانءِ اَست و پیدا کنوک خُدا اِنت کہ آیک اِنت، یکّ انت، لاشریکءِ نیمران اِنت۔

اللہءَ پہ بنی آدمءَ یک دبیدگے سازتگ۔ زندءِ دود ٹاھینگ اَنت۔

Scanned by CamScanner

ہمے کلیں ہبرانی زانت ءِ دیگ ءَ آئی پمّا وتی نوریں کتاب ، وتی دوستدار تریں بندہ ءِ کمک ءَ ششتاتگ گچین وشریں زندے گواز ینگ ءِ سوج ماراچہ ہماشر کردءِ کار پدانی گندگار ستگ ، محشرءِ سرجمیں بنی آدم ءِ گونشت ءَ ماراخداءِ دوست واہر ءَ آتگ اگہ خداءِ حکم مارا قرآن ءِ زبان ءَ کجام ملائکے ءَ بہ دستیں تہ آہانی سر ءَ جُزگ مئے وسّ ءِ ہبرے نہ بوت اَت پوانکہ حق تعالیٰ ءَ گلزمین ءِ سرا زندگیں ہر دماں چہ یکے پروتی پیغمبری ءَ درچت .

رَسُول پاکؐ اللہ ءِ دین ءِ تالان کنگ ءَ آتگ ات . واجہؐ باز سر پدءُ سریال اَت کار پدانی دُرّیں شَری واخلاق ءِ گچین ءِ دَروَنت بیتگ ، واجہؐ ءِ سرا وحی ایر آتک اَت . بزاں گوں واجہؐ ءَ اللہ ءَ تران کُت ہمے گپءُ تراں ءِ دپتر قرآن پاک اِنت . ایش یک چوشیں کتابے انت کہ مارا اللہ ءِ رمائشتاں ڈیست، نیک ءُ تچکائیں زند ءِ دگہ ءِ راہ شون اِنت .

شبِ معراج ءِ حالینی ءِ حال ءِ سادگیں مثال چوش انت کہ چہ ماءُ شما ہر یکے وتی سیاد یاکہ دوستانی لوگ ءَ پہ گندگدارے رؤت آہاں ہم وتی حدّ ءَ لوٹیت . گیشتر ءَ ہما دوست کہ شمارا باز شرف دنت شمے جند ءِ دل پہکی ہم پرائی زہیر یگ کنت . بید آئی گندو نند ءَ شمارا چوں قرار کیت !

مئے نبیؐ ہم خُداءِ دوست اَت ، ہر وہدءَ آئرا یات کُت . آئی حکم ، رمائشتءُ منّت گپ انت . ہمے راستیں ہدوکی ءِ سبب ءَ آچہ خُداءَ مئے جند ءَ زیاست نزیک اَت پمیشا اگہ رسول اللہؐ خداءَ وتی حدّ ءَ لوٹت ایشی تہا حیران بوئیگ نہ لوٹیت .

مئے ایمان اِنت کہ خُداءِ رُمائشتانی رُوَ ءَ اللہ ءِ رسولؐ پہ فکری ءُ بدنی ہر دو

Scanned by CamScanner

حالتاں اللہ ءِ دَرءِ شُتگ ـــــ کیں بیچار بکناں تہ اے ہبرءِ سر پدباں کہ خُداءِ حُکمءِ آس باہندیں کوہ ترکیت . ماہءِ مہگر گپت کنت ، آرءِ سیہ گوات چست بوت کنت زرءِ بیم آلاڑ کیئت گڈاں خُداءِ ہمے حکمت چون نہ بیت کہ آوتی دوستیں بندءِ وتی تابانیں رُوءِ پیش داشت بکنت ؟ ـــ مئے پہکیں کتاب قرآن وت ہمے راستیءِ حالینیءِ شاہد انت .

درستیں بنی آدم خداءِ پیدا کرتگ انت . آئرا گوں وتی بندہاں باز دوستی انت . بندہانی جبینءِ نیکیءِ بدی دوئیں کارانی رسنج است پوانکہ خداءِ ہر دور زمانگءِ مئے کمک کنگ ، مارانیکیءِ بدیءِ راہانی شوندارگءِ رسول ششتاتگ انت . خُداءِ یک لکھ بیست چار ہزار پیغمبر بوتگ انت کہ گوں ہر یکےءِ یک معجزتے بوتگ البت قرآنءِ تاکاں باز کیں پیغمبرانی معجزتءِ احوال مان انت .

پہ دَرور بگنداں وہدیکہ بادشاہ نمرودءِ کہ وتراخدا گوشتے ، حضرت ابراہیمؑ رُوکیں انگرانی تہا دَور دات تہ اللہءِ آسءِ راہکل دات ـــــ "او آس پہ ابراہیمؑءِ بہ تُس" گوں ہمے رمائشتءِ انگر ماں پُلّءِ بدل بوتنت . حضرت سلیمان علیہ السلامءِ تخت گوات ءِ سرءِ ٹاھینت . حضرت موسیٰؑ کلیم اللہءِ لقب گپت کہ گوں خُدا پاکءِ ترانِ کُت . حضرت عیسیٰ علیہ السلام وتی مکہیں مات حضرت مریم علیہا السلامءِ کُٹّءِ توار پرکُت کہ آخُداءِ نبی انت ہمے دُرست معُجزت بوتگ انت . ہمے رنگءِ چہ حضرت آدم علیہ السلامءِ بگر تانکہ مئے رسول پاکؐءِ باریگءِ قرآن مارا چندی بنیادی معجزتءِ حالءِ دَنت .

Scanned by CamScanner

خُداءَ مئے دُرّیں رسولؐءَ را بازے معجزت بخشاتگ اَت کلام مجیدءَ کئیت کہ "ہما ساعت پربوت ماہ کپ بوت" وہدیکہ رسول کریمؐءَ گون خُداءِ حکمءَ مور دانگ ٹال کت کافراں دیست کہ ماہ دو کپ بوت۔ رسول پاکؐءِ معراجءِ معجزتءَ چہ درستیں نبیانی معجزتاں باج بُرتگ۔ ۲۷ رجبءَ وہدیکہ مبارکیں واجہ حضرت اُم ہانیؓءِ وتاکءَ انسر تگ اَت حضرت جبرئیل علیہ السلامؑ گوشتنءَ اقصیٰءِ مسیت شرف دار کت۔ ہمے روچاں واجہؐءِ عمر ۵۲ سال بیتگ ہمے مسیتءَ پاکیں نبیؐءَ درستیں نبیانی پیش امامی کُت آہاں نماز و نتءَ رندءَ واجہءَ بُرزگواتءَ بال کُتءُ سدرۃ المنتہیٰءَ سر بوت۔ اللہءِ درگاہءَ شرفدار بوت۔ قرآن گشیت ہنکیں دُوریءِ پشت کپتگ ات چوکہ دو کمانءَ نیامءَ بیت۔ دیمترا قرآن پاک سہرا کنت کہ "بیشک آئی (نبی کریمؐءَ) وتی ربّءِ ٹوہیں نشانی دیست اَنت" معراجءِ مبارکیں احوال سورۃ بنی اسرائیلءَ بیان بیتگ۔ ہمے سورہءَ گیشینگ گوشتگ بیتگ کہ خداءِ رسولؐ گوں وتی پہکیں بدنءُ زردءَ آسمانءَ شتگ اَت "عبد" ارواہ و بدنءِ یکّی وہواریؑ آسرءَ پیدا بیت۔

زانگی ہمرایش انت کہ مئے سائنسی فکر و زانت ہمے معجزتءَ منیتءُ قبول کنت پرچہ کہ کاسماسءِ باج برگءِ سیم و سندھو معراجءِ گواچینیءَ زیاست گیشینیت و سہرا کنت۔

اچ شما کئے ہمے ہبرءَ بیچار کرتگ کہ بُراق چے ایت کہ آئی سرءَ سواریءَ نبی کریمؐ خُداءِ دَرءَ شُتگ؟ زانگ کرزیت کہ پنت کہ چہ آپءُ گرمیءَ جوڑ بیت صنعتی کارجاہاں اولوگانی گذراں کار مرزبیت، پنتءِ درگیجوک،

Scanned by CamScanner

امریکائی شہ زانت بنجمن فرینکلن ءِ گوشتن اِنت کہ جمرانی گوں یکدگرءَ ڈیک ورگ ءِ آسرءَ کہ بیر پنت پیدا بیت اگہ منی دام ءَ بہ ایت من تیوگیں جہان ءَ روشناکت کناں. عہدی نو بتاں چہ آسمانی نپت ءَ کارگریگ بوتت، براق اصل ءَ ہنچیں زوراک تمردیں نپت انت، چو بگوش تیز ءُ ترند چست بیوکیں راکٹ کہ آچہ مئے عہد ءِ راکٹاں چندی لیکھ ءَ زورمند انت آئی اللہ ءِ دوست، رسول کریمؐ ءَ راپہ اللہ ءِ حکم ءَ دمان ءِ دمان آسمان ءَ سرکرت. قرآن پاکءِ تاکاں سہرائی ءَ بیان بیتگ استیں نوبت ءَ سائنس ہم ایشی ءَ منیت کہ مئے روچ ءُ سالانی دیما خُدا ءِ روچ ءُ سال بے کساس ٹوہ انت ماناہبر ءَ معراج ءِ ہمے دماں مئے دین ءِ نہ شموشگی حالبرے انت.

بنی آدم ءِ سازگ ءَ پیش ءَ زندءَ خدا تعالیٰ ءِ گوڑ ءَ ملائیکانی ہیچ کمی نہ بوتگ کہ آخدا تعالیٰ ءِ وزبت وسہڑاہ ءَ بکنت. عبادت کنوک باز بوتگ اَنت، سجدہ کنوکانی کمی نہ بوتگ بلے خدا ءَ بنی آدم کہ اے جہان ءَ پیدا کرتگ آئراچہ دگراں گچین ٹاھینگ آئی جبین ءَ نیکی و بدی دومیں مُچ کرتگ انت آئراہمے وس ءُ واک دات کہ آکاسماس ءَ پروتا ایرجیگ -- بکنت ہر شئے سراوتی حکم ءَ جاری بداریت پروت ءَ روشنیں راہے پیدا بکنت چو ش بنی آدم چہ اندگہ مخلوق ءَ گچین ءُ شرترانت.

معراج مصطفیٰؐ ءِ ہمے احوال ہمے حالینی ءِ درشان اِنت کہ بنی آدم وتی خالق ءِ نزءَ چنکس دوست اِنت خُدا ءِ جند کہ مہر ءِ شہارانت. دومی ہبر ءِ رُو ءَ خدا تعالیٰ ایشی ءَ سہرا کنت کہ بنی آدم تیوگیں مخلوق ءِ سراکھانڈا وگچین انت. ایش ستگیں استارے نہ انت بلکن چہاردہی ماہ

Scanned by CamScanner

اِنت . اگہ آوتی کار پداں نیکی ءِ سنگ ءَ بداریت آئی قدرچہ فکرءِ سیم ءَ بُرزتر انت . نبیؐ ءِ معراج ءِ بابت ءَ یک درونتے دائم ءَ یات کنگ ءِ لائق انت کہ بنی آدم ءِ اختیار چہ حدءُ حساب ءَ زیاست انت آئی تہا جہان جلگو مینگ ءِ سنج است ، کاسماس ءُ اے ڈگار ، آزمان ، زر ، کوہ ءُ بُرزگوات کل بنی آدم ءِ حکومت ءَ ہوارانت . بنی آدم ءِ معراج ہمیش انت کہ آئے حکومت ءَ درستیں کاسماس چیر جنگ . بنی آدم بلوٹیت ہر چیز کرت کنت کاسماس ءِ شہار ءُ بُرزگوات ءِ پراہ پہنادی آئی رہچارانت . رسول کریمؐ ءِ زندءَ پہ دَرَور وتی دیم ءُ داران ءَ ماکہ گوں راستکاری ءُ حُبّ ءَ کار بکناں مے سوب چہ حدّ و سندءَ در کنزیت مے قومی شاعر حکیم الامت علامہ اقبال معراج ءِ ہمے احوال ءَ ماریت ءُ چون شرگشیت .

بیگ ءِ استال چہ آزمان ءَ ہمے توار ءُ پرجنت
کہ آئرا کہ صبا سجدہ کنت ہما امشپی ئیں شپ اِنت
پہ ہمت ءِ واہنداں عرش ءِ دوری یک گام ءِ راہ اِنت
ہمے حالینی ءَ پہ مُسلمان ءَ معراج ءِ شپ بیان کنگ ءِ انت

علامہ اقبال ءِ نزر ءَ معراج اصل عشقِ الٰہی ءِ داستان انت ، پہ خُدا ءِ ہُدو کی نزیک رسگ ءَ حتیں چکاس اِنت . مصطفیٰؐ ءِ معراج ءِ دل آپ کنوکیں احوال بنی آدمی ءُ زُرن وزندءَ بدلی آروکیں شئے ءِ ، اقبالؒ یک دگہ گالے ءَ گشیت .

معراج چے ءِ اِنت ؟ زُرن ءِ مہیز دیوک انت .

ہمبدیں جُہد ، یک شیلیں نہت ، توام نہ بیوکیں مہر ءُ دیم جزگ ءِ پند ہما زُرن مہیز ئیں بدلی انت کہ ما وتی عاقبت و آخرت دوئیناں براہ دار کرت کناں .

Scanned by CamScanner

من پاکستانی آں

افضال احمد نسیم

من پاکستانی آں ۔ منی پاکستان ہم یک لیکائے ہم منی وطن انت ۔ لیکاءُ وطنءِ ہمے مانریچ جہانءِ دستیں بجازی سنگءُ حالینیءَ حتاتیب دبُرز بالا انت ۔

منی سیادی گوں اسلامی اُمّتءَ ہم است گوں پاکستانی قومیتءَ ہم ہمگر نچھ انت، اصلءَ پاکستانی قومیتءِ بُن سنگ وت اسلامی اُمّتءِ سرا برجاہ انت ۔ پاکستانءِ قومیت پاکستانی حدوجبیلانی درگیوک نہ انت نیں کہ ایش رنگ، اوباد، زبانءُ ربیدگءِ جتائی یا بے تبیں یکوئی ءُ یکرنگیءِ وازمندگ بہ بیت۔ پاکستانی قومیت چوشیں ہچ چیزےءَ قبول نکنت آہر یک بہر وکومنگ کنگی ہبرءَ ردکنت ۔ منی اُمّتءِ بُن حشت براتی انت ــ جہانگیریں براتی کہ بید چہ براتی سنجءَ چہ ہر گذرءَ بے پرواانت ۔ تنہا یک پرکھے ۔ منزءُ ڈلگیں پرکھ کہ ہمے پرکھ اسلامءِ داتگیں انت ۔ اسلامءَ پہ ہر مُسلمانءَ چو بیت آئی اوبادجتا انت ۔ آئی پوستءِ رنگ بدل انت آں ہستومند انت بھاگیہ انت یا نیزمندے منی برات جوڑ کرتگ ہمے براتی منی اُمّت انت۔ ہمیش منی قومیت انت بیدچریشی کہ پمّن پہجہ آرے بیت چھڑوپے گذرءَ کہ اے جہانءِ پیراہءُ شاہگانیں گوڑگیگءَ پہ الدوئی زانگ بہ باں بلے ارزشیگیں ہبرایش انت کہ پاکستانءِ حدوجبیلانی نامءَ منی قومیّت گوناپ مداتگ ۔ بلکن اُمّت بوئیگءِ سنج وقومداریءِ سیمءُ سندھوءَ پاکستان جوڑ کرتگ ۔

منی پاکستان، بُتے نہ انت کہ آئرا دست دیم کنگ بہ بیت آ اسلامی سنج ولیکاءِ یک ٹہتگیں گوناپے، یک چوشیں شرف داریں خیالےءُ چوشیں پہکزگیں گواچنیئے

Scanned by CamScanner

کہ منی سخت دسدکی، منی وفاءُ منی جبزہ ءِ ہدو کی بنجاہ اِنت، سر چگ انت.
ایشی دیمپانی ءُ گوڑ رسی منی یک جان چے اگہ چوشیں لکھاں کروڑاں جان ندر بنت
تہ ہمے شنک وندرءَ قدر نہ بیت ۔

Scanned by CamScanner

مئے آجوئی چن لانچ

مئے آجوئی چن لانچ
آبریشمی دسمال
پاکستان ءِ لیکا
وانندگانی سروینر
پاکستان ءِ جہد
پیریں مات

گوئستگیں زروچانی یات
گڈی و چُونک
یک حالینی، یک داستانے
قیمتی انامت
پاکستان ءِ ماناچے
اقبال ءُ پاکستانی چکّ

Scanned by CamScanner

مئے آجوئی چن لانچ

ابوسلمان شاہجہانپوری

مئے آجوئی چن لانچ بازیں جاوراں گوستگ پہ گدارے ۱۹۴۷ء چاردہ اگست ء مارا آجوئی ء روچ نصیب بیتگ

سری نوبت | آجوئی ء جُہدانی سری نوبت ہما بوتگ کہ انگت پرنگی ء ہندوستان شری ء چیر ہم نہ جتگ اَت البت پرنگی چہ مسلمانیں حکومتانی نزوری ء ریاستانی ناتپاکی ء سیت زیرگا بوتگ۔ چوش نرم نرم ء آں وتی وس ء گیش کنان بوتگ انت ء وتی روتگاں محکم کنان ء شُتگ اَنت۔ اورنگزیب عالمگیر ء وفات (۱۷۰۷) ء بگرتاں ۱۸۵۷ء وہدیکہ مسلمانانی حکومت کٹتگ پرنگی ماں ہندوستان ء یک شل ء دست کونڈ ء بوتگ انت ہمے نوبت ء باریگ ء جون ۱۷۵۷ء پلاسی ء پٹّ ء نواب سراج الدولہ ء را پرنگی ء پرورش داتگ ء ۴ مئی ۱۷۹۹ء سلطان ٹیپو شہید بیتگ ات، سرنگاپٹم ء دست ء درکپگ آجوئی جہد ء ازرشیگیں یات گرآنت۔

۱۷۰۳ء ء کہ شاہ ولی اللہ محدث دہلوی پیدا بیتگ اَت ہرچُنت ء کہ گوئر آئی ء حکومت ء گشاد نہ بوتگ انت بلے آں ٹوہین وخشریں شرزانتے ات آئی مغل نوبت ء نزوریانی گارکنگ ء جُہد بناکرت انت گوں وتی سرو سوجاں کرڈے چوشیں مردم پادکرتنت کہ آہانی راہشونی ء سیّد احمد شہید ؒ ء شاہ اسمٰعیل شہید ء گہبودی ء غزہ ء آشوبی باہندے کنائینت۔ آیاں چہ ملک ء در ملکی بدریں حکومت ء کوٹینگ ء سرمچاران ء مُچ کرت بلے سرمچاراں پرنگی ء گردار ء ہم اثرمندیں گام چست کت نکرت پریش ء

Scanned by CamScanner

کہ آہانی دیم گوں پنجابءِ سکھانی حکومتءَ بوت چوش ۶ رمئی ۱۸۲۱ءءَ بالاکوٹءَ ہمے دوئیں شہید بوتنت چریشی چن لانچ دم توس بوت۔

۱۸۵۷ءءَ مسلماناں یک رندے دوارگ وتی تواں نز آدرت کہ پرنگی تختءَ گارءِ بیگواہ بکنت آہاں ملکءِ درمسلمانیں تواں ہم وتی بُناکرتگ انت بلے ارمان انت کہ ہمے جُہد ہم پمرادنبوت ایش آجوئی چن لانچءِ ہری باریگ بوتگ ایشی خاصیں ہبرایش اَت کہ مسلمان ہمے درگتءَ پہ زُور پرنگیءِ رچوکیں آرءَ دارگءُ ملکءَ چہ آہانی حاکیءَ چوٹینگءِ واہگ داراتنت۔

دومی نوبت | ۱۸۵۷ءءِ آجوئی کوششءَ رند کہ بے سوب بوت یک دل ھیکمیءِ ءَ مان شانت بلے مُسلمانانی یک چوشیں تپہے ہم استت کہ چار تپاسءَ رند ہمے آسرءَ سر بوت کنوں پہ زور ہمے حکومت بنگوُج بوت نکنت بلکن پریشی شریں مُدّےءَ مُسلمانانءَ وانگءُ راہ شونی دئیگ لوٹیت کہ آں شرتیارءِ بہ بنت۔ پمے گذرءَ آہاں ضلع سہارنپور (صوبہ یوپی) ءِ متیگ دیوبندءَ یک عربی درس جاہےءِ حشت ایرکت۔ اے حالے ۳ رمئی ۱۸۶۷ءءِ ئیگ اِنت ہمے درس جاہ ماں تاریخءَ دارالعلوم دیوبندءِ نامءَ مشہور بوت چہ ہمے مدرسہءَ وانگءُ درکپگءَ رند عالم وُ ملّا کسانیں سرڈگارءِ درستیں گوُرو گیگاں شنگ بوتنت کہ ہمیشاں آجوئیءُ جنگ وجہداں شَر بہر گپتگ۔ ہمے کار پدانی رُوءَ اے ہبر ہم یات دارگ کرزیت کہ آہاں مارتگ ات کہ چہ مُلکءَ پرنگیءَ درکنگءَ جہد تنہا مُسلمانانی دس ءِ ہبرے نہ انت آہاں آزات خیالءُ انصاف دوستیں

Scanned by CamScanner

درمسلمان ہم گوں وت ءَ ہمراہ کرت انت کہ آجوئی ءَ رند و ہدیکہ حکومتے جوڑ بیت آ درستانی ہور توریں حکومت بیت ایش آجوئی چن لانچ ء دومی باریگ ات۔

ملک ءِ تہا مزنیں لیکھے ءَ چوشیں مردم بوتگ انت کہ آ ہانی نرءَ ملک ءِ تہا ہندو مسلمان ءِ معاملہ از رشیگ بوتگ۔ آ ہانی خیال بوتہ کہ چوشیں ہور ہوارِیں آزاتیں حکومت ءِ تہا مُسلمانانی حق جنگ بیت چوشیں حکومت ءِ دلگوشءُ آں شری ءَ آسودگ بوت نکنت چوشیں گمان ءِ گواجار گر گیشترءَ وت مطلب ءُ پرنگی ءِ دوست واہ بوتگ انت بلے مسلمانانی ردءَ چوشیں دل پہکیں مرد مانی ہم کمی نہ بوتگ کہ پہ دل مسلمانانی گہتری ءِ واہگ دار بوتگ انت آ ہانی خیال ءَ کہ گوں ملک ءِ آجوئی ءَ ہوار مُسلمانانی سیت ونپگ سوگہی ءِ ہم یک نہ یک راہے درکپیت۔ ہمے درحق ءَ سندھ ءِ محشریں دینی عالم مولانا عبید اللہ سندھی ءُ شگرب ءِ شاعر علاّمہ اقبال پیشرد ءَ بوتگ انت مولانا سندھی ءَ کہ ۱۹۲۳ء ءَ ماں ترکی ءَ درشتگ ءُ پہ ملک ءِ آجوئی ءُ مسلمانانی گہبودی ءُ آزاتیں مُلک ءِ تہا آ ہانی شان وشرف ءِ راہ بُرّتنت۔ علاّمہ اقبال ءَ دسمبر ۱۹۳۰ء ءَ ماں الٰہ آباد ءَ (صوبہ یوپی) مسلم لیگ ءِ سالینی میڑھ ءَ پاکستان ءِ فکر درشان کت۔ مسلمانانی ہمے مارشت ءُ آ ہانی فکری شون ءَ پاکستان ءِ چن لانچ ءِ بُن حشت ایرکت۔ اکتوبر ۱۹۳۸ء ماں سندھ مسلم لیگ ءِ دیوان ءَ ملک ءِ بہر دبانگ ءُ قطبی رو ایرشتی صوبہ ءَ مُسلمانانی حکومت جوڑ کنگ ءِ صلاح قبول بوت ءُ مارچ ۱۹۴۰ء ءَ کل ہند مسلم لیگ ءِ دیوانءَ پاکستان ءِ قرارداد منظور بوت۔

Scanned by CamScanner

پاکستان چن لاپخ ء تاریخ ء دسمبر سنہ ۱۹۳۰ء اکتوبر سنہ ۱۹۳۸ء مارچ سنہ ۱۹۴۰ء تاریخانی
گرانقدریں ارزشے انت مارچ سنہ ۱۹۴۰ء ء رند مُسلمانانی گیش بہر میزان میزان ء
پاکستان ء چن لاپخ ء ہور بوُان بوت ہے جُنز ء مسلمانیں صوبہانی گیشی ء
رو ء ہما صوبہ کہ اودان مُسلمان لیکھ ء کم بوتگ انت ہم گوں کپان وپہ جمُ
جوش پاکستان جوڑ کنگ ء جہد ء بہر گپت . نیٹ سنہ ۱۹۴۷ء ء چاردہ اگست ء
پاکستان ء ڈیہہ جوڑ بوت مئے نامی مئیں سروک قائداعظمؒ محمد علی جناح
پاکستان ء ڈیہہ ء سری گورنر جنرل ء منصب گپت ۔

مروچی ما پاکستان ء آزاتیں چاگرد ء زندگاں مارا ایشی بود ناکی ء
دیمرئی ، آسودگی ء محکمی ء وسیں جہُد کنگ کرزیت ۔

Scanned by CamScanner

آبریشمی رومال

احمد جواد

پرنگی ءَ ہندوستان ءِ سرا دتی پنجگ ءِ مُہر کنگ ءَ ہندو ءُ مسلمانانءَ وت ماں وت جنگ دئیگ ءِ ریک کار بستگ اَت ۱۹۰۰ء ماں کانپور، کلکتہ ءُ چندی دگر شہراں مبارکیں نبی کریمؐ ءِ شان ءَ چوشیں بے ادبی ءِ گپ چست بوت انت ہمے درگت ءَ طرابلس ءُ بلقان ءِ جنگانی آسرءَ مُسلمانانی حالت سکّی ءَ نگیگ اَت ہمے جاور ءَ مولانا محمود الحسن ءَ را کہ آں شیخ الہند ءُ اسیرِ مالٹا ءِ نام ءَ پہچہ آرگ بیت باز پدر دکرت آئی یک جُنزے چست کنگ ءِ جزم کرت ہمے جُنز سلاہ بندیں چن لاپچے بوتگ کہ ہمیشی کمک ءَ آچہ ہندوستان ءُ افریقہ ءَ پرنگی زور واجہی ءِ گار کنگ ءُ واہگ دار بوتگ آئی ماں ہندوستان ءَ مولانا محمد علی، مولانا شوکت علی، ڈاکٹر انصاری ءُ مولانا عبید اللہ سندھی گوں وت ءَ ہمراہ کرت انت ہمے چن لاپچ ءِ بنجاہ یاغستان ءِ آزاتیں گلزمین کت کہ ہمے اُلکہہ ءِ سرمچاریں غازیاں باز رنداں پرنگی ءَ راپروش داتگ ات۔

ہمے چن لاپچ ءِ بنگیڑی ۱۹۱۰ء ءَ بُوت، اے ہنچائیں چن لاپچے نہ بوتگ ایشی چن لاپچ کنوک درویش تب، دل پہک ءُ خُدا دوست انت۔ مولانا محمود الحسن ءَ حجاز مقدّس ءِ والی غالب پاشا ءِ کمک ءَ ترکستان ءِ وزیر جنگ غازی انور پاشا ءُ کماندار جمال پاشا ءَ گوں گند و نند کرت انت اد آہان ءَ چہ وتی واہگاں سریاں کت۔

مولانا ءِ نیّت بوتگ کہ مُسلمانانی بازیں چن لاپچ ءِ بے سوبی ءَ رند

Scanned by CamScanner

ہمے چن لاچ گوں سلاہ زیر گا بنا بہ بیت غازی انور پاشاءُ جمال پاشاءَ
ہمے شرط ءَ کمک ء قول کت کہ آتیو گیں ہندوستان ء جلگہ ءَ پہ آجوئی ء
لوٹ ءَ چست بکنت وت ترکی ءَ بمانت ءُ ہمے چن لاچ ء راہ شونئ ءَ
بکنت مولانا محمود الحسن ءَ ہمے شرط قبول کرت انت. چوش چہ ترکستان ءَ
تاں یاغستان ءَ حال رسانی ءُ ڈاہ برگ ء ریک ایش درکرت کہ
کارندہان ءَ باز پہ چیرا ندری زردیں رنگ ء آبریشمی دسمال ء سراسر وسوچ
نوشتہ کنگ ءُ سرکنگ بوتنت کہ رندءَ ہمیشانی عکس گرئیگ ءُ دگہ
بنجاہاں راہ دئیگ بوتت چوش ہمے چن لاچ آبریشمی دسمال ء نامءَ مشہور
بوت ہمے نوشتہانی تہا مسلمان ءَ سلاہ زورگ ءُ غزہ ء پٹّ ءَ درکپگ ءُ
سکین دئیگ بوت اَت کہ چوش آچہ درمسلمانانی زیردستی ءَ آجوبہ بنت
ہمے چن لاچ ء کارندہ گل جنگجاہ وچھادنی ء آس ماں دئیگ فوجی سنگرانی
زیاندارگ ءَ جہرت انت کہ چرلیشی آسر ءَ پرنگی ھبکہ بوت انت
آہاں ایشی ڈس ءُ پارکنگ ءَ دس کرت بلکن چہ افغانستان ء والی
امیر حبیب اللہ خان ءَ ہم کمک لوٹت.

چن لاچ ء کارندہاں فیروز ءَ چھادنی ءَ آس ماں دارگ ء گڑتی کرت
بلے یک نہ یک پیہ ءَ ہمے ہبر پاشک بوت مولانا محمود الحسن ءَ راچہ جدّہ
ءَ دسگیر کنگ مالٹا ءَ کیز کنگ بوت. ہمے چن لاچ ء خاص خاصیں
ہبر کہ آئرا مئے آجوئی چن لاچ ء دگہ جُنراں بُرزدارنت جہل ءَ
نوشتہ بنت.

۱. ہمے جُنز سلاہ بند بتیگ اوسر مچارچہ ہر رنگیں سلاہاں سمبہنیوک بوتگ ات

Scanned by CamScanner

۲ ۔ ہمے چن لانچ ءَ مُسلمانانی ہمراہی ءَ چیزے ہندو ہم گون بیتگ انت ۔

۳ ۔ ہمے جُنزءِ ءَ در ملکی ئیں حاکماں ہم بہر زُر تگ

۴ ۔ ہمے جُنزءِ چست بوئیگ ءَ چہ پرنگی ءِ بد برگ ءُ زہر کنی گیش بوت ۔

۵ ۔ جامعہ ملیہ اسلامیہ ءِ بُن حشت مولانا محمد علی جوہر ءَ ایر کت کہ چوئشی پاکستان ءِ لیکاءَ زیاست کمک رست

۶ ۔ انگلستان ءِ دپتر زانت وشہ نویساں ہمے جُنزءِ بارواَ نوشتہ کتگ کہ " اگر ہمے جُنزءَ سوب بہ رستیں تہ پرنگی حاکمان ءَ زرءَ ہم وتی باہوٹ کت نکر تگ ات "

Scanned by CamScanner

پاکستان ءُ لیکا

سیّد انور شاد

کسانیں سرڈ گار ءِ آجوئی جنگ وجہداں جاگہے کہ کڑدے وطن دوستیں سروکاں ءُ سرمچاراں بے مٹیں کارکرتگ انت اوداں شہ نویس ءُ شہ زانتاں ہم مسلمانانی ڈوبرءَ آجوئی ءِ ارواح آگاہ کنگ ءَ ہچ کمی نہ کرتگ ہمیشانی ردءَ علّامہ اقبال ءِ نام سری ریسگ ءَ انت ۔

علّامہ اقبال ءَ ماں یورپ ءَ دارگ ءِ روچاں جہان ءِ اسلامی جلگہ ءِ ملکانی مُسلمانانی خواری داندوہ جوانیہ مارتگ بید چہ مسلماناں آئی دگہ قومان ءَ دیمرئی وسربلندی ءِ نیمگ ءَ جُزگا دیستگ ۔

علّامہ اقبال ءَ ماں الٰہ آباد ءَ دتی گشتاتک ءَ گوشت کہ مہذّبءَ مردم ءُ ریاست دوئینانی زند ءَ بے مٹیں ارزشے است اسلام ءِ بنجت ہمائی جند ءِ دست ءَ اِنت کہ آئرا دگہ طالع ءِ نیمون ءَ یلہ دات نہ بیت اسلام ءِ دینی راہ نشان چہ آئی راجی ربیدگ ءَ جتا بوت نکنت دوئیں گوں یکدگر ءَ ہمگر نچھ انت ۔

علّامہ اقبال ءِ ترءَ پاکستان ءِ لیکا ءَ اے ہمر پہ بُنی سنگ ءَ انت کہ مسلمان یک جتائیں ایوکیں قومے اِنت ہے قوم ءِ یک گیشتگیں زندراہبندے است ، ایش حالینی انت کہ اگر اسلام ءِ زندراہبند آجوئی ءِ ساہ ءَ ارواہ مہ بتیں تہ مسلمانانی ڈوبرءَ ہما جبزہ آگاہ نہ بوت کہ نیٹ آسرے پاکستان ءِ رنگ ءَ دیما آتک ۔ ایش دوقومی لیکا بوتگ کہ بازیں مسلمان سروک ایشرا چہ بُن ءَ گیر آران بوتگ انت کہ ایش مُسلمانان ءَ دتی قومی خاصّیت ءِ سنج ءَ دنت ۔ ہمے سروکانی ردءُ سرسیّد احمد خان اولی ریسگ ءَ اِنت

Scanned by CamScanner

کہ چہ کلان پیش آئی دو قومی لیکا پیش داشتگ اَت۔ واجہ چہ شروعات ءَ
کانگریس ءِ ہمے لوٹ ءِ حق ءَ نہ بوتگ کہ آئی پہ جلگہیں ہندوستان ءِ حکومت ءَ
دست و پاد جتگ ہمے لوٹ ءِ رُوءَ درستیں اختیار باز لیکھی تپّہ بزاں ہندوءَ
رستت۔ آئی مارشت ہمیش ات کہ مسلمان و ہندو دو جتا جتائیں قوم انت
یکیں ہند ءَ جہ مندی ءَ ہم دوئیں قوم زند ءِ ہچ بہر ءُ در گتے ءَ گوں یکدگر ءَ
ہوار بوت نکنت آئی ہمے دلیل مئے آجوئی ءِ بُن حشت جوڑ بیتگ۔

دومی اسلامی سروک عبدالحلیم شرر بوتگ کہ آئی گوں سرسید احمد خان
ءِ خیالاں ہمتپاکی داشت آئی ہندو مسلمان ءِ نیام ءَ روچ روزنی ڈاہ و
شور ءِ گردار ءَ اے صلاح دات کہ ہندوستان ءَ ہندو مسلمان وت
ماں وت ءَ بہر بکنت۔

مولانا محمد علی جوہر ءِ فکر ءُ عبدالجبار خیری ءُ عبدالستار خیری ءِ خیال ہم
یکیں پیم ءَ گروشک دنت کہ ہندو ءُ مسلمان ءِ جھیڑہ الّی مُئیں جھیڑ ہے انت
تانکہ ہمے جھیڑہ نگیشیت ایمنی ءِ راہ پاچ نہ بیت پوانکہ ۱۹۲۱ء ءَ مولانا محمد
علی جوہر ءَ وتی یک ترانے ءَ ہندو ءِ ہندوستان ءُ مسلمان ءِ
ہندوستان ءِ ٹہگ ءِ ادست درشان کرتگت ہمے سال ءَ مولانا حسرت
موہانی ءَ ہم بہرو بانگ ءِ یک خیالے پیش کرتگ اَت۔

قومے ءِ بود ناکی ءُ گہتری، آئی باسکانی دل ءَ وت بیسہی دئیگ
یک شریں سروکی ءِ گذرانت کہ آں قوم ءِ جنبزہ و جوش ءَ جوانیں پیے
ءَ کار بہ بندیت آئرا چہ آئی پیشیگانی مڑاہ و منگھ ءَ سئی سریال بکنت۔
قوم کہ اچ وتی شاہگانیں نام تواری ءَ سئی بہ بیت آئی دل ءَ وت

Scanned by CamScanner

وت بیسہی پیدا بیت آئی ہمت و زہرگ جہ جنت . مئے قوم ءَ دو صد سالانی ایر دستی ءَ رندہم اے بہر پیش داشتگ کہ دینی سنج وقومی ماڑشت ءِ آگاہ بوئیگ ءَ ہمے قوم ءَ ہندوءُ پرنگی دوئینانی تیلانک ءَ رندہم وتی مراد ءِ جُہد ءَ سوب کنگ .

علامہ اقبال ءِ یک دگہ شریں خدمتے پہ پاکستان ءُ ہندوستان ءِ مسلماناں ایش انت کہ آئی جلگہیں ہندوستان ءِ مسلمانان قائداعظمؒ ءِ سرد کی ءِ چیر اجم بوئیگ ءُ سکین دات علامہ اقبال ءِ ہمے نیک واہی ءَ جوانیں آسرے کشّ اِت آئی پیش کرتگیں خیال ءَ حالینی ءِ گوناپ اے رنگ ءَ دئیگ بوت کہ پاکستان چو یک اسلامی مُلکے ءَ گلزمین ءِ نقشہ ءِ سر اجاگہ گپت ..

Scanned by CamScanner

واتد گانی دیوان

عبدالسلام خورشید

من ہامردانی ریسگ ءِ ہواروں کو آہاں چہ پاکستان جوڑ بوئیگءِ سئے سال پیش ءِ پنجاب مسلم سٹوڈنٹس فیڈریشن ءِ بُن حشت ایرکرتگ ات ءُ پروت ءِ پاکستان ءِ جوڑکنگ راہ نشان کنان ءِ کارکرتگ ات۔ چہل دو سال پیش ءِ ہما جُنز کہ ماسردات آئی ہے پہنات یات گیرکرنت کہ ہرکارے کتگ پیریانی رمائشت ءِ سراز، بلکن وتی دل ءِ گوانک ماتگ وآغرابی وجان کرتگ۔ ماخدا تعالیٰ ءِ امید چہ کتے ءِ نترستان، او ہر اثرے کہ انگت منی دل ءِ سرا اینت آں ایش انت کہ۔

۱۔ اچا ماہیچ کتے ہم ایشی غم ءِ نہ ات کہ پاکستان جوڑ بوئیگءِ رند آئی جندءِ چہ ریست بس ہے یکیں ہُردکی ات کہ یک اسلامی مُلکے جوڑ بہیت کہ اوداں انصاف ءِ چارکل بہیت۔

۲۔ ماچہ ازگاراں پوڑی نہ لوٹت بلکن اچا وتی کیسگ ءِ پنجاب مُسلم سٹوڈنٹس فیڈریشن ءِ خرچ وخراجات پوراکرت انت۔ وہدیکہ چہ گل ءِ نیمگ ءِ پہ پندے ءِ دربیاتکینیں ریل ءِ یکمی درجہ ءِ سوار بوتیں ہاگھوڑاگاڑی ءِ نشتیں کہ چہ ساری ءِ مردمے سوار بوتگنت کہ خرچ کمتر بہیت۔ یکیں گھوڑاگاڑی ءِ چار مردم نشتگیں کہ ہر یکے ءِ وتی بھاڑو داتگ شہرانی تہاما پیادگ ءِ گشتیں یا وتاجندءِ بائیسکلانی سرا۔

۳۔ ہرچنکہ موڑی بوتگ بینک ءِ تہاجم کرتگ کہ کاش، کاردار ءِ صندوق دار ءِ گوں دستخطاں درکنگ بوتت۔

Scanned by CamScanner

۴۔ قوم ءِ یک سُر پتگیں پیسے ہم زیاں کنگ ءَ نیشتگ ۔

۵۔ قومی جہد وجوکم ءِ ہواری ءَ وتی وانگ ءِ پہنات ءَ ہم پورائی ءَ دلگوش گوُر کرتگ ۔

ہمے واہگ انت کہ مروچی ئیں نوبت ءِ واندگ ہم کوکار ءِ پاڑو ءِ بدل ءَ دلگوش ءَ گون وتی وانگ ءَ بکنت ۔

Scanned by CamScanner

پاکستانءِ جُہد

محمد ندیم قریشی

پرنگی کسانیں سرڈگار (برصغیرءَ) باپارءِ خاطرءَ آتکگ اتنت بلے نرم نرمءَ چہ مُسلمانیں حاکمانی شری جوانی، مہانداریءَ نپ زیران ءَ ہندوستانءِ حاکم بُوت نشت انت چوش آہاں کسانیں سرڈگارءِ پہ غلامیءَ تھیلاں لکتاب کنائینت کہ چریشی کسانیں سرڈگارءَ مسلمانانی زند عذابے جوڑ بوت کم کمءَ مسلمانانی دلءَ پہ کسانیں سرڈگارءِ آجوئیءَ ہُلّ وہدءِ آگاہ بُوانُن بوت بلے چوش کہ ہندوچہ پرنگیءَ نزیکتر بوتگ انت پدا ہندو پرنگیءِ ہیرواہ بوتگ انت پہ ہمک جاورے پرنگی بیرگیریءِ آماچ گیشترءَ مسلمان بوتگ انت بہ ۱۸۵۷ءِ آجوئی جُنزءَ رندے سوبیءَ مسلمانانی سرا پرنگیءِ زہرکنی وڈّت۔

سرکاری منصبانی سرا ہندوءُ پرنگی پنجگ سکّ بوتگ انت۔ مُسلمانانی میراث پُلگ پچگرئیگ بوئیگءَ انتنت القصہ مُسلمان ہرتہریں ظلمُ وجورءِ آماچ اتنت۔

ہنچیں وہدءَ چیزے مسلمان سروک دیماکنز انت آیاں مسلمان و پرنگیءِ نیامءَ بدگمانی گارکنگءَ دست پادجت آیاں مسلمانانءَ ہماراہ شون دات کہ دیم پہ آہانی آجوئیءُ آسودگیءَ رواں بوتہ۔

پرنگیءَ ماں ہندوستانءَ سیاسی ڈولےءَ مُہرءُ محکم بوئیگءِ نیّتءَ یک سیاسی گلے جوڑ کرت کہ آئی نام انڈین نیشنل کانگریس ایرکُت ہے گلءِ اصلیں کار ہندو اُلسءِ سیت و نپءِ گوئرکنگءُ آہانی خاطرءَ دیمرئیءِ گیگ وراہ درگیجگ اَت۔

Scanned by CamScanner

۱۹۰۵ء ءَ وهدیکه پرنگی ءِ حکومت ءَ پهلست و بندءِ ارزانی ءَ بنگال ءَ
را دو بهران بهر کُت نه هندوءُ آں ایشراسکّی ءَ ایرجت نیٹ پرنگی ءَ په
ناعلاجی ههے بهر و بانگ کورکُت . ۱۹۰۶ء کڑدے مسلمان سروکاں گوں
هندوستان ءِ وائسرائے لارڈ منٹوءَ گندونندکت . ههے گندونندماں
شملهءَ بوتگ اَت آیاں چه لارڈ منٹوءَ مسلمانی چیزے سکّی وسوریائی
گارکنگ ءَ چنت صلاح قبول کنائینت . وهدیکه مسلماناں اے مارتگ
کہ کانگریس ماں هندوستان ءَ هندو آنی حکومت لوٹیت ته ۱۹۰۶ء ءَ
ماں ڈهاکه ءَ نواب سلیم اللہ خان ءُ لتهیں دگه مسلماناں وتی یک جتائیں
گلے جوڑکت ههیشی نام کل هند مسلم لیگ پرکُت ایشی اولی کاش آغاخان
بوتگ . سری جهانی جنگ ءَ وهدیکه مسلمانی مزنیں پهکیں دوار پرنگی ءِ
دست ءَ آحت انت ته هندوستان ءِ مسلماناں خلافت ءِ جُنز رائے
دات ههے جُنز ءَ مسلماناں مزنیں کساسے ءَ بهر گیت پرنگی حکومت ءَ
چندی مسلمانیں سردک دسگیر کرت انت .

چه خلافت ءِ جُنز ءَ مسلمانی نیام ءَ سیاسی آگاهی ودی بوت .
۱۹۲۷ء ءَ پرنگی ءَ سائمن کمیشن اڈکرت اے یک ڈلے بوتگ که په هندوستان
ءَ سیاسی گهبودی دئیگ ءِ چار تپاس ءَ آتکگ ات بلے ایشرا سوب
بنوتگ ایشی بے سوبی ءَ رند پنڈت موتی لال نهرو ءَ نهرو رپورٹ پیش
کرت . کم و بازهے روچاں قائداعظم رح ءَ مسلمانی لوٹ ءِ چار نکتہ
پیش کُت انت .

هندوستان ءِ دستوری جهڑهانی گیش گیوار ءِ خاطر ءَ پرنگی حکومت ءَ

Scanned by CamScanner

سئے گردیں میرؤ دیوان لوشنت بلے ایشان ءَ ہم سوب نہ بوتگ سنہ ۱۹۳۰ء ءَ مسلم لیگ ءِ سالینی دیوان الہ آباد ءَ جم بوت ہے دیوان ءَ شگرب ءِ شاعرِ علامہ اقبال ءَ پہ ھِندی مسلماناں جتائیں مُلکے ءِ سیم وخیال پیش کُت کہ مسلمان وتی مہذب ءِ روءَ یک اسلامی ریاستے ءَ بہ ماننت۔

۲۳ مارچ سنہ ۱۹۴۰ء ءَ مسلم لیگ ءِ لاہور ءِ دیوان ءَ یک قرارداد ے منظور کنگ بوت کہ ہمے قرارداد ءِ کار مرزی ءَ پہ مسلماناں ساندہیں ہفت سال جہد کرتگ۔ نیٹ بے لیکھئیں گواچی دئیگ ءَ رند ۱۴ اگست سنہ ۱۹۴۷ء پاکستانے یک جتائیں ملکے ءِ دروشم ءِ جہان ءِ نقشہ ءَ جہ گپت۔

ایش انت مئے دوستیں پاکستان ءِ جوڑ بوئیگ ءِ قصہ۔

Scanned by CamScanner

پیریں مات

بانک عائشہ احمد

پیریں مات ءِ اصلیں نام آبادی بانو بیگم بیتگ۔ آئی جود ءِ نام عبدالعلی خان اَت کہ نواب رامپور ءِ دربار ءَ شرف مندیں ھندے ءِ واہند بیتگ۔ پیریں مات ءَ دتی دو بچانی، مولانا شوکت علی مولانا محمد علی ءِ سبب ءَ نام در آورت۔

آبادی بانو بیگم بیست ہفت سال ءِ عمر ءَ جنوزام بوت، ماں رامپور ءِ ریاست ءَ دہدے کہ دل ءُ لاپ ءِ ہوپ ءَ درانگاز کتگ آئی جود ءَ چنت ساعت ءِ نادراہی ءَ رند دائمی چم نزکرت انت، پیریں مات ءَ دگہ آروس نہ کرت۔ دتی پنج بچ ءُ یک جئنکے ءِ رودینگ ءَ دلگوش گوڑکت۔ ہمے درگت ءَ آئی کلاں مستریں بچ سیزدہ سالیگ اَت کہ چہ مات ءِ لاپ ءَ جھڈوئے بوتگ۔ مولانا محمد علی چہ کلاں کستر اَت ہا درگت ءَ آئی عمبر دوسال بیتگ۔

ہما بار یگ ءَ مسلمانیں زالبولان دانینگ ءِ دودنہ بوتگ پیریں مات ءَ ہم ایوک ءَ قرآن مجید ونتگ اَت البتہ آئی جود جوان دانندگ ءُ سریال ءُ سر پدیں مردمے اَت، اُمرا دتی لوگ ءَ کتاب آورتنت پیریں مات سکّیں رُژن ءِ گودی اَت آئی گیر آرگ ءِ حال ایش اَت کہ ہر ٹوکے یک رندے گوشاں بکپتیں آئرا پسکّائی ءَ یات بوت آئے براز ہک عظمت علی خان امرا آئی لوگ ءَ شُت وکاتک پیریں مات ءَ چہ ہمائی کتاب وانینت ءُ گوشداشت آئی یات چوش اَت کہ رند ءَ

Scanned by CamScanner

ہے کتاب ءِ یک یک لوز آئرایات منت انت ۔ ہے ہر یک رندے چوش پا شک بوت کہ یک شپے واب ءِ تہا آئی کتاب ءِ یک پیرائے یک پہ یک ءَ ونتگ ۔ آئی جودچہ پیریں مات ءِ رُژن ءُ حُبّ ءَ باز وش بیتگ اَت رَندءَ آئی وتی جن ءَ را وانگ ءِ موہ دات ، عربی فارسی ءِ نوشتہ راہبندانی ہمرنگی ءِ سبب ءَ پیریں مات ءَ وانگ ءُ نوشتہ وت سراں ہیل کرت ۔ آئی روچ روزنی عادت بوتگ کہ قرآن مجید گوں تلاوت و بدل ءَ ونتے ۔ ہے شیرزالیں گودی ءَ وتی چُکّانی وانگ وہیل کاری ویکّ و تنہا وتی سر ءَ زرت اوگوں ہنچیں مڑاہے کہ مروچی آئی بچانی نام تاریخ ءَ گوں سُہر آب ءَ نوشتہ انت ءُ گروشک دنتند ۔ ہما باریگ ءَ انگریزی وانگ زانگ دوست کنگ نہ بوتت بلکن انگریزی ءِ وانوک ءُ زانوکان ءَ بے دین لیکھگ بیتت بلے پیریں مات چہ انگریزی وانگ ءِ حکمت ءَ جوانیہ ءَ سر پدات وہدے کہ آئی دومی بچ شوکت علی ءِ ماں بریلی ءِ انگریزی اسکول ءَ داخل کنگ ءِ وہد آتکگ تہ آئی وسرزھک ءَ کہ آئی میراث ءِ نائب بوتگ ہے وانگ ءِ خرچ ءِ دئیگ نہ منتگ ہے درگت ءَ پیریں مات ءَ وتی کڑ دے سہت دگہو وتی یک مولدے ءِ دستا یک بقّالے ءِ گوُر ءَ راہ دانگ بہاءُ رہن کرتگ انت ءُ شوکت علی بریلی ءَ ششتا تگ آئی وسرزہک چہ وتی نشار ءِ ہمت ءُ شیرزالی ءَ اینکس وش بوتگ کہ آئی سیمی بچ محمد علی ءِ وانگ ءِ خرچ وتی سرا زرتگ ۔ ایش پیریں مات ءِ ہمت ءُ شیرزالی ءِ ہنچائیں مثالے کہ چوشیں مثال آئی زندءَ سک

Scanned by CamScanner

باز بوتگ انت۔

خلافت ءِ چن لانچ ءِ روچاں مولانا محمد علی ءُ مولانا شوکت علی پرنگی حکومت ءِ زہر کنی ءِ آماچ بیتگ اَنت آہان ءَ کینز ءُ زندان، دراں ڈیہی ءِ اندوہاں چاگرد کت بلے پیریں مات ءَ آہانی دلبڈی کتگ آں ہر گام ءِ سراگوں دتی۔ بچاں ہمکو پگ بیتگ چہ میرولی ءَ تاں میسوری ءِ فوجی دوار جاہ ءَ سلاہ بندیں پہرہ ءَ ہم آئی گوں دتی۔ بچاں پند ءُ بَرتگ چہ پیریں مات ءِ ہمے جبزہ ءَ مسلمان بازشات بیتگ اَنت ہر دمک ءُ ہر میتگ ءَ پیریں مات ءِ نام وشنام اَت۔ ہما روچاں اے السی صوت ءِ بند ہر مزن ءُ کسان ءِ زبان ءَ بوتگ۔

گوشتہ مات ءَ محمد علی ءِ

پہ خلافت بکن ندرجان ءِ

ہمے روچاں آبادی بانو بیگم پہ (بی اماں) پیریں مات ءِ نام مشہور بوت، آیک پکاء ءُ راست کاریں مسلمانے اَت۔ روچے کہ مسلمانان پاکستانے ءِ لوٹ کرتگ تہ مولانا محمد علی ءُ مولانا شوکت علی ءَ پے اوست ءَ وتی زند دائم کرتگ پیریں مات ءِ ہیئل کاری، راہ شون ءُ جبزہ ءَ آہان ءَ کمک کرتگ ہمے محشریں سروکانی مرگ ءَ رند ایشانی گواپی ءِ بر و حاصل دوستیں وطن ءِ شکل ءَ مارا رستگ۔ ارمان کہ چہ پاکستانے ءِ جوڑ بوئیگ ءَ پیش ۱۹۲۴ء ءَ پیریں مات پہ دائمی اچ ماجتا بیتگ اَت۔

Scanned by CamScanner

روچاں گوزوکیں ہمن یات داراں

احراز نقوی

پاکستانءِ خدا پمراد بکنت عمرے ۳۳ سال بوتگ اوکہ من وتی عمرءِ چہ ہمے ۳۳ سالءِ در بکنیں تہ کسانکیں گونڈولیں ــــ کند و بچکند کنوکیں چوروے ءِ وڑءِ شمے دیما اوشتوک بئیں ۔ اے درگتءِ کہ من پاکستانءِ ڈولداریں شہر لاہورءِ جہ منداوں بلے پیشءِ منی لوگ سیتاپورءِ بوتگ کہ ہمے ستیاپور لکھنوءِ کشءِ آباد انت ۔ دُوریءِ پندءِ بئے مکن کہ ہمے دمانءِ ستیاپورءِ اوچم ترنہ بنت کہ لکھنوءِ ہما روچاں من اسکولءِ ونت ۔ منی وتی کسان سالیءِ روچ بوتگ انت دہدیکہ پاکستانءِ چن لانچانی ورنائی بوتگ زھگ زھگءِ زبانءِ پاکستانءِ نام بوتگ ۔ ہندو پاکستانءِ چن لانچءِ ایر جنگءِ جم انت. پرنگی حاکمان ہم گوں دلءِ ہمے لوٹت کہ پاکستان ہمچبرءِ جوڑ بیت بلے آپ چہ سرءِ اینکس سرگوستگ اَت کہ مُلکءِ را نوں تاں دیرءِ ایر دست وغلام وارگءِ ہچ گیگ نیست اَت ۔ نہ ہندو پچے ہبرءِ رضا بوتگ انت نہ مسلمان چریشی دست زورگءِ اتنت ، چوش پرنگیءِ جنڈ سلامتیءِ پہ بیہارے چست بوتگ پوانکہ پرنگیءِ مارا یک گرانیں چکاسءِ پرّینت کہ مسلمان اگہ پاکستانءِ حقءِ انت تہ ایشی لوٹءِ راست کنگءِ دوٹ بدئینت ، راستءِ را بیہارے نیست ، مسلمان پریشیءِ تیار بوتنت جلگہیں ہندوستان دوسیاسی گلانی نیامءِ بہر بیگ اَت ، یک دیےءِ کانگریس کہ آئی تہا ہندوءِ کڑدے کم لیکھیں ٹک بوتگ اَت

Book No. 2067

Scanned by CamScanner

دومی پہنات ءَ مسلم لیگ کہ آئی بیرک ءِ چیرا مسلمانانی گرانیں مُحی ئے جم بیتگ۔

مسلماناں اللہ ءِ رحمت ءِ سرا بیہہ بوتگ، ووٹ چے ایت، مسلمان پروتی جان وساہ ءِ ندرکنگ ءَ چک وپدنہ بوتنت یک عجبیں جم وجوشے ءِ درگت بوتگ۔ جلسہ، مچکائی، گشتاتک وتران، کوکار ءُ نہرہ، نہ روچ چو روچ ءَ بوتگ نیں شپ چو شپ ءَ۔ جلگہیں ملک ءِ مسلمان وتی محشریں سروک قائداعظم ءِ رندءَ، شہر پہ شہر، میتگ پہ میتگ، کلّگ پہ کلّگ۔ ہر دیم ءَ میڑہ، مراگاہ، مچکائی گوں نوک ءُ استال ءِ بیرک ءَ۔ قائداعظمُ پاکستان، مسلماناں ءَ چو وتی دین ایمان ءَ دوست بیتگ انت۔

من ہما روچاں کسانیں چورے بیتگوں منی بابا پاکستان ءِ چن لانچ ءِ شیدا اَت پمّن بتّر روچے درا بوت۔ درا در رُوگ ءِ مناسکیں حُبّ بوتگ، بزاں کدی من یک میڑھے ءَ اوشتوک کدی دومی مچکائی ءَ ہمراہ، جاگہے درہچانی سرءَ سرکپگ و نوک و استال ءِ بیرک ءِ بندگ، جاگہے دیوالانی سرءَ جُپک جنگ و جھنڈی و شوشنگانی سینگارگ دہدے چہ درءَ آتکگیں سروکانی درد ءِ چاہ ءِ بست بند جاہے کارندہانی چیٹ و خدمت۔ چو نپت ءَ پلپٹگ، چو لوڑءَ تر و مانتر صباہ ءَ بگرتاں شپ ءِ پاس ءَ کارکنگ بلے مانگ ءِ نام نہ زانگ۔

بنگڑی ءَ پمّن مشکولی ئے بیتگ بلے میزان میزان ءَ پاکستان ءِ مانا منی فہم ءَ نشتگ کرڈے آس گواریں گشتانک گرانی تران ءَ منی دل ءَ پاکستان ءَ پہ تہہ دلی مہر پیدا کت۔ منا بگوشے گوں پاکستانءِ

Scanned by CamScanner

نام ءِ عشق بوتگ ات . ہے پہکیں جبزہ ءَ منا ایماندار ءُ راست کاریں چورے وے جوڑ کرت کہ منی جبین ءَ یک آشوبی بدلی ئے پیدا بوت منی گوں حُبّ و دلگوش ءَ وتی وانگ ءِ پہنات ءُ جُہد کرت پاکستان ءِ خاطر ءَ بتّر گوں جم و جوشے ءَ کارکنان کُت ہر مردم ءَ گوں دل پچی وتی پوڑی پُرکت . روچے ءَ من دیست کہ یک بازنیر مندیں مردمے آتک چہ وتی کیسگ ءَ پنج کلدار درکرت داتنت ، دمانے ءَ رندبیر ہے کُت ، ہشت آنہ ءُ چیزے پیسہ مسلم لیگ ءِ دفتر ءَ جم کنائینت ، دوسئے ساعتاں رند پدا آتک یک کلدارے آدرتے مہلوک حیران اتنت کہ ہے مرد کئے ءِ انت ، یک مردمے پاد آحت آئی دست ءَ گپت آئرا داشت ءُ جتے کت ، تو کئے ءِ ؟ چو نینے ءِ ؟ ماچد ساری ترا اے شہر ءَ ندیستگ آئی درآئینت واجہ من اے شہر ءَ درآمدیں مسافرے اوں ، ایداں پہ وتی کارے ءَ آتکگوں ، شمے ءِ حدّ ءَ گوستوں شما پوڑی ءِ صبر ءَ بیتگے ، پدی واتر کنگ ءِ واسطہ منی کیسگ ءَ پنج کلدار اتنت سری رند ءَ ہمے دُرست من پوڑی ءِ تہا دات انت . پدا پروتی جند ءِ گذر ان ءِ سروں پوریات ءَ کپت ، پوریات دست نیاحت کہ من اے شہر ءَ نا ولدیں مردمے بوتگوں من پنڈ و مور نباکت ہر چیزے کہ منا دست کپت من پہ تگ آتکگوں پہ شما سر کرتگن پدا وتی کاراں دلگوش بوتگن . واجہ پاکستان ءِ خاطر ءَ منی سرندرانت .

ایش اَت پاکستان ءِ نام ءَ مہلوک ءِ جم و جوش ، دمک ، میتگ شہر و بازار ہر جاگہ جم و جوش کلانی زبان ءَ ہمے یکیں گفتار کہ "پاکستان" بہ بیت

Scanned by CamScanner

پریشی گرانتریں کارے ءَ کس چک و پدنہ ات نہ کسے ءَ میارکت نیں کسے ءَ دگرے ءِ پرواداشت ۔

وہدیکہ مچکائی بوت انت چونیں چونیں گوانگ چہ سینگ ءَ درکپت ءُ آسمان ءِ بُرزی ءَ دچارکپت انت منا ہما گوانک انگت یات انت. آہانی یات کنگ ءَ چنکس دل وش بیت ۔ ابوڑے چونیں گنوکے چونیں چسّائی چونیں مہرءِ درشان بوتگ انت ۔

یک توارے ـــــــــ مات ءِ دل ءِ ارمان
دومی توار ـــــــــ باباءِ ہم اے پرمان
بازیں توار ـــــــــ بچ ءِ جُہد پہ پاکستان !

اودیمترا ۔ نعرۂ تکبیر اللہ اکبر

چہ ہمے گوانک ءَ مردمانی دل پرچنڈت انت ، آزمان وگلزمین ءَ جُنبگے زرتگ ات ۔ برے برے چوش بوت اَت کہ چہ یک دیہے ءَ مُسلم لیگ ءُ مچکائی روان انت ۔ دومی دیم ءَ کانگریس ءِ مچی پیداک انت ۔ بس جُست نہ لوٹیت کہ ہمے دمان ءَ جنبزہ وجوش ءِ حال چے بوتگ بگوشے جگرءِ بند دپ ءَ کیٹ ، دیم چو صنگراں سُہر گشتگ دوئیں مُٹھاں کجگ وکوکار کنگ ہر دو گلانی نیام ءَ چوشیں گوانک اُمبرا اشکنگ ءَ کاتک انت ۔

کانگریس گل ـــــــــ یکّے مانیت ہندوستان
مسلم لیگ ـــــــــ ہندوستان ءَ بہرکنان

ہمے نعرۂ تکبیرءِ اشکنگ ءَ کانگریس ءِ مچی ءِ سرا ہنچیں بیہارے کپت اَت کہ آئی مچکائی چہ ہموداں شنگ بوتت آہانی گوُرءَ چوشیں نعرہ ینت انت.

Scanned by CamScanner

اگہ اچ من کسے جُست بکنت من گشیں کہ پاکستان اصل ءُ نعرۂ تکبیرءَ جوڑ کنائشگ آت ایش مسلمانانی باز مزنیں نعرہ اِنت۔

منا جوان یات اِنت کہ تہنا منی شہرءَ نہ، بلکن پورائیں یو پی ءِ مسلم لیگءَ پہ مزنیں بازی ءَ گچین کاری کٹنگ مچّا گل ءُ وشی ءِ روچ آتک انت، ہفتہانی ہفتہ جشن ءَ نہ بُرّت۔

خیر، ایداں گچین کاری توام بوت آدیم ءَ چکاس نزیک آتک انت۔ ہمے چکاس ءَ سوب کنگ ماپروت ءَ وشنامی ءُ ناموس لیکھت سکّی ءَ نہمت کشّ اِت نوں کہ آسر شنگ بوت انت ماوتی زندءَ گوں شرّین نمبراں سوب کرتگ آت۔

منی ہمے سوبءَ پاکستان ءِ مزنیں بہرے۔ رندءَ ہمے جنبرہ ءَ منا دائمی راہشونے دات۔ آہم وہدے بوتگ کہ منی دل وانگءَ پرنہ بوتگ مدام پہ منّت ءِ نمبراں پاس بُوان بوتگن بلے پاکستان جوڑ کنگ ءِ کارءَ چوشیں جہد دیما آتک انت کہ منی جندءِ دل ءَ واندگیں مردمے جوڑ بوئیگ ءِ او مان ءَ جہ جتگ۔ چہ ہما روچ ءَ بگرتاں روزگار مروچی من وترا واندگے لیکھئیں۔ اوایشی ءَ ہدوک واروں کہ چیم ءَ منی ملک جہان ءِ تہا بود ناک بوت کنت۔ کلیں عالمءُ وش بمانیں، پہ وشی ءُ وشدلی روچاں بگواذینیں۔ دورگے بہ ایت تہ کلانی چم یکیں وارءَ ارسیگ بہ بنت بیہارے بہ ایت تہ دُرست دیمپانی ءَ جہ بجناں۔

ماوتی دوستیں پاکستان مزنیں گواچی ءُ قربانی ءَ رند گپتگ ہزاراں لکھاں مردم پاکستان ءِ راہءَ شہید بوتگ انت ہمے ہزاراں شہیدانی

Scanned by CamScanner

چم مچاءُ پہ شماسکّ انت ایشاں دائم ءَ یات بکن ات ہچبرءَ مشموش
اِت کہ آہاں وتی ھیدو ہونءَ اوذ ناکرتگ ءُ پمّا پاکستان جوڑ
کنائینگ مہ۔

Scanned by CamScanner

گڈیءُ ھُپونک

ناصر علی صدیقی

ڈاکٹر سلیم الزمان صدیقی پاکستان ءِ نامداریں سائنس زانت ءُ کراچی یونیورسٹی ءِ تہا سائنس ءِ استاد اِنت۔ واجہ ڈاکٹر ءُ آئی مستریں برات چودھری خلیق الزمان ہندوستان ءِ شہر لکھنؤ ءَ جہ منند بوتگ انت۔ چودھری خلیق الزمان علی گڈھ یونیورسٹی ءَ وانگ ءِ درگت ءَ پاکستان ءُ جہد ءُ چن لاپچ ءَ پورائیں بہر گپتگ واجہ باز انسان دوستیں، نرم دل ءُ نیکیں مردمے بیتگ خلافت ءِ جُنبش ءِ روچاں کیز و ذیل ءَ ہم کپتگ۔ بلے بیدل نہ بوتگ ءُ ہمبند ءَ وتی جُہد ءَ گلائش بیتگ۔

انگلستان ءِ حکومت ءَ وہدیکہ ۱۹۲۷ء ءَ ہندوستان ءَ گہبودی ءِ کارانی چارپتاس ءِ خاطر ءَ سائمن کمیشن ششتاتگ کمیشن ءِ باسک لکھنؤ ءَ سر بیتگ انت آجوئی دوستان اسٹیشن ءَ جم بیتگ چوشیں گروہیں نعرہ چست کرتگ انت کہ جہاں پرچنڈ تگ۔ پرنگی حکومت ءَ پہ دلگوش داری ءَ سکّیں لست و بند کرتگ ات بلے مسلمان اینکس مُچ بوتگ انت کہ پولیس ءِ گردار ءِ دَسّ ءَ دُن۔ ہمے وہد ءَ گوں چودھری خلیق الزمان ءَ ڈاکٹر سلیم الزمان ہم ہمراہ بوتگ۔ ریلوائی اسٹیشن ءُ وہدیکہ مچی چہ قابو ءَ درکپتگ ہامدمان ءَ پرنگی اسپ سواریں سپاہی اسپان سوار بوتگ انت ءُ مچی ءِ سرا آہاں الگار کرتگ کہ ہمیشی سبب ءَ بازیں مسلمان شہید بوتگ انت۔

کمیشن ءِ باسک لکھنؤ ءِ یک میتگے قیصر باغ ءَ دوار بوتگ انت مسلماناں

Scanned by CamScanner

ہمے کمیشن ءِ ایر جنگ ءَ نعرہ جتگ انت "سائمن کمیشن واتر بکنت۔"
"سائمن کمیشن مردہ باد" وہدے کہ پرنگی ءِ حکومت ءَ ہمے مُچی شنگ
شانگ کنگ ءِ حیلہ کرتگ تہ چودھری خلیق الزمان ءَ یک ریکے درگہتگ
آئی ہیونکانی تہا گیس پُر کرتگ ءُ ہمے ہیونکانی سرا نعرہ نوشتہ کرتگ انت
ہمے ہیونکاں ہر نیمگ ءَ کہ بال کرتگ تہ آہانی گوانک وت ہر جاگہ رستگ
چوش ہمے جُنز دیماروان بوتگ۔ آہاں چے کرتگ کہ گُڈیانی سرءَ نعرہ
نوشتہ کرتگ انت پدا ایشان ءَ ہنچو بال داتگ کہ گُڈی قیصر باغ ءَ بہ
کپنت۔ پرنگی چہ مسلمانانی ہمے ریکاں سوکی بیتگ انت نیٹ سائمن
کمیشن ناعلاج بیتگ ءُ پدا گرُتگ۔

ہدا مرزی چودھری خلیق الزمان قائداعظم ءِ سنگتاں یکے اَت قائداعظمءَ
گوں دل پچی ءَ ہُدا مرزی چودھری خلیق الزمان ءِ کارانی سڑاکرتگ۔

چودھری خلیق الزمان ءَ ماں ہندوستان ءَ مُسلمانانی تہنائیں گل مُسلم لیگ ءَ
جوائنٹ سیکرٹری ءِ منصب ءَ گرانقدریں کار کرتگ انت۔ پاکستان ءِ جُنز ءِ دیمبری ءُ
ہندوستان ءَ بہ مُسلمانانی یکدلی ءَ شپ و روچ کار کرتگ و ہدیکہ پاکستان جوڑ بوت
آں گوں وتی کہول ءَ پاکستان ءَ آتک آئی برات ڈاکٹر سلیم الزمان صدیقی
پاکستان ءِ فکمی، بودناکی، زندمانی ءُ سائنسی گشادءِ جہت ءَ یک استادے ءِ
وڑءَ ہمبند ءَ پاکستان ءِ خدمت ءَ دست گٹ انت ہر چنث ءَ کہ نوں آپیرو
زہیر انت بلے گوں پورائیں گشاد، ایمانداری ءُ حُبّ ءَ وتی کاراں سروچیر
انت۔ پاکستان ءِ ہنچیں پسگ علامہ اقبال ءِ نزءَ "وقاب" ءِ درجہ ءِ واہند
انت کہ تاں گُڈی ساہ ءَ وتی جُہد وجوکم ءَ برجاہ دارنت۔

Scanned by CamScanner

یک حالبئی یک قصّہے

اسلم کاشمیری

۱۴ اگست ۱۹۴۷ء منی عمر ۲۳-۲۴ سال بوتگ ۔ ماں کراچی ءَ وہدیکہ قائداعظم محمد علی جناح پاکستان ءِ سری گورنر جنرل ءِ منصب ءِ سوگند چست کنگ ءَ بوتگ مئے ڈیہہ ءَ سکیں ترس و بیہارے ءَ مان شانتگ اَت ۔

ماہے روچاں ہجویری میتگ (کہ داتا گنج بخش ءِ درگاہ ءِ پشتی نیمگ ءَ اِنت) لاہور ءَ بوتگن سُہب صباح ءَ من اے ندارہے دیستگ کہ دوسئے سلاہ بندیں فوجی سپاہی درگاہ ءِ قبلہی تک ءَ لہتیں پنڈ وکانی لوگاں مانپرتگ انت ءُ جنگ پروشگ اش نباکرتگ آہان ءَ گراں چہ بان ءَ جہل ءَ دَور دئیگ ءَ بوتگ انت راہ گدار یانی دُمبَ کپان آہاں گلینان انت چہ ہمے گردار ءَ کلیں دمک ءُ راہاں بے تواری ءَ مان شانتگ اَت مہلوک ءَ وتی لوگانی درگہ بستگ انت و تراچیر دا تگ اَت دمانے ءَ رندما راحال ءَ گیت کہ سلاہ بندیں اُرداں یک وانندیں مردمے محمد سرور گونڈلاں بستگ و شہید کرتگ انگت ہمے اندوہ ءِ سر ءَ مہلوک ارمانی بوتگ انت کہ ڈاہ رستگ اردان یک دگہ ورنائے کہ آئی نام مناگیر نہ انت آں غازی علم دین ءِ پچ جوانیں راجی کارندہے پہ گونڈلاں بستگ و پٹّی کرتگ ہمے ورنا پٹّی بوئیگ ءَ من وت دیستگ کہ آئرامئے لوگ ءِ گوڑ ءَ جنگ بوتگ اَت چہ ہمے دلپدردیں جاور ءَ تیوگیں ڈیہہ ءَ سکیں ترس و بیار ءَ جہ جنگ ۔ غم و زہرکنی ، ترس و تاہ ءِ حالت بوتگ ۔ من ءَ اے ہبر ءِ سرا عجب اَت کہ مروچی کہ مسلمانانی نوکیں ملک جوڑ بیتگ مسلمان ءِ

Scanned by CamScanner

کُشت ءُ ہون ءِ اے اندوہ پرچہ بوئیگ ءَ انت ۔ رندءَ حال رست کہ ہمے اُرد ڈوگرہ سپاہی بوتگ اَنت کہ چہ اسلام دشمنی ءِ سوک ءَ آس ءُ پیش اتنت خیرو ہدے کہ چاگردکیں ترہتگ من درا در کپتگاں ہمے نزیکءَ منی یک کاشیں سیادے بوتہ ہمائی وتاخ ءَ شتگاں اوداں کیں داشتگ پدا لوگ ءَ واتر کرتگ مئے ہمسائگیں یک زالے ءَ وہدے کہ منا دیستگ وتی لوگ ءِ درگہ پاچ کرتگ ءُ گوانک جتگ کہ لالہ تو اِنگر بیا ۔ کیں اودان داشتگ نوں کہ سرکپتگاں چہ درگہ ءَ درآہگ ءِ شرت ءَ من دیستگ کہ ڈوگرہ سپاہی گوں جَنبیاہاں دیم پمّن ءَ پیداک انت ۔ من وتی گام ترند کرتنت وتی دمک ءِ سُروگ ءَ سر بتیگن بلے آہاں منا رسینگ یکے ءَ توار پرجتگ ءِ تو کجا روگاے ، تراسا نہ انت کہ ہر نیمگ ءَ آس جَپ کنگ ءَ اِنت ۔ تئ نام کئے اِنت ؟ ـــــ من آہانی نیّت ءَ پوہ بتیگن من وتی نام ڈستگ کہ منی نام اسلم انت ، دیم پہ دیم ءَ منی لوگ انت پداوتی بیگناہی ءِ حال داتگ کہ گوں من تیلی ءُ آسگر ہیچ نیست بلے اچ من جست کنوکیں ڈوگرہ سپاہی بازبے تب اَت چہ منی پسو ءَ دلجم نہ بوت البت خُداءَ منی زندرکھینگی اَت ۔ دومی سپاہی ءَ آئرا سُٹک جت کہ بلّے ، من پہ تگ وتی لوگ ءَ پتر تگن ۔ چیزے روچاں زندحال رست کہ روتاک "احسان" ءِ شوں کار ابوسعید بزمی کہ ہُدا مرزی ءِ لوگ ماڈل ٹاؤن ءَ اَت ھما روچ ءَ دگّ ءَ روگا بوتہ کہ ڈوگرہ سپاہیاں آئی نام پُرستگ بزمی باز نرم گپ جنوکیں مردے اَت آئی وتی نام گپتگ کہ من "بزمی" ادں ۔ ڈوگرہ بزمی ءِ نام ءَ بھجنی اشکتگ ات

Scanned by CamScanner

آیا گوشتہ توکہ بھنی ءِ گڈاں برو .

من پاکستانی اوں . ہے وہدءَ اگر من بلوشیتیں کم و ناکم دوسئے ءَ را دوزہ ءِ دیمپان کنائینت کت بلے مئے مہذب جیرت ءُ او پارکشگ ءِ درونت ءَ دنت پدا وتی جند ءِ گلزمین ءِ سرا کجام یک بدریں قومے ءِ مردمے ءِ ہون ریچگ منی نزءَ پاکستانی بیرک ءِ اسپتیں ریڑءِ کمشرفی اِنت پوانکہ گوں پورائیں صبر و سگّ ءَ چہ حکومت ءِ نیمگ ءَ گام گیڑے ءِ را ہچار بوتن زوت حکومت پاکستان ءَ ہے بیش کاران ءَ گردارکُت .

Scanned by CamScanner

قیمتی انامت

شفیق الرحمان

کامران چہارمی درجہ ءَ وانگ ءَ آت ، یک روچے آئی چہ من جُست کت، لالہ ! پاکستان ءِ لیکاچے ءِ اِنت ؟ منی عقل کار نہ کنت کہ باندات اسکول ءِ لوزانکی دیوان ءَ ہمے سرحال ءَ من چے بگُشین ؟ اے جُستءَ اشکنگ ءَ من ہنچو مارتگ کہ بگوئشے کسے ءَ اچ من و تی گراں قدریں گراں قیمتی انامت ءِ واتری ءِ لوٹ کتگ .

لالہ کامران ! من تران کنگ بناکت . پاکستان مابازیں گواچی ءَرند گپتگ اَت بلے تو بلکن اے ہبرءَ نزانے کہ ایشی گرئیگ ءِ پکارچے ءِ آت. پاکستان جوڑ بوئیگ ءَ پیسر جلگہیں ہندوستان ءَ پرنگی ءِ حکومت بوتگ وہدے کہ آجوئی ءِ چن لانچ بنا بوتنت تہ ہندوڈاں چہ مسلماناں صداں سالانی غلامی ءِ بیرگیری ءِ نیّت ءَ پورائیں ہندوستان ءِ سرا ہندو حاکمی ءِ واب دیست انت . آیاں پے گذرءَ ہندوستان ءِ تہا یک ایوکیں قومے ءِ گوانک چست کت بلے حالینی ایش انت کہ صداں سالاں گوں یکدگرءَ یک جاگہ نندگءَ ہم مُسلمانی ربیدگ چہ ہندوُ دُوآنی ربیدگ ءَ جتا و گسر بوتگ ایشانی ردوم جتا جتا انت ہمے حالینی ءَ دیمادارانءَ مسلماناں یک جتائیں ملکے ءِ لوٹ کرت کہ آہے ملک ءِ تہا اسلامی دود را ہبندانی رُدءَ زندے گوازینت بکنت . ہندو دُوآنی سکّین نواہگی ءِ پجیگ ءَ ہم نیٹ پرنگی ءَ اے حالینی مَنّت کہ ہندوستان ءَ جہ منندیں قوم یکے نہ انت بلکن دو انت ——

ہندوءُ مسلمان

Scanned by CamScanner

ایشرا دد قومی لیکا گوشنت او ہمیش انت "پاکستان ءِ لیکا" ہے بُنپدءَ
پاکستان جوڑ بتیگ اَت ءُ ہمیش آئی مانگ ءِ ماں زماں انت . وتی
ہبر توام کُت من کامران ءِ پلوءَ دیم چَرینت من مارئت کہ آئی چمّانی تہاگرشکے
آتکگت ، آگہی ءِ گروشک ! من چوش مارئت کہ بگوئشے من ہماگراں
قیمتی انامت آئی حقیں وارث ءُ وازدارءَ سرکرت .

Scanned by CamScanner

پاکستانءَ مانا چے

سفینہ لودھی

ماں لاہورءَ کوپر روڈءِ سرءَ یک کالجے اِنت ، ہمیشی نام انت ، اسلامی کالجے پہ زالبولاں ۔ اے ہما روچانی احوال انت و ہدیکہ پاکستان انگت جوڑ نبوتگ اَت بسءِ ۱۹۴۶ءَ من ہم ہمے کالجءَ ونت اَت ءُ ہمے کالجءِ دوارجاہءَ داشتگ اَت ، چوش کہ اے کالجے پہ مسلمانیں دُختکاں بوتہ پریشءَ ایشی تہا نماز ، روچگ ، ءُ قرآن وانینگءِ دلگوشداریءَ خاصیں پیمےءَ کنگ بوتت ۔ صباہءَ ماچہ واجءَ پادکا تک آن نمازوانگءَ رندکالجءَ دیم کُت ، چھٹی ءَ رند پداوتی دوارجاہءَ سر بوتن ءُ بیگاہءِ دیما جئنک بول بول ءَ وتی دل پسندیں لیباں دلگوش بوتنت سرشپءَ وانگءَ رند سرایرکت وپتیں ، زندیک قرارےءَ روان اَت پاکستان جوڑکنگءِ چن لاپچ گوں جم وجوشےءَ بوُرن اتنت ہریک شہرءَ مجیءُ میڑھ بوتنت ، ہمے درگتءَ مےءِ گرماگی موکلءِ و ہدسرءَ آتک کالج بندبوت دوارجاہءِ جئنک ہریکے وتی لوگاں اشت شت . موکلءَ گوازینگءَ رند و ہدیکہ کالج دوارگ پاچ بوت چاگرد باز بدل گندگا کاتک ہر پہنات ءَ پاکستانءِ تات وپچاراَت مُسلم لیگءِ کارندہ گودی ہرو ہءَ کالجءَ کاتک انت چہ پرنگیءِ ایردستیءَ آجوئیءُ پاکستان جوڑکنگءِ ارزشءِ سرحالءَ بازسیت مندیں تران کرتنت ۔ چہ اسلامی حُبّءُ ہدوکءَ سرتچیں ہریک جئنک پاکستان جوڑکنگءِ خاطرءَ گرانیں گواچی دئیگءَ چک و پدنہ اَت چوش روچےءَ گوں مسلم لیگءِ

Scanned by CamScanner

زالبول کارندہاں کالجء درستیں دھتک پہ مچکائی کنگء چہ کالجء درکپت دسڑکء سرا آتکنت۔

چہ مسلم لیگء دفترء میگ ودگہ کالجء جنٹکان چہ مال روڈءگوزان سیکرٹریٹء رڈگی بوتگ مچیء دیما دو جنٹکانی دستء سوزیں بیرک بوتگ پداچار چار جنٹکانی ریسگ انت کہ برقعہء چادرماں پوشوک ہزارانی لیکھء گوں مزنیں جوشء گام جناں، نعرہ جناں روانے انت۔

"پاکستانء الم گراں"

"پاکستان المء جوڑبیت"

"پاکستانء مانا چے انت لاالٰہ الااللہ"

من پیسری ریسگء بوتگن روان روانء چہ پٹیل روڈء وہدیکہ ما ریگل سینماء گوڑءء رستگیں چہ دومی دیمء پرنگی حکومتء سپاہی ودی بوتگ انت کہ آہانی دستء ارس ریچیں گیسء گولہ بوتگ انت آہاں ساریء مارا شنگء یک یک بوئیگء حکم داتگ بلے مئے جزمء گندگارند آہاں یکے پدیکے چندی گولہ دوردا تنت اولی گولہ مئے ریسگء دیما ترکتگ چاگردچہ دوتءسیہ گشت دم توسےء گیت چم تہار بوتنت من ریگل سینماء برانڈہء کمینءبکپین یک مسلمانےء پریں بالیٹےء آپ گون ات منی دپ دیمء آپ جت منا دلبڈی داتے گوشتے "منی جنٹک دلء ڈڈ کن ایش ارسیگیں گیس انتء مچی شنگ شانگ بوتگ انت ـــــ چیزے جنٹک

Scanned by CamScanner

سڑک ءِ آدیم ءَ اتنت یک دو بازے سارا تنت منی سئے ہم مکتبیے
جنگاں و ترا پہ دستگیری ءَ پیش کتگ ماکل و تی شوق ءُ ہدوک ءَ جزم
اتن. چہ سری سال (فسٹ ایر) ءِ واندہاں محمودہ نیاز، نصرت شاہ
ءُ افضل گرئیگ بوتنت مال روڈ ءَ دوئیں نیمگاں چہ با دگیرانی دریچگاں
ہندو ءُ سکھاں سر کشت ءُ مارا ڈوبارت.
بلے چُکاں! "مردچی ما پاکستانی آں" مادل دَور نہ دات ماکلاں ہواری ءَ
پاکستان جوڑکت نوں محمودہ نیاز چہ جالندھر ءَ، نصرت شاہ چہ پٹھانکوٹ
ءَ ءُ افضل چہ نکودر ءَ وتی ملک "پاکستان" ءَ سر بوتگ انت کل یک آزاتیں
شاتیں زندے گوازینگ ءَ انت. مئے عزت سوگہ انت مئے جان و
مئے مہذب سوگہ انت آیوکیں او باد سوگہ انت. گوں ہما جبزہ ونہمت ءَ
کہ ما پاکستان جوڑ کرتگ ات چہ آئی زیاست حُبّ وہدوک پہ آئے
دیمپانی ءَ شوندارس کہ مئے وابانی وطن پہ دائم و مدام نمیران بانیت.

Scanned by CamScanner

اقبالءُ پاکستانی چُکّ

بانک ثاقبہ رحیم

اے حالینی ءَ ماکل شرّی ءَ زانیں کہ اقبال یک محشریں شہ زانت ءُ روٹک گلزمین ءِ شاعر اَت ءُ پکّائیں مُسلمانے اَت . اے دور باریگ ءَ مئے چُکّاں ءَ ءُ پاکستان ءِ ہر یک شہری ءَ اے ہبر شموشگی نہ انت کہ علاّمہ اقبال پاکستان ءِ عکس گر اَت . آئی روشناہیں فکر ءَ پاکستان بزاں اسلامی ملک ءِ چارحدّ درگہت انت آئی دل مدام چہ ایمان ءِ نوُر ءَ پُر نوُر ات .

اقبال ءِ فیلسوفی ءُ شاعری ءِ تہا مزن جہلانکی است آئی بے لیکھیں گوناپ انت اگہ ما اقبال ءِ قوم داری فکر یا کہ نیشنلزم ءِ مارشت ءُ سادگیں پیمے ءَ چُکّانی تب ءِ رُدءَ بہ فہماں تہ ایش باز برکتی ئیں ٹوکے بیت پہ چُکّانی نوک ردو میں فکر ءُ گہبس رُژن ءَ ہم اقبال پاکستان ءِ لیکاءَ پیش داریت چکانی دل و مازگ ءِ گونڈیں جہان چہ اقبال ءِ قومداری ءِ سیم یا کہ نیشنلزم ءِ روشنائی ءَ روشن بوت کنت .

اقبال ءَ وتی شاعری ءَ بنگیژ ءَ ہندوستانی قومداری سہراتگ بلے ہرچنت ءَ کہ آئی سیاسی رُژن پختگ بواں بوتگ آ آزاتیں اسلامی ملکءُ واہگ دار بُوان بوتگ آ ہر یک نپر ءِ ارزش ءُ آئی تیاری ءَ مینت بلے ہمیشی روءَ قوم ءِ یکوئی ءِ ہم بازی ءَ سکین ءَ دنت .

اقبالؔ ءِ گچین پر بندے کہ ؎

Scanned by CamScanner

یک نپر گوں اُمّت ءَ برابرانت تہنا ہچ نہ انت
ہنچوکہ چول ماں دریاءَ تمر دانت بلے دراہچ نہ انت

نبی آدم تہ اے جہان ءِ دریاءَ یک چولے ءِ مثال انت اگہ ہمے دریاءِ تہامہ جالیت چہ کندیاں درا بہ سیریت تہ ڈگار آپءَ چوشیت ءُ دوچ ءِ برانز آئرا ہوشینیت ، ہر قومے ءِ محکمی ءُ بودناکی ہمے ہبر ءِ تہا چیرانت کہ آئی ملک ءِ جہ مند پہ دوستی ءُ یکوئی زند بگوازین انت آوتر اچہ جیڑہ وٹاکوراں بہ مہر نزنت ۔ ہمے پیما پہ چکّاں ہم المیّ انت کہ آپہ دوستی ءُ مہر وتی لوگاں وتی اسکولاں بمانت ءُ آہانی قدر وشرف ءَ برجاہ بدارنت ۔

چونیں جوانیں درونت انت کہ ماچہ اقبال ءِ شاعری ءَ زُرت کناں مدام ءَ ایش بوُان ءَ آتلگ کہ ٹہل کنوکیں مردم چہ وتی مجاز ءُ وڈھائی ءَ یک تہنا پشت کپیت اقبال گشیت ۔

ایوکیں نپر چہ وتی (زند ءِ) گذر ءَ بے سمانت

گوں یکدگر ءَ گندونندءُ نیاد دیوان ءَ مہر ءُ شریداری پیدابیت تہنائیں مردم وتی زند ءِ ہچ مرادے نگندیت چوکہ سہدارانی سرشت انت ہنچو تہنائیں نپر ءِ ، گوں براسداری ءُ دوستی ءَ گچین گذر شون زورنت بزان پے ملک پاکستان ءِ بودناکی ءُ گہتری ءَ وتی جان ءَ ہمے جوانی پیداکنگی بنت محشریں شہ زانتانی دستور مدام ءَ ہمیش بوُان ءَ آتلگ کہ آوتی ہبر ءِ پوہ کنائینگ ءَ دراجیں ترانہ کنت نیں کہ پنت و شون ءِ سراگر بندنت ءُ مردماں اچ وت ءَ پہری کنت مزنیں شاعر

Scanned by CamScanner

ہم پچّے گذرءَ مثال ءِ کلک ءَ گرنت علّامہ اقبالؔ ، مئے قومی شاعرانت آ اسلامی اُمّت ءِ مثال ءَ درہچے ءِ ڈول ءَ دَنت او آئی ہے شبین چنکس زیبا اِنت کہ اُمّت درہچ انت ءُ آئی ٹال ءُ شنب قوم ءِ باسک انت ۔ آگیشت ص

تاکرپچ ءَ وہدے کہ چہ درہچے ءَ ٹال پُرشیت
پداگوں بہار ءِ مانترءَ آ سبز نہ بیت
گوں اُمّت ءَ شریداری ءَ بر جاہ بدار
گوں درہچ ءَ مانے گڈاں بہارگاہ ءِ امیت ءَ بدار

چو بیت چوئیں سکّی ءِ بہ ایت چکاں ءِ دمان بہ بیت ہر جا درءَ ٹال بامُ گوں درہچ ءَ ہور بہ بنت ئیں گڈاں بہارگاہ ءَ سبز بوئیگ ءِ مراد ءَ گندانت ـــــــ درہچ کہ سبز بیت ٹال ءُ شنب سبز بنت ۔ ہے رازءَ ملک ءِ محکمی ءَ یک دلجمیں قومے ودی بوت کنت ۔

یک جاگہے ءَ اقبال ءَ آسمان ءِ استالانی مثال دیاں ءَ نند و نیاد ءِ دُرونت داتگ پاکستانی چُکّ ہے زیبائیں کسانک ءَ استالانی کلہ ءَ اُشکت کنت کہ آہاں پہ گلزمین حالوکاں روان داتگ ص

تاں یک جمارے ءَ گلزمین ءِ واہندالیشی ءَ پوہ نہ بوتگنت
کہ ما ہمائرا یک کسانکیں زندے ءَ سر پد بوتگن
گوں یکدگر ءِ ہوری ءَ جہان ءِ کلیں ربیگ برجاہ انت
ہے راز استالانی زندءِ تہا شری ءَ پیدا ورانت

Scanned by CamScanner

اصل ءَ نبی آدمی وشی ءُ گہبودی ءِ راز ہمیشی تہا انت کہ آں چاگردُ ہما چار حدّءَ کہ جہ مندانت پہ ایمنی شات بمانیت ایش حدیں بیت کہ ماچہ استالانی آپتی شریداری ءَ سکین گران ءَ وتی نیام ءَ یکی وہمرنگی پیدا بکناں بیدچہ وتی سیت ءَ پہ تیوگیں پاکستانیانی سیت ءَ جُہد بکناں۔

اقبال ءَ بازرنگ ءَ قومی یکوئی ءِ دودسر پد کنائینگ انت چوکہ پنت، آئی توان ءِ اٹکل ہما ڈول ءَ بیت کہ آڈگار ءِ سرا بکپیت جمرانی تل وتوک ءَ زیان مبیت ہے جمر اصل ءَ بدواہی وت مطلبی ءُ چم تہاری اَنت۔ اقبال قوم ءَ اُمّت ءَ "دُرّ ءِ کان" لیکیت ءُ گشیت ـــــ اگرچہ کان ءَ یک گوہرے درکنگ بہ بیت کان نہ کُٹیت۔ بزاں اگر چند ءِ تاوان اَنت آسر پہ سر بوت کنت بلے اگر پورائیں کان بزاں اُمّت تاوانی بہ بیت آئی تاوان برابر نہ بیت۔ تاریخ مارا حال دنت کہ مزن مزنیں محشریں مردم مرگ ءِ سرشم ءَ سر بوتگ انت البت قوم یاکہ گل ءِ زندا بدمان انت۔ انگلستان ءِ تاریخ ءَ صلاح الدین ایوبی ءِ کاران ءَ تامور کرت بلے مسلمانیں قوم ءَ راگار ءُ بیگواہ کرت نکت۔

اقبال قوم ءَ گوں بہارگاہ ءِ موسم ءَ شبین دیان ءَ گشیت۔ پُل گلاب گیمرنت وزیان بنت بلے بہارگاہ ءِ جند دائم ءَ گوں وشبوآں انبوہ انت۔ اسلام ءِ بدواہیں نوشتہ کاراں سُلطان ٹیپوُ جُہدان ءَ ڈال چار کرت بلے نہ آجوئی ءِ جُہد پادمال بوتگ نیں کہ مسلمانیں قوم بیگواہ بوتگ ـــ روٹک ءِ شاعر اقبال مارا گیابان ءِ ریکانی دانگ

Scanned by CamScanner

لیکیت اوگشیت کہ ایشانی تہا ہم یک جاہی ءُ یک دلی است .اگہ چوشیں ناچی ئیں چیزے ءَ ہم گوں یکو ئی ءَ گشا دے است تہ ما پاکستانی قوم پرچہ یک دل مہ باں .

مئے پاکستانی چُکّ آیو کیں دور باری ءَ شرّیں شہری ءُ وطن دوستیں مردم بنت . اقبال ہم میگُ شمے پیمیں مردمے بیتگ مارا آئی کلہ ہر دمان ہر ساعت ءَ ہمے راہ شون ءَ دنت کہ پاکستانی چُکّ پہ مہر و ملوث بمانت ــ ہر یکءَ سکی ءُ سُوری ءَ ہمراہ ءُ وشی ءُ شادکامی ءَ وش بہ ماں.

پُرشت پروش ، جنگ و چوب ، زاءُ دشمان یاکہ بدواہی ءَ دترا بہ پہریزاں.

ہما کس کہ مئے ہمہذب نہ انت آں ہم مئے دوست انت آہم پاکستانی انت.

ہنچوش و ہدءِ خیال دارگ ، پہ حُبّ ءَ وانگ زانگ مستر ینانی ادب دارگ گون کسانیناں مہر ءُ جوانی ءُ ود نزورگ لوٹیت پاکستانی چک ہر ڈول ءَ گہیں چاکر دے پیدا کنگ ءَ پاکستان ءِ نام ءَ نامدار ءُ روشناکُ کنت .

—

Scanned by CamScanner

مئے قائداعظم

کسانی ءِ رُژن ناحدار پتہ پیش اچ کندہ ءَ

ہوشمندیں کسان سال مایک ایں

Scanned by CamScanner

کسانی ءُ رُژن

بانک ثاقبہ رحیم

اے چونیں عجبیں مہرے کہ رولہ ءِ وہدءَ ، روچ ءِ ایر رُوگ ءِ ندارہ ءَ سیل ءُ سواد ءِ شوقی ءِ ئیں مردم ہر درگت ءَ کنت ، پورائیں روچ ءِ گروشک و برانز ءِ سکّی ءَ ہم درستیں مردم جوانیہ مارنت بلے سُہب ءِ صباہ ءَ روچ ءِ ٹِکّ ءَ ندارہ ءِ وشں لنگاہی کمتر چّانی بہر ءَ کیٹ .

مئے قائداعظم محمد علی جناح ، ما مسلمانانی زند ءَ چو روچ ءَ گروشک گران ءَ پیداک بوت . آئی کسانی صباہ ءِ روشنائی ءَ بوتگ کہ پرچم گند ءَ نرم ، لہم ءُ وشگوئش بیت آئی نورگوں وہد ءِ گوزگ ءَ تالان بوأن ءَ رُوت .

چہ مروچی ءَ کم وگیش یک صد سال پیش ءَ ہندوستان ءِ شہر کراچی ءَ کہ پہ باپار ءَ مزن ارزشیگ بوتگ آئی تہا آسودگیں کہولانی رد ءَ سندھی ، ہندو ، کچھ ءُ خوجہ تپہّے گیشی بوتگ ہمے تپہّے پُونجا نامی باپارے کہ نیونہم روڈ ءِ مئے طبقی بادگیرے ءَ دوار بوتگ ہمے بادگیر ءِ نام ات وزیر مینشن ۔ ۲۵ر دسمبر سنہ ۱۹۷۶ء جناح پُونجا ءِ گس ءَ بچے بوت ، پت ءَ آئی نام محمد علی ایرکت .

محمد علی کہ پنج سالانی بوت آئرا درس جاہ ءَ نادینگ بوت ۔ ہمے درس جاہ ءَ دینی وانگ زانگ دئیگ بوتت ۔ بنگیڑی ءَ آئی "بغدادی قاعدہ" وَنت پدا لس ءُ ہمک دستور ءِ رد ءَ آئرا "ناظرہ قرآن" وانینگ بوت بید چرشی آئی "حکایت لطیف" ءُ اردو ءِ یکے کپّے کتاب در بُرتگ .

قائداعظم ءَ راگوں وتی گُہار فاطمہ ءَ مزنیں مہرے بوتگ وتی زند ءِ گڈی روچاں وہدیکہ آئی وتی کسانی ءِ روچ گیر آورت

Scanned by CamScanner

انت تہ گوں فاطمہ ءَ وتی لیب وگوازی، بحث وتران ءِ اُمبرایات گیرکت
بانک فاطمہ جناح کہ مادُرست آئرا قوم ءِ مادر ءِ نام ءَ یات کناں درکسائی
باز سریال بلے ترند تب بوتگ لیب ءِ درگت ءَ بادئیگ ءَ ، یا کہ چمات
پاسکلی ءَ ہردار دستا کپتگ ءَ زھر گپت آت زھرکنی ءَ رَند وتی بان ءَ
شُت نشت قائداعظم وت شتت وتی گہارءَ وشان کت پدا آورتے
او دوار لیب بناکرتت ۔ آئی وتی دوستیں گہار ءَ مدام " فاطمی " ءِ نام ءَ تلار
کُت یک رندے بانک فاطمہ جناح نادراہ بتیگ آت ۔ قائداعظم ءَ
را اگہ وہدے واند خائی بوتت تہ پہ سیل وگردشت ءَ زرءِ کندی ءَ شُت
آت دہ پانزدہ منٹ گوار یتے بید چریشی دگہ مشکولی آئی زندگ ءَ نیست آت
گہار ءِ نادراہی ءِ درگت ءَ ہمے دہ پانزدہ منٹ آئی سرون ءَ گوازینت آت.
قائداعظم وہدے کہ سیاسی اُگدہانی سبب ءَ دور ءِ تروگردءَ درادرکپت
تہ آئی وتی گہار فاطمہ جناح " باندرہ کا فونٹ " ءَ داخل کُت آں ہمک
یک شنبہ ءَ اسپ ءَ سُوار پہ گہار ءِ گندگ ءَ باندرہ ءَ شُت آت . ہمے روچاں
پت ءَ وفات کرتگ آت ہنچوش رہ ہاسٹل ءَ موکل بوتنت فاطمہ جناح
وتی برات ءِ گورءِ گاتک ۔

قائداعظم ءِ مات ءِ نام مُنّی بھائی آت ۔ آئی گوشگ بوتہ کہ " محمد علی ءِ
راستیں پاد ءِ دل ءَ ٹوہیں مودد انگ ءِ کش ءَ پدنم ءِ نشان انت منی رچ
الم ءَ یک روچے راجہ جور بیت " زانگ نہ بوت کہ ہمے نشانے آت
یا کہ مات ءِ دل ءِ ارماں ! ـــ بلے حالینی ایش انت کہ محمد علی جناح
جہان ءِ کلاں شاہگانتریں اسلامی ملک ءِ بے تاجیں بادشاہ جوڑبوت.

Scanned by CamScanner

قائداعظمءِ پت ءَ وتی بچءِ باروا امبرا گوشت اَت ۔ یکے تہ آوتی ھبرءِ مینگ ءَ گرّ نہ بندیت اگہ گرّ بندیت گڈاں تانکہ ہما ھبرءَ ھبر نکنت قرار نگیپت ۔

محمد علی جناحؒءَ چونائی ءَ چہ وت مستر ینانی ادب کرتت بلے وتی مات وپت ءِ ادب بیکساس ءَ کُت یک رندے آئی پت ءَ چیزے زرّی لیکھ ءَ آئرا پرماں کت آئی لیکھ جت ءِ دات آئی پت دگہ گمانے ءَ ہمے لیکھ ءَ ردخیال کنگ ءَ اَت آئی محمد علی ءَ را باز بدرد کرت زھر گپت ودرا درکپت شپءِ شام کنگ ءِ درگت ءَ ہم سکّی ءَ گرم ءُ سرد بوت بلے بچ ءَ سرچست نکرت دومی بیگاہ ءَ آئی وتی پت ءَ را منینت ءُ سر پد کرت کہ آئی لیکھ راست بوتگ ۔

قائداعظم پہ وتی سرشت ءَ چُست ءُ چسپانیں ، رُژن ءِ واہندیں چُکّے بیتگ پہ گجراتی وانینگ ءَ آئی گسءَ یک اُستادے کاتک ۔ بلے آئی وت مات ءِ دیما وتی واہگ ءِ درشان کت کہ آں اسکول ءَ داخل بوئیگ لوٹیت گوں سنگتاں ہمراہ بوئیگ پجیگ ءَ لیب ءُ گوازی آئرا بازوش اَت کھارو درءِ چکانی ردءَ آباز دوست اَت وانگ ءَ رند ہرچنکہ وہدکہ سر کاتک آئی کروکش ءِ چُکّانی ہمراہ پہ لیب گوازینت ۔ راستے کہ وانگ زانگ لیب ءُ گوازی دوئین چکّانی زندءَ المّی انت ۔

قائداعظم درکسانی ءَ پہک وصفا ، پُلّ وپلگارءَ ھیلاک بوتگ آئی ہچبرخاصائیں گدانی پوشگ ءَ گرّ نہ بست بلے آئی پوشاک ہچبرءَ لیگار نہ بوتگ نہ آہانی سرالپّ وداگ بوتت جانشودگ ءُ پہک بوئیگ

Scanned by CamScanner

آئی عادت بوتہ چہ ہمالیب ءُ گوازی ءَ آئی بدبُرت کہ پوشاک ءُ جان لیگار بزورنت آئی یک سنگتے نانجی ءِ گوشگ اِنت کہ میتگ ءِ چکّ دمک ءَ امبرائیری ءِ لیب ءَ دیستگ انت او قائداعظم ءَ گوشتہ "ہمے شرّیں لیبے نہ اِنت"۔

چہ بنداتی درجہ ءَ آئی اسکول ءَ ابید پہ لوگ ءِ کاراں یک وہدریسگے اڤ کرتگ اَت وانگ ءِ وہدءِ بازخیال داشت ناوہدیں سیل ءُ سوادءَ وتراپہریزت وتی وانگی کتاباں ابید بازیں دگہ کتاب ہم ونت انت چہ کتابے ءَ اگہ ہبرے دل ءَ مان بیاتکیں آئی یک جتائیں بُکّے ءَ آئرا نوشتہ کُت۔ چہ پنجمی درجہ ءَ آئرا گوں تاریخ ءُ دپترءَ ہمدلی بوتگ اَت۔ آئی گوشتن اَت کہ تاریخ منی عقل ءِ پختگی دنت۔ آئی شریں وہدے تاریخ ءِ کسّانی وانگ ءُ پیشیگانی کار پدانی زانگ ءَ گوُستگ اَت قائداعظم ءِ یک دُورسیادیں گہارے اَت آئی نام فاطمہ بائی بوتگ آئی گوشتن اَت کہ یک شپے کپّے ءَ من چہ واب ءَ دربہر کرتگ من دیستگ کہ انگت ہم محمد علی ءِ بان ءَ چراگ رَوک انت من آئرا وانگ ءَ دیستگ تہ رمائشت داتہ کہ باز وانگ ءَ مردم نادراہ بیت بروبوسپ ۔ بلے قائداعظم ءَ درآئینت "پہ مزنیں مردے جوڑ بوئیگ ءَ تاں شپ ءِ پاسے ءَ وانگ الی اِنت تو زانکہ نہ لوٹے من مزنیں مردے بہ باں ؟" آئرا چہ بنداتءَ سکیُ نہمت گیری ءِ خُو بوتگ۔ کسانی ءَ وہدیکہ آئی مات ءَ آئرا جیب خرچ داتت آئرا پہ جوانیں ڈولے ءَ خرچ کتت وتی خرچ وبچت بُکّے ءَ نوشتہ کنت چہ جیب خرچ ءَ ماہ ءِ گڈسراں چیزے نہ چیزے سرآورت۔

Scanned by CamScanner

امبرا گندگ ءَ کیت کہ باز وانوکیں چُکّ زیادہ بے توار بیت بلے مےءُ قائد بازوش روئیں مردمے بیتگ آئی ہمدرجہ مرزا سراج الدین تیموری ءِ گوشگ انت کہ آ باز وش رُد، دیم رُشنائیں مردمے ات۔ پہ بھوگ وچترءِ کسّہاں وتی سنگتان ءَ کندنیتت۔ دہ سال ءِ عمرا محمد علی ءَ را اسپ تاچی ءِ حُبّ بوتگ۔ آئی لوگ ءَ باھنڑءَ بازیں اسپ بوتگ انت آئی زوت شہسواری ھیل کتگ آں گوں وتی دوست کریم قاسم ءَ ہمرو چ اسپ ءَ سُوار باز دُور دُورءَ شُت ءُ گشت انت۔ وانگ ءِ ہمراہی ءَ آئرا حرکت کنوکیں روشنائی باز دوست بیتت پہ اسپانی بابت ءَ آئی گوشتن اَت کہ "ایش گشادءُ بیہءِ درشان اَنت" پہ وتی ڈیل بالادءَ آسُبک ءُ برزیں مردمے اَت۔ دُراہءُ شاتیں فکرءِ سبب ءَ ہر یک کسانیں ٹوکے ءَ ہم آئی وشی ءِ پہناتے درکرت چوکہ گڈی ءِ بال دئیگ۔ تگ و تاچ ءَ بہر گرئیگ۔ پٹھو ءِ لیب آئرا باز دوست بوتگ انت۔

یک چورے ءِ پیما قائداعظم ءَ راوتی ملک ءِ وردن باز دوست بوتگ اَنت پوانکہ آئی پرزونگ ءَ ھر درگت ءَ ملکی وردن سارگ بوتگ ودگءِ تہا کباب ءُ نیوگانی روءَ امب دوست کت۔ نارنج و ترنج ءِ شربت آئرا باز وش اَت چاء آئی باز تہلیں نہ وارت چہ وتی پت ءَ چیر اندری پان ہم وارتت۔ ماتی زبان گجراتی بوتہ کسانی ءَ فارسی ونتگ اَت، لوزانک ءَ شکسپیئرءُ شیلے ونتگ اتنت گوں اُردو زبان ءَ خاصیں مہر بوتہ ءُ ہمے نیمگ ءَ باز دلگوش گوڑکرتت وتی سنگتان ءَ آئی سوگہ کرتگ اَت کہ من اُردو ءَ تران کنان ءَ ہر جاگہ کہ رد بکنیں منا ہما دمان ءَ منی رد ءَ بگوشات

Scanned by CamScanner

چہ کسانی ءَ جوانیں پوشاک ءِ شوتی بوتگ ھر دوست ءُ سنگتے کہ پُل گدھ بہ بیتں وت دیما بوت ءُ آئی سہڑا کُت ۔ در کسانی ءَ ہم وہدے کہ جاگہ پندے دیما بیاھتیں نوکر چاکر بوٹیگ ءِ پجیگ ءَ وتی اردان ءَ وت مچ کت و بستنت وتی پشکانی بُن وت جتنت و سپگ ءَ ساری وتی بدل کرتگیں پوشاک وت پتات ایر کتنت ۔ وتی ھر دوست ءُ پہجہ آروک ءُ کاگدءِ پسوت نوشتہ کرتت عید کارڈ یا مبارک بادی ءِ پسوءَ منّت ءُ کاگد الم ءَ راہ داتت ۔ کتاب جاہ ءِ او وتی جندءِ کتابانی دلگوش بازی ءَ کرتت وتی قول ءِ رُدءَ کتاب ءُ ماہتاک پدی گردینت سر کتنت قائداعظم ءَ رنگانی تہا سُبکیں ، صوفیانہ رنگ دوست کرتنت ، پسندءِ رنگ اسپیت ، سرمئی ، بادامی ءُ بھوریں بوتگ انت چہ در کسانی ءَ ہما چُکّان ءَ وش نکت کہ آے جان بڈءُ بے سِنج بنت ہنچو گندگا کئیت کہ ہمبندیں جوش ، نہمت ، جزم ءُ دیمرئی ءَ قائداعظم ءِ بنگیڑی زندءَ ہم وتی رنگ در اکرتگ اَت ۔

القصہ قائداعظم ءِ کسانی یک روشنائی اِنت ۔ نُور ءِ شینکانی یک گردیں لڑے کہ تالان بوان ءَ شُتگ ۔ ہما روشنائی ۔ پاکستانی چُکّانی خاطرءَ مدام نُور شنزان کنت ۔

Scanned by CamScanner

ہوشمندیں کسان سال

صدیق شاہین

تاریخ ءُ دپتراں برے برے چوش ہم بیت کہ یک دود ربید گءُ درستیں گہیر سنج یک محشریں بنی آدمے ء میراث بنت قائداعظم محمد علی جناحؒ ہم ہنچوشیں مردے اَت کہ چہ درکسانی ءَ یک سروکی ءے سنج ءُ لائقی ءے شو نداشتگ. محمد علی جناح ء بنداتی وانگ ءَ آئرا یک ہندی درس جاہے ءَ روان دئیگ بوت ہمے چنت روچی مہذبی وانگ زانگ ءَ آئی دل ءُ مازگاں چوشیں نشکے رستگ کہ ورنائی وہی ءَ رسگا رند وہریکہ پہ گچین وانگ زانگ ءَ دیم پہ انگلستان ءَ داتگ تہ اوداں آئی ھما درس جاہ پروت ءَ دوست کتگ کہ آئی درگہ ءِ دپ ءِ مبارکیں نبی حضرت محمد مصطفٰے صلے اللہ علیہ وسلم ء نام جہان ء محشریں قانون زانتانی ریسگ ءَ ڈلگی ءَ نوشتہ بوتگ. درکسانی ء ہمے مہذبی وانگ ء آسر بوتگ کہ محمد علی جناح مزن بوئیگ ءَ رندچہ ہر رنگیں حرص وجُوفہ، اخلاقی نزوری ءُ بدی ءَ وتی دامن پہک داشتگ و پرگوستگ.

محمد علی جناح ء بنداتی وانگ زانگ یک لس وہکیں گجراتی درس جاہے ءَ بوتگت کہ اوداں آئی وتی پوشاک ء پہکیزگی ءُ پلگار ء بازخیال داشتگ کسانی ء ہمے پلگار دوستی آیوکیں زندءَ پرائی راستی، ایمانداری وپہکی ء قالب جوڑ بیتگ کسانی ءَ لیب ء درگت آلیب ء راہنداں ڈن نہ سیرتگ لیب ء پٹ ءَ ہمے دود مارگ ء آسر بوتگ کہ رسیدگ بوئیگ ءَ چہ عدل ءُ انصاف ء کشگ ءَ آئرا پدکترگ پیرزونہ بوتگ. کسانی ءَ آئرا ھر کساسے ءَ کہ جیب خرچ رستت ہمیشی ء آئی پورائیں حساب داد نوشتہ کتت

Scanned by CamScanner

پوانکہ رسیدگی درگت ءَ آئی قوم ءِ دولت پروت ءَ انامت لیکھتگ ءُ قومی دولت پہ اجّائیں ڈولے خرچ بوئیگ ءَ پہریزتگ ۔

آں چہ درکسانی ءَ باز نہمت زورگ ءَ ھیلاک بوتگ مروچی ئیں کار پہ باندات ءَ یلہ نہ داتگ اَت جُہد آئی نزءَ المیّ بوتگ ، جہد ونہمت ءِ ہمے ہُدو کی عاقبت ءَ کار پدانی تہاجم وجوش ءُ سدّکی ءِ دروشم ءَ دیما آتگ کہ کار ۔ کار ءُ کار آئی سخت ٹہتگ ۔

آئی وتی کستریں گہار وہدیکہ پہ وانگ زانگ ءَ کانونٹ اسکولءَ نادینت تہ سیاہ ءُ کام ءَ آئرا پہ تژن وتیر کو گپت بلے محمد علی جناح ءَ ہمے درستیں پچار ءَ وترا کرّ کُرت ۔ گہار ہم وانگ زانگ ءِ حُبّ ءَ ہدوناک اَت آئی وتی برات ءِ کُمک کُت ۔ بانک فاطمہ جناح کہ کانونٹ ءَ پہ وانگ ءَ نِشت بورڈنگ ہاؤس ءَ دوارے گپت ہمے پچار بتّر تر ندگشت ـــــ بلے محمد علی جناح ءَ پادیہہ کرتنت ہے دل محکمی ءُ پختگی ءَ عاقبت ءَ آئرا چہ مسلم لیگ ءِ بیرک ءِ چیرادرکنرگ ءَ نیشت پاکستان گرئیگ ہرچوں کہ آئی جزم کرتگ ات تاں سوبءُ دمان ءَ آئی سرا پہ سکّی ءَ اوشتات ۔

چہ محمد علی جناح ءِ گفتاراں ہمے اندازہ بوت کنت کہ آیو کیں نوبَت ءُ باریگ ءَ قدرت چہ آئی محشریں کارے سرجم کنائینگ لوٹت ، چوشیں کارے کہ ہمیشی ءَ سوب آئرا نیمرانیں نامُ توارے ءِ واہند کنت ۱۹۰۳ء حال انت کہ بمبئی ہائی کورٹ ءَ یک مزنیں مقدمہ پیش اَت ۔ مُحمّی ءِ حال ایش اَت کہ عدالت ءِ درگہ بندکنگی کپتنت ۔ ایداں یک سُروگے پروکیلاں جتا کنگ بوتگ اَت محمد علی جناح وہدیکہ مقدمہ ءِ گوشدارگ ءَ وکیلانی نیاد جاہ ءَ شتگ آئی

Scanned by CamScanner

چارتگ کہ یک ہم جاگہے پہ نندگ ءَ نیست ۔ ناگت ءَ آئی چمّ پہ میونسپل کارپوریشن ءِ کاش جمز میکڈانلڈ ءَ کپتگ کہ یک کرسی ءِ سرا نندوک آت ۔ واجہ میکڈانلڈ یک پرنگی ئے ات کہ بمبئی کارپوریشن ءِ سیاہ و اسپیت آئی دستا آت درستیں شہرءَ آئی نام جکسٹنگ آت کسے ءَ ہمے وس نیست کہ آئرا جہل و بُرز بگوشیت کہ اے خاصیں ھند پہ وکیلاں جتا کرتگ محمد علی جناح وتی نام ءِ ایکیں مردے بوتگ آں میکڈانلڈ ءِ گورءَ شُستگ آئرا دلگوش داتگ کہ واجہ شما ھر جاگہے کہ نشتگ اِت ہمے پہ وکیلانی نیادءَ اِنت ۔ میکڈانلڈ ءَ وتراکرّ کرتگ ۔ رندءَ آعدالت ءِ منشی ءِ حدّءَ شُستگ ۔ آئی ہم دپ تک وہیم کرتگ ۔ وہدیکہ جناح ءَ منشی ءِ ہمے ریک مارتگ آئی پاتر پ داتہ کہ چہ میکڈانلڈ ءَ کرسی ءَ ہورک بکنائیں نہ کہ من تئی ڈاہ ءَ پہ جج ءَ سرکنیں ۔ نیٹ میکڈانلڈ ءَ پہ ناعلاجی کرسی یلہ داتگ ۔ چہ ہمے احوال ءَ محمد علی جناح ءِ نام توار چو وشبو ءَ تیوگیں شہرءَ تالان بوتگ کہ یک ہنچیں وکیلے ہم است کہ آوتی ھبرءَ ھبر کنت ۔ ہما ھبرے کہ چہ دپ ءَ درکئیت سنگ ءِ سرا کشک بیت ۔ سریالی ءِ حال ایش انت کہ بیشک وتراز یاں بریست بلے ھبرے کہ گیشتگ چہ آئی مُود ءِ تارے ہم پشت نکتریت ۔

یک رندے یک مردے چہ محمد علی جناح سک وش بیتگ کہ آئی کمک ءَ مقدمہ ءَ باج برتگت ۔ آئی بیدچہ مُزد ءِ شریں لیکھے زرّانی محمد علی جناح ءِ دیما ایر کرت بلے محمد علی جناح ءَ وتی گیشتگیں مُزد زُرتگ آدگہ زر پدی گردینگ انت کہ "منا منی مزد رستگ ۔ سر باریں زرّاں پدا بزور"

۱۹۳۸ء ءِ احوال انت کہ آئی میرٹھ کالج ءَ وانندگانی دیما تران کت ۔

Scanned by CamScanner

گشتاتک ءَ رند آئرا سئی کنگ بوت که دو کار سر آتکگ ، یکے چاءواری ءُ دومی مجی ءِ عکس گرئگ ۔ قائداعظم ءَ پسو گردینتگ که چاءمن دریں بلے په عکس ءِ کشائینگ ءَ بانگه نهبنج ءَ کائیں ۔ دومی سُهب ءَ پورانهبنج ءَ قائد مسلم هاسٹل ءَ ساڑی بیتگ ۔

عهد و قول ءِ هیے پاسداری انت که آسرے چوش بوت که عاقبت ءَ آئی گوں قوم ءَ هچ ڈولیں ورگیں قول و قرار نه کرتگ آئرا هیے مهرشات نه بوتت که آ قوم ءَ په ارزانیں گواجاراں ریپنگ ءُ ردئیگ ءِ روادار نه انت نه که آئی په چوشیں دست کنڈاں قوم ءِ اخلاق زیان دارگ پیرزو کتت آئی وهد ءِ مسلمان ءَ هچبر پروت ءَ پد یانک جوڑ نه کرت ، راستی ءِ گشادءِ سراآں سدّکیں راه شون ءِ بیتگ ۔

یک رندے یک مقدمه کنوکے ءَ په وکیلی مزد ءِ کم کنگ ءَ جهڑت ــ آئی گوشتگ واجه شمے مزد سکّ بازانت ۔ محمد علی جناح ءَ پسّو گردینت "سیمی درجه ءِ ٹکس گرے ءُ اولی درجه ءَ نندے چوش نه بیت" هیے وکیل ءِ وتی یک قدرے بوتگ ۔ چو بیت وکیل دارو کے بوتگ یا منصف ! هر یکے ءِ دیما آئی وتی سنگ برجاه داشتگ یک رندے شریف مندیں جج ءَ را محمد علی جناح ءِ تران بهر وش نیا تگ آئی گوشته "واجه جناح ! شما ایشی ءَ بهارات کہ گوں سیمی درجه ءِ مجسٹریٹ ءَ تران ءَ نه ات" محمد علی جناح ءَ در آئینتگ "موه لوٹاں که وسبندی بکناں ۔ وازدار ! شما هم اے دمان ءَ گوں سیمی درجه ءِ وکیل ءَ دیم پدیم نه ات"

محمد علی جناح ءَ هچ یک کارے په اشتاپی نه کرتگ هر کارے وستا زتگ

Scanned by CamScanner

باز پہ تہنبل و بیچار ہر گامے چست کہ تگ پہ کج و تور ۔ چہ بازیں تجربتاں ھیل زورگ ءَ رند نوں کہ آئی مسلمانانی سرد کی ءَ جہ جنگ تہ جوش ءُ لہڑ ءَ پُریں ورنا وانندہ گل آئی گور ءَ سر بیتگ انت او آہان قومی سیاست ءَ بہر ورگ ءُ اوماں دراکرتگ قائدءَ آہان ءَ چُوٹ در آئینگ " منی دوستاں ! پیسءَ وتی وانگ ءَ توام بکن اِت ۔ وتی پادانی سرا بو شت اِت رندءَ سیاست ءَ بہر زُورگ ءِ خیال ءَ دل ءَ بیاراِت ۔ من شمارا جہد کنگ ءِ رہائشت و سکین ءَ دیاں ۔ علم چہ زہم ءَ زیاست زُوراک و بُرّاک اِنت ۔ جہ بجنے علم ءَ دامن ءَ پُر بکن اِت پکّے قوم ءَ وانگ زانگ زند و مرگ ءِ معاملہ انت۔ جہان اینکس ترند و تمردی ءَ دیمارواں اِنت اگر شما وترا واندگ نکرت تہ شما پشت ءَ مانِت بلکن خدا مکنت شما بیگواہ بی اِت شما قومءُ عاقبتءَ ٹاھینوک اَت ۔ پوانکہ ہما گرانیں کار کہ شمے سرءَ آتکگ آئرا سرجم و پورا کنگ ءَ وتی جان ءَ تیار بکن اِت ۔ شمے مات و پت ءِ گہتری شمے جند ءِ گہتری اِنت بلکن شمے ملک ءِ گہتری اِنت شمے سیت ہمیشی تہا اِنت کہ وتی درستیں دلگوش ءَ وانگ زانگ ءِ نیمگ ءَ گوُر بکن اِت "

چوشیں وہدے ہم آتک کہ آں وتی راہبند دوستی ءِ سببءَ پورائیں مہلوک ءِ نیام ءَ ایوک ءُ تہنا سر آتک ۔ بے چوشیں وہد ءَ ہم آئی پُٹے نہ چنڈت ، دگران ءَ وتی ہمراہ کنگ ءَ آئی وتی لیکاٹے ءِ تہا ہچ وڑیں بدلی نیاورت ۔ ہر گامے کہ چست کرتگ آئرا پشت ءَ نکت زبان ءَ ہر ٹوکے کہ یک رندے درکپت سنگ ءِ سرءِ کشک بوت ہر گیش گیوارے کہ یک رندے کتگ آئی سرا پہ سکّی اوشتاتگ ۔ سنہ ءَ ماں ناگپور ءِ پُریں

Scanned by CamScanner

دیوان ءَ چہ گاندھی جی ءِ ناکمک کاری جُنز ءَ بے تپاکی آئی تہنائیں گوانک بوتگ. یکّ و تہنائیں مردم ءَ ہمے صلاح نہ منّتگ چہ دیوان ءَ در آتکگ ءُ کانگریسن یلہ داتگ. ایش اصل ءَ پہ دودانی شرف ءَ آئی جنگ اَت پہ وتی جندءِ سیت و نپ ءَ نہ اَت.

محمد علی جناح ءِ ایمانداری ءُ دل پہکی ءِ مثال چریشی زیاست چے بہ بیت کہ آئی وتی جندءِ سیت پہ قومی پائیدگاں ندرکرتگ زندءِ گڈی ئیں روچاں کہ علاج و درماں کنوکاں آئرا صلاح دات کہ آں کمیں بساریت آئی وتی نادراہی ءِ کمّار نہ کرت ءُ قومی جہدءِ ہر بارے کہ بڈءَ بستگ اَت آئرا تاں گڈی نپس ءَ چہ کوپگاں دَور نہ دات وتی زندپہ قوم ءِ گہتری ءَ ندر کرت.

ہر چوں کہ بہ بیت محمد علی جناح پروتی کار پدانی روءَ پروتی شریں زندءِ روءَ یک بے مثیّں شانے ءِ واجہ اَت آئی یک چوشیں قوے ءَ رانزآورت جم کرت آئی جان ءَ ارواہ ءُ وت پہجہ آری ودی کرت کہ یک باریگے ءُ آں بیوسی ءُ کم گشادی ءِ عکس بوتگ.

Scanned by CamScanner

ناحُدا رپتہ پیش اُچ کندءَ

محمد شمیم حسین

پاکستان ءِ جوڑ بوئیگ ءَ را پہ گدارے سالے گوُستگ اَت کہ من گوں وتی مات و پت ءَ پاکستان ءَ سر بوتگن لاہور ءِ مغلپورہ میتگ ءَ بھاڑہی یک بانے ءَ مئے لوگ بُوتہ پاکستان ءَ آتکن ءِ سبب ءَ منی وانگ مہتل بوتگ اَت کہ انگت ایداں اسکولے ءَ منا جاگہ نہ رستگ اَت من ہمے روچاں سیزدہ سالگ بوتگن ءُ ہشتمی درجہ ءَ وانگ ءَ اُتُں ۔ ماں اسکول ءَ جاگہ نہ رسگ ءِ سبب ءَ من وتی لوگ ءَ وانگ ءَ بوتگن ۔ منی مات و پت پہ چیزے وہد ءَ منی مستریں برات ءِ لوگ ءَ بنوں ءَ شتگ ات اَنت من لاہور ءَ یک تہنا بوتگن ۔ پاکستان ءِ جوڑ بوئیگ ءَ پیش من قائداعظم ماں لکھنؤ ءَ یک رندے دیستگ اَت منی واہگ بوتہ کہ من یک رندے وتی محشریں قائد ءَ دوارگ بگندین ءُ دل سیر ءَ بگندین ۔ پاکستان جُنز ءِ روچاں ہر یک مُچی ءُ میڑھ ءَ من ہم الّ ءَ گوں بوتگن و تی را ہدر بر ءِ سوج و رمائشت گوں پورائیں دلگوش ءَ اشکتگ انت و تی وس ءِ پیم ءَ من جہد کرتگ کہ ایشانی سرا کارمرز ہم بہ بئیں ۔ چہ ملک ءِ بہر و بانگ ءَ پیش پاکستان ءِ ہما گونشت کہ منی خیال ءَ بوتگ آئی گرئیگ ءِ جُہد ءُ گندگ ءِ ارمان روچ پہ روچ گیش بُوان ءَ شتگ ۔ ہنچو کہ پاکستان جوڑ بوئیگ ءِ جار شنگ بوت چہ ہندوستان ءَ وتی پاکیں وطن ءِ شیدائیں مہر آورانی کاروان ڈلّ ڈلّ ءَ پاکستان ءِ نیمگ ءَ راہ گپت انت ۔ گیشتر ہنچیں کاروان نیام راہ ءَ لُٹ و چُور بوتنت ہما کہ سر کاتکنت یا یک پیمے ءَ وتر اچہ لُٹ و کوش ءَ رکھینت انت پاکستان ءِ سر بوئیگ ءَ

Scanned by CamScanner

رند آہاں پُرلجی ساسارت وتی ربّ ءِ شکر و منت اش گپت کہ پہ ایمنی سر بوتگ انت. صدانی حساب ءُ چکّ چہ وتی ماتاں جتا بوتنت. صداں ہزاراں چکانی مات و پت ءِ ساہگ چہ سراں ایر آتک. چندی زالبول جنوزام ءُ چندی مردم جھڈو بوتنت بلے ہمے درستانی داہگ بوتگ کہ آگلزمین کہ پائی دست گرئیگ ءَ تاں صدسالاں جُہد کرتگ انت نوں کہ آدست کپتگ آئرا بگندانت. ہر یکّے ءِ دل ءِ اوست بوتگ کہ دیمی نپس ءَ آپاکستان ءُ برسیت مسلمانانی وتی دوستیں وطن گوں مہر و محبت ءُ ہمے وطن ءَ پہ ندر بوئیگ ءُ دَروَرچریشی زیاست چے بہ بیت کہ ساہ ندر بہ بیت بلے پاکستان ءِ نیمگ ءَ چست بیوکیں ہرگام اینکس جزم ءُ محکم بہ بیت کہ جہان ءِ مزنیں نہیب و بیہار ہم آئی دیم ءَ مانتر اِت مکنت.

منی مات و پت گوں منی مستریں برات ءُ سلاہ بندیں اردءِ خاصیں ریل ءَ پاکستان ءَ آتکگ و سر بوتگ انت مئے بختاوری بوتگ کہ ما راہ ءِ رنگیں زللے نہ رستگ اُت ما پہ خیر و سلامتی پاکستان ءَ آتکن راہ ءَ سکّھ و ہندو آنی ڈلّ و بول دچار کپت انت بلے مئے سلاہ بندیں ارداں چم کپگ ءَ رند آہان ءَ ارش کنگ ءِ دل نہ بوتگ آں گوں سلاہ بندیں اردانی گندگاشنگ و یک یک بوتنت.

ستمبر ۱۹۴۸ء ءَ منی مات و پت بنوں ءَ شتہ بوتگ انت من تہنا وتی لوگ ءَ نندوگ وتی وانگ ءَ دلگوش بوتگن ۱۱ ستمبر ءِ بیگاہ ءِ شش و نیم ساعت چہ ھر پہنات ءَ چست بیوکیں جاک و کوکار ءَ من کتاب نزآور تگ درءَ درگپتگن، چے گنداں کہ مہلوک زار ءُ پوہاڑ جناں گریوان انت

Scanned by CamScanner

چیزے زالبول ہم پنداد لگوشی چہ وتی لوگاں زار جنان ءَ درکپتگ انت۔
منی عقل ءَ کار نہ کت کہ ہمبر چے ایت۔ چہ ہر کس ءَ کہ جست بکتیں آئی ہڑوسگ
ہے جُست ءَ گیش بوُان بوت بلے دپّ ہیچے درنیاتک۔ من حشک حیران بوتگن
کہ سبب چے اِنت ہے حیرانی ءُ ھبکائی ءَ وت منی چم ارسیگ بوتگنت بلے اصلیں
سبب زانت نکرتگ۔ منی گوڑا یک چورے منی وہی ءِ گوُستہ من چہ آئی
پُرستگ آہم گریوگا بوتہ بلے ارس و اولوم ءِ تہا آئی ہمینکس درآئینتگ۔
" وائے مئے بابا مرتگ " گوں ہے وانک ءِ گوشتگ ءَ آئی وتی دوئیں دست
سرءَ جتگ انت۔ من خیال کت بلکن ایشی پت زوال بیتگ، بلے آئی پت
ءِ مرک ءَ درستیں متیگ پرچہ گنو کانی وڑءَ بگریت؟ من پداچہ بچک ءَ
پُرستگ آئرا دلبڑی داتگ آئرا گلا سے آپ وارینتگ۔ آپ نوشگ ءَ
رند آئی منی جُست ءِ پرسیالی جواب داتگ اوگریواں ءَ گوشتگ۔

" مئے قائداعظم اچ ماجتا بیتگ "

گوں ہے ہبر ءِ اشکنگ ءَ من چو آئی ءَ زار جتگ گنو کانی وڑءَ چہ لوگ ءَ
درُشتگن۔ تچان و زار جنان ءَ کہ۔ زار تماکہ بابا مرتگ۔ بابا اچ ماجتا
بیتگ "، تہنا من نہ، ہر یکے ءِ ہے حال آت ہر یکے چہ اندوہ ءَ تڑند، مُود
پاشانک، سراں گوں دیوالاں جناں و ترازیمگ کناں گریواں آت
کاش ءُ مستریں و تراہم ورناگل ءُ ہم دلبڑی دئیگ ءَ بوتگ اَنت بلے
ھرچنت ءَ دگران ءَ دلبڑی دات وتی چم اش چہ ارس ءَ پُر اَتنت۔ منی
دل ءِ واھگ کہ یک رندے وتی محشریں سروک ءَ دل سیر ءَ بگندیں پُورا
نہ بوت۔ مئے راہشون مئے راہبر براچ ماپہ مدام ءَ جتا بوت۔

Scanned by CamScanner

مروچی ہم منا قائداعظم ءِ ہما رمائشت گیرانت کہ آئی پاکستان ءِ ورنا گل ءَ را توار پر جنگ ءُ سکین دیان ءَ گوشتگ ات کہ " پاکستان خُدا ءِ مہربانی ءَ جوڑ بیتگ نوں ایشی رکھنگ ءُ آسودگ وارگ شمے اگدہ انت "

بروے بروے من تاں دیر ءَ فکر کنیں کہ باریں قدرت ءَ قائداعظم محمد علی جناح تہنا پاکستان ءِ جوڑ کنگ ءَ پیدا کرتگ اَت ہمے درگت ءَ منا ہما پربند یات کئیت کہ قائداعظم ءِ وفات ءِ وہد ءَ یک شاعرے ءَ بستگ اَت ۔

کجام دست اِنت کہ آئی اشارت ءِ سرا سر گپتگے
مئے راہشون مروچی کجام پنہات ءَ سر گپتگے
مئے بوجیگ انگت کندہ ءِ شوہاز ءَ بوتگ کہ
ناخدا چہ کندہ ءِ رسگ ءَ پیش کجا سر گپتگے

Scanned by CamScanner

مایکّ ایں

بانک ثاقبہ رحیم

مروچی مادرستیں پاکستانی چُکّ اے ہبرءِ جوانیہ سرپد آں کہ مایک ایں۔ قوم ءِ پت قائداعظم محمد علی جناح ءَ مارا مہرءُ یکوئی ءِ درونت چونیں سادگ ءُ دلبودیں پیمے ءَ دانگ وت نگوش اِت وتی سنگتاں سٹی بکن ات ۔

"ـــــ ہما کجام سیادی اِنت کہ آئی لڑءَ کاتگیں درستیں مسلمان جویک جانے ءَ انت ؟ ہما کجام تلار انت کہ آئی سرا ہمے اُمّت ءِ بادگیر چست کنگ بیتگ ؟ ہما کجام ننگر انت کہ گوں آئی کمک ءَ اُمّت ءِ بوجیگ رکھینگ ؟ ہما سیادی ، ہما تلار ، خداءِ کتاب قرآن کریم اِنت ۔ من جزماں کہ ماہر چُنت ءَ کہ دیمارواں باں مئے نیام ءَ گیش یکوئی پیدا بیت ـــــــــ یک خدا ، یک رسولؐ ، یک کتاب ءُ یک اُمّت ـــــ"

کیں بیچارءِ بکن ات چُکّاں ! مئے قائدءَ مئے سرا چونیں بیہ بوتگ ـــــ چونیں باور بوتگ راستے کہ شما درست کسان اِت نوک نہال اِت بلے گوں یکدگرءَ نند و نیادُ میل و دوستی ءَ برجاہ داراں ءَ گوں نہمت ءُ ہدو کی ءَ ونت کن اِت ، نوشتہ کت کن اِت ـــ بس ہے ہنچیں جوانی اَنت کہ آہاں ءَ پدگیری کناں ءَ شما گوں وتی ملک ءَ مہر کنگ ءِ حق ءَ سرجم کت کن اِت ۔

Scanned by CamScanner

قائداعظمؒ زندہ چمشانکے

صدیق شاہین

کراچیٔ ودی بوئیگ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۲۵ر دسمبر ۱۸۷۶ء

وانگٔ بندات (گجراتی زبانٔ) لوگٔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۸۲ء

کراچیٔ سندھ مدرسۃ الاسلامٔ نندگ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۴ جولائی ۱۸۸۷ء

گوں بانک ایمی بائیٔ عاروس۔ کراچیٔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۲ء

دیم پہ یورپٔ سرگرئیگ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۲ء

لندنٔ ۔ لنکنز اِن داخل بوئیگ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۳ء

بانک ایمی بائیٔ زوال بوئیگ ۔ کراچی ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۳ء

بار ایٹ لاء سرجمی ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۵ء

مات ماں کراچیٔ وفات ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۵ء

چہ لندنٔ کراچیٔ واتری ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۶ء

چہ کراچیٔ دیم پہ بمبئی سرگرئیگ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۶ء

ماں بمبئی ہائی کورٹٔ وکالت بندات ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۸۹۷ء

پریزنسی مجسٹریٹ وڑٔ منصب بمبئیٔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۹۰۰ء

پت وفات ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۹۰۹ء

ماں کلکتۂ گوں بانک رتن بائیٔ عاروس ۔ ۔ ۔ ۱۸ر اپریل ۱۹۱۸ء

جنگ (وینا) پیدا بوئیگ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۵ر اگست ۱۹۱۹ء

رتن بائی (ددی لوگی) وفات ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۹۲۸ء

سرکاری ڈول سری سال روچ دارگ بوت ۔ ۔ ۲۵ر دسمبر ۱۹۴۷ء

Scanned by CamScanner

وفات ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ ۱۱ ستمبر ۱۹۴۸ء

سیاسی کارنامہ

سپریم امپریل کونسل کے بے مقابلہ رکن بوئے		۱۹۰۹ء
لیجسلیٹو اسمبلی کے رکن ۔ بمبئی		۱۹۱۰ء
کونسل آف لیگ کے بہر گرئے		۱۹۱۳ء
مسلم لیگ کے ہوار بوئے		۱۹۱۳ء
پہندی مسلمان یکوئی کے لیگ کانگریس کے ہواریں کمیٹی ٹاھینگ		۱۹۱۵ء
مسلم لیگ لکھنؤ دیوان کے بہر زورگ، لکھنؤ مہد قول کے دستخط		۱۹۱۶ء
بمبئی کے ۔ ہوم رول لیگ کے کاش بوئے		۱۹۱۷ء
امپریل کونسل کے رکن		۱۹۲۳ء
مسلم لیگ دیوان کے پاگواجہی کنگ		۱۹۲۴ء
ائی کیشن کے ویل کنگ مسلم لیگ کے رکن سروکانی		
دیوان کے ماں دھلی کے پاگواجہی		۱۹۲۷ء
مسلم لیگ دیوان دھلی کے نہرو رپورٹ کے رد کنگ	مارچ	۱۹۲۷ء
وقتی چاردہ ٹکی لیکا کے پیش کنگ ۔ دہلی	"	۱۹۲۹ء
لندن کے ۔ گول میز کانفرنس کے بہر گرئے		۱۹۳۰ء
ہندوستان کے سیاست کے پرچنت وہد کے لہ دئے		
ماں لندن کے جہ منند بوئے		۱۹۳۱ء
ہندوستان کے واتری ۔ سیاست کے بہر زورگ	اپریل	۱۹۳۴ء
اسمبلی کے آزاتیں گل کے سرکردگی	اکتوبر	۱۹۳۴ء

Scanned by CamScanner

نجات ء روچ گوازینگ	۲۲ر دسمبر	۱۹۳۹ء
قرارداد پاکستان ء منظوری - لاہور	۲۳ر مارچ	۱۹۴۰ء
کراچی ءَ مسلم لیگ ءِ دیوان ء پاگواہی کنگ	۲۴ر دسمبر	۱۹۴۳ء
راجگو پال اچاریہ ء منصوبہ ء ردکنگ	۲۶ر جولائی	۱۹۴۳ء
جناح گاندھی گند و نند		۱۹۴۴ء
شملہ کانفرنس ءَ بہرگرئیگ - شملہ		۱۹۴۵ء
سوب ء روچ - مسلم لیگ	۱۱ر جنوری	۱۹۴۶ء
راست گام گیژ ء روچ	۱۶ر اگست	۱۹۴۶ء
مسلم لیگ ء بنداتی حکومت ءَ بہرگرئیگ .	۲۵ اکتوبر	۱۹۴۶ء
وزیر داخلہ (انگلستان) ء لوٹگءَ انگلستان ءَ رڑوگ	۲ر دسمبر	۱۹۴۶ء
ماؤنٹ بیٹن منصوبہ ء بارواچہ دہلی ریڈیو ءَ تران	۳ر جون	۱۹۴۷ء
چہ دہلی ءَ کراچی ءَ آتکن	۷ر اگست	۱۹۴۷ء
پاکستان ء دستورساز اسمبلی ء دیما صدارتی تران	۱۱ر اگست	۱۹۴۷ء
قائداعظم ء شرف داریں نام دئیگ	۱۱ر اگست	۱۹۴۷ء
پاکستان ء سری گورنر جنرل ء منصبءَ سوگند زورگ	۱۴ر اگست	۱۹۴۷ء
پہ ساسارگ ءَ زیارت ءَ رڑگ	۱۴ر جولائی	۱۹۴۸ء
وفات	۱۱ر ستمبر	۱۹۴۸ء

Scanned by CamScanner

مئے بیرک

نوک واستاں ءِ بیرک ما بیرک پچ شانت

بیائے کہ ہمتواراں مئے بیرک

Scanned by CamScanner

نوکءُ استالءِ بیرک

عبدالصمد شاہین

پاکستان ءِ دستورسازیں اسمبلی ءِ سری نیاد ۱۵ ءِ اگست ۱۹۴۷ء ءَ ماں کراچی ءَ بوتگ اَت ۔ ہمے دیوان ءَ پاکستان ءِ قومی بیرک ءِ بابت ءَ بیچارکنگ بوت ءُ چوش گیشینت کہ :۔

الف :۔ قومی بیرک مونگیائی رنگ ءِ بیت کہ ہمے رنگءَ سیہ چکیں شونز ہم گوشتگ بیت ۔

(ب) قومی بیرک دراجی ءَ مزن، پہناد ءَ گکتر بیت ۔ بزاں دراجی ءَ ۳ ءُ پہنات ءَ ۲ کساس بیت ۔

(ج) بیرکءَ راستیں کشءَ یک اسپتیں پٹی ءے بیت کہ آئی پہنات بیرکءَ دراجی ءِ چارمی بہر بیت ۔

(د) شونزیں ڈگار ءِ نیام ءَ نوکءُ پنج سُروگی استالے بیت ۔

پاکستان ءِ قومی بیرک مئے عزت ، مڑاہءُ تگ ءِ نشان انت بائدانت کہ ماوتی قومی بیرک ءِ بارداریں دگہ سروسوج ہم بگراں ۔ پہ دَر دَرے ایش کہ سری وارءَ قومی بیرک پاکستان جوڑ بوئیگ ءِ دومی روچ نہ اے ۱۵ ءِ اگست ۱۹۴۷ء ءَ بال دئیگ بُوت ۔ چہ پاکستان ءَ ڈنّ ہمے روچ ءِ جندءَ بزاں ۱۵ ءِ اگست ۱۹۴۷ء ءَ مئے سکاؤٹس ءَ چہ کلاں پیر ماں فرانس ءَ وتی قومی بیرک بال دات ہے بیرک مئے سکاؤٹس ءَ ماں فرانس ءَ وت ٹاہیتگ اَت ۔

Scanned by CamScanner

قومی بیرک پچ شانگ

ہر سال ۱۴ اگست، ۲۳ مارچ ۱۲ ربیع الاول یا ہر یک خاصیں روچے ءَ کہ حکومت مقرر بکنت قومی بیرک پچ شانگ بیت۔

اسکولانی تہا قومی بیرک ہمک صباہ ءَ بال دئیگ ءُ پدا ایر گیجگ بہ بیت۔

قومی بیرک ہر بادگیر یا کہ پٹّ ءِ سرا کہ بال دئیگ بیت اوداں بائدانت کہ یک مِنکے جوڑ کنگ بہ بیت۔ مِنک ءِ بُرزی ٹُل ءَ یک گراکری ءِ ٹاپینگ لوٹیت۔ بیرک گوں ڈورءَ بندگ ہے گراری ءِ سرا سوار کنگ بہ بیت زندءَ بیرک پاچ کنگ ءَ آں جواں بال بیت و ہدیکہ شپ بہ بیت تہاری مانشانگءَ رند بیرک ایر گیجگ بہ بیت۔ قومی بیرک ءَ را ایر گیجگ ءِ وہدءَ نرم نرم ءَ جہل ءَ آرگ بیت۔ قومی بیرک ءِ ہے ایر گیجگ ءِ ریک ءَ را RETREAT گوشگ بیت۔ قومی بیرک ءِ ایر گیجگ ءِ وہدءَ ہر کسے کہ ہر جاگہ اوشتوک اِنت آئرا قومی بیرک ءِ نیمگ ءَ دیم گردینگ ءُ پہ ادب ءُ حُرمت بے تواری ءَ اوشتگ بائدانت بیدچہ مملکت پاکستان ءِ صدر یا سرکردگءَ قومی بیرک دگرے دیم ءَ سرشگون کنگ نہ بیت قومی بیرک ءَ بال دئیگءِ وہدءَ اے ہبر ءِ دلجمی کنگ کرزیت کہ قومی بیرک راستیں پہناد ءَ چست بوان بہ بیت بزاں پنج سُروگیں استال ءِ دیم بُرزادی بہ بیت اگر چوشنبوت تہ قومی بیرک چَپّی لیکھگ بیت۔

گوں قومی بیرک ءَ غم ءِ مارشت ہم درشان کُت بنت، چوشیں وہدے ءَ کہ قوم ءَ غم واندوہ سر ءَ بہ ایت یا کہ کجام دوست وہمبلیں براتیں ملکے ءَ اندوہے بہ بیت ءُ پاکستان آئی غم ءَ شریک بیت تہ قومی بیرک ءَ

Scanned by CamScanner

یک برے پورائی ءَ تاں مُنک ءِ سُنٹ ءَ چست کنگ بیت پدا قومی بیرکءِ
پناد ءِ رو ءَ جہل ایر گیجان گوں ڈور ءَ ہمے مُنک ءَ بندگ بیت چوش قومی
بیرک وتی پہناد ءِ کساس جہل مانیت ءُ نیم بال بیت چوشیں نیم بالیں
قومی بیرک ءَ HALF MAST گوشگ بیت بزاں سرشگونیں بیرک.
قومی بیرک ءِ نکش دیوال ءِ سرا یاکہ کاگد ءِ سرا جوڑ کنگ ءِ درگت ءَ
اسپتیں پٹیّ راستی دست ءَ ایر کنگ بہ بیت اے پیہم ءَ قومی بیرکءِ
رُخ تچک مانیت آئی نوک ہم راست دروشم زیریت. گیر آرگ
لوٹیت کہ نوک ءِ ایرلہ ءِ رُخ راستی کش ءَ بیت .

Scanned by CamScanner

بیائے کہ ہم تواربان

بانک حجاب شمیم

باریں بگوشں ات کہ گال چے اِنت ءُ زیمرچے ءَ گوشں انت ؟
بیشک راست انت ! ہمے پربند ملک ءِ نامی ئیں کلاّ نہیں شاعر ابو الاثر حفیظ جالندھری ءَ نوشتہ کرتگ انت ہمے پربند ءِ گالان ءَ پہ زیمرے واجہ احمد جی چھاگلہ ءَ ردبند داتگ ہمے صوت ماچہ کلاں پیش ۱۳ اگست ۱۹۵۷ء ءَ ریڈیو ءِ سرا اشکتگ آت کہ ما ایشرا وتی قومی پربند گوشیں بشما واجہ حفیظ جالندھری باز رنداں ٹیلی وژن ءِ سرا دیستگ ۔ لاگر ءُ نزوریں بدن ءِ مردمے شیروانی پوشوک ، چمانی سر ءَ چشمک جنوک ، شعری دیوان ءِ کاشی ءِ درگت ءَ گوں سرجہ ءَ تکّہ دیوک نندوکیں مردمے آت ہُدا مرزی ءَ سالے دو بیت کہ اے جہانے اِشتگ ۔

احمد جی چھاگلہ ءَ گوں قومی پربند ءِ گالانی سروہیز ءَ زیمر ءُ تواریک کرتگ اَنت ۔ آئی قومی پربند ءِ زیمراڈ کرتگ آت ، ہمے زیمر بازدل جلگو مینوک ، عجب تہریں وشیں زیمرے ۔ اگہ ماکل یک تواربہ باں قومی پربند ءَ بگوشاں تہ ارواہ ءَ بازتا یصر رسیت ۔ دل ءِ تہا پاکستان ءِ مڑا وشان ءُ دائم نمرانی ءِ نوک نوکیں ہدو کی چست بنت ۔

پمالازم انت کہ ہر کدیں کہ ماقومی پربند ءَ بوانیں یا بہ اُشکنیں ، ہمے دمان ءَ وتی درستیں کاراں مہتل بکنیں بے تواری ءَ پہ ادب بوشتیں ، تانکہ قومی پربند توام نہ بتیگ پہ ادب وتی جاگہ ءَ بوشتیں ۔ نہ حرکت بکنیں نیں گوں کسّے ءَ تران ، نہ اِنگر نہ آنگر ءِ بچاریں وتی درستیں دلگوشی ءَ قومی

Scanned by CamScanner

پربندۂ اشکنگ ۂ کار مرز بکنیں ۔

بیائے کہ ماہوار بہ باں وتی ملک ۂ قومی پربندۂ بُوانان

پاک سرزمین شاد باد
کشورِ حسین شاد باد

تو نشانِ عزم عالی شان
ارضِ پاکستان !
مرکزِ یقین شاد باد

پاک سرزمین کا نظام
قوّتِ اخوّتِ عوام
قوم، ملک و سلطنت
پائندہ تابندہ باد
شاد باد منزلِ مراد

پرچم ستارہ و ہلال
رہبرِ ترقی و کمال
ترجمانِ ماضی، شانِ حال
جانِ استقبال !!
سایۂ خدائے ذُوالجلال

Scanned by CamScanner

مابیرک پچ شانت

بانک ثیمنہ اعجاز

مروچی ۱۴ اگست ء روچ اِنت ۔ صباہ ء دیم ءَ چہ وتی درستیں روزینی کاراں وتراگشینت ءُ وتی اسکول ءَ سربوتن ۔ اسکول ءَ ہرنیمگ ءَ شوکیں پوشاکانی تہا جنگ تروگرو ءَ اَنت ۔ بازیں استادے ہم آتگ اَنت ۔ بلے مستریں اُستاد ءِ آتکن ءَ انگت ۱۵ منٹ استنت ۔

مئے اسکول ءَ پاکستان روچ ءِ گواز ینگ ءَ مروچی مُچی انت ۔ جنگانی رُوچہ وشی ءَ شروخ دنت ہنچو ذانگ بیت کہ مروچی عید ءِ روچ اِنت ۔ مروچی ئیں روچ ءَ مئے دوستیں وطن پاکستان چو یک روشناءُ درپشوکیں استالے ءَ جہان ءِ نکشہ ءَ پیدا وار بوتگ اَت ۔ مئے پیشی ءُ مستریناں پاکستان ءِ جوڑ کنگ ءِ خاطر ءَ اوپہ ملانانی آزاتی ءُ آجوئی ءَ مزنیں گواہی داتگ اَنت ہے گواہی ءِ آسر ءَ پاکستان جوڑ بیتگ ماہے گواہی ءُ ڈراایانی ہمبندیں جہد ءُ تہمت ءِ خیال ءَ دل ءَ آورت کینں بلے ہے دورگانی لیکھ ءَ جت نکینں کہ آہاں وتراہمیشانی دیماں کرتگ اَت مئے فرض انت کہ ماوتی پیشیگانی داتگیں ہے انامت ءِ گوڑ رسی ءَ بکینں گوں وتی کار پداں ایشی شرف ءَ بُرزا بکینں ۔ گوں پُلّ درچک وینوگاں ایشی سینگھار ءَ زیاست بکنائینں پہ علم ءُ جُہد ءَ ایشرا آسودگ ءُ بودناک بکینں وتے جند ءِ گذراں پہ پاکستان ءِ لس وجمیں پُکارانی دیم ءَ ندر بکینں ۔

آ اِنت مئے مستریں استاد آتک ءُ رست درستیں جنگ پہ شرف دئیگ ءَ پا آتک اوشتات انت ۔ ہرنیمگ ءَ بے تواری ءَ مان شانت

Scanned by CamScanner

گوں مستریں اُستاد ءِ آتکن ءَ میڑھ ءِ بنگیڑی بیتگ کلیں جئنک ءِ یسگانی تہا اوشتوک انت ۔ قومی بیرک ءِ پچ شانگ ءُ قومی پربند ءِ دانگ ءُ ساعت انت قومی بیرک منا پاچ کنگی اَت پوانکہ قومی بیرک ءِ پچ شانگ ءِ درستیں بست وبند من سرجم کرتگ اتنت مئے لیب وگوازیانی اُستاد دیما کنز اِت جئنکان ءَ دتی ملک ءِ قومی بیرک ءِ شرف ءُ حُرمت ءَ بے توار بوئیگ ءِ سروسوج داتنت ۔ گوں ہمے رمائشت ءِ اشکنگ ءَ درستیں جئنک یک ریگ ءَ پہ ادب بے توار بُوت اوشتات انت ہنچو بے توار کہ بگوشے آدتی جاگہ ءَ سِنگ گشتگ انت ۔

رند ءَ پنج شش جئنک ہواری ءَ دیما درآحت انت ءُ قومی بیرک ءِ پاچ کنگ ءِ جاگہ ءَ اوشتات انت آں ہم پہ ادب ءُ بے دانکی اُوشتوک بوتگ اَنت ۔ لیب وگوازیانی مئے اُستاد ءَ ہمے دمان ءَ قومی پربند دانگ ءِ رُمان داتگ دُرستیں جنک ہمتوار بوتگ انت او آہاں پہ وش زیمرُءِ وش الھانی ءَ قومی پربند دانگ بناکرتگ ہمیشی ہواری ءَ من پہ نرمی ءَ قومی بیرک ءِ ڈور چکّان کرتگ قومی بیرک پہ یک کہیسے بُرز بُوان ءَ شتگ ہنچو کہ جئنکاں قومی پربند ءِ دانگ توام کُت قومی بیرک گوات ءِ بال گپتگ من آئی ڈور گوں مِنک ءَ بستگ پَدی پاداں برگشتگوں ۔ لیب وگوازیانی اُستاد ءِ رُمائشت ءَ مئے مزنیں اُستاد ءُ درستیں جئنکاں قومی بیرک ءُ اسلامی داتگ ۔ اے سلامی مئے مڑاہ ءِ نشان ءَ سلام دئیگ اَت اے سلامی گوں دتی آزاتیں وطن ءَ مہر ءُ سِنجت ءِ درشان اَت مئے بیرک کہ ما آئرا نوک داستال ءِ سوزیں بیرک ہم گُشیں ماہ داستالانی دوار جاہ

Scanned by CamScanner

اِنت ، مئے مڑاہ ، نام وتوار ، توان ءُ یک جہی ءِ نشان اِنت ماہر وہدءَ
ایشی عزت ءَ کنیں ہچبر ایشرا سر شگون بوئیگ ءَ پیرزونکیں مئے اے
بیرک مدام بُرز و بلند مانیت .

Scanned by CamScanner

مے ءِ بیرک

ایم شمیم حسین

درستیں چکّ یک بزیں درچکے ءِ ساگ ءَ چونوک ءِ دروشم ءَ جم بوتنت.
نیام ءَ مے اُستاد اوشتوک اَت آں چکّان پاکستان ءِ بارواسروسوج
کنگ ءَ اَت کہ پاکستان کدی جوڑ بیتگ ؟ وہدے جُستے گپت چنکہ رَندان
پاکستان ءُ ہندوستان ءِ نیام ءَ جنگ بیتگ. آئی جُست ءِ پسو ءَ زھگ
وتی ملک ءِ بارواوتی زانت ءِ درشان ءَ کنگ ءَ بوتگ اَنت. ناگت ءَ
آئی چہ من جُست کت.

" ندیم تو زانے پاکستان ءِ بیرک ءَ اسپیں پٹّی کجام کش ءَ اِنت "؟

من درآئنت " واجہ یک کشے ءَ الّم ءَ است انت " اُستاد ءَ گوشت.
ندیم تئی پسّو راست نہ انت. یک کشے ءَ تہ اسپیں پٹّی الّم ءَ است بلے
کجا پہنات ءَ ؟ پدا آئی ہے جُست جوانیہ گیشینت گوشتے " اگر قومی بیرک
تئی دست ءَ دئیگ بہ بیت تو آئی رُخ ءَ راست داشت کنے ؟ " من
گوشت " بلّے " واجہ نوک استال بُرزا بنت. البت اسپیں پٹّی ءِ باکے
زانت ہر دیے ءَ کہ بیت بہ بیت "

اُستاد ءَ درآئنت " اِنّا، تہنا نوک واستال ءِ بُرزا کنگ ءَ قومی
بیرک راست نہ بیت تانکہ اسپیں پٹّی ءِ بہر راستی نیمگ ءَ مہ بیت "

وتی اُستاد ءِ ہمے گوشتن ءَ من سر پد نہ بُوتن بلے ہچ نگوشتوں.
یک دگر چُکّے ءَ جُست کُت " واجہ اگر بیرک ءِ اسپیں پٹّی راستیں دست
ءِ بدل ءَ چپیں نیمگ ءَ بہ بیت گڈاں زانکہ بیرک راست لیکھگ

Scanned by CamScanner

نہ بیت ؟"

اُستادءَ درآئنت "ہچبر نہ بیت . قومی بیرک ءِ سرانوک ءُ پنج سُروگی استال انت . نوک واشما زانت ماہ ءِ شروعاتی روچانی ماہءَ گوشنت. نوک ءِ پر بوئیگ ءِ وہدءَ آئی سرشیوگی راستیں نیمگ ءَ بیت وہدیکہ ما اسپتیں پَٹّیءَ راستیں پہنات ءَ بدارین تہ قومی بیرک ءِ سرانکشیں نوک وتی اصلیں گوناپ ءَ بیت اگہ ہمے اسپتیں پَٹّی چپیں نیمگ ءَ بہ بیت تہ قومی بیرک ءِ سرانکشیں نوک اصل ءَ نوک زانگ نہ بیت بلکن ایش ماہ ءِ گُڈی روچانی برکت بیوکیں نوک ءِ دروشم ءَ زیریت بزاں الی انت کہ قومی بیرک ءِ راست دارگ ءَ اسپتیں پَٹی راستیں کش ءَ دارگ بہ بیت کہ استال بُرز ءَ بہ بیت "

مئے درس جاہ ءِ درستیں چُکّ چہ اے نوکیں سوج ءَ وش بتیگ انت رندءَ ما اے ہبر گیشتگ کہ ماہ ءِ شروعات ءَ او ماہ ءِ آخرءَ نوک کہ درکئیت آئرا چمّ دنت بگنداں کہ آئی رُخ آسمان ءِ دیما چون انت ۔ ماہ ءَ ۲۵ ر تاریخ بوتہ من گوڑ بام ءَ چار بجہ چہ واب ءَ جہ جنگ ماہ ءِ سواد کرتگ گواچینی ہمے برکت بیوکیں نوک ءِ شیوگی راستی نیمگ ءَ بوتگ چوش من ءَ باور بیتگ کہ اُستادءَ ہر ہبرے کرتگ اَت آ راست اَت باند درستیں پاکستانی چُکّ ہمے ہبرءَ بزانت ۔

Scanned by CamScanner

مئے پاکستان

پاکستان راہشون سئے سرشم
زیبائیں پاکستان لیپہء سرشم
زندگیں نشان، منی نشان ماکہ ہمت بکناں

گامے دگہ دیماترءَ

Scanned by CamScanner

پاکستان راہشون

صدیق شاہین

جُست :- جہان ءِ نقشہ ءِ سرا پند و پاندہ ءَ پاکستان کُجام لیکھ ءَ کیئت . ؟

جواب :- سی می لیکھ ءَ ، پاکستان ءِ پند پاندہ سئے لکھ ہفت ہزار سئے صد ہفتاد چار چوگ میل انت .

جُست :- پاکستان چہ دُرستاں مزن تریں میت کُجا انت - ؟

جواب :- بادشاہی میت لاہور کہ یکیں وہدءَ ایشی تہایک لکھ مردم نماز وَنت کتت .

جُست :- پاکستان ءِ چہ کلاں مستریں بجلی گھر کجام انت . ؟

جواب :- تربیلا ڈیم بجلی گھر

جُست :- عجائب خانہ قومانی تاریخ ءِ آدینک زانگ بنت ماں پاکستان ءَ کُل چنکہ عجائب خانہ انت . ؟

جواب :- ماں پاکستان ءَ یازدہ عجائب خانہ انت . کراچی ، موئین جوڈرو . ہڑپہ ، بنجھور ، امرکوٹ ، لاہور ، سوات ، کوئٹہ ، بہاولپور ، ملتان ءُ بیدچریشاں ءِ حکومتی بنجاہ اسلام آباد ءِ قومی عجائب خانہ ءِ یک منصوبہ ءَ چار تپاس بوئیگ ءَ انت .

جُست :- تاں روچ مروچی ماں پاکستان ءِ چنکہ زَنداں مردم شماری بیگ ؟

جواب :- سئے ۳ زنداں

جُست :- نشان حیدر ءِ شرف کجام ننگریں مرداں گپتگ ؟

جواب :- کیپٹن محمد سرور شہید ، میجر طفیل محمد شہید ، میجر عزیز بھٹی شہید ، ۹۰

Scanned by CamScanner

پائلٹ آفیسر راشد منہاس شہید، میجر طفیل محمد اکرم شہید، میجر شبیر شریف شہید، سوار محمد حسین شہید ءُ سپاہی محفوظ شہید۔

جُست :۔ پاکستان ءِ قومی پربند کئے نوشتہ کرتگ۔ اولی زندءَ کدی شنگ بیتگ آت ءُ ایشی زیمر کئے ءَ ردبند داتگ آت ؟

جواب :۔ قومی پربند حفیظ جالندھری ءَ نوشتہ کتگ۔ اے پربند ۱۳ راگست ۱۹۵۴ء ءَ سری دار ءَ چہ ریڈیو پاکستان ءَ شنگ بیتگ ایشی زیمر احمد جی چھاگلہ ءَ ردبند داتگ آت۔

جُست :۔ پاکستان ءِ قومی نشان چے انت ؟

جواب :۔ چہ ۱۵ ر جولائی ۱۹۶۱ء ءَ پاکستان ءِ قومی نشان آسُمی انت چریشی ساری ءَ نلگس ءِ پُل ءُ پُلنگ نشان بیتگ انت۔

Scanned by CamScanner

زیبائیں پاکستان

صدیق کلیم

پاکستان یک زیبائیں مُلکے انت بلکن چہ شما با زینے ءَ ہمے خیال مہ بیت بلے وہدیکہ کیں ندارہی بیچارے کن اِت یاکہ کوئٹہ (شالکوٹ) ءِ چپ چاگرد باگانی ندارہ ءَ سیل کن اِت کہ ہمے باگانی تہا سروپ، انگور، پُلّ ونیوگ چوں دَل ءَ بود دُنت، بُلبل ءُ شانتلانی توار چہ پیم ءَ دل ءَ پروت بَرنت تہ شما مارِات کہ پاکستان چنکس زیبائیں مُلکے انت۔ ہمے پیم ءَ پاکستان ءِ اندگہ بہراں شمارا موز، اَمب، ناسپاتی ءُ مالٹاءِ (ترنج ءِ) نیوگ گندگا کائینت۔ پُلّانی ریسگ ءَ گلاب ءُ گل سُہر ءِ نام کرزیت، روچ گردان، نلگس، ءُ آسمی پروتی حسن ءُ بوءَ صفتی انت۔ باگ و ملگزارانی تہا طوطی ءُ کپوت، تودوار ءُ کلاگ گوں ہر تہر ءِ بالی مرگانے گندگ ءَ کائنت۔ ملک ءِ ہر کنڈ و ہرکش ءَ کور، کور جو دریاءُ شہ جو گوں آپ تڑکی ندار ہاں بہگا انت کہ ایشانی تروتگلیں آپ جان ءَ سیبائیت۔ وہدے کہ مردمے چہ کوئٹہ ءَ دیم پہ کراچی ءَ یا چہ لاہور ءَ دیم پہ کوئٹہ ءَ بہ ایت تہ ہمے درستیں باگ و ملگزاراں دیست کنت۔ راہ ءَ ہرگام ءِ سرادلبودیں ندارہ تالان انت۔ کرزیت کہ پاکستان ءِ ہر مردم وتی شہروتی میتگ ءُ اُلکہہ پہ ہنچیں دوستی ءِ چمے بچاریت او وتی ملک ءَ پمے لیکھ ءَ بچاریت۔

پاکستان ءِ مردم دی زیبائین انت۔ ملک ءِ ہر بہرے ءِ مردم بہ بنت آں دُراہ، چاڑکہ ءُ زیبائین انت۔ پاکستان ءِ ہر دمگ ءِ مردما

Scanned by CamScanner

وتی ڈیہہ ءِ پوشاک ءَ پوشنت ، پشک ءُ شلوار ہمک پوشاک اِنت.
زالبول ءُ جنگ وتی پوشاکاں پہ دوچ گری زیباتر ٹہنینت. ہر دگ ءَ
کہ مانترے بکنے ہما دگ ءِ صوت ، زیمر ءُ ربیدگ چمّ ءَ کیت . کلگی
مردم گیشتر ءَ نل ، یک تارہ ، سرندوہ ءُ ڈھل سرنا ءِ زیماں
شنگینت .

پاکستان ءِ شہر باز زیبائین انت ، ایشانی دمک وراہ باز پراہ
و براہناک انت ایشانی سراہر وہدءَ بس ، موٹل ، ٹیکسی ءُ رکھشا
تچان انت . دکّان چہ رنگ رنگیں چیزاں پُرانت جاگہے ٹرانسٹر
ریڈیو سارتگ انت جاگہے ہیران ءُ وش گونشتیں پوشاک درنجوک
انت ہے شئے نوں ہر یک میتگ ءَ دست کپنت . شہرانی تہار ریستورنٹ
ہوٹل ءُ بائیسکوپ جوڑانت . بیدچریشی کڑدے شہراں چو کہ لاہور
پشاور ، ملتان ءُ ٹھٹھہ ءَ قدیمی بادگیر گندگا کائینت کہ ایشانی ردءَ
بے دروریں میت درگاہ و گنبد انت پیشی گوستگیں بادشاہانی
جوڑکرتگیں باگ گندگ کرزنت شہرانی تہا عجائب خانہ ءُ سہدار
ندارہ جاہ جوڑانت کہ ایشانی چارگ ءَ دل وش ءُ شات بیت .

من جہان ءِ کڑدے دومی ملکاں ہم گشتگوں . بلے پاکستان پمیں
زیبائیں ڈیہہ من ندیستگ ایشی کروڑانی مردمانی ڈول ءَ من ءَ
اے وطن باز دوست اِنت ایشی حاک چہ سریگ ءَ دیماترانت
مے ءِ فرض اِنت کہ ماکل ہمدل بہ باں وتی گلزمین پاکستان ءَ
انگت زیباتر جوڑ بکنائیناں .

Scanned by CamScanner

زندگیں نشان منی نشان

اشرف کاکوٹوی

تچوکیں ریل بہ بیت کہ بس اگہ ماچہ سائی تہا بچاریں، بالی جہاز، بال، درگت، چماں شانک بدئیں یک شلّ سریں کوہی ٹلے، بگندیں ہے ندارہانی رد، کشیر، کاغان، سرشماں بچاریں یاکہ ہزارہ، سوات، جنگلانی نمہ داری، بگندیں، پنجاب، سندھ، سرسر جنوکیں فصلاں ندارہ بکنیں چولستان، کوچگ، سیل بہ بیت یاکہ بلوچستان، خزانہ، سر، تچیں کوہانی سواد، مکران، سندھ، تیاب حدّاں چمشانک دیان، ہر ندارہے کہ گنداں، ہر ندارہے کہ چمانی دیما کیئت ہے پُلیں گلزمین، شنگ و تالانیں حسن و نمہ، بیددگہ ہیچ چمّ و نذر، نہ ایت۔

تربیلا ڈیم، گوُرمانی سیل بہ بیت کہ آبریشم شاہدگ، پیچ، وُلّ بہ بنت۔

ڈیہہ، سینگ، تالانیں دریا، شہجو، ریل، سڑک، کوہ، شہر، بادگیر، گٹّ و تنک، کلگ و متینگ و تی ڈیہہ، چہ جنّت، کمتر نہ لیکھیں۔

ہے جنّت نما ہیں گلزمین کئی اِنت؟ منی اِنت، تئی اِنت، مئے درستانی اِنت۔ منی ایشی سرا بازیں رنگ دیستگ ہر چیز دیستگ بلے کلیں چیز نہ دیستگ انت۔ ہر چیزے دیستگ آئرا ہر رند، گندگا دل مانگ اوں۔ چونائی، تہ اے زیبائیں پرنما ہیں گلزمین، ہر یک ندارہ دلبود اِنت بلے ایشی ملگزار، سبزگ، ایشی دائم سبزیں درچک باگ و کہچاں ایشرا دائمی حُسن بخشتگ ہے درچک و باگ

Scanned by CamScanner

چو بیت کو ہستگ ءَ انت ، پٹ و کوچگ ءَ انت یاکہ لوگے ءِ جیلی ءَ
دل ءَ تاہیر چاں نور ءُ سارتی ، فکر ءُ مازگ ءَ تازگی ءِ ئینت پوانکہ
بے باگ ءِ خیال ءَ ماجنّت ءَ سرجم لیکھت نہ کنیں ۔
باریں منی ہمے پاکیں گلزمین ءِ حُسن و زیبائی ، نمہ ءُ ڈولداری ءِ
تہا منی ہم بہرے ہست ؟ باریں من ہم جاگہے نہالے کِشتگ کہ آں
رُستگ ءُ درچک جوڑ بیتگ ؟ اے جُست ءِ جواب ءَ منی دل منا
ملامت نہ کنت پریشں ءَ کہ من چہ درکسانی ءَ نہال کِشتگ انت
ایشان ءَ گوُر کرتگ رکھنتگ ءُ مزن کرتگ مروچی بید چہ منی متیگ ءَ
ہر یک چھاونی ءَ منی دست ءِ کشتگیں نہال رُستگ و ٹوہیں بَزیں
درچک جوڑ بوتگ انت ۔ ہر ھندے ءَ کہ من گوں وتی عاریفیں
پت ءَ بوتگن یاکہ تنہا بوتگن من الم ءَ درچک کِشتگ کہ مروچی ہے
درچک پُلّیں گلزمین پاکستان ءِ حُسن و زیب ءَ برابر شریدارانت ۔
مناگوں ہمے درچکاں گنو کی ءِ حدّ ءَ مہرانت ۔ ہر کدیں من وتی
دست ءِ کِشتگیں درچک ءَ گِندیں چو بیت ہزارانی تہا اوشتوک اِنت
من آئرا پہجہ کاریں آں ہم بے سُرءُ پُرءَ پمنّی وشاتک ءَ دَور کنتت
و ہدیکہ ماگوں یکدگرءَ انبازیں وش وشیں ہبر کنیں ، کسانی ءِ یات ءَ
کپیں ۔ آپہ وتی گُنگیں زبان ءَ گوں من ترآن کنت من آہانی بے دانکیں
زبان ءِ ترآن ءَ اُشکنیں ۔ آگُشنتُ بگند آ اِنت ہماگس کہ تئی دوارجاہ
بوتگ اشرف ! یات اِنت ناں یک رندے مارا آپ دئیگ ءِ درگت
ءَ توچہ آ اوداں کپتگ اتے ۔ بگند نوں ماچنکس مزن بوتگیں ؟"

Scanned by CamScanner

باریں شما ہم وہدے پروت ءَ ہنچیں دوست جوڑ کرتگ ؟ کہ منی سنگتانی وڑءَ بے زبانی ءِ زبان ءَ گوں شما تراں بکن انت شمے دست ءِ نشانی بہ بنت کہ سال وجاراں رندیہم شمارا پہجہ بیارنت۔ پرشمے بیا درشات ءَ بے وانکی ءَ پہ شمے نیمگ ءِ دور بکنت ۔ اگہ نہ ۔ گڈاں کرزیت کہ ہنچیں دوست پیدا بکن اِت کہ وہدے ءَ گوں شما ہمتران بہ بنت ۔ کسانی ءِ یات ءَ بگیجنت ، راستیں یادگیر ءَ بیارنت کہ شمے یاتانی زندگیں نشان بہ بنت وہدیکہ شمے چمّ پے درچک و مچکدہاں کپیت ترگوشت کن اِت کہ ہمے زیبائیں دش دروشمیں نشانانی رد ءِ چزے نشان منیگ ہم استنت ۔

Scanned by CamScanner

سئے سرشم

ڈاکٹر صابر آفاقی

مے مکہیں وطن پاکستان ءِ قطبی روکیت ءَ بُرز و بلندیں کوہ ءُ سبزءُ بزیں جنگل چک و تالان انت ایشی سئے سرشم باز نامدار انت ۔

کاغان ءِ سرشم چہ گڈھی حبیب اللہ ءَ بنا بیت گوں کنہارءِ دریا ءِ ہواری جُزیت او ہمے دگ ءَ بالاکوٹ، سیف الملوک ءِ گوُرم ءُ ناران وڑیں دمگ کائینت ۔

دومی سرشم شنکیاری ءَ بنا بیت گوں سندھ ءِ دریا ءِ راہ ءَ گون دیان (اٹک) ءَ تاں چیلاس ءَ رؤت ہمے سرشم ءَ تھاکوٹ، بٹگرام، پٹن گلگت نامی ئیں دمگ انت ۔ اوسیمی سرشم سوات اِنت کہ دریائے کابل ءِ تچکائی ءَ گون دیان ءَ تالان بُوان ءَ رؤت ۔

دوستیں چُکّاں! ہمے ہرسئیں سرشم گندھارا ربیدگ ءُ ورد ربیدگ ءِ بُنزہ بُوان ءَ آتکگ انت ہمے ربیدگی نشان تاں روزگار مروچی ایداں بازی ءَ گِندگا کائینت ۔

ہمے سرشانی نیام ءَ ہمالہ کوہ ءِ بُرز و بلندیں برف ءَ مِتگیں کوہستگ انت ایشانی تہا گوجر کوہستانی ءُ اوگان تمن جہ منداانت ۔ ایشانی زند بودءُ روزگار کشارکاری اِنت، نہمت ءُ خواری کشگ اِنت ایداں گندیم، برنج، مکئی پیدا بنت کم ءُ ناکم سبزی رُدیت، سروپ، انگور زردالو، ناسپاتی، جوز، بادام ءُ ہالگ ایدے نیوگ انت کہ ہمک جاگہ گندگ بنت ۔

Scanned by CamScanner

پوشاک ایداں پٹّو، کیس ءُ ٹوپ نام کپتگ انت. زال کار درسم ریشت ءُ پشمی ئیں پوشاک جوڑ کنت. اے مہلوک مال دلوت دارنت، گوک گامیش، حرءُ اسپ بزمیش مرگ ءُ ماکیان، کچک اے الکہانی لوگ ءِ سہدارانت. ہمے جاگہ ءِ السں بازخواری کشیں مہلوکے واندغائی ءِ وہدءَ تہر تہر ءِ چیز جوڑ کنت ءُ وتی زندءَ گوازینت. شکارہم کنت. بزیں جنگلانی تہا مزار، مٹم، شادد، تولگ آسک، زدّیں مرگ، کبگ ءُ دگہ بازیں سمدار دست کپنت. ہمے جنگل چہ وڈ وڈیں درچکاں پُرانت کہ ایشانی دار باز گرانقدرین بنت.

کاغان، بٹگرام ءُ سوات ءِ سرشماں گوجری، پشتو، ہندکو، کوہستانی زبان گوشگ بنت ہمے زبانانی السی لوزانک باز سیر ءُ پُرانت. عہدی داستان ءُ السی صوت مہلوک ءَ باز پسند بنت.

گرماگ ءِ چار ماہانی درگت ءَ ہمے زیباءُ ڈولداریں سرشمانی نہمت گریں مہلوک بُرزیں کوہ و بزیں جنگلاں دیم کنت او گرمی ءِ روچاں ہمودءَ گوازینت ہمے ادارکی دوار جاہاں ڈھوک یاکہ بہک گوشگ بیت. سوزیں جنگل ودار، سبز ءُ ملگزاریں سرشم ءَ آبدانیں ہمے مہلوک زندءِ وشی ءِ سیر طمع انت قدرت ءِ مہربانیں دامن ءَ ایشانی زند باز وش ءُ آسرات انت. وہدیکہ ایش وتی دیوان ءُ مجلساں نندنت، وتی عہدی قصہاں یات کنت وتی السی پربنداں پربندانت تہ ایشانی سادگیں زندءِ صرا دل بود کارت. چکّاں! کوہانی دامن ءُ جنگلانی انبازءَ پاکستان ءِ ہمے ننگریں مہلوک ءِ زند چنکس خواری ءُ نہمت ءَ پُرانت بلے چوں وش مرادِ انت ایشی اوداں تروگردءَ رند مردم زانت کنت.

Scanned by CamScanner

لیپۂ سرشم

محمد شفیق

پلّ، نیوگ ءُ برف ءِ گلزمین

علّامہ اقبال ءِ کشمیر ءِ گلزمین گوں جنّت ءِ شبیں دا تگ آئی آسماں گوانزیں کوہ، زیبا ءُ نمہ داریں سرشم ءُ ملگزاراں قدرتی ئیں پُلّ و نیوگ گوا چنی گوں جنّت ءَ ہمسری کنت۔

چونائی ءَ تہ کشمیر ءِ تیوگیں ڈیہہ زیبا ءُ ڈولدار انت بلے لیپۂ سرشم وتی مٹ وت اِنت، آئی کوہستگی ملگزار، شلوک ءُ شنزوکیں آپ رواں، بہوکیں چکلّ و چمگّ ءُ قدرتی ئیں گل و پُلّ دل ءَ پروت بَرنت۔

تاں لیپہ ءِ سرشم ءَ سر بوئیگ ءِ خاطر ءَ گٹ و گریں راہاں ماں دیان ءَ روگی بیت کہ باز نمہ دار انت او مہلوک چہ اسلام آباد ءَ مری ءِ راہ ءَ مظفر آباد ءَ سر بنت کہ ہمے دمگ ءَ مستریں شہر انت۔ ایش آزات کشمیر ءِ بنجاہ اِنت۔ چہ مظفر آباد ءَ یک راہے دریائے جہلم ءِ کنڈ ءَ گوزان ءَ شہ چناری ءَ دیم پہ سرینگر ءَ رؤت چہ ہمے راہ ءَ اچ مظفر آباد ءَ سی میل آنکشتر جہلم دریا ءِ آں تک ءَ یک کچائیں دمگے لیپہ ءِ سرشم ءَ رؤت۔ ولّ و پیچ وران ءَ ہمے دگ دہ ہزار فٹ ءِ بُرزی ءَ سر بیت پدا ہنچو سر شیوگ گران ءَ تاں سرشم ءَ رؤت و سر بیت۔

زمستان ءِ موسم ءَ ہمے کچائیں راہ تاں شش ماہاں سکیں ہور گوارشت ءُ برف ءِ سبب ءَ بند ماینت چہ مظفر آباد ءَ لیپہ سرشم ءِ بالی جہاز ءِ راہ تہنا ۱۵ میل انت البت چہ دگ دزمینی راہ ءَ ہمے پند کساس ہفتاد میل بیت زمستان ءَ ہمے راہ ءَ سی سی میل ءَ زیاست پند پادانے

Scanned by CamScanner

کنگی کپیت کہ سواری جُرّت نکنت ہمے درگت ءَ راہ ءِ گوُر گیگاں برف ءِ ٹوہ ٹوہیں جُمپ لگوشیت گران کپان ءَ بازوش ندارہ انت .

لیپہ سرشم ءِ مردم بازخواری کش ءُ نہمت کارانت کو ہانی سراڈگار شُومِتگ ءُ کشار کشتگ اَنت . مال دلوت ، بَرءُ میش دارنت گرماگءَ مکئ ، بربنج ءِ کشار رَوَدینت کہ ہے دان ایشانی جائیدی وردن اِنت . چوش کہ مرشم ءَ دار ءِ کمی نہ انت پوانکہ مہلوک ءِ لوگ گوں دار ءَ بستگ اَنت چہ زمستان ءَ پیش ہے دمگ ءِ مردم پروت ءُ پروتی ساہداراں وردن ءُ کاہ کدم ، سوچگی دار ءُ اندگہ گذر ءِ روش روزینی چیزاں پُچ کنت ہے کار ءَ اُلکپے مردیں آدم ، زالبول ءُ چُکّ . پیر ءُ ورنا درست بہرگرنت .

زمستان ءِ موسم ءَ کوچگ ءَتاں پانزدہ فٹ ءَ برف جُمپ بیت ہے روچاں مہلوک وتی مُچ کرتگیں مڈی ءِ سراگذران کنت آں برف ءِ کپگ ءَ پروت جنجالے نہ زانت بلکن چہ آئی سکّ ءَ وش ءُ شاداں بنت . ہے گرانیں برف ءُ سیاہ گواتاں بار ءَ بڈءَ بندنت و میلانی میل ایوک تہنا پاداں پند کنت . ہرچُنت ءَ کہ اے دمگ ءِ مہلوک چہ زندءِ نوک و نوبتیں آسراتاں زبہرانت بلے آہانی جزم سہڑاہگ کرزیت ءُ آہانی چاڑکہی گلائیگ ءِ لائق انت پوانکہ ہے مہلوک دائم ءَ وش ءُ گل انت اوہر درگت ءَ نہمت کشی ءُ خواری کنگ ءَ صیل اَنت .

گرماگ ءِ مان شانگ ءِ روچاں وہدیکہ برف آپ بوئیگ

Scanned by CamScanner

بنابیت تہ لیپہءِ سرشتم سک نمدارءُ ڈولداربیت ہر نیمگ ءَ سبزگ ءُ
قدرتی پُلّ سرکشّ انت ۔ پُلّ وگلانی بوءُ بوٹگانی زیبائی سوادگران ءَ
پلے قدرتی ندارہ ءَ ہمے دمگ ءَ پہ تروتاب ءَ گارنت ۔

Scanned by CamScanner

ماکہ ہمّت بکنیں

محمد شمیم حسین

ستمبر ۱۹۶۵ء ہندوستان ءَ ناگت ءَ پاکستان ءِ سرا الگارکت چو مدام ءِ یمامئے اُردشیوار بوتگ مئے اردءِ سر مچاراں ہفدہ روچانی جنگ ءَ ہندوستان ءَ را پدکنزیان وطن ءِ دیمپانی کتگ ات و ہدیکہ ملکانی نیام ءَ جنگ بنت ملکانی ارد وطن ءِ دیمپانی ءَ کنت سیم سراں رکھینت بلے ملک ءِ اندگہ مہلوک چوکہ وانندگ انت ، ورنا گل انت کساں سال پیر مرد ءُ زالبول انت ملک ءِ تہہ و توکی پیمے ءَ نگہداری ءَ جہ جنت ڈاکٹر نادراہ وٹیّ ئیں مردمانی گوُر رسی ءَ کنت ورنائیں باسک ارد ءِ تہا بھرتی بنت یاکہ گوں ارد ءَ کمک کار بوُان ءَ وتی واہگ ءِ پدا ملکی دیمپانی ءِ راں گوں کپنت ۔ زالبول لوگانی تہا نندنت وزدن ءُ اندگہ گذر ءِ چیزانی پہ ارد ءِ مردماں پیلک دوچنت یاکہ ارد ءِ دردی ءُ پوشاکانی دوچگ ءُ مافے دئیگ ءَ گٹ بنت ۔ چکّ وتی دہی ءُ گشادپیمیں کار درچنت ۔

مروچی ماشمارا ہنچیں چکانی قصہاں اشکنائینیں کہ آہاں ستمبر ۱۹۶۵ء جنگ ءِ درگت ءَ وتی وطن ءِ شریں خدمت کرتگ انت ۔ ہے قصہ چوش انت کہ گوں جنگ ءِ باھنڈ ءَ مئے میتگ ءِ ورنا، ارد، قومی گارڈ ءُ دگہ سرکاری نوکریاں ہور بوت شتنت ۔ لوگانی تہا پیر مرد، زالبول ءُ کسانیں چُک سر آتک انت ۔ من ہم پہ وتی وطن ءِ دیمپانی خدمت ءَ سرین بست بلے ڈاکٹراں منی نادراہی ءِ علّت ءَ منا موہ نہ دات من ناعلاج بوت برگشتوں بلے وتی میتگ ءَ کسانیں چُکانی اُردے جوڑ کرت ۔ چُکّ تپنگ

Scanned by CamScanner

جت نکنت بلے چیدگانی بندگ ءُ سنگرانی ٹاھنگ . چہ بالی جنگی جہازانی ارش ءَ رکھینگ میتگ ءِ تہا پہرہ دئیگ . لوگانی واسطہ روش روزینی سوداسَتّ گرئیگ ءُ وہدیکہ آس مان کیپت آس ءِ توسگ ءِ کارانی صیل ءَ گشادانت . پوانکہ دوسئے روچانی تہا چک ہمے کاراں بلد بوتنت چدر ند چکاں میتگ ءِ تہا ھر ضدءَ سُنگرانی بندگ ءُ کل جنگ بناکت . آں لوگ پہ لوگ گشت انت زالبولاں ءَ سوج سکین دات کہ چہ پیم ءَ چہ بالی جہازانی الگار ءَ رکھینت بیت آس توسگی کارانی سنگر ءُ بنجاہ ٹاھنت انت ہمے بنجاہاں بنداتی دارو درمان ءِ پیتی جم کرت انت کہ اگہ جاگہے ناگیتیں گذرے بہ بیت تہ ہما دمان ءَ دارو درمان رست بکنت ہمے کارانی تہا چک باز سرپدانت . چکّاں شپ ءَ میتگانی تہا پہرہ دات ءُ دلگوشی کُت آس ءِ توسگ ءُ روشنائی ءِ کشگ ءِ بابت ءَ میتگ ءِ مردمان ءَ سر و سوج دات انت ہمے چکان ءَ گندگ ءَ ہنچو گان بوت بگوشے کہ چکانی کسانگیں پلٹنے کہ ھر یک سپاہی دتی وتی کاراں پہ شوق ءُ دلگوش دست گنْ انت میتگ سیریں مردماں یکے ءَ وتی موٹل پمّا بخشتگ کہ ما آئرا ایمبولینس ءِ وڑءَ کار بگراں ہے ایمبولینس میتگ ءِ تہا جوڑ کرتگیں بنجاہاں یکے ءِ گوڑءَ اوشتوک بوتگ کہ وہدناوہد ءَ نادراہ وپٹی ئیں مردماں تاں ہسپتال ءَ پہ زوتی سر بکنت .

یک روچے چہ مئے میتگ ءَ کساس چار میل آنکشتر یک تیاب گوڑی میتگے ءَ دشمن ءَ بم دَور دات مئے ہرُکیں ارد ءَ ہما دمان ءَ جہ جنگ ءُ ہما میتگ ءَ شتگ ہمودءَ کہ دشمن ءَ بم دور دانگ اَت اوداں یک

Scanned by CamScanner

بانڈیں ہوٹلے ءِ گوڑ ءَ چیزے مردم تندوک سگریٹ کشگ ءَ بوتگ اَنت آہانی ہمے نادلگوشی ءَ دشمن ءِ جنگی جہاز صلائینوکان ءَ ہمے آسراتی دات کہ آہان ءَ چہ سگریٹ ءِ اِشکر ءِ روشنائی ءَ شپ ءَ میتگ ءِ ڈس بریت۔

اللہ تعالیٰ ءَ مارا ہمے پاکیں گلزمین بخشتگ۔ ایشی رکھینوک ہم ہمائی جند اِنت۔ میتگ ءِ نیام ءَ یک مزنیں پَٹّے اَت ہمے پٹ ءِ یک گوڑ ءِ پختگیں میت جوڑ اَت بم ہمے پٹّ ءِ سر اکپتگ اوڈگار ءِ تہا ایرشتگ ہمودءَ ڈگار ءِ سینگ ءَ مزنیں کھڈے جوڑ بوتگ اَت چہ ڈگار ءِ آپ در بُکتگ اَت میت باز نزیک بوتہ بلے خدائی قدرت کہ میت ءَ راہیچ زیان نہ رستگ۔ مہلوک ءِ لوگ ہم پَٹّ ءِ نزیک ءَ بوتگ انت شکر خدا کہ کسی پونز ہم ہون نہ بوتگ اَت۔ چوکہ میتگ ءَ ہیچ زیانی نہ بوتگ اَت مئے ہردکیں کلک اُردچہ اوداں پہ زوتی برگشتگ۔

نیٹ خدا تعالیٰ ءِ توکل ءَ ۲۳ ستمبر ۱۹۶۵ء ءَ جنگ بند بوت چکانی ہردکیں ارد ءَ پہ دلجمی سا سارت۔ ہے چکّ نون مزن بوتگ انت ورنا بوتگ انت ایشانی ہما کارپدانی سبب ءَ میتگ ءِ مردم ایشانی عزت ءَ کنت۔ لوگانی پیریں بلک چکّان ءَ گون مزنیں مڑاہے ءَ وہد ناوہد ءَ ایشانی قصہ ءَ اشکنائینت۔

Scanned by CamScanner

گامے دگر دیماترءَ

دُرِّ شہوار عزیز

چہ پاکستان ءِ جوڑ بوئیگ ءَ پیش من روٹکی پنجاب ءَ اتوں ۔ من کہ وہدے ٹیبر بُوتگن من دیستگ کہ منی عاریفیں پت ءُ مستریں برات مسلم لیگ ءِ وتی الکہہ ءَ کاش ءُ کاردار ءِ پیما پاکستان ءِ چن لانچ ءَ پہ مزن جم وجوشے بہر گرئیگ ءَ بوتگ اَنت ۔ ماکسانیں چکاں ہم وتی میتگ ءِ گوڑگیگ ءَ پٹی کنگ ءُ نعرہ جنگ بنا کرتگ اَت منی پت ءُ منی مستریں برات پرنگی حکومت ءَ گپتگ کیز ءَ مان کتگ انت ۔ پاکستان جوڑ بوئیگ ءَ رندماپہ مزن جنجالے ریل ءَ سوار بوتگن پہ گدارے لاہور ءَ آتکگن ۔ ہمے مسافری ءَ سکیں تُرس بیہار بوتگ انت ۔

منءُ مستریں برات انگت ماں ہندوستان ءَ کیز بوتگ ۔ منی مات اچ ہمے ڈکھ وغم ءَ مدام نادراہ ءُ بیچاڑ بوتگ ۔ مزنیں مُدے ءَ رندلالہ چہ کیز ءَ آجوبیتگ گوں یک کاروانے ءَ لاہور ءَ سر بوتگ ۔

منی مات ءُ بنیسرک چہ اوگانستان ءَ آتکگ اتنت بندات ءَ ماں مستونگ ءَ جالتگ اِشں تاں دیر زمانگ ءَ آں ایداں بوتگ انت ۔

ڈاکڑی ھیل کنگ ءَ رند من پاکستان ءِ بازیں اُلکہاں گشتگ ءُ کار کرتگ چہ نادراہانی کمک ءِ من بازیں ڈیہانی زبان ھیل کرتگ ۔

سنہ ۱۹۶۵ء وہدیکہ پاکستان ءُ ہندوستان ءِ نیام ءَ سری جنگ بوتگ من ماں سیالکوٹ ءَ اردانی ہسپتال ءَ ڈاکٹر بوتگن ھرو ہدءَ تیرد گونڈ لانی شلگ ءِ روچاں یک بے ہمے ہسپتال ءِ کہولانی دوار ءَ

Scanned by CamScanner

کپتگ اَت کہ گڑدے مسلمان ٹپّی بوتنت ۔ من گوں دلگوش ءُ خیالداری ءَ ہون ءَ میتگیں ٹپّی آنی دارو درمان کرتگ ۔ ٹپّی ءِ ئیں سپاہی باز مزن جگر اتنت ٹپّاں پجیگ ءَ ہم چوشیں سپاہی بوتگنت کہ آں گوں دشمناں جنگ ءَ تکانسر اتنت ۔

منی جود پاکستان ءِ بالی جنگی اُردءَ فائٹر پائلٹ اِنت سالہ ۱۹۷۱ ءِ جنگ ءَ آئی منا کراچی ءَ اِشتگ وت پشاورءَ شتگ آئی ہمروچ سری نگر، پٹھان کوٹ ءُ دگہ جیلاں بالی الگار کت منی دل ءَ مدام ہے یکیں دُعا بوتگ کہ منی جود ہچبرءَ دشمن ءِ دست ءَ دسگیر مبات بلکن وطن ءِ رکھنگءَ ندر بات سالہ ۱۹۷۳ ءَ مالیبیاءَ شُتگن ہے درگت ءَ تروتاب ءَ گوں بازیں ملکانی مردماں دُچار کپتگن ایشانی گندونند ءَ ہے ہبر مارتگ ماپاکستانی زیاست سرپدءُ سریالیں چہ بازیں دگہ قوماں دیما تر دوانیں ۔

مارا ــــ کوئٹہ ءَ آتکن ءَ کیں وہد گوئشتگ بلے ہنچیں ہمدلی ءِ کہ بگوشے جاراں ہمیداں بوتگن مئے ہم وطن گوں ماجوانیں مہر کنت ۔

ہر کدیں اچ من درآمدے پُرسیت کہ من کئے آں کجا نندءاں من گوں مڑاہ ومہرءَ پسّو دیاں کہ ــــــ "من پاکستانی آں"

Scanned by CamScanner

قومی پربند

پاکستان شات بات — مئے وطن

سر مچارانی وطن — سبزیں بیرک

مکہیں ڈیہہ پاکستان — زھگ وکوہ

Scanned by CamScanner

پاکستان شات بئے

کریم بخش دشتی

بے توشات پاکستان ؛ بے آبات پاکستان

وطن مسکین ڈگارانی　　وطن پُل وبہارانی

وطن سیل وشکارانی　　وطن مئے شیر مردانی

بے توشات پاکستان　　بے آبات پاکستان

خدائی داتگیں دادے　　گوُشے کہ جنّتی باگے

بہشت ءِ حُور ہم دائم　　تئی سیل ءِ ہدوناک انت

بے توشات پاکستان　　بے آبات پاکستان

تئی کوہ وحصاراں گِند　　تئی مسکیں ڈگاراں گِند

تئی سبزیں کشاراں گِند　　تئی بوءُ بہاراں گِند

بے توشات پاکستان　　بے آبات پاکستان

نہ رنگ ونسل ماچاراں　　نہ ڈیہہ وجاہ ماچاراں

مسلمانیں دُرہ، براسیں　　ما پاکستان ءِ فرزنداں

بے توشات پاکستاں　　بے آبات پاکستان

مادے ہر زہگ شادان انت　　اِدے ہر مرد وشان اِنت

دعائے ہر دماں ایش اِنت　　بے توشات پاکستان

بے توشات پاکستان

بے آبات پاکستان

Scanned by CamScanner

سرمچارانی وطن

مراد ساحر

اے وطن پاکیں بہارانی وطن
زخم جنوکیں سرمچارانی وطن

ماتئی کُٹّ ءَ پہ شادہ رستگیں　　کودکی ءَ دانکہ ورنا بیتگیں
ماسرو ہیزا تئی سریں بستگیں　　سکّی ءَ مارا توارءِ پر بکن

اے وطن پاکیں بہارانی وطن
زخم جنوکیں سرمچارانی وطن

نود ساحل انت مدام تئی جلگہاں　　روچ وشپ دریا تخنت تئی سنرگاں
دوستریے مارا چہ ہر دو دیدگاں　　پُرانت آپءِ ترنگلیں تئی کُنب وکہن

اے وطن پاکیں بہارانی وطن
زخم جنوکیں سرمچارانی وطن

نئے کسے سردار نئے کسے غلام　　ذات، زُریات ونسب پر ماحرام
وت پہ وت ہم شور و پُرمحبت تمام　　کودک و ورنا و پیر و مرد جن

اے وطن پاکیں بہارانی وطن
زخم جنوکیں سرمچارانی وطن

ناگہاں بئے پر تو گرمیں ساعتے　　"ناشراں" کسّے بگیت اژوت گتے
آ اگہ چونیں بہ بتیں طاقتے　　ما دپے چہ ذگریں ہوناں پُرکنن

اے وطن پاکیں بہارانی وطن
زخم جنوکیں سرمچارانی وطن

Scanned by CamScanner

مکہیں ڈیہہ پاکستان

عطا شاد

ماپرے مہرءِ دوربارياں
مکہیں ڈیہہ ءَ پہ مُرادیاں

مکہیں ڈیہہ مۓ دیدگ وساہیں
دیدگ وساہیں، جان وارواہیں
مۓ بُنی بیخی ہندو جاگاہیں
ہندو جاگاہیں ۔ بیل وہمراہیں

ماپرے مہرءِ دوربارياں
مکہیں ڈیہہ ءَ پہ مُرادیاں

ماکہ چو مہرءِ انبوئیں ہیراں
گوہریں تیغ وشل سریں تیراں
جیموئیں کوہءِ بنگویں میراں
شیشگیں کورءِ شکّلیں شیراں

ماپرے مہرءِ دوربارياں
مکہیں ڈیہہ ءَ پہ مُرادیاں

من دلءِ لہڑو تلوسیں مہراں
دیدگاں حوناکیں جل وزہراں
اے سراشنگ وآسرءِ بہراں
درکنءِ قہرانی سراقہراں !!

Scanned by CamScanner

ما پرے مہرءِ دوربارياں
مکہیں ڈیہہءَ پہ مُرادیاں

کئے گوشی پرماشپ تہار لنجیں
گوہریں تیغءِ ماہکاں سنجیں
اچ وتی مہرءِ منکتءَ گنجیں
سر مچارانی دل کجار نجیں

ما پرے مہرءِ دوربارياں
مکہیں ڈیہہءَ پہ مُرادیاں

Scanned by CamScanner

مئے وطن

قاضی عبدالرحیم صابر

زندہ و پائندہ باتیں مئے وطن — سبز بات آباد باتیں مئے وطن
شیر دلیں مردانی پاکیں سرزمین — بوتئی وشں اِنت اے سبزیں چمن
لانک و تی بستگ دُرہ اوشتاتگیں — زھگ، ورناءُ کاش ءُ مرد جن
پہ تئی ناموس ءُ ننگ و غیرتءَ — کوپگاں زُرتہ و تیگاں ماکفن
چو زبادءُ عنترا اِنت میکیں ڈگار — لال و مُرواریتئی کوہ ءُ دَمن
بیرک انت تئی ہمسرءُ استارءُ ماہ — روشن اِنت تئی نام چو روچءَ وطن

پہ وتی صابر شہید و غازی آں
مارا نازیں پہر بندیں مامزن

Scanned by CamScanner

سبزیں بیرک

غوث بخش صابر

ما اگاں کمیں ۔ ما اگاں بازیں
پروتی سبزیں بیرکءِ نازیں

کوہسارانی کنگریں بچ ایں
ملگزارانی آسمی بچ ایں
ماکہ سرہنگ ومیرءُ سربازیں
پروتی ملکءِ بیرکءَ نازیں

مئے ہمک مردم چو وفاءِ شان
درپشتِ اِستالءُ نوکءِ چوکہ شان
ماں جہانءِ پہ امن ہمرازیں
ماوتی سبزیں بیرکءِ نازیں

سرجماں ماپہ زندءِ ہر رنگءَ
کس نگندیتیں مارا دل تنگءَ
پہ سروزءُ پہ چنگ پہ سازیں
ماوتی ملکءَ بیرکءَ نازیں

Scanned by CamScanner

زہگ ءُ کوہ

مجتبیٰ حسین

—— زیمر ——

توار ء۔ منی چکّاں! —— گلزمین ءِ مدام وش زیدیں کِشاراں! نرم
ءُ دلبودیں کرومگ ءِ پچ گردوکیں میتگاں۔
زندہ ءِ سیہ شپاں چراگ جاڑیں شپ چراگاں۔
منی وابانی مانا دیوکیں روچان۔
جیلی آں روشنا کنوکیں مہکاں
اچ شمے شکل ءَ نورِ پنڈیت
شہرانی شادہاں
اچ شُمے روشنائی ءَ بان وبادگیر گروشک ورنت
میتگانی کُہکراں۔
شما دُرّ گوارات ہر یک باگ ءَ
منی چکّاں! —— پہ شما قصّے کاریں ——
بیا بُشکن اِت ——

(نل ءِ سرا زیمر کہ پدگوانک ءَ چست بیت)

اَستت میتگے
مہلوک ءِ دوارجاہ اَت —— مردم سادگیں۔
بنجی سادگ ءُ شرنہمت تبیں ——
کمیں دیر گوڑءَ، وش زیدیں ہمے میتگ ءَ

Scanned by CamScanner

کوہءِ دامنءَ ۔ درس جاہے پچ آت ۔ چُکّانی دلءُ
چمّءُ چم پچی ۔ رُژنءِ حاطرءَ
اَنبازے پچ آت ۔ مہرےءَ زَراِت
چُکّانءَ توارِ برکت بیائے نوگلاں
گنجءُ دولتءَ عِلمءِ من دیاں
صدقءِ صوتءِ ڈسءَ من دیاں ـــ چکانءَ گوشاں
روشنائی ایداں ـــــ
راستی اِنت ایداں ـــــ
روچءُ ماہ استالءِ جہان ۔ دیوان اِنت ایداں
اچ اے درگہءَ زیریت اِنت تواں ۔ وشنایں وطن
درستیں نوگلاں ونتگ منی گوڑءَ
(زہگانی کُوکارءُ جاک ۔ اسکولءِ گان ـــ گھنٹیءِ توار)
لیبءُ گوازیءَ ، صوتءُ کِندگءَ وشں دل کل اتنت ۔
(زہگانی جاک چست بیت ۔ چکانی پربند ہمیشی تہا ہور ہوار بیت
علّامہ اقبالءِ گفتار ۔ " لب پہ آتی ہے دعا بن کے تمنّا میری "
پربندءِ گڈسرءَ رباب)
ہر یکے ، پہ دلءِ حُبّءَ دلگوش وانگءَ ۔ البت
بیش کاریں ، شرارتی چور وے
تتک اچ وانگءَ ہمرو ۔ جِست آچ درس جاہ

Scanned by CamScanner

کوہ دیچگ ءَ گشت روتیو گیں
زیان داشتے وتی سُہب شام
روچے بیگہے دیم ءَ
نِشتگ کہُیرے ۔ ہر دہ ءِ تب ءَ
صوتی زیمرے رکّانی سرا وش لہرات
گوُشے شنزان اَت ہمے سنگانی سرا

زھگ ءِ توار ءَ زیمرے

بدل :۔ بگنداِت من کپوتے اوں ۔ بُرزگوات ءَ پلپٹان با نزل جنان ءَ ۔
منی با نزل پریانی با نزلانی پیم ءَ ڈولدار انت ۔ من چہ آسمان ءَ
کپوکیں پنئے اوں ـــ پرچہ منا پہ زہر چارے ـــ چہ پولے منی
چمانی تہا ـــ من بال ءَ اچ شما پشت نہ باں ـــ اے مُدّانِت
فصلانی کشار ءِ ـــ توم ریچگ ءِ ـــ کہ منا باز دوست بیت ۔
ـــ بگنداِت من یک کپوتے اوں ـــ

توار :۔ ناگت ءَ ہما کہُسر چنڈتگ
زیمر ماں دپ ءَ تہل بیتگ
(کوہ ءِ توار گرندکنت)
گرند ءَ گرندکتگ بُرزگوات ءِ تہا
شل انت پاد ءُ دست ، بیہار ءِ تہا
ہیداں سرکتگ ، میست جسم وجان

Scanned by CamScanner

دیم پہ متیگ ءَ ــ جُپے زرتگنت ــــ چست بیتگ توار
بیمناک این نہیب
(کوہ ءِ توار گرند کنت)
بیمناکیں نہیب درکیئت اَچ گراں
نزیک ءَ نہ اِنت ، دور ءُ دور گوڑاں
گرند ءُ گوڑ کنت ــ چاریں نیمگاں
کوہ :- (ہے توار تیوگیں کسانک ءَ گوں ہیترگ ءَ ہوارانت)
تاں دیم ءَ روے اوبچک
من ہمے کوہ ءِ گوانک اوں
توکہ دائم ءَ کائے چیر بئے
کوہانی تل ءَ ــــــ
اچ اے ڈوبر ءَ لہڑیں آس درایت
سوچیت اِنت ترا ۔ سوچیت متیگ ءَ
قہریں آس کہ جپ کنت ہر گوڑے
لوٹے کہ مہ پیلوشیت ترا ــ نیں تئی متیگ ءِ کلیں مردماں
روچے سئی کناں اے راز ءَ وتی
ڈوبر ترکنگ ءُ آس ءِ شانگ ءَ ۔
رکھینگ بئے ۔ زیرے گوشتن ءَ
چُکّ دیسر و مرد و رناکل بئینت
ایمن یک سر ءَ ــ

Scanned by CamScanner

البت اچ ترا قولے من گراں
ہمروچ اچ گس ءَ۔ رے پروانگءَ
وانے گوں دل ءَ درونت ءَ وتی
گردے بیگہ ، کائے منی گوُر ءَ
صوت ءُ زیمراں ، تئی کہ اشکناں
آسوں ڈوبر ءِ ، کمیں جہل کپیت

توار ء۔ کوہ ءَ گوُشت وتی درستیں ماجرا (ـــــ نل ء زیمر ـــــ)

چاریں نیمگ ءَ ماں شانت ترس وتاہ
شرم ءَ جہ جنگ
بیگاہ ءِ ہمے بیوانکی ءَ
چورو تُرستگ ایرکیت اچ کوہ ءَ
پاداں لرزگ ءُ۔ ہیداں اوثر نا۔ ماں شانت زردی ءَ
کوہ ءَ ایرکیت دیم کنت میتگ ءَ
نرم نرم ءَ روان
نیں کہ درکپیت اچ کوہ ءِ شم ءَ
گاماں تیز کنت
ماریت کہ گوُشے
کسّے اچ پدا جنت گوانک ءُ صدا

(ہیڑگ ءِ توار)

Scanned by CamScanner

کوہ :- رکھنگ بئے ، زیرے گوشتن ءَ
ہمرویچ اچ گسءَ - رے پہ وانگءَ

توار :- (پثر پدءَ نل ءِ زیمر -)
سیاہی مان شانگ ءَ اِنت سرشمءَ
متیگ ءِ نیمگ ءَ چراگ شہمنت
ہر چراگے پہ دیم وت گوانکیں
درس جاہ ءِ چراگ کُلّاں چتا
دُور ٹمبیت شہم دنت ہنچو
کہ تہاریں راہ روشنا بنت
ناگت ءَ یک توارے گوشاں کپیت
چوکہ کسے تگ ءَ بہ ایت پیدا
اے تہاری ءَ کیت کئے پہ تگاں
ہچ کسّے نیست - نیست کسّے ہم
ایش جند ءِ تگ ءِ توار انت کہ
ہثر م دنت آئرا پہ ترسینگ

(نل ءِ زیمر ـــ ندارہ بدل بیت -)

توار کئیت لوگ ءَ کپیت ـــ بیت بیسار
سُہب بیت - جست کنت چرائی پت
پت "دے وتی حال ءَ چونیں اسرارے ،
ہچ "نہ انت ہچّے "

Scanned by CamScanner

توار چیرے داتنت بیگہی گپّاں

پت "است چیزے۔ کہ ژندآتے دوشی

آتکے لوگ ءَ او بیگے بیبار

گپ بجن ، چے ءَ آت ، چیا ڈکھے "

بچ من نگوشتن کہ ــ نیست ہیچ ٹونکے

نندگ ءُ وانگ ءَ دَموں برتگ

درس جاہ ءَ در آتکوں میدان ءَ

لیب گوازی ءِ واہگ ءَ جہجت

پادبے واک شَل ءُ بے چاڑ ءَ

چوکہ نادرا بہ بیت صداں سالءُ

ہیسک انپان ڈوبرءِ دریگ

بسے ہمے یکیں علّت ءَ گپتگ

ــــ پد پُشت ءَ زیمر ــــ

پت :۔ من ہمے ٹونک زانتگ آت پیش ءَ

من پمیشانکرت دوست اے ٹونک

درس جاہ بوتگ ایداں روچے

چورہ نادراہ بنت ، من زانیں

وانگ ءِ نام بیت ، پرلوگاں

چورہ بیکار بنت اِدے سکّ ءَ

کار لوگ ءِ بئینت تئی مہتل

Scanned by CamScanner

بسّ اِنت اچ مرچی ءَ تئی وانگ
درس جاہ ہیچ ندنت ، لگوری دنت
روچ شپ بے ادب کنان ءَ کنت
میتگ ءِ مستروں من اوں سردار
میتگءُ ہر چی حکم بیت ، منی
بان پہ درس جاہ ءَ داتگ من
من کہ داتگ اے بان پہ باڑہ
البت اے وہم ماں دلءُ رُستگ
درستیں لوگان پریشی زیان ریت
ہر چہ پیم ءَ کہ گیش بیت وانگ
مرچی بان ءَ من پچگریں ولدا
تو وتی لوگءُ سار ــ من کائیں
میتگ ءِ مردماں صلاح گرئیں
(ندارہ بدل)

(چکّانی جاک وکوکار۔ اسکول ءِ گھنٹی ءِ توار چست بیت ءُ دیر کتران ءَ گار بیت)

توار منی چکّاں ! اِشنت میتگ ءِ درس جاہ
گونڈیں چکانی کوکار ءَ آباد۔ پُلّ کندگ جاہ
علم ءِ پُلّ کندگ ءِ جاہ
بوئے تالانیں چوشیں ۔ کہ نہ بیت اِنت ماں پُلّ ءَ

Scanned by CamScanner

ماہ، روچ ءُ ستوراں زیمر
آسماں کنت ہلوت ہمیدا
پیر زالیں زمیں دنت حالاں
چوشیں قندیل روک انت کہ توسگ نہ بنت
بیائے گوشدارتاں زیمراں ــ زندءِ صوتاں ــ نگوشے

چُکّانی پربند

وانگ مزنیں دولتے شرزانت زمانہ
وانگ کہ گراں قدریں چہ ہر گنج وخزانہ
سُہبءِ دم گوں بستہ ءَ پہ وانگ ءَ راہی
موکل کہ رسیت کایاں پہ تگ لوگءَ ماجاہی
مات ءَ اوپت مرچیگیں درونت ءِ دیاں حال
وانگ مزنیں دولتے شرزانت زمانہ
وانگ کہ گراں قدریں چہ ہر گنج وخزانہ

توارہ منی چُکّان! ماں گوات ءَ ہمے صوت شنگ اَت چونود ءَ ــ کہ
یک گوانکے ءَ ــــــ گڑیشتگ دلان ءَ
(پُشر پد ءِ زیمر بُرزیت)
پت بس کن اِت صوت ءُ اے باگلاں
پہ کئے صوت پربند، بند اِت شما
(اڈکنت ــ گُرّانک ءِ وڑ ءِ)

Scanned by CamScanner

چونیں جنجالے اے درس جاہ کہ
ہر دمءَ یک ویلے کڑدو کنت
بس انت اچ مرچیءَ درستءُ وانگ
اے رمائشتءِ زیرگ رضائے

درکپت کل شما چہ اے بانءَ
بس ہمے دَم ۔ نلوٹاں دگہ ہیچ
وتی درستیں عذاباں بَرات گوں
اے حساب و کتاباں برات گوں
ہر کجا کہ رؤت اِت ۔۔ من ندارِیں
البت بانءَ منیءَ در آئیت
وانگءَ پہ نہ اِنت اے منی گس

توار:۔ منی چکّاں ۔۔۔ اے گوانکءُ توارءَ
گونڈیں زہگانی چانءَ پُرکت
بانءُ درگہءَ مان شانت ہولءَ
کوریءَ کندتگ دیہءِ ڈولءَ

(تُرسناکیں کندگءِ توار)

توار:۔ منی چکّاں ۔۔۔ ایداں قیامتے چست بیتگ
کوہرءِ ٹُلءَ نندوک چورو
بازدل کہت غمبادءُ گریکیں
سک ہبکّہءُ دودءِ تہا اَت

Scanned by CamScanner

درس جاہ آئی خیال ءِ تہا آت
ناگت ءَ گرندکت کوہ ءِ گوانک ءَ

کوہ:۔ (ہیثرگ ءِ تہا)
تو مروچی ایداں اے دمان ءَ
اے دمان ءَ نہ آت آتکن ءُ وہد
من ترا وانگ ءِ سوج داتگ
تو بلے درس جاہ اشتگے ایداں کائے
راہ کرتگ وتی گار پدا تو
زُانے مرچی ترا پیلشاں من (ہڑوسکگ ءِ توار)
زہرگ ءُ جہ جتہ، لہڑ کائینت
لہڑ ءَ مرچی وتی دربشانیں

(تراں بھر بدل بیت)

اے تو گریوگی ئے۔ منا بگو باریں چے ءِ؟

بچک ء:۔ من ایداں آتگوں گوں پریات ءَ
درس جاہ ءُ را کرتگ اش بیران
مرچی آبند بوئیگی بوتگ ۔ من کجا دورگ ءِ براں حال ءَ
مرچی مئے درس جاہ ءِ بان ءَ برنت
وانگ جاہیں پہ میتگ ءِ چُکّاں
درس جاہ ءِ اے نالگ و پریات
ہچ یکے نہ کنت مئے کمک ءَ

Scanned by CamScanner

کوہ :- (ہیژاں انت ءِ تہا)

چے گوشے بند بوئیگی اِنت درسجاہ

درسجاہ بندیت بان ءَ زِ ننت ؟

گرندیں توار

جوانیں بُشکن ۔ تو اومنی فرزند ۔ ارس اولوم ءِ پہک کن چماں

ایر بیا ، زوت دیم پہ متیگ ءَ

متیگ ءِ مردماں بدے اے کلہ ءَ

لہتیں ساعت ودماں اچ اے کلہ ءَ

آسگواریت کو چگ ءِ درستیں

تل گرنت اے تلار ۔ رچنت اشکر ۔ لہڑ ، گرمین آس سوچ کیں

متیگ ءِ نیمگ ءَ تچیت آچش ۔ پیلشیت ءُ سوچیت کلان ءَ ہر کسے

درس جاہ ءَ بیت میار ۔ آئرا آچش ءَ اماں رسیت بیدچہ

درس جاہ ءِ بان ءَ دگر

سرشم ءَ ہیچ ندنت اماں کسّے

تو برو زوت سر بکن کلہ ءَ

توکہ رستے ، گوں رستن ءِ شرت ءَ

چوشیں گرندءِ توار تالاں بیت ۔ شرم ہر یک دل ءِ سراگواریت

چوشیں گورانک ۔ پیل ہم تُرس انت

Scanned by CamScanner

بچک ۔ بشکنے ۔ متیگ ءِ دوار داراں ۔ بشکنے

درس جاہ ءَ راشر نگہ دارات ۔

ایشی قدرءَ کن اِت بینگارات ۔

شرف وحرمت ءِ کل بیارات

نرکہ مادرستاں ویلے ءَ گپتگ

متیگ ءِ دیم پدیم ءِ کوہ ءِ آس

چوکہ دریاءَ لہڑءُ چول انت آس

ہر گوڑے شنگ بیت سوچاں کنت

ہر گسءَ بان ءَ، جان ءَ بریان کنت

ایوکا است امان پاکسّ ءَ ۔ کہ جیل ءَ مادرس جاہ ءِ بہ بیت

(کوہ ءِ گرندیں توار ۔ زمیں چَنڈ)

آسگواریں کوہ ، ترکگی اِنت ہمے دم

بلبے ءِ ہژدہاءِ پونشگ پرا غضب

اے درس جاہ امان ءِ دوارانت ۔ ایداں بیائے

زوت زوت بیائے آس شہار بہ بیت رکھ

آس دیم ءَ کنز گائیں پہ زہر ناکی ءُ غضب

کیں ہوں دیرکت تہ بیت ہرچی زیان شمے

(مہلوک ءِ جاک ءُ کوکار ءِ توار ۔ کوہ ءِ گرندیں توار ۔ شہرانٹ ءِ

توار کم کم ءَ گار بیت) پدپشت ءَ وشی ءِ زیمر چست بنت ۔

Scanned by CamScanner

توار ۔ منی چکّاں ! قصّہ توام انت ، متیگ ءِ مردماں درس جاہ ءَ
وتارا رسینگ دُرست پہ باہوٹی ءَ آتکگنت ۔ جان رکھینگ ءُ
شکر گپتگ خُداءِ (سازءِ توار بُرزبیت)
(درسجاہ ءَ زھگانی جاک ءِ توار ۔ استاد زھگاں وانینگ ءَ انت
زھگ اُستاد ءِ توار ءِ پدگیری ءَ انت)

استاد اللہ یک اِنت

اللہ یک اِنت ـــــ
مے ءُ کلانی خالق اِنت
دُرُستانی پیدا کنوک اِنت
مارا ہر درگت ءَ آئی شکر گرئینگ کرزیت
مارا ہر درگت ءَ آئی شکر گرئینگ کرزیت
آئی مارا علم ءِ گنج بخشتگ
آئی مارا علم ءِ گنج بخشتگ

(ـــــ سازءِ بُرزیں توار ـــــ)

منی چکّاں ! چہ علم ءَ ھمتریں ہچ ماں زمانے نیست اِنت
چہ علم ءَ گچین ملگزارے نیست اِنت ۔
ہمیشی دامن ءَ ہریک ءَ امان رسیت .
چریشی دامن ءَ شرتریں دامن نیست

ـــــ سازءِ توار بُرزبیت ـــــ

Scanned by CamScanner

گونڈلکیں ماہیگ

عطا شاد

بوتگ یک ماہیگے ـــــ کسانکیں گونڈلکیں ماہیگے ، آئرا پہ تروگردءَ مزنیں جُبّے ات ـ باریں شما بگوئشے آئی تروگردءِ جاگہ کجا بوتگ ـ بلّے ـ ہی شاباس ! زرءَ ـ یاکہ دریاءِ گوُرمءَ ـــ پریشءَ کہ ماہیگءِ لوگ آپءِ تہابیت ـ دریاءُ زر واشما دیستگ اَنت ـ مئے جُلگہءَ دریاگیشترءَ حشکءُ تا آپ انت البت مکران ڈویژنءَ پاکستانءِ شاہگانیں تیاب گوُرانت کہ دراجیءَ چارءُ نیم صد میل بیت ـ

خیر ! ماہیگءِ قصّہءَ کنگءَ بوتگن ـ گونڈلگیں ، کسانکیں ماہیگے بوتگ ـ آئرا لیبءِ بازُحبّ اَت ـ روچےءَ آئی مات ءَکہ چہ شکارءَ بیرہ کرت تہ باز اِنگر اَنگر چارتے بلے آئی کساں ذاتیں دُختگ کہ آئرا سک دوست اَت ودی نہ بوت ـ بازچم راہاں بوت ـ چارتے وداریے کُت ـ باز رہچار بوت بلے ہچ پہ ہچءَ ـ ماسینک آئی پولگءَ درکپت ـ ہر جاگہ کہ آئرا وتی دوستیں دُختگءِ بوئیگءِ گمان اَت ہمودءَ شُت نیٹ یک جاہے آئی وتی دختگ گوں کساں کسانیں دگہ ماہیگاں لیبءَ درگہت ـ آئی گونڈلیں ماہیگ وتی ہمراہ کرت لوگءَ آتک ـ

چُکّاں ! شما زانِت کہ لوگءَ داتریءَ رند آئی مات ءَ آئرا چے گوُشت ـ آئی گوشت منی گردیں زیبائیں بیبلو ـ بیشک تو لیبءَ برو ـ جمپ دور بکن ، سیل سوادءُ اوژناگ بکن تروگردءِ تراپیلویں موکل انت بلے اے ہبرءَ گوشءِ دُرّ بکن ـ جوان سرپد بو ، بمارکہ مزنیں

Scanned by CamScanner

کرّاہ ، پاگاس امبرا گونڈیں ماہیگاں پلّکنت ورنت ۔ جوانیہ بزاں کہ چہ ایشاں ترا وترا رکھینگی انت ۔ تو وتا باریں چہ پیمءَ رکھینے ؟ ۔ ایشءَ تووت بزاں ۔ منی کار ترا سروسوج دئیگ انت ۔ نوں تو وت شیوار بہ بئے ۔

دومی روچ کہ بوُت ، ہما گونڈکیں ماہیگ وتی دسگہار ءِ گندکءَ آئی لوگءَ شُت ۔ آئی ماتءَ آئرا ہر پنت سوجے کہ داتگ اَت آئی وتی دسگہارءَ گوُشتنت ۔ بس چہ ہے ڈاہءَ درستیں کسانکیں ماہیگ سئی وسریال بوتنت کہ آہانءَ چہ مزنیں ماہیگ ، کرّاہءُ پاگاسا سے وترا رکھینگی اِنت ــــ رندءُ آجم بوت یک جاگہے ءَ نشت اَنت کہ پکر بکنت آہانءَ چے کنگی اِنت ؟ ــــ وماںے نگوُست کہ چہ دُورءَ مزنیں ماہیگے ءِ آہانی سرءَ چمّ کپت آ ایشانی گوُروگیگءَ آتک بلے آئی ہنچو مارِات کہ ایش کسان کسانیں ماہیگ نہ آنت بلکن یک مزنیں ماہیگے ۔ چہ آئی جندءَ ہم ٹوہ تریں پاگاسے ۔ مزنیں ماہیگءَ کہ ایشانءَ ہمے گوناپءَ دیست چہ تُرسءَ پدکنراتءُ جست ؟؟

چُکّاں ! چریشی رند ہبر آہانی پہمءَ نشت کہ ہمے درستیں مُہرُدکیں ماہیگ کہ یک جاگہ بوتگ اَت آں ٹوہیں ماہیگے ءِ شکل گشت انت ۔ رندءَ آہاں ہمے ہبر پکّا کرت کہ آں ہرکدیں پہ تروگردءَ درکپنت کل یک جاہ بنت کہ آہاں گندگءَ چوش زانگ بہ بیت کہ آ ہرُدکیں ماہیگ نہ انت بلکن یک ٹوہیں ماہیگے گردان انت ۔ اے رنگءَ نہ مزنیں ماہیگے آہانی دیمءَ کئیت نہ آہانءَ ورگءِ بیہارے بیت ۔

Scanned by CamScanner

چکّاں ! ما اشکتگ کہ مروچاں ہم کسان کسانکیں ماہیگ ہے
رنگ ءُ شکل ءَ ہمراہ بنت گردنت آپ ءِ تہا دُور دُور گشت کنت چَرانت
کائنت بلے آہاں ءَ مزنیں پاگاس ءُ ٹوہیں ماہیگ وارت نکنت ۔
ایش انت جُہد و ہمدلی ءِ مُزد ۔ بیشک ہمدلی ءَ مزنیں برکتے مان
انت ۔

(چہ یک چینی قصہءَ سازتگ)

Scanned by CamScanner

موسمانی پیرا

عبدالغنی

ما چھیار دوستوں ۔ مارا اللہ تعالیٰ ءَ انسانی خدمت او آنہاں راوھش دار غا پہ ٹاہینتہ ۔ مئے چھیاریناں ژا، یک وخت ءَ چھڑوئیں یکھے گورشا موجود بیث بی ۔ ما چھیارین یہ سری ءَ یک ہند ءَ موجود رہث نخنوں ۔ بیاات کہ یک یکی ءَ ما شوارا او ثی قصو ءَ اشکنائینوں ۔

چکاں سلام ! مناں آہاڑ گھشنت ۔ من اپریل ءَ ژاگر ستمبر ءِ نیام ءَ واں شوے خدمت ءَ حاضر رہاں ۔ منی سری کھار، کوہانی سرا کپتغیں برف حل کنغ او دریا آنی راہ ءَ شوے کشاراں داسر کنغ انت ، شوے پارا برنج ، گڈوبر، گنو، کرپاس او ہمے ڈولیں پھسلانی روزینغ اِنت ۔ انب آلو بخارا، خوبانی، گِدرا او کٹینغ ڈولیں بَر پیدا کنغ دے منی کھار اِنت ۔

مناں سمائیں کہ امش شوا کھڑوے منی رَسَغا ژا در وکا ناوھش بیّنت لیکن اے دے سوچ کنت کہ منی آیغا گوں شوارا ، مری ، سوات، ایبٹ آباد او کاغان ءَ روغ ءِ موقع رسیث ۔ منی سَوَب ءَ شوا، نہر او تلا آنی لاف ءَ ءَ تار جنغ ءِ چَسّ ءَ گرت ۔ ساڑتیں ساڑتیں شر بتاں تنگت ۔ منی ہَور، گواش ءَ شوذنت گِرنت ۔ من پھر شوا نادراہ کھنوئیں، اربانی ارب، جُوجُوآں فنا کھناں ۔ اے تہ درست انت ۔ کہ شوا ہر وخت ہیند بیغ سَوَب ءَ، ضرور ناوھش بیئت ، پمہے تہ سوچ کنت کہ شوے جان سلامتی پارا ہیند چھکر ضروری

Scanned by CamScanner

انت۔ جوان براثاں ، منی روغ ءِ دخت بیثہ۔ مناں نین موکل ءَ دئیت۔

چکّاں ! منی نام سُہیل انت پرمناں مڑدم پتن ءِ شَخ ءِ مُدّ دے گھُشنت پھچیکہ مناں ، کُل کہنیں ، حُشکیں ، زڑ دیں پَنّ اوگیرتغیں پُھلّ ریشغی انت۔ شاعر مناں ، کُل ، بربادی او بدبختی ءِ نشان خیال کنت ، حالانکہ منی کار باز مشکل انت۔ اغرس منچش مخناں ، تہ درشک او بُوٹغانی سرانوخیں پَنّ او تازغیں پُھل چھشوں درکھفنت ؟

منی رسغا گوں پھر شوا ، چاول ، گڈوبر ، باجری ءِ پھسل پشنت او دنی بنت۔ سوت ، انگور ، انار پشنت او شوے دل پسندیں تام گندیم دے منی موجود بیغ دخت ءَ کش ءِ جیث۔ جوان براثاں ، نومبر پھیدا نیں۔ مئے دوست زمستان زانکہ رستہ۔

چکّاں ! اسلام علیکم۔ شوا منی آیغا گوں پھچے تحفہ ستغات۔ یں زمستان آں منی نام ساڑتی انت۔ مناں سمائیں کہ شوا اژمن درد کاہزءَ کھنت۔ پھچیکہ منی سَوَب ءَ شوارا بزیں جرّ جان ءَ کھنغی بنت او شوا ہمے دلیل ءَ کنت ، ناوش بت کہ پٹو او لحیف چکّا کھنغی او وَدسغی بیث۔ بیات براثاں یہ بریں اکروٹ چلغورہ او بادام ءَ وَرُوں۔ منی اندری پھدّو ءَ دُہمی دے حشکیں میوہ است انت۔ ہاں گِرت ماٹا او سنتراں دے پھکت۔

منی کھار شوے بَنوّانی پارا ، برف ءِ صورت ءَ مس ، کوہانی سزا آف نزّار غ انت۔ شوے گندیم چنڑاں ، مہوری ءِ پھسلانی روز بیغ او ہزاراں قسم ءِ زیان رسائینوخین کرمانی (چھوکہ مہسک و پھری) کشغ آت۔

ہاں بلی ! شوے لیو وگوازی ءِ دخت ، ضرور کھم بیت پھچیکہ روش کسن بنت لیکن ہمے تہ سوچ کھنت کہ شف تہ دراژ بنت او شوا ، دل ءَ ڈولا

Scanned by CamScanner

جوانیا دہا وءَ کھنت۔ ڈاڈی اوپُتی ءَ ژا، قصّوانی استکھنا پہ دراثیں شف دے
تہ، دست کھنت۔ جُواں چُکّاں! نین مارچ پھیذاغین، من ہمیشیں روغاں۔

سلام چکاں! شوا ضرور منی آیغا باڑا یہ ثت۔ دراصل، ابری زمستان و
درد کا، زیات دراثیثہ شوا منی آیغا گوں ضرور دِل وشی ات۔ اصل حالور ایش انت
کہ منی رسغ ءَ گوں، انسان، حیوان، بلکہ درشک دار دے خوش بنت۔ منی
کھار ہمیش انت کہ خوشی آں بہر کھناں۔ چکاں شوارا سمائیں کہ منی کھار انت،
پُھلّانی روذ ینغ، ہر نیمگا سوزخات پیدا کنغ۔ نین شوا بزیں جرّانی بارءَ ایر
کھنت او تھنکیں جرّاں جان ءَ کھنت۔ باغانی لاف ءَ پنھگو آں بندت او جُھوٹوآں
دَرت۔ میذانانی لاف ءَ یلوگوازی ءَ کھنت۔ روغاڑا بیشترا من
شوارا اے ہدایت کھناں کہ شوا دے منی ڈولا، دنیائی لاف ءَ ہر مڑدم پارا
وھشی او شادکامیاں بیارت او انسانانی خدمت ءَ وتی عادت جوڑ کھنت۔

حیرانی ءِ ٹوکے کہ شوارا وتی نام ڈسغ دے مناں شمُشتہ۔ چُکاں منی نام
بہارانت۔ جُواں نیں موکل انت۔ دیمی بہار ءَ مُدّ اغدے یکھ دُہی ءَ
گندوں۔ ہمواں وخت ءَ داں اللہ ءِ امان ءَ۔

Scanned by CamScanner

سچّائیں محبّت

بانک ثاقبہ رحیم

سوز سوزیں جھنگ اوبڑزیں کوہان ژادیر — بازدیرتر، یک درناادو زیبائیں ماہی گیرے رہشت۔ ہموزا، نزیخی ءَ یک کورے بہشت، ہوا نہی وَٹّ ءَ یک پہوالے او آنہی خاندان آبادث۔ آنہی ءِ یک جنکے اث، ماہ ءَ پیما زیوناخ۔ ہواں گریوا وسادہ ایں جنک ءَ ئیش چھار ینتنت۔ ماہی گیر ءَ ہواں منڈ ءَ گوں، سیر کھشو، لوغ آباد کھشہ اوداں وادہے دوئیناں وھشالیں زند گواز ینتہ — پرسمانیں پچھے ماہی گیر ءِ دل ءَ من اے خیال آختہ کہ پچھے آنہی لوغ ءَ من بخمل ءِ بھوف تالان مونت — پہنوالیں منڈ ءَ خیال کھشکہ اغر ہر روش، پھبر پھبر ءَ روغن ءِ اُفراٹ پشّ ءِ جنت، تہ چھکر جوانیں ماہی گیر ءَ راے وَزّت ءَ گپتہ کہ من تونٹریں ہرچی پورہات کھناں، ہمے ارمان پیلونت۔

یک دھکے ءَ ایرنگ ءَ بیثہ کہ — ماہی گیر ءِ ہمے فکر ءَ من دراہیں شف، چھم دے مان نیاختغنت او گریثو گریثو، دراہیں شف گواز نیتیں۔ وشی رَبّ یات کھشی کہ ہر دُکھ ءَ وخت ءَ یات کھیث۔ صحو ءَ ماہالوی ءَ مچھی آنی گرغاپہ دریا ءِ کندھی ءَ رستہ۔ جال سٹّثو، دل ءَ لاف ءَ دُعا لوٹھثیں۔ دومنی مولا، مروشی تہ منی جال ءَ ہمیرنگیں مچھی ءَ ژاپھر کھن دے کہ آنہانی چھم ہمیراء بنت، سینغ تھنگو ءِ لد ہڈ موتی بنت۔" آں جال پھرینتو ڈغار ءَ سرا در اژبیثہ او نیلیں آزمان ءَ را، مونجھائیں دل ءَ گون گندغا شروع بیثہ۔ آنہی ءِ انژری آں

Scanned by CamScanner

گوں ڈغار تھر بیثہ ۔ نیٹ کھڑو بیثو آہنی ءَ جال چکّثہ کہ بازگراں اث ۔ لیکن ارمان کہ جال پُھرّ تہ است اث ، پر سنگاں ژا ۔ !

ماہی گیرءَ دُہی بر اجال سَٹّثہ او دل لاف ءَ اللہ ءَ ژا سوال کھثہ "یارب اے دھکی ضرورمنی جال ءَ تھنگو یں مچھی آں گوں پُھر کھن کہ ہوا نہانی چھم ہیراءِ بنت سینغ تھنگو ءِ او ہڈ موتی ءِ بنت "، آں سوزیں ریم ءَ سرا و پتی ءَ گرے آناں رَوغایث ساڑتیں گواث او پھلّانی وشبو آہنی دل ءِ انگو آنگو کھنغ ءِ کوشش ءَ کھنغایث ۔ پر آنہیارا ہچ حالور سیب نیا غایث ۔ کھڑو بیثو دیثئ تہ جال ہمکر گران اث کہ اَصل پھولا مخن ـــــ پر آنہیاژا در چھے کپتہ ؟ سڑ ثنغ او گلثغیں دار ءِ یک مزنیں ٹکے ۔!

روش ہمے ڈولا گوُستہ اور تہار شونغ بیثہ ۔ روش دے ، ساہی کھنغ ءَ پہ روش ایرشت پلّوا شُثو بڈّ ثہ ۔ چنڑی دے چُوں چُوں کھثو وہاو کپتغان ۔ دریائے لہر دے گھثے کہ وہاو روغایہ ثنت ۔ پر ماہی گیر وتی ہندا اوشتاثی ءَ اث او وثی جال آف ءَ لاف ءَ پھرّینتی ءَ اث ۔ اے دھکی کہ جال جکثئ تہ ہمکر سوک اث چھوکہ موخو ءِ جالا ۔ بڑز ءِ آزمان ءَ نوخ جلثکغایث ۔

ماہی گیرءَ دیثہ کہ بجوئیں جال چاندی بیثہ او آہنی اندرا ، ہرچی کہ دریا ءِ ریم اث ہواں کل تھنگوانت او تھنگو یں ریم ءَ سرا یک کسانیں پریشتغے وَ پتی ایں آہنی پُھرّ جلثکغایہ ثنت ۔ او چھماں ژانور گوارغایث ۔

پریشتغ ءَ ماہی گیرءَ راڈستہ ـــــ "من لکھانی سالاں ژا ، دریاءِ تلوءَ کپتی ءَ تان ۔ بلکہ ہمیشی ءَ ژادے زیات مدت ءَ داں ۔ سمجھ کہ ہواں روش ءَ ژاکہ اے دنیائی ٹھثہ ، مناں اللہ ءَ قصُور کھنغا ژا بغیر ایذا دیم داثہ ۔ مناں آدم وحوّا گوں پھبیا ڈیہہ ءَ ژا در کھنے جیثہ ۔ آں دوئینتاں مناں نہ بلکہ

Scanned by CamScanner

سیاہ مار دوست جوڑ کشنغث۔ من تہ سَچّائیں محبت ءِ پریشتغاں۔ اے انسان تہ مار ءَ ڈولیں محبّت ءَ کھننت۔ گندے براثاں ـــــ حرص و ہَچ ءَ گوں دلانی رژن گار بی روث۔ جوفو ادبے اطینانی ءَ گوں دلانی زیونانی ہِری روث اومنی ماہی گیریں براث ـــــ ہواں مہرکہ پاک اث، سَچّواث اوکلیں جہان ءَ آباد کشیا اث، ہواں کلاں اِشتو داثہ ـــــ جواں، گِند مناں دُہمی برا لُڑ دیں آفانی لاف ءَ نواں پھرّینے۔ مناں گوں وث پھجیا بَرے۔ من تھیٔ پہنوالیں لوغی ءَ ہمیرنگیں وھشی اوشادکامی ءِ دیاں کہ دنیا ءَ من کسّ ءَ را نفیو بیثہ نوی ـــــ ماہی گیر ءَ کھیں سوچ کھشو گوشتہ۔ "یک شیشہ ایں ماڑی ءِ جوڑ کھنے دے؟ ہیرا، تھنگو او چاندی کھارے دے؟ او لاک او نوکر چاکر کھارے دے؟ براث منی یک ہمیرنگیں کھارے کھن کہ من جلشکو خیں تاجے سرا کھناں اوندان چھڑویں حکم ءَ ہلّائیناں۔!"

ہمے اشکھشو بوجلائیں پریشتغ ءَ ہمیرنگیں بھیرے ءَ برشکھندثہ کہ اِستارا رادے کھندغ آختہ۔ آہنی ءَ گوشتہ ـــــ "شوے انسانی نند و نیاز ہر ڈولے کہ بیث، روزی کھٹغ ءِ وڑ و بھیر ہر پیے کہ بنت، پرگور شاہیں محبّت انت اوئیں سُکھ ـــــ!" ماہی گیر ءَ ہمے اشکھشو چھم جہل ءَ کشنغت۔ پریشتغ ءَ نرمی ءَ کھندثہ۔ اوا ے گوشتو وتی پھرّ پراہ کشنغت۔

ـــــ "منی دوست شُدو تھُن تہ راست انت۔ پر ہیرا تھنگو او نُغرہ ءِ حرص، خدائی پَلوّاثرا ایک شزائے۔ خدائی پارانیں تہ سَچّائیں محبت ءَ بجھ بیارت۔!" ہمے ٹوک ءِ اشکنغا گون ماہی گیر ءَ پریشتغ ہمیرنگیں مہر و جوڑغے ءَ گوں بھاگر کشہ چھوکر کتے گشی آہنی دِل ءَ اندرا پیہوشثہ۔

Scanned by CamScanner

نیں ماہی گیرءِ اے ہیل بیتہ کہ آں صحو سواہ ءَ ہر روش شُت او محنت
و پورہا کھٹ او بازیں مچھی گپتنت او آ نہیارا، پھدا ہچیر نغرہ ءِ جال او سُہرءِ
ریم ءِ خیال نیاختہ - روش جہل کپت تہ آ نہی باسک منتھ ثنت - آ نہی ءَ وتی
جال زڑتھ وھش وھشالی ءَ وتی پہنوالیں لوغی ءَ گور گڑتھ کھاخت - آ نہی ءِ
پہنوالیں لوغی ءَ دے وتی جھگ ءَ را، شیش محل خیال کھٹ - ہمے ڈولا خدائی
پریشتغ ءَ ڑا، آ نہاں را یک نوخیں زندے او سچا ئیں محبّت ءِ حال دست گپتہ -

Scanned by CamScanner

ڈغارءِ استار

میرزا ادیب

ہواں روشی مسعود اسکول ءَ ژالوغ ءَ پلوار وغایث تہ آہنی راپتار دروکا تیز بیثہ، گھشے کہ آہنی ءَ رالوغا بُجّغے اِشتاف اث۔ وثی ماث ءَ راسلام کھنغارند، آنہیا بستہ، الماری لاف ءَ ایر کھثہ، جَرّ بدل کھثو او دیم دست ششتو وثی ماث ءَ پھول کھثہ۔

آئی! آزمان ءَ ڈولا، ڈغار ءَ سرا دے استار بنت چھے"؟

ماث ءَ آہنی ہمے سوال ءَ سرا حیران بیثو گوشتہ۔

منی بچھ! استار تہ آزمان ءَ دیما جلشکنت، اے وخت ءَ داں تہ ہمے گند غاؤں۔

چھون! تھراہے حالور کھیا گوشتہ؟

"ماسٹر صاحب ءَ" مسعود ءَ جواب داثہ۔

"منی بچھ! ہمے دے آنہیا ژا پھول کھثینے کہ ڈغار ءَ سرا استار پھکوانت"؟

آئی! من پھول کھثغث، آنہیا گوشتہ "اغر پھولئے تہ ضرور گندے"!

دانی ہمے ٹوک توار بنغاثّ کہ مسعود ءِ پھث دے آختہ۔ آہنی ءَ بچھ ءِ ہمے سوال اشکھثہ تہ گوشتی۔

"بچھ! تھئی ماسٹر صاحب ءَ راست گوشتہ کہ ڈغار ءَ سرا دے استار

Scanned by CamScanner

جلشکنت ، پر ہواں تھئ جندءَ را پھولغی بنت ۔

"چھشوں ! آبا"

"شَرِیں پاکستانی ءِ بیغ ءَ رند ہمے استاراں دیث کَہنت"

مسعود ءِ دل ءَ مں چندھی سوال پیدا بیثغنت لیکن آہنی پھٹ ءَ اے گوشتو آہنیارا چپ کنائینتہ کہ "بس بچھ ! ہرچھی اے کہ تھرا ڈسّ ءِ جیثہ ہواں بازانت" ! گڈا اغدے آں دئی کھاراں مانا ختغنت ۔

شف ءَ مسعود دئی بستر سراکہ وپتہ ، تہ آہنی دل یک چکّ تانڑے لاف ءَ اث کہ ہمیشی دیر کھنغے آہنیارا ہچ طریقہ معلوم نیث ۔ جھٹ جھٹ ءَ آہنی ءَ دئی دل ءَ ژرا پھول کھث کہ آبا ءَ اے چھے گوشتہ کہ ڈغار ءَ سرا دے استار جلشکنت پر آں تھئ جندارا پھولغی انت ۔ من آخر چھشوں پھولث کھناں ۔ جانئ آہنیا اے دے گوشتغث کہ "اغر شریں پاکستانی جوڑ بئیت ، تہ شواہمے استاراں دیث کَہنت ۔ میں شریں پاکستانی ءِ چھشوں بیث باں"

آں گیشترءَ نُہ دَجّ ءَ را وہاوشُث لیکن ہواں شِفی آہنی وہاوٹیشہ ۔ وختے آں پہناز بیث ۔ وختے آں پہناز ۔ ہنچیش معلوم بیث کہ ہمے بے آرامی لاف ءَ دُرا ہیں شف وہاوءَ کھث نخنت ۔ ہمے بے آرامی لاف ءَ آہنیا میزءِ درازبوختو ، قصوانی ہواں کتاب کشتہ کہ آہنی ءِ گوستغیں سالگرہ وخت ءَ آہنی ماما ءَ دُہمی کتاباں گوں پھچیا آہنیارا داثغث ۔ دل مشکولا کھنغ او خیال ءِ انگوَ آنگو کھنغا پہ آہنیا کتاب ءِ پنّا لیٹینغ شروع کھثہ ۔ یک تا کدیم ءِ سرا ناغمانی آہنی نغاہ کپتہ ۔ ہمے یک قصوے اث کہ آہنی سرحال ءَ اث "استار"

آہنیا پیشترا دے ہمے قصو پڑھثغث پرا ے ششمتئ کہ استار کھے اَنت ۔

Scanned by CamScanner

قصو کہ پڑھشی تہ معلوم بیثہ کہ ستارہ یک پری ءِ نام اث، کہ آنہیا پرستان ءَ ژا یک یتیمیں چُکّے پارا، لیوی شے کھاڑتہ شنت او ہمے لیوی شے آنہی سڑجہ شیرا ایر کھث، چپ چپاتی ءَ درکپت شُت۔

ہمے استارتہ پرستان لاف ءَ بیث۔ من پرستان ءَ چھشوں شث بان او پھذا اے چھے سمانت کہ ہمے چھڑ وئیا آنہی نام. ی او آنہی جند استار ہویث۔ اَدّی سمیعہ ءِ یک سینگڑی ءِ نام دے تہ استارانت او آں یک معمولی این جنکے۔ آنہیا کتاب بُوٹہ او دست دراژ کھشو میز ءَ سرا ایر کھشہ او پلنگ ءِ پہناذ ءَ ہواں دریچہ کہ بُخت، ہوا نہی ءِ یک پلّوے بوختہ۔ بڑزی پلوا کہ دیثی تہ بڑز ءِ آزمان ءَ چھیا ریں وَٹاں کسانیں کسانیں روژنائیں او کم روژنائیں استار نظر پھیذ اغایہ شنت۔ ہمے استار گھشے کہ ہنیش گھشغایہ شنت کہ ماتہ آزمان ءَ جلشکغاؤں، شوا آخر مارا ڈغار ءَ ژا چھشوں دیث کھنت۔ آنہی ءَ آزمان ءَ ژا وٹی نغاہ دیر کھشہ۔

آخر ہمیزنگیں استار ڈغار ءَ سرادے بیث بنت۔ منی پھث ءَ تہ گوشتغث کہ "ڈغار ءَ سرادے بنت۔ آں غلطیں حالور ءَ گاہے گوشت نخنت"!

آں ہمے دلیل اندر ایث کہ گواث ءِ ساڑتھیں لُری اے ءَ آنہی اینشغ چُکتّو گوستہ۔ آنہیارا ساڑھتی ماناختہ۔ اغر آنہی ءِ مَاث یا مزنیں گہار سمیعہ آنہی نزیخا بیثینت، تہ کھڑکی ءِ پلّو یک دم بند کھنا ئینتش او گوشتش۔

"کھڑکی چھے ءَ پہ بوختے مسعود۔ ساڑتھی مُدّیں، سَرّیخ بیثے"، ہواں ساعتی آنہیا گورکس دے نیث ہوا کہ دریچہ بختی ءَ۔ بیثہ او آنہیا اغدے استارانی گنڈغ شروع کھشہ۔

Scanned by CamScanner

پھانزدہ منٹ ءَ رند آنہیارا لڑ زوخ ءَ گپتہ۔ آنہیا دریچہ بند کھشہ اورکھیں دیر ءَ رند وہا وشتہ۔

شف ءَ دیر وہا وشتغت ہوانکہ صُوءَ ماہالوی ءَ ہر روش ءِ وخت ءَ کھڑو بیث نویثہ۔ سمیعہ آختہ۔

"مسعود! وانی وَپتی ءَ اے ہاغہ بی نہ"

گہار ءِ توار اشکھتو آں ہاغہ بیثہ او دوئیں تِلی آں گوں چھّماں ملاناں گوشتی، اَدی، من دوشی دُراہیں شف ہمے سوچ کھنغاثاں۔

"ہواں استارانی والی ٹوک نہ" سمیعہ ءَ برشکھندثہ۔

"ہَو اَدّی"

"جوان نِیں تہ جلدی کھڑو بی باز دیر بیثہ"

مسعود ءَ رااُمید اث کہ آہنی گہار آنہیارا، ضرور تلّاءَ داث، یہ آنہیا ہمے پلوا، ہچ خیال نَکُثہ۔ آں دِل ءَ من، نااُمید بیثہ پر گڈادے، او چھُٹر اشتو کھڑو بیثہ۔

اسکول ءَ بچثو، آنہیا دئی باز۔ں دوستاں گوں زمین ءِ استارانی پچار کھثہ۔ کسے ءَ چھے گوشتہ، کسّے ءَ چھے۔ ہچ کس ءَ گون ٹوک تو ار ءَ رند، آنہی وزّت گار نویثہ۔ روش گوزاناں شُغنت۔ امتحان بیثہ۔ مسعود جوائیں نمبر گپتو پاس بیثہ۔ ماماں بابا اود ہمی مستریناں آنہیارا وڑ وڑیں بدّ داثغت۔ نوخیں خوشی آنی سَوَب ءَ آنہیارا استارانی حالور گھثے کہ شمشتہ۔ وخت وختے کہ شف ءَ آزمان نیمغانغاہ شُشتی تہ آنہیارا زمین ءِ استارانی ٹوک یات کھاخت لیکن آنہی دِل ءَ من، نیں ہواں پیشتری وزت سرنیا خنغث۔

Scanned by CamScanner

شش ماہ گوستغنت۔

مسعود ءَ وتی جماعت ءِ کلیں چھوروبچھ کھاڑ تنت۔ آں کُلّاں گوں آہنی ءِ تعلق .برجاہ ءَ ثنت۔ چُکّاں گوں نشت مجلس کھثی اوٹوک توار ءَ گوں باز دل وھش بیث۔ یک روشے آں درو کا دیر وتی جماعت ءَ رستہ۔ ریمی ڈیسکانی سرا چھورو پیشترا نشتغثنت۔ استاد ءَ آہنیارا دیثو گوشتہ۔

"مسعود دیر آختغے، ہمے چھرّ ءِ آخری ڈیسک سرا بروند"، مسعود ہوان نیمغارائی بیثہ۔ تہ آہنیا دیثہ، کہ ہوان ڈیسک ءَ سرا نند غا پہ استاد ءَ آہنی ءَ را گوشتغث، ہمو ذا یک ہمیز نگیں چھورو ے دے نشتی ءَ اث کہ ہوان آہنیا شمیذو پیشترا جماعت لاف ءَ ندیثغث۔ پر مسعود شُشو ہوا ہنی پہنا ذ ءَ نشتہ۔

نیم چھٹی کہ بیثہ تہ مسعود ءَ آہنی نام، نام پھول کھثہ۔ معلوم بیثہ کہ گوستغیں ماہ ءَ آں راولپنڈی ژالاہور ءَ آختہ او مردشی آہنی ماث آختو، آں اسکول ءَ من داخل کھنائینتہ او آہنی نام رشید انت۔ مسعود ءَ سما کپتہ کہ رشید وتی سنگتاں گوں باز کم ٹوک توار ءَ کھنت۔ جمّاں ژادے گریو معلوم بیث۔ باز محنتی او پڑھیائی ءَ من باز ہشار انت۔ مسعود آہنی ءَ ژا باز متاثر بیثہ او آہنی ءَ زیات پھول گول کھثہ۔

رشید ءَ ڈسثہ کہ آں کسان اث کہ آہنی پھث وفات بیثہ۔ پھث ءِ کھین ایں پنسن سرا گذارہ بیغانیں۔ اڈل ءَ وتی ناخولوغار ہشنت، پر ناخوو تی خاندان ءَ گون پھبیا، ملک ءَ ژادرار وغانت، ہوانکہ آں لاہور ءَ آختغنت۔ ایذا آہنانی بازیں سیاد سکوّانت، ہوانہاں ماث وبچھ لاہور ءَ لوٹھائینتغنت۔ مسعود ءَ آہنی ءَ را اڈلادے پسند کھث۔ آہنی حالات اشکھو آہنیا گوں زیات

Scanned by CamScanner

نزیخ تر بیثہ۔ دوئیناں یک دُہی لوغ ءَ اوندر رَوندشروع کھثہ۔

مسعود ءَ وتی سالگرہ ءِ دودمزنیں رَونشائے ءَ گون کھث۔ ہشت دہ روش پیشتر ءَ تیاری شروع کھنے جیثنت۔ آہنی ءِ ماث پھث اوگہار ءَ آنہیارا وَتی دوستانی رَشیثغیں دعوت پارا، جدا جدا ئیا زر داثنت او مسعود ءَ را اے حالور ءِ آزاتی ات کہ آں وتی مرضی سرا میوہ دھشی او پیسٹری وغیرہ خرید کھنت۔ آنہیارا ہمے رقم ڈہثغث او آں وتی دوستاں، محلہ ءِ چُکّاں او سیاداں لوٹھاینغ ءِ پر وگرام جوڑ کھنغایث، پر دانی آنہیا کس ءَ را دعوت نہ داثغت۔

جمعہ روش ءِ چھٹی گوارنیتو، آں دل ءَ ہمے نہمت کھثوا سکول ءَ رستغث کہ مروشی رشید ءَ گون وث زِیری او کُلّاں را سالگرہ ءَ من آیغ ءِ دعوت ءَ داث۔ جماعت ءَ من شُتو آنہیارا معلوم بیثہ کہ رشید اسکول ءَ نیاختغث۔ آہنی ءِ دوروش ءِ موکل ءَ درخواست رستغث۔

"اڑے۔ اے تہ باز بندیں حالورے بیثہ۔ منی کُلّاڑا جوان ترین دوست نادراہ بیثہ" آنہیا وتی دِل ءَ من گوشتہ، لیکن چھوکہ اے خیال آختیَ کہ دانی تہ سالگرہ ءَ من شَش روش سرا تکی آں، تہ آہنی وَزّت دیر بیثہ۔ آہنی ءَ دوروش ءَ موکل گپتہ، سیمی روش ءَ ضرور کھیث۔ اسکول ءَ ڑا چھٹی کہ بیثہ تہ آں رشید ءَ گندغا پہ آہنی لوغ ءَ شثہ۔

آں کھٹ ءَ سرا دپنی ءَ اث۔ سراپٹی بستی ءَ ٹی او آہنی ماث، کھٹ ءَ پہنا ذ ءَ کرشی سرا نشتو، بوتل ءَ ڑا درمان گشتو، یک کوپ ءِ لاف ءَ مان کھنغایث۔

"رشید نا جوڑ بیثہ چھے ماسی!" آہنی ءَ رشید ماث ءَ ڑا پھول کھثہ۔

Scanned by CamScanner

"ہو بچھ! دوشی تھف ءَ گپتغث" آنہیارا ولدی ڈہثہ۔
رشید ءَ وٹی دوست دیثہ تہ نند غا پہ کھڑو بیغ ءِ کوشش کھثی۔
"نشتی ءَ بے ڈاکدار ءَ پیلویں آرام ءَ پہ گوشتہ" مات ءِ ہمے ٹوک اشکھتو رشید اغدے دراثر بیثہ۔

مسعود دیہ داں آہنی پہنا ذ ءَ نشتو، آہنی دل شکولا کھثی۔ چھیار روش ءَ رند مسعود ءِ تھف ایر کپتہ۔ او آں کھڑو بیغ، نند غ او چھرغ و جزغ لائق ءَ بیثہ۔
مسعود ہر روش آنہیا گورشت او دوسے گھنٹہ ضرور ہمو ذانشت و گوازینتی۔
سالگرہ ءَ من نیں دو روش سرا ختغثنت۔

مسعود دوست حیران ءَ ثنت کہ دانی آنہیا دتی سالگرہ ءَ من او اربیغ ءِ دعوت پچھے نذاثغت۔ پیشتر اتہ ہچبر ہمیرنگ ءَ نویث۔ او لاثہ آں شش ہپت روش ءَ داں ہمے کھار ءَ من گھٹ بیث۔ دوستاں ژاسوا آہنی لوغ والادے ہمے ٹوک ءَ بار و اسوچ کھنغا یہ ثنت۔

ہموں روشی شام وخت ءَ آختہ تہ آہنی مات ءَ پھول کھثہ۔
"مسعود سالگرہ ءِ تیاری پیلو کھثے نا"
"نہ آئی" مسعود ءَ ولدی داثہ۔
"چھے ءَ پہ بچھ؟ چھے ٹوکیں" مات ءَ پھول کھثہ۔
مسعود یک دمانے ءَ چپ بیثہ تہ آہنی مات حیران بیثہ۔
"ڈسّ اے چھے نہ منی بچھ"
مسعود ءَ گوشتہ۔
"آئی سالگرہ نویث"

Scanned by CamScanner

"چھے ءَ پہ بچھ، زرّ گار بیشغنت یا کم انت، صفائیں حال ءَ دے، آخر ٹوک چھے انت؟"
مسعود ءَ گوشتہ۔
آئی پیسو، بچی گار نوِ یشغنت۔ من کلیں زر، رشید ءَ را دا ثغنت۔ آہنی
ءِ تھف تہ ایر کپشہ پر باز کمزور بیثی ایں۔ ڈاکدار ءَ آہنیار امیوہ اوثازیات ءَ
شیئر ورغ ءِ ہدایت کھشہ۔ تھرا سمائیں کہ آہنی لوغ ءَ چھے انت۔ مشکلاں گوں
گزارہ بیغا انت۔ میوہ او شیر ءَ پہ زرّ پھکوڑا بیاڑ تھینی؟
مسعود ءِ پھث نزیخ ءَ کرشی سرا نشتو کتابے پڑھ صفایث۔ آہنیا بچھ ٹوک
اشکھشہ تہ کتاب ایر کھشو آہنی نزیخ ءَ آختہ او گوشتی مسعود منی بچھ یک ٹوکے تہ ڈنّ۔
"چھے ٹوک اَبّا"۔
"ہوان ساعتی کہ تھ وثی کلیں پیسو وثی دوست ءَ را دا ثغنت تہ آہنی
ءِ او آہنی ماث ءِ دیمءَ شہ چھے سہرا بیغا اث"
مسعود ہمے سوال ءَ پوہ بیث نویشہ۔ چپ کھشی۔
"آبا چھوں ہوان وَخت ءَ اے دوئینانی دیم جلشکغاتہ یہ ثنت"
پھث ءَ پھول کھشہ۔
"جلشکغا تہ استہ ثنت ابا"
"چھشوئیں بھیرے ءَ بھلا"
"چھے پیما؟ ہوان استارانی ڈولا اَبّا"
"استارانی پیما، ٹھیک انت نا، ہمے جلشکوخیں دیم تہ زمین ءِ
استار انت۔ تھہ ہوان کھار کھشہ کہ ہر پاکستانی ءَ را کھنغ بایدیں او تھہ
زمین ءِ استار دیشغنت"

Scanned by CamScanner

مسعودءِ پھٹ ہے حالورءَ کھنغایث او مسعودءِ نزیخءَ آہنیءِ
ماش، آہنیءِ گہارا و آہنیءِ پھٹءِ دیم دے استارانی ڈولا
جلشکغایہ ثنت۔

Scanned by CamScanner

چھے مہرتہ چھے مُحابا

بانک ثاقبہ رحیم

یک گھنٹہ ءِ کساس ءَ پیشترا من کوئیٹہ ءَ ثاں ۔ پنڈی ءَ روغے تیاری اث ۔ من موٹر ءَ من ندغ ءَ تیار ءَ ثاں کہ دیم پہ دیم ءِ لان ءَ ژاایک کسانیں دوری ایں بلی ءِ چوری ءِ دروازغ ءِ نزیخا آختہ ۔ بازیں روشاں ژارند ہمیرنگیں ششتغیں مُشتغیں اودل پسندیں بلّی ءِ چوری ءِ نغاہ ءَ آیکغث ۔ گڈاہوکر ءِ ہیڑتیں پُھڑو آنی کفغ شروع بیثہ ۔ ترمپ آہنی ءِ بگی ایں پھٹانی سرا جلتکغایہ ثنت ۔ اِکھر ءَ من آہنی ءَ یک دِرکے داثہ او بروکہ ششہ ۔

کھین ایں دیر ءَ رندمں جہاز ءَ سفر کھنغایہ ثاں ۔ گواث گِر ءَ ژا کہ دری نیمغا دیثوں تہ چیارین پلواں کوہ نظر پھیذ اغایہ ثنت ۔ نیلیں آزمان کہ پاس ڈولیں بگی ایں جُڑاں ڈھکثغ اث ۔ یک مُرگے کوہ ءِ چوٹی سرا بال گرغایث آہنی رنگ سیاہ جھنڑاں او سُہر گھاڑاث ۔ آں جھٹ جھٹ ءَ چوٹی آنی سراشث نشت ۔ خدابزاں تھام مرگے اث منی چناں شکرائے اث ۔

ہمے جہاز نیم گھنٹہ لاف ءَ پنڈی ءَ رسوخ اث ۔ منی دِل ءَ من بلّی ءِ اسپیتیں چوری دسوزیں ریم او پُھڑو آنی وھشیں ساڑتی ءِ خیال اث ۔ نیلیں آزمان، کوہانی بڑزیں اشی بند او شِکرا ءِ بال منی چھانی دیما اث ۔ ہمے کلیں ندارہ کستری ءِ یات گیری آں اوار ہنت یک قصوے رنگ ءَ اختیار کھنت ۔ بڑزیں کوہانی دامن ءَ من یک سوزیں میذانے اث ، ہمو ذا یک آف ءِ چمگے اث ۔ آہنی آف ، آہری ڈولا صاف او برف ءَ ڈولا ساڑت اث

Scanned by CamScanner

ہمو ذ ایک کسانیں وَسَم ءِ اث ، بابانجم الدین ءِ لوغ اث۔ آنہاں یک مزنیں بلّی ءِ او یک کسانیں گُلّرّے پالثغث۔ بابانجم الدین ءِ بچھ ءَ را دوری ایں گونڈوئیں او سادہ ایں گُلّر باز دوست اث۔

خدائی قدرتاں یک روشے انورتہ مدرسہ شثہ او شیطانیں چوری ماث ءَ ژالِکّثو در اپھدا ثو شثہ۔ پھلانی بنوڑی آنی ہاخ چنبواں گوں پٹّغ شروع کھثہ۔ نزیخ ءَ ژا ہمکے ءَ آختو بُھنڑ بُھنڑ کھثہ، تہ شثو پنّانی لاف ءَ لکثہ۔ شکرا کوہ ءِ چوٹی ءَ ژا ہمے کلیں حال ءَ گند غایث۔ آں شکار ءِ رندا تہ است اث۔ جھٹ دا ثو ہمے گونڈیں اسپیتیں شکار، چنبوانی لاف ءَ زڑ ھی، پر شکار دیثو سوچ کفنغا شروع بیثہ ــــ "نیں کھر گشگ، نہ مُشک، نہ ہیڑ در کھ، آخر اے استیں چھے"؟ چوری ءَ کہ میاؤں میاؤں کھثہ تہ آں پوہ بیثہ کہ او ہو اے تہ بلّی ءِ چوری اے سمانیں کہ شکرا ءَ آہنی ءِ سرا چھشوں رحم آختہ کہ آں کُشتو نہ وارث تھئ۔

شکرا کہ مرگانی بادشاہ اث، بڑزغ ءَ رہث۔ آں ڈغار ءِ کلینّا درا ہی آں او گنداں ژادیر اَث۔ صفائیں گواث، روش ءِ روژنائی او صفائیں فضا لاف ءَ آنہیا زر ءِ لہرانی چاپ دیث، او نوخ ءِ رژن ءَ ژا صوت اشکھث ــــ ہر شے است اث پر گڈاوے آں ایو کایث۔ آہنی دل ءَ لوٹھثہ کہ ہمے چوری ءَ گوں دوستی ءَ کھنت۔ اوّل سراں تہ آں کھذام ءِ یک کنڈے ءَ لکثونثہ۔ پھذا انگو آنگو چھرثہ۔ گوژدر ءِ بھور چھیت دیثغنتی، ہوا نہانی درد غا شروع بیثہ۔ سُہر سُہر ہیں زواں کشتو وثی جان چٹنئ، گڈاکھذام ءَ ژا سَر دَرا کھثو جڑانی نمغا گند غا شروع بیثہ ــــ شکرا ءَ گوشتہ، انگو بیا ــــ منی مُسک سرانند، تھرا کلیں دنیائی ءِ سیل ءَ کھنائیناں۔ بیاراں، او پٹانی

Scanned by CamScanner

جلشکوخیں ریخ ءَ سرا بال گران ۔ ۔ ۔ ۔ ۔ چوُری چپ نشتی ءَ بیثہ ۔ آ نہیا شکرا اَپلّوا دیثہ دے نہ ۔ گڈا آ نہی چھاں ژا انڑزی رختغنت ۔ چوری ءَ گوشتہ ـــــ اَدّا ، نیں بازیں حالور مخن ۔ اغر مں ایذا بیثغاں تہ منی ساہ در کھفی ۔ تھیئ اے بڑزغ سرانیں زندءَ چس اے نیں موت ءَ ۔ نیَں کہ ایذا کسّے است انت کہ من ہوا نہی ءَ گوں لیوا کھناں ۔ نیں ماش ءِ کُٹھ انت اونیں ہوان دوست کہ یک دُہمی ءَ گوں مڑث جھڑث ، زیات شِیر واڑت شُشنَت ۔ نیں لوغ ءِ سر بُر ، نہ دیگ نہ چُلھہ ، نہ شکار کھنغا پہ مُشکے ۔ ایذا بھلا چھشوں منی دل ماں کھیث ۔ مناں تہ بس جہل ءَ میدان ءَ مں سر کھن ـــــ"

شکرا ءَ دُہمی پلوا دیم گرڈ رینتہ ۔ چوری ءَ اغدے گوشتہ ۔ اَدّا تھہ زہر مگر ۔ مناں تہ تھیئ ڈولا پھرّ دے نیست انت ۔ تھیئ آسرا اغر زور جناں بال کھناں ، تہ دھڑوپ جہلا کھفاں ۔ نہ بابا نہ ۔ مناں میدان ءَ پُجّائیں ـــــ"

شکرا ہمے حالورا شکفتو ، زہرا ژا ستکوشتہ ۔ زہر گپتو چوُری زڑھی او ہوان وَسم او ہوان لوغا رشتو آختی ہوذا ژا کہ زڑ تھغثی ۔ چوری یک دم شتو کوٹھی ءَ پیہشت ۔

چھی اے زہرا وچھی اے نا امیدی سَوب ءَ شکرا جھٹے ہوان لوغ ءَ سرا بال گپتہ ۔ آواز آختہ ۔ "ٹھاہ" شِکرائے پھر پرشتہ ۔ راہک ءَ رمب زڑھ اوُچکّاں گُڈی ءِ لیوا شتہ او ہوذا آختو مچ بیثغنت ۔ وا ہُو بیثہ "شکرائیں شِکرا" فضلو نامیں راہکے ءَ یک مضبوطیں کڑوئے پھر نتو زنزیر ءَ گوں اڑائینتہ ۔ چوُری ءَ چھوکہ بورچی خانہ ءَ ژا دیگ چٹتو ، شتو چھت ءَ بچشہ ۔ نیں کہ کل شتغنت تہ شکرا پہناذ ءَ شُتو گوشتی " تھ کھئ ٹوک ءَ اشکفے ؟ بال گرغے حال دیئے ،

Scanned by CamScanner

نیں تہ جوانی ءَ چَسّ گیتے ـــــ،، شکر اسر جہل کھشونشتی ءَ ائث۔ گڈا چوری ءَ پلوہ کھشہ ءِ وزت ءَ مخن، من ہر روش دَوری ایں مُشکاں جناں کھاراں، او ہڑ دوئیں اواری ءَ دروں ـــــ،، وختیکہ جائی پائی آنہیا مشک جھٹو آڑتھ تہ شکراءَ آنہی پلوا چھم دے نہ چھرینتہ، ہواں پلوا دیثہ دے نہ۔ شکراءِ چھماں ڈاآس گوار غایث۔ چُوری باز تھڑستہ اوسکٹ لَبّ بیثہ۔

دور روش ءَ رند، چوری ءَ شکرا پلوہ کھشہ کہ ـــــ،، تھ نیں بال گرغ او روغ خیال ءَ بل دے۔ بانک دراہ بیثے تہ وٹی مرضی ءِ شکار ءَ کھن۔ مادوئیں شیرا و تری ءَ دُزّوں کھاروں او دَرُوں۔ آ ہاڑ ءَ مائنان ءَ چھتانی سرا تتھروں۔ من راست گشاں۔ ایذا باز مزہ انت۔ تھرا در وہی انت کہ نیں شیذا بروے؟

شکراء دلیلانی لاف ءَ کپتہ۔ ہواں روش ءَ ڈاکہ آنہیارا گولی ماناتگنث ہَور بیغاث۔ وھڑ دتونڑیں کہ آنہیارا، ڈہغایث، پر گڈا دے پھنچ روش ءَ ءَ ڈاآنہیا، پچ نہ واڑتغث۔ چوری یک روشے زہر گپتہ۔ کہ ایشی دماغ دانی دے آزمان ءَ انت۔ چوکہ روش درکپتہ، شکراءَ وٹی جان سیکثہ، یک دو دھک ءَ پھرّ ہال داثغنت۔ پر ڈر ءَ ڈاآنہی دف ءَ ڈادانہہ درکپتہ۔

روش ایر کھفغ وخت ءَ کوہ ءِ چوٹی گل، روشن ءِ زڑن ءَ ڈا، آس ءَ ڈولا توشتغثنت۔ شکراءَ را بار بار، ہواں صفائیں فضا او بڑزی اشی آنی سرا گذراں یات کھاخت۔ آخر یک روشے آنہی ٹھپ دراہ بیثہ۔ شکراءَ پیلوئیں زور ءَ گوں وٹی باسک دراڑ کشغنت۔ ڈڑ دتہ باز بیثہ مگر آنہیا ہمیرنگیں زورے ءَ گوں دھکو داثہ کہ زنزیر سستہ۔ پھاذ ءَ سراحون ءِ ترپ کپتغاں پر آں ہمیرنگیں شاہی

Scanned by CamScanner

بھیرے ءَ بال گپتہ ، بروکشتہ ۔ آں ہمکر بڑزاشتہ کہ شکل ءَ گوں نفاہ ءَ کھاتک ۔ آں شُتو کوہ ءِ چوٹی سرانشتہ ۔ جہل ءَ دیثی تہ چوری ءِ لوغ کیچہیں دوار او شف ءِ سیاہ و تہاریں مژاث ۔ کھیں دیر ءَ رند کوہ جنگل او میزان گشے کہ کل دہاوشتغت ، آزمان ءَ دیمادمانے ءَ تہاراث ، پھذا اغدے اسپیتیں استار چاپ جناں نظر آیغاہ ثنت ۔ شکرا ءَ دل ءَ مں دلیل کھتہ ـــــ "ہرکس وٹی جند ءِ راہ ءَ سرا ہوس ءَ گوں جز غانت ، نہ دانہہ نہ پھرات ، نہ کسے ءَ گوں اڑاند نہ جھگڑا ، وٹی کھار ءَ گوں کھار ، ہرکسی وٹی کھار او وٹی دین و ایمان او وٹی تقدیر ۔ کلانی خوشی ءَ مں خوش او ہرکسی ڈکھ ءَ مں شریخ ـــــ"

گواث ساڑتھ بیثغت ۔ شکرا ءَ وٹی چھم بوٹغت ۔ گڈا سمانیں چھشویں خیال آہنی دل ءَ مں آتکغت ۔ آنہیا اللہ ءِ شکر کھتہ او دل ءَ لاف ءَ گوشتہ ۔ ـــــ "من اغدے وٹی دیس دزگینکہ ۔ منی سنگت تہ ہمے استار ہمے بڑزیں اشی بند او ماہ و نوخ انت ۔ ہاں چھو نائیا ، تہ درا ہیں گیزی جوان انت پرٹی وطن ڈولا ، رُہی تھام ہند و جاگہ دوست بیثہ بی ۔"

ہمے حالور چھڑویں شکرا ءِ سنگتاں نہ اشکھتہ بلکہ گواث او فضا ءَ کلیں گیزی ءَ را اشکھائینتہ ۔ کلیں دنیائی ءَ اشکھتہ او ہمے حالور منشو برشکھندتہ ۔ ہمے برشکھند ءِ صو ءِ نشان بیثہ ۔ اوردشں ءِ رژن چھیاریں وٹاں تالان بیثہ ۔

چکاں ! شکرا ءَ را کوہ و درنگ چھکر دوست ءَ ثنت او بلّی ءِ چوری ءَ را ناخو ءِ لوغ ءَ مں چھکر آرام اث ۔ مارادے وطن دل ءَ گوں دوست انت ۔ شوا ایشی ءَ را آباد کھنت او ایشی بیرق ءَ را بڑز دارغ دے ، تہ مے او شے ، کُلّانی کھار انت ۔

Scanned by CamScanner

ہوان ڈغار کہ ہمو ذامانند و نیاذءَ کھنوں مے وطن انت۔ ماایشی دوارءَ مں ساہی ءَ آسائینوں۔ ایشی ڈغارءَ ژادان ءَ روذینوں او وثی صحت ءَ۔ برجاہ دارُوں۔ ایشی دریا آنی آف ءَ گوں وثی تھنّ ءِ تاس ءَ کھشوں۔ ہمے سرزمین ءَ سرءَ زندوں دین ءِ رژن ءَ حاصل کھنوں او علم ءِ خزانہ ءَ ژا بہروند بیوں ہمیذاے شاذہ وارمان رذوم ءَ کھنت۔

شوادلیل ءَ کھنت کہ اے چھشوں بیث بی کہ انسان وثی ڈیہہ وڈغارءَ گوں محبّت مَحَنّت او ءَ وطن داراں را یک دُہمی ءَ گوں محبّت مویث ــــــ

ماکل پاکستانی اوں۔ ماجذاجذ ائیں ہنداں نند و نیاذ ءَ کھشوں۔ وڈ وڑیں جراں جان ءَ کھنوں او وھڑواں دَرُوں۔ ماقسم قسمیں بولیانی لاف ءَ ٹوک ءَ کھنوں تگرے چھڑوئیں یک قومی زوانے دے است انت۔ مے پاکستانی بیخ، یک دُہمی ءَ گوں یک نہ پروشوخیں سیادی اے۔ مے دل ءَ مں پاکستانیانی پارا مہر و محبت ءِ یک ہمیرنگیں جوزغے کہ آں لوَذانی اندرا بیان کھنے نہ جیث۔ ماپاکستان ءِ سرزمین او دُہمی ہر شے لاف ءَ ہمیرنگیں یکّی او مہرے گندوں کہ ہمے مہر ءِ بذل پچ ہندا دست نہ کھفی۔

Scanned by CamScanner

بَراث وگہار

بَانک ثاقبہ رَحیم

"سندر بن" بنگال ءِ یہ مزائیں بزیں اوسوزیں جھنگ اے۔ کھور ءِ موژانی توار، چنڑیانی چوں چوں اوساڑیں کونش۔ انان ءِ دل ءَ وتی نیمغا چکنت۔ روش درکھفیث، تہ آنہی ءِ برانز، سندر بن ءِ چھیاریں وَٹاں، گھشے کہ چاندی ءِ جال ءِ گھفنت۔ نوخ درکھفی تہ سندر بن زرد زڑیں رژن ءَ ژاپھر بیث۔ یک وختے وختے ءَ سندر بن ءَ ژا دروکا دیر یک نیغ دِلیں راجہ ءِ محل اث۔

راجہ اورانی بازرحمدل، انصاف دوست اوینخ ءَ ثنت۔ کلیں راج جیرو امان لاف ءَ اث۔ راجہ اورانی وتی بچھ او جنگ ءَ گوں وھش وھشالی ءَ زندگواز ینغا یہ ثنت۔ چکانی اصل نام تہ سمانیں چھے ایر کھنے جیثغنت، پر کُلاں آنہاں را، دوستی ءَ پہ راجو بابا او بینا رانی نام ءَ گوں گوانکھ جث۔ شہزادہ راجو وتی عادت وصفتانی سَوَب ءَ یک ہیراءِ اث۔ بینا رانی دے وش تب او وش عادت اث۔ محل ءَ مس دنیائے ہر آرام وسکھ موجود اث۔ او پھذاماث وپھث ءِ ساڑھیں سا، ہڑ و دیئں وھشی او سُکھ لاف ءَ پَلغا یہ ثنت۔

خدائی قدرت ءَ ناغمانی، مہارانی نماشام ءَ باغ ءَ ژاکہ سیل کھشو گڑھ تہ، تہ آنہیارا تھف ءَ گپتہ۔ ہزاریں حکیم لوٹھا ئینے جیثغنت۔ حیرات کھنے جیثغنت، وظیفہ کھنے جیثغنت، تھف ہچ ڈولا ایر نہ کپتہ۔ بازیں روش گوستغنت، آنہی حال روش یہ روش خراب بیا ناشتہ۔ آخر موت ءِ پریشتغ رستہ۔ راجہ او چکانی سراغم ءِ کوہ

Scanned by CamScanner

پرشتغنت ۔ آخر دنیائی گذران کھنغی چکّ دے کسان ءَ شنت وثی لیل وگوازی ءَ مانا ختغنت ۔

ہرچپت کہ راجہ ءَ را، رانڑی ءَ گوں باز محبت اث لیکن مروخان گوں کس نہ مریث ۔ ساہ است انت تہ جہان است انت ۔ راجہ ءَ را، مدھوپور ءِ راجہ ءِ جنگ وھش آختہ ۔ آنہی ءَ دُہل ودامہ آں گوں وثی سیر کشہ ۔ نوخیں رانڑی ءِ محل ءَ من آیغا گوں، ہواں رونق گرڑتھو آختہ ۔ ہپت ہشت سال گوستغنت ۔ خدا، راجہ ءَ را چھیار بچھ داثغنت ۔

راجہ وھش اث کہ کُل چکّ پھوٹانان اداری ءَ نند ونیاز ءَ کھنت ۔ راجہ وث یک سادہ اویخ تب ایں مڑدمے اث ۔ ہرچھی کہ آنہی عمر زیات ۔ بیمار وغایث خدائی نیمغا آنہی دلگوش گیشتر بیمار وغایث لیکن نوخیں رانڑی بالکل جدائیں تب ءِ زالے اث ۔ مزن مَرّی ۔ وث ءَ راڈسغ ، دروغ ادکست آنہی زند ءِ اصل مقصد اث ۔ چھیاریں براثاں ، راجو او بنیاءَ گوں کست کھنغ شروع کھتہ ۔ وختے آنہانی زیور وجھڑسار او سہرالی ءَ ژاسختنت ، وختے آنہانی سپت وستارہ ءَ سرا ، زہر گپتنت ۔ تخ دلیں راجہ ءَ راہمے حالور ءِ پچ سدھ سمانیث ۔

راجو ءَ جوائیں میوہ ءِ مبیح ءَ سرا دیث تہ سری کسانیں براثاں راداث ۔ بنیاءَ لیو وگوازی ءَ من وثی براثاں را لکھغ وپڑھغ سکھائینت ۔ راجو او بنیا ءَ اوار بیث ، کسانیں شہزادہ ءَ را ، پینگھو ءَ من جھوٹغ ءَ پہ زیات بارو داث ۔ دوئیں سادہ اوبے سمائیں براث وگہاراں کُلّاں گوں دلینی محبت کھث ۔

یک دھکے نشانہ بازی ءِ مقابلہ بیثہ تہ راجو اوّل درکپتہ ۔ تار ءَ من بنیا ءِ کس مَٹّ نیث ۔ مزنیں راجہ ءِ کہ مہماں کھاختنت تہ آنہاں اے دوئینانی نیمغا زیات

Scanned by CamScanner

دلگوش کھت۔ خدائی ہر وانی تہ کلیں انسان او چکانی سرا است انت، پہ کست وکیتغ
ءِ تہاری ہمے کلیں جُوانہاں گار کھنت۔ چھیارین چھور وانی دل ءَ من وتی ڈھلائی ءِ
خیال پیدا بیثوشتہ او ہر وخت ءِ زہر و جوش ءَ آنہانی صورت دے کھیّنتہ ـــــ
راستیں حالور تہ ایش انت کہ محبت ءَ ژرا بیدواں مروشی، ہچ کس جوان نویتہ۔
او پھذا کست تہ یک ہمیزگیں نادُرا ہی ءِ کہ اندروئی اندرا مڑدم ءَ را وارتھ رئت۔
چھیارین شہزادغاں، ماش ءَ گوں صلاح کھتہ او وزیر ءِ بچھ ءِ مذت ءَ
گون راجو ءِ ڈھڑولاف ءَ زہرادار کھتہ۔ غلطی ءَ گوں یا خوش قسمتی ءَ گوں راجو ءِ
دست ءَ ژرا ہیران اُتھلتہ او آں بھچتہ۔ یک روشے رانڑی نشتو، پیتاف ءَ وتی
پُھٹان حُشک کھنغایت کہ آنہیا مُسک پلوّاڑا، سیاہ مارے یلہ داتہ۔ رانی ءَ کہ سیاہ
مار دیتہ، تہ تھڑس ءَ ژرا چپ چُپاتی ءَ نشتو بیتہ۔ سیاہ مار راستیں پلوّاڑا گوستہ
آنہانی اے سازش دے ناکام بیتہ۔ یک دھکے براث وگہار ماذناں زوار بیثو،
سیل ءَ شتغنت۔ آنہاں یک گریوے بستو، آنہی ءَ را گوشتہ کہ ہر وختے اے پھلاں
درشک ءَ شیر اڑا گوزنت، تہ گرانیں شانے ایشانی سرا پھرینی۔ پہ ہر کسے ءَ را
کہ خدا رکھی ہوا ہنی ءَ کس ہچی کھت نخنت۔ ماذناں ہمیزگیں رُمبے زرتھ کہ آں بھائیا
گوستغنت او شاخ درد کا دیر کپتہ۔

راجو او بینا ءَ گرمیاں من ئاخنیں شغان لکّاں بُوٹی ءِ لیو کھت او بازیں
وتی دوست دے گوانک جتت۔ وختے لیو ءَ لاف ءَ براث وگہار پھوٹانان
مڑتنت۔ راجو زہر گپت، شُٹ ایکانشت۔ وختے وختے آنہیا ڈسغ ءَ بغیر لیو
کھشت واث او را ئی بیث شُٹ، تہ بینا ءَ زور زور ءَ گوں گوانک جث۔
ـــــ "تھ منی براث او من تھئی گہار۔ کٹی ختم، بیا کہ اغدے لیو ءَ کھنوں ـــــ"

Scanned by CamScanner

"سندربن" لاف ءَ ہمے دھشیں توار بازیں دھکاں گوشاں کپت۔ "تھ منی براث او مں تھئی گہار"، ہنچش معلوم بیث کہ درشک وداراد بیرانی. لوٹخ لڈغاینت۔ چمگ ءِ آف دھشیں صوتاں گشنغا انت۔ بینا ءِ یک سینگڑی ءِ لیچی ءِ درشک ءِ لاب ءَ گوں بستغیں پنیھگو ءَ لڈّث، تہ لاہباں ڈاچر چ ءِ توار درکپت۔ نوخ ءِ مائنان محبّت ءِ رژن ءَ پیما ہر کنڈا تالان بیث۔

وقت، ہنچش گوازاناں روغایث۔ ماتن ایں ماث ءِ دل ءَ مس کت ءِ آس تیز تر بیانا روغایث، ینٹ آنہیا ایشانی گار کھنغ نہمت کھثہ۔

نماشام ءِ تہار شونغ ءَ راجو او بینا باغ ءَ لاف ءَ لیو ءَ کھنغا یہ ثنث۔ چھیار منڈ دست او دست کھثو جکھشنغت۔ یک منڈے نیامغا او شتاثی ءَ اث۔ راجو در اجکھثیا اث۔ آنہیا سوال کھثہ "گوش او مچھی چھکر آف انت" سرین ءَ داں یا کھاڑی ءَ داں؟"

گوش اڑے مچھی بشام آختہ ـــــ ؟ کھذی آختہ ؟

ہمکر گھشنغا رند، دائرہ ءِ چھوروان تکھّا ئیا چکر جنغ شروع کھثہ او راجو ءَ تاڑی وَجینتہ۔ یک دو، سے۔

خدا زانت کہ چھے بیثہ ـــــ او چھشوں سیا ہیں جمڑنز آختنغت۔ زور ءِ لوڑھے ءَ کشتہ۔ سیا ہیں تہار بیثہ۔ گروخ ءَ جھثہ او کل چھوروان انگوانکو پھدّاثہ۔ ہمے ساعت ءَ دوزوار دیما در کپتنغت او زحم ءَ گوں راجو او بینا ٹھپی کھشنغت۔ اے معصومیں سہدار یک سیا ہیں پشتی ءِ لاف بیڑ ثونا سئی زانتیں پلّوے ءَ رائی بشنغت۔ ہڑ دو ئیں کوہے لاف ءَ پھرّ نتو، سر برا ہاخ ماں کھثو، کوہ پھرّ کھثہ۔

Scanned by CamScanner

راجو اوبینا، ہاخان اوار بیثغنت۔ کوہ ءَ سرا دنز وگوار ءِ ہزاریں تہ چڑھشو ششغنت۔ زمستان آختہ، آہاڑ آختہ، بَشَم گوستہ۔ کلیں موسم گوستغنت۔ راجہ دے مڑتہ۔ چھیاریں شہزادغ ورنا بیثغنت۔ وشی آنی روش اوشات کا میانی شف ءَ ثنت۔

راستیں کہ وخت یک ڈولانہ جکھیث۔ یک نیم روشے کھور ءَ آف بڑز بیغا شروع بیثہ۔ یک ہمیرنگیں لوڑھ ءِ آختہ کہ مدھوپور اوسندربن ءَ گوں پھچیا دراہیں وَسَم بڈ ثہ۔ ہمکر آف آختہ کہ راجہ محل ءِ نشان سرنیاختہ۔

مروشی بانگھا ہوذا آبادی نیستیں۔ ہرینمغا چپ انت اوہر پَلّو بَرّ انت پھڑدیئں کوہ ءَ ڑاکھیں دیر ریم ءِ سوزغ انت، اوکھڑدے دث رستغیں بوٹغ گندغا کھاینت۔ ڈغار ءَ مس جہلغ سَوَب ءَ ہور ءِ آف ہچ بیثو یک تلائے ٹہثہ۔ تلاء ءَ مس کھڑدے سُہریں پُھل نغاہ کھاینت۔ تلاء ءِ کندھی ءَ چپا ءِ یک نازکیں درشکے۔

صدیانی صدی گوستغنت۔ دانی دے سوادِ گند "سندربن" ءَ ڑاکہ گوزنت تہ طلّاہ رنگیں چپا او تلالاف ءَ کنول ءِ سُہریں پُھلّ ءَ گندنت، تہ تاہرنت۔ گھشوخ گھشنت کہ ہوذا ذیات بوشتے، تہ ہرچی کہ مائخاں بیانا روث، تہ ہواں دوار ءَ ڑا وشی او دل پسندیں توارے گوشاں کھفیث ـــــ "تھ منی براث او من تھئ گہاراں ـــــ"

کست، شوشک او وَڈائی ءَ دراہیں وَسَم او شہزادہ آنی نام کہ پیشترا بدنام اث آخر گنام کھثہ۔ محبّت، اخلاص، دوستی اوراستی ءَ راجو او بینا ءَ راوھش نامی بشکثہ ـــــ ہوانکہ تہ بنگال ءِ ڈیہی قصوانی لاف ءَ آنہانی نام موتی ڈولا جلشکنت۔ ہمیشانی برکت ءَ زمین ءَ سرا چما او کنول ءِ پُھلانی وشبوتالان بیث۔ دریائے گومتی کے وَٹاں، مروشی دے درشکانی شیرا کشتی وان، ہمے قصّو ءَ وتی

Scanned by CamScanner

چکّاں اشکمنائینت۔ گواث پھلّانی ہمے وشبوءَ دیر دیرءَ واں سرکنت ـــــــ
جاہے گورشا، جاہے گورما ـــــــ

ہواں ڈیہہ ءِ کہ اے تصوانت، ہوانہی ءَ رانیں بنگلہ دیش گشنت ۔
کھڑدے سال پیشترا ہمے روش آسانی پاکستان اث۔ پیشترا دے اونیں دے ہموذا
مسلمانانی اکثریت انت۔ مے کُلّانی دین و ایمان، اسلام انت۔ چکّاں ـــــ وختے
وختے ہنچش دے بیث کہ پھٹ ءِ دفات ءَ ژارند، دو براث پھوّٹاناں مڑنت
وجھڑنت۔ چھی اے تہ عادت وتب ءِ جدائی سوب ءَ اوچھی اے دُہمی مڑدم دے
میڑینت۔ چھوکہ دوئینانی زہر حدّءِ ژازیات بیث، تہ آں وتی لوغ ءَ بہر
کھنت او جدا جدا انند غ ءَ شروع کھنت۔ کھڑدے روش گوزغارند دوئیں
براثاں وتی زہرا و غلطی آنی سما کھفی تہ آں دوئیں وتی جدا جدائیں لوغاں نندغاباوجُو
دے یک دُہمی ءَ گون نندونیاز ءَ کھننت، واث وگپت ءَ کھنت او یک دُہمی ءِ
خیر ءَ لوٹھنت۔

مہر، اِکلاس او روشن خیالی او انسان دوستی، تہ اسلام ءِ بنیادی اصول انت۔
کنول او چمپا ءِ پھلّانی وشبو، دریائے گومتی ءِ وٹاں ژاگوزاناں، گورما سر بیث۔
ہمے ڈولا گلاب او بیلہ ءِ وشبو، دریائے رادی ءِ لہراں ژاگوزاناں، نیلیں زرءِ
موڑ، جوڑ بیغارند، بنگلہ دیش ءَ داں سر بیث ـــــــ

Scanned by CamScanner

ہارسینگھار ءِ پُھل

بانک ثاقبہ رحیم

منان کوئیٹہ ءَ ژاسرگپتیا ڈیڈھ، دو گھنٹہ گوستغنت کہ بہر گڑھ آختہ۔ سیوی دانی کاہاری ءَ دیراث۔ چھیارین وَٹّان تالانیں پراہیں ریگستان دیمات۔ آزمان سخت او دَنز وئیں حشکیں کوہانی سرا جھکشی ءَ اث۔ وخت وخے لیڑو ءِ جُزّغ او ژنگانی توار کھاخت۔ یک کچوئیں لوغے ءَ یک چھورو ءِ نشتو، توپک ءَ صفا کھنغابث۔ حاویلی ءِ وَٹّان "سرکنڈ" نامیں بُوٹغ ءِ وارجوڑ کھتیا اث ——— ہمے بیوانانی وث رزوخیں بوٹغ اے۔ ہُرمدّ ءَ مس سوز رہیث۔ بَرو پُھلّ ءَ ژالے پروا۔ چندھی سال ءَ ژارند، جاہے یک کسانیں سہریں پُھلّے ایشی ءِ سنتیں کھنڈغانی سرا درکھفیث ——— ہمے کسانیں زیوناخیں پُھل دیمی "سرکنڈ" ءَ سمرَوستی ءَ اث۔

موٹر آست آستی ءَ گیہلغابث اوسک گرمی ءِ شغابث۔ ہمے نیام ءَ مس وہاو ششغاں۔ چھم کرمانا تکغنت، تہ سمانیں تچھے کہ مس بازیں ہارسنگھار ءِ پُھل بُختیا شغنت۔ اویک تلاءِ دے دیشہ کہ آہنی ءِ اچھائیں نیلیں آف ءَ سرا ہارسینگھار ءِ پُھلّانی ڈھیر ترَغایہ شنت۔ وہاو ءَ حالورتہ دُہمی چھی اے، انگو چھمّ بُوٹغاں او آنگو دنیا جہان ءِ سیل وسوادھ۔

مروشی پھجر ءَ ژامناں وثی ستری ءِ دوسنگت، کملا او تاری بازیات پھیذاغایہ شنت۔ ماکل براث دگھار او دوست آں بزیں درشکانی شیرا، مائخاں ءَ مس لگّاں بوٹی لیوکھث۔ بنگال ءِ سوز غات، چڑیانی چوں چوں، تیز بہوخیں کھورانی توارا او

Scanned by CamScanner

ہَور ءِ ترہکاءِ کل منی کستری ءِ بہرانت۔ منی پیما کملا او تاری (آ ہنی اصلی نام طارق اث) پجہر مڑدان ءَ وتی آباءِ گوں سیل ءِ شتوں۔ یک صحوے ءَ سیاہ ونیل بندیں جُڑ سمبر تغاں۔ گونڈیں چنڑی از جہل ءَ بال گرغاثاں۔ ماپوہ بیثغوں کہ طوفان آئوخیں۔ تاری ءَ جلدی کھتو تلاءِ وَڈاں ژاہار سنگھاءِ پُھل وتی گودو، لاف ءَ پُچ کھثغاں او لوغ ءَ پلوار مب زرتھہ۔ دگّ ءَ مں، بڑءِ یک کہنیں درشکے دیثہ۔ کملاءَ دانہہ کھثہ۔ اڑے یک پھیریں مڑدمے گپّ ءَ سرا اوندھوئیا کپتی ایں۔ تاری ءَ کہ خیال کھثہ۔ تہ نفلو باباءِ را مُھرّتی ءَ دیثو پھرات کھتی۔ آ ہنی گودءِ کلیں پھل نفلو باباچکّ ءَ رتکنت او کملاءِ دست وہاوششتنت ـــــــ تیزیں گواث ءَ وشبوئیں پھل اوذرڑدیں لامب انگوآنگو تالان کھثنت۔

ہواں وختی تہ ماگرڑ تھولوغا آختغوں۔ دُہمی روش ءَ تاری امبھلی ءِ درشکءِ سرا پینگھو لوڑینغ وخت ءَ نفلو باباءِ کلیں قصواشکفائینتہ۔

اے ہواں روشانی قصوانت کہ ڈھاکہ لاف ءَ دانی مزنیں سڑکءِ او ماڑی نیشنت اونیں کہ ڈھاکہ ہواں روشاں روژ نائیانی شہرے اث۔ چھاونڑی ءَ را پھلنگی آنی ڈیہہ گھشے جیث۔ ہواں پلواکہ شیشینے، تہ، دگّ ءَ مں یہ یک کسانیں دَسے کھاخت۔ ہے دسم ہرکسّ ءَ پجھ کھاڑت پھچیکہ ہمیذاہر دَلاہا ءَ پڑی ماں کھاخت او دیر دیر ءَ ژامال بہا بیغا یہ کھاخت۔ ہے دسم ءَ ژا پیشترانارُل او سوپاری ءِ درشکءِ نغاہَ کھاختنت۔

ناصراللہ ہے دسم ءِ سیر وسکھیائیں زمیندارے اث۔ گوستغیں بہت ہشت سال ءَ مں آ ہنی لوغاسے جنکءِ پیدا بیثو مُھرّتغاں۔ آ ہنی لوغی موہنی ءَ، کالی ماتاءِ مڑھی ءَ ژاسیاہیں بندیخ جھاڑجنائینتو لوٹھائینتہ۔ بازیں سالان ژاامام جعفر صادق

Scanned by CamScanner

نام ءَ کُنڈ و آں دے بہر کنا ناں پھیذا غایث، پر آنہیار اہچ ڈولا قرار نیا غاث ۔ آہاڑ آختہ ، تہ ، درا ہیں وسم یلریا ءَ گپتہ ۔ نصراللہ ءَ رادے بارَوِی تھف ءَ گپتہ ۔ زال و مرڈ ءَ ہروختہ کہ نماش پڑھث ، خدا، ژا، دا نہہ کھث ، دعالو ٹھث کہ" مولیٰ مارا تھنگرین بچھ دے" مے رب ، رحیم و کریم ایں آں مڑی دختے نہ دختے دعا آں ضرور اشکھنث ۔ آنہانی دے خدایا اشکھتہ او آنہانی لوغا تھنگو در وشیں بچھ بیتہ ۔

وسم ءِ کلیں مڑدم آختغنت ۔ مولوی صاحب ءَ بچھ ءِ نام نفضل الرحمٰن ایر کھتہ ۔ ہمسائی آں پشک و ٹوپی دوختو آڑ تھغنت ۔ لڈو بہر کھنے جیثغنت او دعوت ءَ مں چاول او حشکیں مچھی دے جیتہ ۔ کھڑدے روش ءَ رند کہ چھور دسر ءِ پُھٹ گُڈ ءِ جیثغنت ، تہ نائی ءَ آنہی سغرا، ہلغدار مہٹتہ ۔ ڈاڈی ءَ آنہی اینتغ ءَ سیا ہیں ٹکے کشتہ کہ نظرمان مئیث ۔ یک دھکے ءَ نصراللہ ءِ براث کہ عید، مُوار کی ءَ پہ آختہ ، تہ آنہی ءَ محبت ءَ گوں فضل الرحمٰن ءَ را" فضلو فضلو" گوشتہ ، تہ وتی آں او دغراں دے او مدرسہ ءَ مں دے کلاں آنہیار را" فضلو" گشتغ شروع کھتہ ۔

چھو نائیاتہ فضلو ، رلغ جُلغ ءَ مں کسّ ءَ ژا پھذا نیث پر است اث سئست او بے جُھتہ ۔ دہمی جماعت ءِ امتحان آنہیا سے سال ءَ داں پاس کھث نخشہ ۔ فضلو مات او پھث ءَ را باز دوست اث ہوانکہ تمام دا دُلالت ۔ نیں دانغ و زانغ پارامات ءَ سختی کھث او نیں پھث ءَ چھی ءِ گوشت ۔ آں جان شو دغ ءَ ژا تھڑسِث ۔ آنہی پھٹ در اژ ، دھتاں میلوٗ او ناخن گنداژا پُھرّ ءَ ثنت ۔ آنہی ءِ چاچی کہ بے اولاد اث ، آنہاں گور کھا نت شث ۔ آنہیا ایثانی کلیں ضروری ایں کھار کھث داشنت ۔ کوٹھی صاف کھتی کتاب ٹا ہینتئی ، ہمے حدا داں کہ چاول ءِ بھت دے ذمب ٹا ہینت آنہی دف ءَ راثی ۔ فضلو ءِ دوست تا جو ءَ باز کھندث چھو کہ فضلو ءَ گوشت" گندت

Scanned by CamScanner

اللہءِ مہروانی ءَ گوں کلیں کھار بینت رونت" ـــــــ یکے دھکے تہ آنہی براث نومی سکءِ میران بیثہ دختیکہ فضلو ءَ آنہیارا ڈسثہ کہ آنہی دعا لوٹھغاگوں، ناغمانی آنہی ماماں نوخیں دھوتی اوجُتّی دیم داثغنت۔

روش گوزاناں ششغنت۔ تاجو اونومی ءَ پھجیا مڈل اسکولءِ امتحان پاس کھثہ۔ دوئیناں پھثانی پھوثاں دوستی اث۔ دوئیناں صلاح کھثہ کہ چھوروانی پڑھیانیٗ اوہُنر وستاذ بیغءِ انتظام کلکتہ ءَ مس کھنے جیث۔ روغ وخت ءَ دے تاجو ءَ ریس ءَ ژا فضلو ءَ را گوشتہ ـــــــ "یار فضلو تھئی تہ دَورانت۔ تھئی ہرحالور دست پھاذ لوڈینغاژا بغیر پیلو بیث۔ ہاں بابا تھئی تہ لاڈگروخ بازانت"، ہمے ڈولاچیّ گوستہ، چھوری وخت ششہ نیٹ آں ورنا بیثہ ـــــــ تاجو ءَ نیل کھیت روڈ ءَ سرا، ڈرمانانی دکان بوختہ۔ نومی ءَ کلکتہ ءَ شثو، ایم اے پاس کھثہ او ہموذا پڑھائینغ شروع کھثہ۔

فضلو دراہیں روش لوغ ءَ کپتی ءَ۔ کھار ءِ پچار بیثیں تہ آنہی ءَ ہمے ولدی واث "وث خدا کھنت دات"، ـــــــ اغر کسے ءَ زندءِ راہ ءِ نشان داثیں تہ فضلو ءَ گوشت ـــــــ"، بابا مں چھے کھث کھناں ہر رنگے خدائیٗ مرضی" ـــــــ آخر ہواں وخت آختہ کہ آنہی ماث پھث وفات بیثغنت، آخر اے دنیائیٗ ءَ مس کسے چھکراداں، زیندغ این۔ کسے دیما، کسے پھذا ـــــــ نیں فضلو ءَ پہ دنیائیٗ تہار بیثہ۔ سری زمین، پھذا کشتی شوتکیٗ۔ حال ہمے حدا وارستہ کہ لوغ ءِ کھٹ او چھتر دے بہا بیثغنت۔ نیٹ باقی آنہیا وثی پھث ءِ گرمیں پشتی دے شوتکو وارثھ فضلو گیشترا دریا کندھی ءَ شث نشت۔ یکے دھکے ءَ نا ڈراہ بیثہ تہ ہمسایگاں اوار بیثو، درمان کھنائینتہ۔ گڈا آنہیا وثی لوغ دے بہا کھثہ۔ کہنیں بڑءِ درشک شیر ایک

Scanned by CamScanner

جھگی ءِ جوڑ کشی او کچی ءِ پنانی سرا وَسیغ شروع کشئ - وختے وختے آنہیارا حیراتی ڈھڑ او جَبّر دے ڈہنت -

کھڑدے روشاں دا تہ، وسم والان را آنہی ماث وچیث ءِ نخی یات ءَ تنت ـــــ پر دنیائی ءِ دستورانت کہ چھماں ژا دیر بیثغے تہ کس یات نکنت - ـــــ آست آسیتی ءَ وسم والاہے پھول گول ءَ کپتغنت کہ فضلو ءَ رانشتی نشتی ءَ ہر روش وھڑو پھکوڑ ارسیث ؟ فضلو نیں دزی ءَ کھنت نہ ڈھاڑا جنت - کسّی گندغا روث، نیں کسے آنہی گندغا کھیث ـــــ کسے ءَ پھول کھث تہ فضلو ءَ ہواں ساگی ایں جواو داث "من چھے ءَ پہ پلورہات ءَ کھناں ؟ خدائی مرضی ایں منا آرام ءَ گوں آف او نغن رسیث"

فضلو نیں پھیر بیثغت - آں صحو، شام ءَ کھور ءَ وَتّی ءَ شث - کشتی واناں کھور ءِ یک تکے یعنی ڈکنڑی پلّو، سفر ءَ پہ کار مرزنہ خث ـــــ ایذا صدیاں ژا یک قصوے مشہور اث کہ بازدیر یک وَسم ءِ اث - ہواں وَشتی ءِ راجہ تہ باز جوانیں مڑدے اث پراستماں ءَ من امن نیستث - کُشت وکوشش عام اث او مڑدم موڑی ءَ بذچال ءَ ثنت - راجہ ءَ ہر چھی کہ کوشش کھثہ پر بے دس بیثہ - وزیر ءِ بچّ آنہیارا سینکیا ورائینتو کشغ ءِ کوشش کھثہ، پر راجہ شام ءَ واں بے سدھ کپتی ءَ بیثہ لیکن آنہی ساہ بچثہ - آنہیا گنوخانی ڈولا ٹوک کھث او ہر وخت گریث - وڈ منان آنہیارا تہ خانہ لاف ءَ بند کھثہ او ہمے تہ خانہ کھور ءَ گوں او اربیث - فضلو بابا ءِ شہر والانی خیال اث کہ کھڑدے وفاداریں فوجی شُتُر راجہ ءَ گوں ہلثغنت - بازیں چھوروان، وَشتی ءِ موسلی بھائی ءَ ژادے اشکھثغث کہ رندا راجہ ءَ را سر بری پوست ءِ نا درا ہی ءِ لگڑثہ او آنہی درا ہیں جان ءَ کنڑو در کپتغنت -

Scanned by CamScanner

انگو فضلو بابا درا ہیں روش دیم بیڑ ثو بوٹئ ءَ وپتی ءَ اث ۔ نیں تہ اے حال اث کہ آنہیا قسمتانی حال ڈسغ شروع کھتہ ۔ دستانی لیکو دیئنتی ، وثارا اللہ ءِ بازدوستیں مڑدمے ڈسٹی ، نماش روشغ ءَ ژاتمام دیر رہث ۔ فضلو بابا گند ءِ یک گنڈھے اث ۔ آنہی ءِ او چھنڑ ، قدح ، تھالی ، چھتر کل پھنڈ لوٹھ ءِ غشنث ۔ چکاں پھول کھث بابا آخر تھہ کھیئ ؟ آنہی جُھگی پہناز ءَ کیلا ءِ سوزیں پن کپتی ءَ بیٹنت ۔ کس فضلو بابا ءِ زندءِ گچھ ءَ سئی نویتہ ۔

پھیرہ ءَ فضلو بابا بازنا در راہ کپتہ ۔ لاف ءَ سک وڑ دکپتئ او تیزیں تھف ءَ گپت ۔ گڈا وڑ دءَ گوں اواری ءَ کو کارغ دے شروع کھئ ۔ نشتی نشتی ءَ بازیں وختاں سینغ ءَ زور ءَ گوں دست جھئ او گرینغا شروع بیث ۔

یک روشے روش ایر کھنغ وخت ءَ یک ورنائے کشتی ءَ ژا ایر کپتہ ۔ بغل ءَ س چھتری او مچھر دانی او دست ءَ من گذانی گنڈھ زڑ تھو ، وَ دسغا پہ سراءَ س ہندے پھولغایث ۔ لوڑ ءَ سوب آف ءِ را پتار بدل بیتہ او مسافر ءِ کشتی ءِ بادبان دے محکم نیشنت ۔ ہموذا دو چھیار مہانڑا دُہی دے آختو در کپتغنت ۔ مجالس لاف فضلو بابا ءِ ہچار دے آختو در کپتہ ۔ کل اوار بیثو آنہیار اگور شثغنت ۔ درا ہیں دگّ ءَ مسافر دے حیران اث ۔ آنہی ءَ دے دُہی آنی ڈولا فضلو بابا ءِ وَرغ چھرّغ باند اث ءَ پھول کھتہ ۔ فضلو بابا ءَ را نیم روش ءَ ژا سک تھف اث او آں وڑ دءَ پتھر غایث ۔ باز ڈکھ ءَ گوں آنہی رف ءَ ژا در کپتہ ـــــــ " ادا منی ایشی ءَ س چھے خرابی انت ۔ من صحو سواہ ءَ او پھذا شام ءَ کھور ءِ کندھی ءَ رواں ۔ ہموں وخت ءَ ہموذا دُہی کس نیں ۔ آف ءِ لہراں ژا یک مزنیں ، گرنچھ ءِ تراناں کھیث ۔ کیلا ءِ سوزیں پٹانی لاف ءَ گرم گرم چھیار مزنیں نغن او سوجی ءِ حلوا بیڑیتا بیث ۔ من ہموذا نداں جلدی

Scanned by CamScanner

جلدی وران گِران ــــــــ" ہمے گوشتو آں گرئیغا شروع بیثہ کہ خدا زانت منان
اے چھے نادراہی ءَ گپتہ ۔
ہمے اشکھتو مسافرءَ وتی سرکٹشہ ۔ وختے کھڑو بیث، وختے نِشت ۔ بازیں پھول
ءَ ژارندہ مسافرءَ ڈسشہ "ــــــ ایذاڑا بازدیرا، کھورءَ کندھی ءَ یک تہ خانہءِ
لاف ءَ کرشن راجہ دیری دانی قیدانت ۔ آں سربری پوست ءِ یک ظالمیں مرضے ءَ
گپتہ۔ منی وتی سنگت، مڑھی ءِ پنڈت ءَ گوشتی سراآ ہنی جان ءِ کنڑو آنی سراسوجی ءِ
نرمیں حلوہ ءَ ایر کھنت او سربراچھیار نغن بندنت کھلنت ۔ گری ءَ پہ کیلاءَ پناں
دے بیڑنت ۔ یک نوکریں چھوردے، دوئیں وختاں نغن او حلوا ءِ بنڈل ءَ جوڑ
کھنت او دریالاف ءَ ٹٹی کھلی "ــــــ ۔
ہمے اشکھتو فضلو نیم توس بیثہ ۔ ہواں مسافرتہ شثہ، پردرا ہیں شف فضلو
باباءَ نارثہ او درا ہیں شف نشتو گریثہ ۔ بانگیں ءَ کہ روشن درکپتہ تہ کل عالم باغہ بیثہ
پرآنہیا وتی سرکھڑو کھث نخشہ ۔
وخت گوزانا شتہ او ہرکس ءَ ہواں وَشتی، کھورا و فضلو بابا شمشتہ ۔ لیکن ہواں
کسانیں استار کہ تاری ءِ قصو ءَ ژاستغث، آست آستی ءَ چھمانی اندرا نندانا ں
شثہ ۔ اے بلوخیں برو بیواناں من ہار سنگھار ءِ پھلانی و ہاو ءَ منا ں یات گیری ءِ
لہرانی سرا، تلا ءِ کندھی ءَ داں سرکھثہ او قصو ءِ پچار لاف ءَ محنت و پورہات
کھنغے ہمے گراں بہائیں بدّ داثو مشثہ ۔

Scanned by CamScanner

چھیار گہار ــــ چھیار استار

بانک ٹنا قبہ رحیم

من اے وخت ءَ نیل بندیں زرءِ ساحل سرا نشتی آں۔ چھونائیاتہ بلوچستان ءِ دریا موڑیءَ خشک انت پر ضلع تکران ءِ ساحل چھیار صد و پنجاہ میل ءَ واں تالان انت۔ اے کلیں ملک ءِ کلان ژامتریں ساحل انت۔ اے ہند ءِ سمندر ءِ جھینگا ماہی کلیں دنیائی ءَ مشہور انت۔

اے وخت ءَ گوں مَن سمن او آصف موجود انت۔ ما "گن بوٹ" لاف ءَ دو سے گھنٹہ سفر ءَ رند، گوادر ءَ سر بیتوں۔

اے مزنیں جُہلیں او نیلیں زرءَ گن بوٹ ءِ سوب ءَ آف ءَ لہرانی ہمکر توار کھڑو بینغائیں کہ ماہیاں لیو و شکولائی اِشتو داثہ ــــــــ واہ ڑے واہ! سمندر ءِ جھگ کھڑو بیثوئے جرّانیّ سرا رشنائیں۔ دیمی پلوا چیال کھنت۔ ــــــــ پاکستانی بیرق ءِ چھکر مزنین شانے کہ روش ءِ برانز ءَ دے روڑنا کھنغیں۔ ہنچش معلوم بیث کہ اچھائیں آزمان جہل بیثو، سمندر ءِ لہراں گوں آختو اوار بیثہ۔

جوان! نیں گوادر ءِ زیوناخیں او دراڑیں ساحل او وشالیں وسم ءِ قصوءَ ءَ اشکھت۔ مولا! تھئی عجب ایں شانیں ــــــــ راست انت کہ مستری تھئی واسطہ انت۔ تھ اے ڈغار جوڑ کھثہ، ایشی ءَ را رنگ و زیو داثہ۔ ایشی ءَ را زیوناخ کھثہ او ہر نیمغا زیوناخی تالان کھثہ۔

Scanned by CamScanner

دیری این ٹوکے کہ مکران ءِ یک دستی ءِ "گوادر" سمندر ءِ وتّ ءَ آباد اث۔ وتی وشالی او زیوناخی ءَ مس بے مثال اث ہر نیمگا سُکھ او آرام اث۔ ہوا ں ہندءِ مڑدم سادہ دل او اکلاس وندءَ ثنت۔ سمانیں ہمے تھام وختانی حالورے۔ شاید دنیائی سَجّلاں ٹہشنتَ او انسان ءَ آباد بیثی ءَ بازیات وخت نہ گوستغث ۔ جھنگل سوز ءَ ثنت۔ کھور و جو صاف ءَ ثنت۔ مُرگ او جانور آجو ءَ ثنت۔ نزیکیں ساحل "جیونی" ءِ کندھی آں، آفی مرگ، سرخاب، مرغ زریں او سمندر ءِ چنڑی زیوناخ، نظر کھاختنت۔ نوخ ءِ چھاڑ دمی ءَ شف ءَ زر ءِ لہراں، گوں نوخ ءَ گھشے کہ مجالس کھث۔ چکاں وتی ماثاں ژاے دوئینانی دوستی ءِ قصو اشکھنت ــــــ چھشوئیں وھشیں موسمے اث۔ ہوذا نیں اکھر ساڑتی اث کہ آمس بالغی او سیکنی بیث او نیں بزیں بزیں لحیفانی بیڑغ ءِ ضرورت کپت ــــــ نیں ہمکر گرمی کپت کہ مُرگ آنو آں پھرینت۔ لکھ کشتی او تھنّ ءَ زوان خشک بی۔ ہمے دوار ءَ مس بہار او خزان ءِ یک دُہمی ءَ گوں سنگتی اث۔ دُرا ہیں سال ءَ پھلّ رُستنت، ریم یکو سوز اث، سمندر ءَ مس ماہی نویثنت ــــــ بس ہنچوش کہ ہر مُدّ و موسم پھاذاں گِنّاراناں، نرم نرمی ءَ گوست ــــــ اللہ ءِ نیمگا ژاہمے دوار ءَ مس آرام ءِ ساز وَجغایث۔

ہوا ں روشاں، ایذا عبدالرحمان نامیں یک وپاری ءِ آختو آباد بیثہ۔ آہنی ءَ گور آف ءِ یک جہازے اث کہ دُہمی، ہچ کسّ ءَ گور نیست اث۔ آں سہراں او پوہیں مڑدمے اث، ہمیشی ءَ گوں اوار وشتی ءِ مڑدمانی دوز واہ او ہمدرد اث۔ چھو نائیاتہ گوادر ءِ مڑدماں ماہی گیری کھث، کسانیں کشتی ٹاہینتنت او کھیں باز چاول، کشت، پر عبدالرحمٰن ءَ ماہی گپت، مزنیں مزنیں دار ءِ پیٹی آں

Scanned by CamScanner

مس ڈاہی شہران بڑ تھ - ہے وا پار ءَ ڈاآ آنہی لوغ ءَ باز دولت پچ بیشہ - آنہیا
پھروش بڑ زیں کرتی ءِ جوڑ کھٹہ او جیونی ءِ رئیس نایں کشتی واں جنگ ءَ گوں
سیر کھٹہ - سیر ءَ ڈار ندءَ ، خدا ، آنہیارا ٹھنگوں بچے داشہ - آنہی نام گزار محمد
ایر کھنے جینہ ——— آنہیاثر پھذا عبدالرحمٰن لوغا چھیار جنگ پیدا بیثنت -
آنہی ءَ ہے چھیایانی نام زرغوں بی بی ، نرگس جہاں ، گل جانان او روشن جان ایر کھٹہ -
اے عجبیں حالورے کہ گند نا تہ آں ستھڑا یہ ثنت پر ہیل و مارت ءَ جوان بیثنت -
آنہاں جوانیں دھڑ دارت ، شتریں جڑ پوشت او جواں سیل کھٹ او پھوٹاں
یکو بڑٹ جھڑثنت - افریکے ای سپت کھے جیثیں تہ ڈاہی کست دیکنغ ءَ ڈاٹرت -
یکے ءَ در دکاں زراٹوک کھٹیں یا صوت ءِ گوشتیں تہ ڈاہی ءَ سہٹ ثنت - یکے
ای سری ءَ زر دکا نشانے بیثیں ، تہ ڈاہی ءَ آنہی ءَ داغ گوشت او آنہی سرا
چستر کھٹ ——— چھیار یناں حرماءَ سرا ہیر نگیں مڑائی کھٹ کرکتے گمی
گراے نادیدہ ایں شذی انت - پھٹ ءَ سنتی رے کھٹہ او مولوی صاحب ءَ
بازیں دھکاں پوہ کھثنت ——— عبدالرحمٰن ءِ لوغی ءِ نام دلشاد بیگم اث مگر
لوغ والیاں آنہیارا نگزار ءِ حاث کھٹ ، گرانگ جھٹ -

ہنڈ مزن بیثنت ، تہ عبدالرحمٰن ءِ روشن نامی سوبءَ ، دیر دیر ءَ ڈاپیغام
رستغنت - حاث و پھٹ ہنڈاں را دیریں ہندے ءَ لوغ دیثءَ وشدیثنت
پر ڈاہی چے علاج اث - زرغون ءَ پہ زیارت ءَ ڈا ، نرگس جہان ءَ پہ سیوی ءَ
ڈا گل جانان پارا ، اُڈک ءَ ڈا دکتریں جنگ روشن جان ءَ پہ قلات ءَ ڈا
لوٹھفا پہ آنتنغثنت - ٹوک بچو کھنغا او انجام کھنغا س دو سے سال جانا تکنت -
چھیاریں جنگ موکل کھٹ ، وتی لوغاں ٹشنت - ہیں حاث ءَ را لوغ ہورگ بوگ

Scanned by CamScanner

نظر پھیذا غایث۔

ماث ءَ دل دے عجبیں چھی اے۔ چُک، جوان ڈِھلا ہر ڈولے کہ بنت، دل ءَ ژاآ نہانی مہر نروث۔ نیں گلزار محمد ہمے لائق ءَ بیشغث کہ واپار ءَ من پھث ءَ گوں بھڑائینی۔ آ نہی ءِ دُہل و دمامہ آں گوں سیر بیتہ۔ ورنا او زیبائیں نشار لوغا آختہ۔ لوغا من شف و روش گھشے کہ میلہ مانا ختیا اث۔

عبدالرحمٰن یک نماشامے ءَ حور ءَ من میستہ۔ تھف ءَ گپتہ او ماہے ءَ داں کُھلغ ءَ گپتہ۔ درماں دارغ ءَ دس کھنے جیشہ، پر موت ءَ کھے اشتہ؟ آ نہی مِرغاژارند گلزار ءِ ماث ءِ زند برباد بیشہ۔ آں ہر وخت چُپ نشت۔ یہ روشے ءَ گلزار محمد او آ نہی زال ءَ خیال کھشہ کہ سمندر ءَ شاں بھرابرُں او نوخیں سوزاگری ءَ گوں واپار ءَ کھنوں۔ گلزار محمد لوغی گلابی سپیّی آنی نوخیں ہارے گِرغا باڑایث۔ دوئیناں ماث ءَ ژامو کل گپتو، آ نہی پھاذاں دست ایر کھتو، مسافری ءَ در کپتغنت۔

گلزار محمد ءِ وَسیّ گلشن جان، چھونائیاتہ باز لحاظ دار او خوش روحانی ایں مڑدے اث مگر اصلاں بے حد حرص خور او چالاکین زائیفائے اث۔ آ نہی ءَ راہمے وزت اث کہ زاماث ءِ دولت ءَ دلشاد بیگم ءَ را بہرمہ رسیث۔ یک ڈھکے گلشن جان ءَ دلشاد بیگم ءَ را دیشہ کہ آ نہیا را ملیریا تھف ءَ گپتغث تہ آ نہیا گوں باز ہمدردی کھشی۔ آ نہیا بُوٹی آنی آف گراستو، آ نہیارا، ورائینتہ۔ آ نہی سرازورداثہ او ڈوبر مہٹشہ۔ اڑے توبہ ــــــــ! دو چھیار گھنٹہ ءَ ژارند، تھف ہمکر تیز بیشہ کہ چھو کسٹے ہنگر ڈولاشوشیث گلشن جان ءَ دوسے سیاہیں کنڑو دُہی دے ورغاپہ داثغنت ــــــــ گوناں کنڑو گُھٹ ءَ ژا ایر

Scanned by CamScanner

کپتغنت ، دلشاد بیگم دا نہہ کھشوبے ہوش بیثہ ۔ گلشن جانءَ یک نوکرے بستو گوں دث اوار کھشغث ۔ نیم روشءِ چپ چپاتیءَ من دوئیناں اوار بیثو ، دلشاد بیگم نزیخیں جھنگءِ کھنٹغوئیں درشکانی لافءَ سٹّثو اشتہ کہ ہموذا مریث ۔

دلشاد بیگم یعنی گلزارءِ ماثءَ تھف ءِ گرمی ، درڈ داوز ہریں دراں سوبءَ دنیائیءِ سدھ سمانیث ۔ روشءِ گرمی کم بیثہ ، تہ آنہیا سارکھثہ ــــــ آنہیا خیال کھثہ کہ اے چھشوئیں ڈِغارے اونزیخاے جھنگ پچھے انت ۔ آنہیا وپتی وپتیءَ گوُزّوریءَ من چھم پٹثغاں ۔ بڑزادیثیءَ تہ سنوریں شاخانی جال ، آزمانءِ کسانیں کسانیں ٹکر نظر آختغنت او جاہے جاہے روژنائی نظر کھاخت ۔ آں تھڑسثہ او اغدے ڈہمی برابے ہوش بیثہ ۔

جوانیں جھٹّے گوستہ ۔ گلزارءِ ماث نیم ٹپثغیں چھاں گوں ، خدا زانت چے گند غایث کہ ریمءَ سراکسے ای جزّغءِ توار آختہ ۔ پنّ ڈثغاں او گڈ ایک جنکے نظر آختہ ۔ آنہیارا ، سراڑا گرداں پھاذاں سُہر جھڑائیں او سیاہیں رنگءِ جرّجانءَ ثنت ۔ گلداریں سریءِ سراث کہ ہوا ہنیءَ ڑا ، آہنی گوشءِ زریں والی لہکغایہ ثنت ۔ آہنی دستءَ من صنوبر درشکءَ دارءِ لٹھے اث ۔ ڈہمی دستءَ من یک ٹوکریءِ اث کہ آلو بخارا ، خرمانی او زڑد آلوءَ ڑا پھرّاث ۔ آہنی رنگ گورغ اث او آہنی چھم صوءِ سواہءَ ڈولا تازغءَ ثنت ۔ چھوکہ آں آختو گلزارءَ ماث پہناذءَ نشتہ ، تہ آنہیا دیثہ کہ منڈءَ بازیں چین والی بلوچی پشکے جانءَ اث او آہنی شلوارءِ پھاذغ کپّن او گھیرمزن اث ۔ گلزارءِ ماثءَ تک جھثہ کہ پشک گیست دیک گزءِ او شلوار نوزدکا یا گیست وال ءَ من ٹھثہ بی ۔ آنہیا چھم مہٹثو ، جوانیا دیثہ ، تہ آنہیارا صدری یا واسکوٹ دے جانءَ

Scanned by CamScanner

اث ـــــــــ آں منڈ ءَ گوشتہ کہ من زیارت ءَ ژالالہ ءِ پُھل آرغایہ ثاں کہ دَگّ ءَ تیزیں گواث ءَ کشتہ او آں رتکغاں ۔ ہاں بلی صنوبر ءِ درشکانی نیام ءَ او کوہانی سرامیشاں گوں ژَث برغ آسانیں کھارے تہ نئیں ۔ برف نیں سَجلّی ءَ حل بیثہ او تیزیں قند ہاری گواث کشغائیں ۔ تہ داے پھڑ میں ٹوپی ءَ سرانڈا، لواں ایر کھنے ـــ ! اڑے مناں تہ اصل شمشتہ ـــــــــ تھراگر میں تہوہ ءِ درائیناں ؟ تہوہ ور غاگوں گلزار ءِ ماش ءَ را درد کا آرام بیثہ ۔ آنہیا ٹوک کھنغے کوشش کھثہ، تہ آں منڈ اگوشتہ ـــــــــ "من بانگھا صحوا، پھڑتہ، دِلّولاف ءَ ایریں دہاڑ والائیں حشکیں گوڑ ءَ دیم دیاں ۔ ہاں حال ءَ دے کہ تھئی پہناذ ءَ داری بھری ءِ دے ایرنیں ۔ آس ءَ ژا سواچھے لوغ او رچھے لوغ ءِ چَسّ ؟ ـــــــ" ہمے اشکھو گلزار ءَ ماش گرئیغا شروع بیثہ او وتی ڈکھانی حال ءَ دیغا شروع بیثہ ۔ منڈ ءَ آہنی انڑزی اچھا کھثغنت او شہذیں بلوچی زوان ءَ من گوشتہ ـــــــ "مردشی اغرمنی براث کلی سیف اللہ ءَ مہ شُشیں تہ چھکر جوان اث ـــــــ زیارت ءَ من کلیں مڑدم ہشترانی سرا میذانانی پلوالڈنت رونت او لوغا بے جندراء نجتی ءَ کھلنت دینت ۔ منی لوغ دے نجتی ایں پہ براث ءِ ایذانوئیغ سَوَب ءَ پھڑتو دُمی چھی ءِ چھثوں لوٹھائیناں ؟ جائی، مناں گیر آختہ، یک دھکے ءَ من کوہانی گٹھایں دَگّ ءِ ژا، ایر کھفاناں حضرت خرواری بابا ءِ زیارت ءَ شثغاں ۔ من منت دے منثغث، پرسنوریں چادر لوغا شمشتو آختغاں ۔ قافلہ ءَ گوں روخیں یک چھورے ءَ را گشائینتہ ۔ آنہیا روش ایر کھفاژا پیشترا چادر آڑتھا و آنہیا گوں پھچیا پھیماز او نغن دے آڑتھ ـــــــ اڑے اڑے من تہ اکھر بے فائدہ حالور کھناناں روغایاں ۔ آنی سُر کے وَرئے ؟ سر ءَ درد کا بڑزا

Scanned by CamScanner

کھن ـــــــ گلزار ءِ ماث آف ءِ دوسرک واڑ تھ ـــــــ آں نِنڈءِ
نام ءَ پھول کھنغا باڑایث کہ آنہیا وتی براث ءِ آیغے بہانہ کھتو کھڑ و بیثہ۔ آنہیا
پھڑ میں گندل، نشتینتہ او گلزار ءَ ماث ءَ را، آنہی سرا وَ وسغ ءِ اشارہ کھناو

Scanned by CamScanner

نزیکا لحیف دے ایر کھشہ ——— تیزیں گواث ءَ ژادر شکانی پن لُڈغایہ
ثنت ۔ آں منڈ برشکھند اناں رائی بیثوشہ ——— ہموار وخت ءَ آزمان
ءِ رنگ سُہر گھاڑاث ۔ گلزار ءِ ماث چیرانی اوسوج ءَ لاف ءَ کپتہ ۔ آں اغدے
دہاوشہ ۔

گندے چُکّاں ——— لنگھڑیں مردم ءَ چھشوں دہا دکھیث ۔ آں جلدی
ہاغہ بیشہ تہ ویثئی کہ چپیں پلوادر شکّ ءَ ساشیرایک ڈمی منڈے نشتی ءَ اث
آنہیار انیلیں چھیٹ ءِ لیکو داریں پشکے جان ءَ اث ، تیزیں گلابی رنگ ءِ سری
ءِ سراث ۔ پھٹ ہیڑتھ ہیڑتھی ءَ گوَپتی ءَ ثنت ۔ آنہی ءِ یک پلوے ءَ کوڑیں
گُگّی ءِ ایرث کہ آنہی لاف ءَ امبلی اوگڑادارں ساڑتیں شربت مان اث ۔ یک
پَٹ ءِ چھیار خانہ ایں رومال ءِ مس امرود بستی ءَ ثنت ۔ گلزار ءِ ماث ، ہیڑتھی ءَ
منڈ ءِ نیغا گندغایث ۔ آنہیار ا اِپنشغ دیما ، گڑدیں پیسوانی ، سندھی گھاڑ ءِ سہنے جانءَ
اث ۔ آنہی دستانی سرا ، سریمُغ ءَ گوں داغ داتو ، زیونا خیں نشک ہٹشیاءَ ثنت ۔
اے منڈ ، جھٹ جھٹی ءَ حرما ءِ پَنّانی جوڑ کھشغیں پکھاءَ جنغایث ۔ گلزار ءِ ماث
اشارہ آں گوں چھی پھول کھنغا باڑایث تہ آنہیا جواد داثہ ——— سیوی ءِ
لُوڑھ ، لُکھ اوردش ءَ ژاخدا امان ءَ دیاث ۔ منی ماث ءَ را ، دانی دے
اے ٹوک نہ شمشتہ کہ چھشوں بابا ، میشانی چھیار ینغا در کپتہ ——— دیرشتو ،
دَگ شُمشتئی ۔ آں چھوکھیں گنوخ گھاڑ دے استث ۔ نیں کآنہی ءِ رتخ ءَ پور ءِ جیغ
اومرغ ءِ حال آختہ ، تہ منی ماث ڈوبرا کُٹاناں ، گمریواناں ماں شت ———
اوہ من پھکوڑا پھکو در کپتو شتغاں ——— ! ہا ، من گشتغا یہ ثاں کہ یکھے تہ دیر
دراڑیں رتخ ءِ میدان او پھذا کگّرا و بول ءِ کھنغانی ہر وخت خوف ، پرخیر ،

Scanned by CamScanner

———— آئی تھہ ساڑتیں شربت ءِ دَرگڑاو اے گزءَ پکھیں رومال ءَ دیم ءَ او گڑدن ءَ بیڑہو، گریں گواش مان نئیت "———— ہوان ساعتی کہ گلزار ءِ ماٹ ساڑتیں شربت ءَ درغے تہ آنہیار انچش معلوم بیثہ کہ اے منڈ ءِ سندھی بولی دے ہمیرنگ ءَ ساڑت او وھش انت۔ نیں کہ آنہیا پھاذاں رلا، زور، داثہ، تہ گلزار ءِ ماٹ ءَ دڑد ءَ ژادانہہ کھثہ۔ آنہی چھم انڑزی ءَ پھر بیثغنت۔ منڈ ءَ ٹوک انگو آنگو کھنغاپہ، وتی واسکوٹ او چھورد ءِ ٹوپی ڈسثہ کہ آنہی سر آں آہری آں جنغاث او سہریں پٹ ءَ گوں آنہاں جینغ کھنغاث۔ گلزار ءِ ماٹ نیغ دعائی ژارند، آنہی نام او پتہ پھول کھنغایث کہ یک مڑدے ءَ گوانک جھثہ۔ اے جلدی کھڑو بیثہ او اے گوشتو رائی بیثہ کہ او ہو، منا تہ نوح در کھفغاژا پیشترا او ڈھاڈر ءَ پجنی او وتی ءِ سرڑاخت ءَ دریاءِ حینفی۔ وتی کلیں سینگڑیاں ژامن جوانیا دریاءِ حینانا! بھاگ ءِ شہر ءَ ژاماسی دے آرغی، ہمو ذاتہ درا ہیں وسم یک تلا ءِ آف ءَ سرا گذران ءَ کفت۔ سمانیں لاغانی سرا کہ ہواں آف ءِ ٹین دیم دے جیثہ، ہمو ذا سر بیثہ یا نہ ————"، ہمے ٹوک کھثو آں درشکانی لاف ءَ ہمیرنگ ءَ گار بیثہ کہ گلزار ءِ ماٹ حیران بیثہ۔ آنہیا خیال کھثہ کہ جائی ہمے منڈ ءِ ذمہ مزنیں ذمہ داری انت۔ آنہیا مشکلاں گوں پہنا ذا تھلائینتہ او چھم بوٹشغنت۔ شف آختہ، اِستار در کپتغنت او مائنخان بیثہ ————

بانگہا ماہالوی ءَ گلزار ءَ ماٹ ءَ چھم پٹنغاں۔ ہمکر دہاو و آرام ءَ رند آں در و کا تازہ بیثہ لیکن نند غاپہ سیخ نیث۔ سر لوڈنتیئی، تہ کوفغاں ژادرد کھڑو بیثہ۔ آں سستی ءَ گوں دیما گند غایث۔ یک زیبائیں او ناز رکیں جنکے درشک ءِ لامب ءَ سرانشتو، پھاذاں لوڈ ینغایث۔ آنہی چھم ہنچش صاف ءَ ثنت

Scanned by CamScanner

چھوکر چمگ ءِ بھوخیں آف۔ رنگ گلابی چھوکر بادام ءِ پھل۔ آں لاب ءَ ژادرکھ
واثوا ایر کپتہ تہ آہنی ءِ ریشمی سری سراڑا درد کا گھسگٹہ۔ آہنی ءِ گوپتغیں پھٹانی
چوٹی آں زڑدیں جنگلی پھل جھٹی ءَ ٹنت۔ دوئیں دستاں چاندی ءِ ڈالائیں ٹھلّ
اوسوزیں باہنی ءَ ٹنت۔ اے ہند ءِ دستورانت جنکانی او زالانی پشکاں یک
نہ یک نمونہ ءِ جینز بیث۔ انرکے ای دراہیں لباس سادہ ای ءَ دوختیابی تہ ہوآں
رن انت یا باز بدبخت انت ـــــــ ہمے ہنڈ ءَ سنہڑائیں بلوچی پشکے جان ءَ
اث۔ آں گلزار ءِ ماث ءَ پہناز ءَ آختونشتہ او برشکھندغ شروع کھتی ـــــ
گند آئی ـــــــ کسانیں ماماں چشوئیں گنوخے۔ لیو۔ برائینغ ءَ کہ بیثہ، تہ منان
زڑ تھو انار جھٹی۔ منی نوخیں پشک ءَ چشوئیں چشوئیں گندغیں داغے ماناختہ
ـــــــ "جواں، گراے میوہ ءَ تہ ور" ہمے گوشتو آہنیادثی پشک ءِ دیمی
دراڑیں پھدءَ ژا، زڑدیں پکغیں آڑوکشتغنت۔ گڈا گوستئی" ـــــــ
امبری سمانیں پچھے سُوف او بادام ءِ پھل جلدی درکپتغنت او برف تہ ہمکر کپتہ کہ گوستغیں
گیست وہپخ سال ءَ دے نہ کپتہ۔ پھیری بازیں پھل رتکغاں ـــــــ ہا، امبری آڑو
باز بیثغنت۔ ڈاڈا، راست گھشیت کہ ـــــــ! برف پھر ما تھنگوانت،
تھنگو ـــــــ" آں اشتانی ٹوک کھناناں روغایث او گلزار ءِ ماث آہنیارا
پچھارغ ءِ کوشش کھنغایث۔ آہنیا چھانی سرادست ایر کشو، دل ءَ زور واثو
آہنی لوغ وہند ءِ پھول کشہ۔ ہنڈ ءَ گوشتہ "دمس ہڑک ءِ سرسوزیں دوار ءَ
ژا، وثی دو سینگڑیاں گوں آختغاں۔ آں رگّ ءَ "ہنہ جھیل" ءِ پہناز ءَ وثی
باباءِ لوغا اوطاقی بیثغاں۔ آئی ـــــــ منی گوشتی ءَ گر۔ درد کا آرام
بیٹھ تہ ہمت ءَ کھن، آست آستی ءَ گوں من بیا ـــــــ منی لوغ تہ یک

Scanned by CamScanner

بهشتے - هر نیمغا آف ءِ چمگ انت او پُهل او بَر ـــــــ دراهیں سال. بهار انت او دهشیں موسم ـــــــ ماهائخاں ءِ شفاں. براهوئی صوتاں گهشوں، منی مڑد باز جوانیں سبجیءِ پَشیث - گوڑد ءَ ڑا باز دهشیں بوئے کهڑو بیث ـــــــ من کهیں پهٹاٹ دے رکشته - من که آنهاں کشغ ءَ رواں ته منی وستی منال بزیں سیا هیں چادر ءِ چک ءَ داث، آں دے وتی تب ءِ زائیفائے ـــــــ آئی ءَ شش سال ءِ عمر ءَ من محمد خان ءِ بسم الله ءِ درود کهنا ئینته - پیلویں گرانڈے حیراث کهشه - مولوی صاحب ءَ سیپاره زڑ تهو آڑ ته - منی وستی ءَ گوشته "مرشی موارکیں روشے - قرآن شریف ءَ گوں پهچیا ایشی پهث ءِ توپک ءَ دے ایشی دست ءَ دیت - آخر مڑدیں چیچی - لوغ ءِ حاویلی ءِ مورچه ءَ من نیازت او دژمنیں ٹکر ءِ پلوا، دیم کهنا ئینے او نشان ءَ جنا ئینت" او هو بشکا کهنت - من دے چهے قصوے شروع کهشه - هاں گِر، اے گر میں چا نهه او نغن ـــــــ ڈس چا نها ڑ، می وهاز دے مان کهناں ؟

دوستاں ـــــــ من نیں شوا ڑا چهے ڈساں که گلزار ماث ءِ چهے حال اث - ٹیک ءَ گوں آں نشت ته. بیشه او چا نهه در غ دے شروع کهشی پر نغن سراکه نغاه کپتیں، ته جوش ءَ ڑا آ نهی گُهڑ حشک بیشه - دل ءَ من گوشتی که ـــــــ گلزار ءَ دے نغن وارڑ ته یا نه - چهوکه منڈ ءَ ڑا آ نهی نام او پته پهول کهنغا په آ نهی جوڑ جُزّر تنغت، ته آں منڈ وتی دیما کهڑو بیشه - وتی ریشمی چادر سرا، جوانیا بیڑتی، او ڈغار سرا کپتغیں "تورکلو" سوف زڑ تهو پهدو ءَ ماں کهشی - اَنیشغ ءَ دست ایر کهتو سلام کهشی او بروکشته ..... آں درشکانی لاف ءَ هنچش گار بیشه که گلزار ءِ ماث حیران بیشه - آ نهیا وتی دست ءَ را ڈ تهانان

Scanned by CamScanner

گون گھٹی دانہ، یا الٰہی اے چشوئیں دہاوے۔

سیریں لاف ءَ گوں وھشیں دہاد کھیث اوگُڑنخ، گرے آناں وخت ءَ گوازینی ـــــــــ دوردش ءَ ژاپھذا، گلزار ءِ ماث ءَ چھی ءِ داڑ تھفث، آہنی تھف دے ہشتنغث، ہوانکہ آں چھیار گھنڈ ءِ وھشیں دہاو ءَ ژار ندکھڑ وبیثغث۔ ہراں ساعتی ڈیڑھ دوو جہ وخت اث۔ روش تا ءَ ژا آہنی چھم بند بیغا ءَ ثنت۔ آں وثی دِل ءَ لاف ءَ گھشغایث۔ پھیرتہ اَوّلا استہ ثاں، پرا ے نادراہی ءَ تہ مناں گیئشتہ۔ مُسک پلواڑا آہنیار ایک منڈے ءَ آہنیا، را، دست جھشہ او جہل بیثو سلام کھشہ ـــــــــ چھو کہ آں اَگا آختہ، تہ گلزار ءِ ماث ءَ سر لوڈ نیتو او دست ءِ اشارہ ءَ گوں نیخیں دعا کھشہ ـــــــــ اے منڈ ءَ را، تیزیں نیلیں رنگ ءِ بزیں گذ ءِ جمّہ جانا ءَ ثنت۔ آہنیا خانک دوش ءِ سوزیں سری جُھنڈ اث۔ آہنیا جُھنڈ ءَ ژا ایک پلوے ءَ ناس کشتو در اسٹیشہ۔ گڈا ایک گڑدیں ڈبی ءِ کہ آہنیارا آہری جھثی ءَ اث، کشتئ، یک چُونڈی ءِ دَتھاناں ایر کھشی او بھذا گلزار ءِ ماث نیمغا دیم کھشو، ادب ءَ گوں نشتہ۔ اے دھکی گلزار ءِ ماث ءَ منڈ ءِ ٹوپی کہ چادر ءِ وَٹّ ءَ ژا ظاہر اث، دھیاں ءَ گوں دیثہ، او وث سری بیثو ٹوک کھشی۔ ـــــــــ "منی چک تھ سذکیں قلات ءَ ژا آختغ ـــــــــ اڑے، اے تھئ چھم پچھے سُہرانت ـــــــــ جواں جواں چھم دور ءَ ژا! لعنت گوارا ہے صدیانی کہنیں نادراہی ءَ ـــــــــ انگر بیا منی پہنا ذءُ ند ـــــــــ منڈ ءَ گوں وث پھیا جمّہ انی مزیں گرنچھے آڑ تھفث۔ آہنیا گرنچھ یک پلوے ءَ خیال ءَ گوں ایر کھشو، وثی پھاذ گھرڑتہ ـــــــــ آہنیا گوشتہ، آئی چیکی ایں گپ دے تھپشوں پرا ے گرمی ءِ کنڑ وکھم نوشیغنت ـــــــــ من پھڑتہ تا زغیں ستّو او نغن آڑتھ۔

Scanned by CamScanner

——— تھرا سمائیں منی پھٹ ہر دلا ہا ر دوش ءَ تنور ءَ مں مزائیں گڑدیں کوہے ہمیرنگیں ہنرے ءَ گوں مانِ کھنت کہ نغن اصل کچّو نویث ——— دختے کہ آں کوہ ءَ سرا خمیریں آڑ تھہ تھپتی تہ وہاذ او سمائیں تئی چھے چھے ماں کھنت ——— آئی تھ وَرتہ، سہی اے نغن ہشت دہ روش ءَ داخراو نویث ۔ کوہ ءَ ژرا آہنیار اٹکر ٹکر کھنت، ایر کھنت او مے کلیں لوغ ءِ یک نغن ءِ کھوڑیں ———" آہنی ضد ءَ سرا، گلزار ءَ ماث ءَ یک ٹکرے واڑ تھہ ۔ سخت تہ استث پروچّ جوان ئتی ۔ آہنی پھول کھنغارند، منڈ ءَ گذ ءِ مزنیں گنڈھ بوختہ ۔ بازیں نیم دوختیغیں آوریشمیں جوڑ ءَ ثنت کہ ہوا نہانی سرا، زرّی ءَ گوں اہری جھٹی ءَ ثنت ۔ منڈ ڈسّاناں روغایث ———" آئی مں تھرا چھے ڈسّاں ۔ عظمت اللہ ءِ سیر ءِ تیاری انت ۔ لبّ ءِ پھنچ ہزار تہ مں وسر کی آں دیم داثہ ۔ اللہ ءَ مناں جنگ داثغنت او بچھ نذاثہ ۔ دَستی ءَ لوغ ءَ ژاکشت یا عظمت اللہ ءَ وث کتّے سُکھ کھاڑت ۔ مں وث آہنی سانگ کھثہ ۔ نیں جنج ءَ زیراں رواں او پری گل ءَ وَنّی کھناں کھاراں ———"، ہمے گوشتو آہنیا کھندثہ ۔ پرکھند غا گوں آہنی چھم پُھر بیثو آختنغنت ۔ گلزار ءَ ماث ءَ گوشتہ ——— اڑی گنوخ ایشی ءَ مں وزت کھننے چھے ٹوکے ——— اے نوخیں ٹوکے تہ نہ ایں ۔ کوئیٹہ ءَ مں چنار والی درشکانی سڑک ءَ سرا منی بازیں سیادانی لوغ انت، کلاں گور بازیں زال انت ——— گند بچھ، ہر کسے کہ یا گریبو بی یا گوُزور بی، ہواں چھڑ وئیا یک دھکے ءَ سیر ءَ کھنت ——— ہاں بے شک اے ضروری ایں کہ خدا تھرا دے بچھ ءِ داث وبشکی ——— مڑ دمزوری ءَ کھنت ۔ شکار ءَ روث بذی آں گوں مڑیث او رزق ءَ لوغا کھایٹ ——— دُہمی چھے ؟ برد برد

Scanned by CamScanner

دِل ءَ وَشّاں کھن اووٹی لوغ ءَ سنبھال کھن ــــــــ" منڈ چُپّی ءَ نشتو، ٹوکان شکھنغا ءِ ث
گڈا آنہیا وٹی چھی آنی پچ کھنغ شروع کھشہ ــــــــ آنہی پھٹ مکران ءِ ذاکر قبیلہ ءِ
مڑدے اث۔ روغاڑا پیشتر چھو کہ عادت ءَ ٹی تسپی پڑھغ شروع کھشی۔ اکھڑ ٹوک
توار ءَ رند، گلزار ءِ ماث ءَ راخیال آتکہ کہ منڈ ءِ نام ءَ پھولا تہ کھنت ــــــــ
چھو کہ آنہیا پھول کھشہ تہ درشکانی پھذا ڑا ہشتر ءِ ٹلّو آنی توار آختہ ــــــــ آں
منڈ اے گوشتو رائی، بیشہ کہ مناں اَبّائے قافلہ والاں گوں روغی ایں۔ چاچی پیشترا
ششہ، آنہیا وٹی نشار ءَ گوں پھر ماتنبُو جھشہ۔ بی ــــــــ جواں آئی سلام ــــــــ"
گلزار ءِ ماث منتخغث۔ آنہیا ساڑتیں ساہی ءِ کشتہ ــــــــ وٹی
دل ءَ گوشتی ــــــــ نئیں ساہ درکھفی، نیں کہ دراہ بیّاں۔ او مولا منی مذت ءَ
کھن، اے چھے حالے؟ من جائی پائی زیندغاں؟ اے چھیاریں منڈ کھیہ تنت؟
ایشانی چھے نام اث، پھکوڑا آختغہ تنت۔ پھکو ششغنت؟ ہر چھیاریں آئی آئی
کھناناں ماروغایہ تنت او چھڑوئیں وٹی حالو رکھتش ــــــــ اے گورمن "چھے
آختغنت او، ہمیر نگیں ءَ وٹی آنی ڈولا چھے ٹوک توار کھنغایہ تنت ــــــــ"؟
کذا ہنی عبدالرحمٰن ءِ کہنیں مالی چھڑاناں ہموزا آتکو درکپتہ۔ آنہیا بیگم ءِ
دیم او حالت ءَ ڑا آں پجھاڑت کھث نخشہ۔ یک ہمدردیں انسانے اث۔ ہمدردی
کھنغا پہ نزینا آختہ۔ ہیڑ تھی ءَ دیثی ءُ تہ حیران بیشہ۔ آں سئی اث کہ ہمے حال ءَ من
پھول گول کنغ بے سیث اث۔ کونغ ءَ گوں ٹیک داثو کھڑو کھنغا باڑایث۔
ــــــــ ادب و لحاظ ءِ خیال آختئی اداکے وزت استثی کہ نواں اکھر دیر
دراڑیں دگے ءَ آنہیار سنبھال کھث مخنت ــــــــ آنہیا چھم جہلا کھشو گوشتہ۔
"من وٹی براث دشا ءَ کھاراں گڈا تھرالوغا براں او حکیم ءَ رادے حال ءَ

Scanned by CamScanner

دیاں،، کسانیں بابا (گلزار محمد) او آہنی لوغی گریشو گریشو کنوخ بیشغنت، صبرءَ ژاسوا دُہی دگ نیستہ - نیں تہ وتی پرائی کُل ارمان کھنغا پھیندا غاینت،، گلزارءِ ماشءَ پاک پروردگارءِ شکر کھشہ کہ آنہیارا نوخیں زندے رستہ ــــــــ مالی ششہ تہ گلزارءِ ماشءَ دل ءَ مس، اے دنیائی ءَ بینغ ءَ باوجود، سمانیں چھشوئیں چھشوئیں خیال آختنغنت -

تہار شونغ ءِ وخت اث، نئیں نما شام اث نیں شف - مرگ وتی گھذامانی پلوار وغایہ ثنت - ہر پلوا چُپ چپاتی اث - گواث ءَ زرغ ءَ گوں درشکانی پنانی لڈغ ءِ زمیں توار کھاخت ــــــ گلزارءَ ماش چھم مہٹشغاں، کھونڈانی سرا درشکءِ بُنڈءَ گوں ٹیک کھشونشتہ - آنہیارا ہمیرنگءَ معلوم بیشہ کہ کسے درشکءِ کہنیں پاڑءَ ژاٹوکءَ کھنغا انت ــــــ،، گند گہار، خدا تھرا، چھیار جنگ چھیار پُھل داثغہ ثنت - چھی ءِ تھرا آنہانی پوہ کھنغے اُسکل نیاختہ او چھی آن دے اڑاند خور او ترندءَ ثنت - ہر حالور سرا، زہر، کست او جھیڑا ــــــ لوغ ءِ آرام ششہ ــــــ آں چھیارین نیں دِیر، سمندرءَ ژاشاں بھرا ششوٹ ٹکثنت - کل وتی لوغ ءَ خوش او دَور مانڑانت پر ہر یکے دِل ءَ مس یک ارمانے، یک کھنٹغے ــــــ دردکا دلیلءَ کھنت ــــــ مے بلوچانی اکھر مزنیں ڈغارانت وَسم کترانت او دگ وارا، بَرّ، او دراژانت، پھکو زیارت، پھکو سیوی ــــــ پھکو اُڑک تہ پھکو تلات ــــــ تھی جنکانی وَسرکی دیر دیر انت - موسم، رسم و دود او زبان، یک چھی اے دُہی ءَ گوں او ارنویث -

وختے زرغون ءَ آلو بخارا ءِ بڈّ حشک کھشت چٹنی ءَ پہ ایر کھشت، تہ بزاں پچھے آنہیارا گل جانان یات کھاخت ــــــ نرگس ءَ عید ءَ نوئیں باہنی

Scanned by CamScanner

دست ءَ کھتنت ، تہ ریشم جان ءِ ضدیات کھاختی سمانیں آنہیا تھام رنگ ءِ با، نہی دست ءَ کھتنت ۔ گل جانان بچھ ءَ نیزہ بازی کھٹتہ ، تہ آنہیار نرگس ءِ خیال آختہ ۔ ریشم جان ءِ سڑ زاخت ٹنک ناچ کھناں مست بیث ، تہ آنہیار اوشی براث ءِ دیم نغاہ ءَ مس کھاخت ۔

منی جوانیں گہار ـــــــ تھہ چھی اے پوہ بیثنے ، ہمے چھیاریں مِنڈ تھئی جنکانی اصلی دروشم ءَ ثنت ۔ زرغون ، گل جانان ، نرگس او ریشم جان ءَ راشوا ، ساڑھتی ، گرمی ، بہار او رسہیل ءِ نام ءَ دَیت ۔ ہمے مُدّ ، ہمے موسماں کس یہ ہند کھث نخنت ۔ اوہاں ! ہواں چھیاریں کہ آئی آئی کفاناں مار وغایہ ثنت تہ وجہ ایش انت کہ ہر انسان تونڑیں جواں بی تونڑیں ڈھلا ، آنہیار اماث ءِ مہر درکار انت ۔ موسم ہر وڑین ءِ بیث ، ماث ءِ مہر ہر ڈکھ بھوگنغ ءِ ہمت ءَ پیدا کھنت ـــــــ ہر دگہار ، ہر چھی ءِ کہ بیثہ ، بیثو گوستہ ـــــــ "

گلزار ءِ ماث وہا وءَ ژاکہ ہا غہ بیثہ ، تہ آنہیا ہواں ہندا ، ریم ءَ سرا سغر سجدہ ءَ ایر کھثہ ۔ لوغاکہ گرڈ تھہ ، علاج پھاریزا و آرام ءَ رند دراہ بیثہ ۔ عید ءَ روشں چھیاریں جنگ وسرکیاں ژالو ٹھائینتغنتی ۔ یک شنبے آنہیا چھیاریں جنگ او وشی بچھ ونشار وشی پہناذانیا ستغنت ۔ کلیں سرحال اشکفائینتی ۔ کلّانی اِنیشغ چکشی او کل بھانکر کھثغنتی ۔ آنہیار اہیزنگ ءَ معلوم بیثہ کہ آہنی چکّانی چھماں نور پیدا بیثہ ۔ چھیار موسم ، چھیار گہار ، ناغمانی ، چھیار استار ءَ ڈولا نیلیں آزمان ءَ دیما ، روژنا بیثغنت ـــــــ آں چھیاریں ، دیر ءَ ثنت ، جُدا ءَ ثنت پَرگل پھوٹانانں استار ءَ ڈولا ، مذام ءَ یہ دوست بیثغنت ۔

استار کہ یک دُہمی ءَ ژادِ دیر دِیرانت گڈادے آنہانی نیام ءَ پگوئیں دوستی بیث ۔ آں وشی وشی ہند ءَ جلشکنت او راہ گار کھثغیں مسافراں را ، راہ ءَ نشان دینت ۔

Scanned by CamScanner

نرم نرمیں آش

بانگ ثاقبہ رحیم

سوات ءَ دوار ءِ زیوناخیں دگّ ، او دل گروخیں ، ساڑتھیں کور، ہر درخت ءَ ہر مسافر ءِ دلکشی ءِ سبب انت ۔ کالام ' سوات ءِ کلاں ژا بڑزیں چوٹی انت ۔ ہمے چوٹی ءَ واں رسغاژا پیشترا ، دار ءِ کسانیں کسانیں پُہل کھاینت ۔ ہمیذا ژا آلوچہ ، خوبانی او ناشپاتی دار ءِ پیٹی آنی لاف ءَ ماں کھنغارندشہر ءَ دیم دے ءُ جنت ۔ بازیں کسانیں او سادہ ایں دکان دے گندغا کھاینت ، ہموذا شیشہ جڑیں ٹوپلی او کامدار واسکٹ ٹنگ ءِ ٹی آں ۔ کالام ءَ رسغ ءَ پیشترا کھڑدے چھوروٹین ءِ بکس آنی لاف پیسٹری او بسکٹ ٹاہینت ایر کھنت او سر ءَ چکّا کھنت ۔ شوشکغ ءَ پہ رَونت ۔ زمستان ءَ کلان ژا سری کالام ءِ چوٹی برف ءَ من پور ءِ جنت ۔ ایذا قدرت ءَ پراہ دلی ءَ گون زیوناخی تالان کھشہ ۔

زائیفاں گندے ـــــــ زیوناخیں گونان ، صفائیں رنگ ، پر روشن ءِ گرمی ءَ ژاترامار ڈولا سُہر ـــــــ چم سوز جھال بھورا ، یا حوض ءِ آف ءَ ڈولا نیل نیل ـــــــ مڑدانی چھے پھول ءَ کھنے ـــــــ کوہانی ڈولا بڑزادمزن شان ـــــــ پراہیں اُنیشغ ، بڑزیں بھرواں ، بڑزیں پھونز ـــــــ چک ، ہمیرنگیں معصوم ، جلشکوخیں چم او سُہر سہریں گِٹا والاکہ ہرکس ءِ دل لوٹیت ۔

Scanned by CamScanner

حسن ابدال اسکول ءِ ہوسٹل ءَ مں احمد علی ٹکّث ۔ آں وتی دوست اختر ءَ گوں پھجیا، بس ءَ مں زوار بیثو، سوات ءَ رو غایث ــــــــ اختر ءَ ناغمانی یک ٹوکے کھشہ ــــــــ اَدّا، اختر اغراے مڑدم گِرَ۔ یو یو یشننت تہ بے مٹ ءَ ثنت ۔"

احمد علی ءَ مونگ پھلی وراناں وتی شاہریں ناخوءِ خیال درشاں کھشہ ــــــــ

اے مڑدم صفائی پلوا باز زیات بے پرواہ انت نا ہیں تہ ایشانی گند غاگوں یونان ءِ بھت انیشغ بھرا کپتنت ــــــــ"

باز دیری ایں ٹوکے ۔ ہمے زیوناخیں دوار کالام ءَ مں یک پکو، پَرَ، پُراہیں ہندے ءَ عظمت اللہ او سرداراں ٹیکثنت ۔ ہمے لوغ وَستی ءِ وھشال او عزت زندیں لوغے اث ۔ ایشاں لوغ ءِ پھدی پلوا، مزائیں ڈغاری ٹکرے سرا، بزانی رنغ ءِ داشتغت ۔ لوغ ءِ راستیں پلوا ہوان ڈغار کہ استث، ہموذا پھٹاٹ کِش ءِ جیث ۔ تروٹنگل کھفنت کہ برف رشی یا قند ہاری گواث کشی، ایشانی لوغادار او آس بالغے سامان ختم نویث ــــــــ لوغ ءِ گودی سرداراں اث ۔ آنہی دو جنکانی نام نوراں او نیلماں اث ۔ آنہانی بچھ رحمت او نادرہے ہند ءِ نامدارین گھروئیں ورناءَ ثنت ۔

عظمت اللہ ءَ گورونی پٹ ءَ ڈولا، سمی او سمی وپھنچ بزاد پاشن ءَ ثنت ۔ آنہی ءِ بہرتہ آڑتھ ءِ کارخانہ دے است اث ۔ بزانی پالغ ءِ شوق اصلاں نادر ءَ اث ۔ رحمت ءَ تہ چھڑوئیں ماث ءَ تھڑس ءَ بزانی کھیں باز خیالداری کھث ۔ نادر ءِ بُنراں گوں باز دل اث ۔ آنہیا اے کوہ ءِ دامن ءَ داں چھار ینغ ءَ پہ بھڑتنت او وث یک ڈوکے سرانشت ۔ جاہے جاہے آنہیا بزاں گوں مجالس دے کھث او آنہاں راصوت اشکھنائینت ۔ نوراں او سرداراں

Scanned by CamScanner

ءَ رابُزانی بوکاٹ اصل وھش نیث۔ لوران ءَ پھٹاٹ ءِ کشار او بنوانی باز خیال داشت۔ یک دھکے یک پاشنءُ وتی دوستاں ژادیرشتہ او دگ شمشئی ـــــــ نادرءَ درا ہیں نیم روشن ءَ گریشہ۔ ڈکنڑ ءِ پلوا، کوہ ءِ چوٹی سرا یک گرُگے "خامور" رہث کہ باز خطزناک اث ـــــــ رحمت ءَ بزانی تھڑ سینغ ءَ خامور ءِ قصو کفتنت کہ آں چھشو کُلاں دِنّ او واڑت۔

بُزانی رمغ ءَ یک کسانیں، سیاہیں او تکرٹ ائیں پاشن ءِ دے است اث۔ سرداراں ہمیشی نام کالا ایر کھشغث ـــــــ ہمے پاشن ءِ حذائی ءَ قدرت ءَ یک شاہ ءِ مزن او یکے باز کِن اث۔ ہنچش معلوم بیث کہ پرشتہ۔ دانی اے کسترات کہ عظمت اللہ ءِ ماش جنتے بی بی ءَ او کالو ءَ را، کو جھائیں شاہ وجہ ءَ ژاٹکنڑا گوشتہ ـــــــ کالو مزن بیثہ تہ آں جائ پائ، شیطان مڑا کا او چھم شذی در کپتہ ـــــــ ہر چی وخت گوزاناں شتہ آں تیز او بے تمیز بیاناں شتہ۔

ہَورانی مُدّات۔ جمعدار ءَ کہ کالو ءَ را دان پھرّینتہ، آ نہیارا، کرم ماناتکی ءَ اث ـــــــ زہر ءَ ژا کالو حاویلی ءِ گلی بوتکو درا در کپتہ او رُمبغ ءَ شروع بیثہ۔ نزیخا خانہ بدوشانی جیمہ ءَ شنت۔ سری تہ کالو آنہانی ششتغیں او تھرّیں جَرّانی سرا، لڈ دیئں پھاذاں گوں چھرّثہ ـــــــ پھذا جیمہ ءِ ریزءَ گورشتونشتہ او ماسی او گہار زاخت ءِ ٹوکانی اشکفنغ شروع کھئ ـــــــ ماسی گھشغایث ـــــــ "تھ خدائ درا شکر اکھن کہ تھئ سیر ءَ سالے بیوغیں او خدا تھرا سردار ڈولیں بچھ ءِ

Scanned by CamScanner

داتہ - تھئی وَسّی ءَ مَرشی موکل داتہ کہ ہواں پشک کہ تھراوَنّی. بیغ وخت ءَ جان ءَ دے جیشہ، ہوا ہنی ءَ نیں بذل کھن ـــــــ"، ہمے اشکھتو گہارزاخت ءَ کھندتہ - ماسی ءَ اغدے گوشتہ - منان گند کہ من سواسال ءَ رند فاطمہ. بی بی کھٹّشہ ، تہ منی وَسّی ءَ دلیلاں کھناناں یک ماہ ءِ تھی دے گوازینتہ ـــــــ گڈاپشک دے کوردءِ - من ہبدہ ماہ ءَ رند وتی پشک مٹائینتہ، پھذا آہنی ءِ دامن ءِ پراہی دے کم اث ـــــــ"

کالوءَ ہمے ٹوکُ اشکفتاں تہ کھندتیُ ـــــــ ہمکر کھندتیُ کہ دُہمی دے اشکھنت - زائیفایاں آہنی. جنغ ءَ پہ رمب زڑتھ - کالوءَ اے گوشتو پھدّاتہ ـــــــ اش شتوا تہ ماپاشن گہترون کہ ـــــــ کہ درا چھرّون، وختے جھیل وختے کھورا وختے ہورءَ گون وثارا شوزون صاف کھنون - واہ واہ واہ !

کالوءَ گون پھجیا دُہمی پاشن ءِ کہ دان یاریم واڑتھ، تہ آنہیاوث ورغ. بندکھث ـــــــ اولغث جھث تھالی اتھلائینت - ہروخت کہ بزے ءَ ریم چھرغا پہ سغر جہل ءَ. بڑت تہ کالوءَ آہنی گُھٹّءَ ریزءَ را ول واث او پاہو پھرّینت ـــــــ. بُزگر یو. بو کاناں سراخت شث ـــــــ

یکُ دھکے تہ کالوءَ بازگونخی کھتہ ـــــــ یکُ دھکے آں گڈوبرءِ سوزیں بنوّاڑاگوزغایث - ہوشغاں وھشیں اونرمیں کنڑومانا تکغہ ثنت - سوزیں پناں ڑا، تھنگوڈولیں آوریشمیں بُوڑ درکپیتہ ءَ ثنت - یک راہکے ءَ وتی کل ہوشغ پٹّوٹھیلہ سرا ایرکھتو شوشکغا پہ بُھرّتغث - ہواں کہ یکُ پلوے ءَ بھورا بھورائیں تھنگورنگیں بوچانی ڈھیرکپتی ءَ اث ـــــــ کالوءَ وتی

Scanned by CamScanner

سراگوں مہٹاناں گڈ و بر ءِ بلوچانی یک مزائیں بڈّے زڑ تھو و تی سرچکّ ءَ ایر کھشہ۔ ہمے سرچکّ ءَ کھشو کالو ءَ ردب و، دریگر ڑ زڑ تھہ او میشانی گورکھاں را تھڑ سینغ شروع کھشہ۔ آنہیا دف ءَ ژا تھڑ سینو خیں توار کشتنت۔ یک کر پاس ڈولیں بگّ ایں گورکھے ءَ پھدّ اثہ۔ کالو آنہی رندا کپتہ ـــــــ نیٹ گورکھ بڑزیں ڈوکے ءَ ژا جہلا تشکثو کپتہ او مھڑتہ۔

یک دھکے ءَ کالو کُھٹغانی واڑ ءِ پہنا ذ ءَ جکھشو رُست ءَ کھنغایث۔ روش ایر کھفغا دانی کاہارین وختے است اث۔ آنہی دل ءَ من سیل ءِ خیال آختہ ـــــــ آں یک قومی مڑدمے لوغاشتہ۔ ہمے خاندان ءِ مڑدان کشمش او وَڈّ وف، گونڑ یانی لاف ءَ مان کھث جہلی میدانی ڈ۔ ہماں بھڑت۔ کالو ءَ ہمے ہڑ دوئیں چھی پیش ءَ چکھشو و یشغنتنت آنہیارا اے وھش نیاختہ شنت۔ آنہیا چھم پھر کینتو دیشہ کہ یک مزنیں کہنیں او گلشغیں تمبوئے پہنا ذ ءَ یک نوخیں کانیں او زلونا خیں تمبو ءِ جھشی ایں او ہو ذا ژا گوژو بُھنجغ او نغن پشغ ءِ وھشیں بلو پھیذا غایث ـــــــ کالو پھریں نکھو ءَ گورشہ ـــــــ آنہی سر ءِ پھٹ بگّ ءَ شنت۔ چاندی ءِ ڈالائیں ٹھل دستا ءَ شنتی او پھاذاں دے پھاذی ءَ شنت ـــــــ گوشانی سر بُری تکا گیست والی پوئیشیا ءَ شنت ـــــــ کالو ءَ ہمے سنہڑائیں تمبو، بارو ءَ پھول گول شروع کھشہ ـــــــ نکھو ءِ گہار ءَ زہرنی ءَ جو او داثہ ـــــــ "بروہ، ڑے گنوخیں بز ـــــــ تھ چھے پلوہ بے مے دوداں! چھو کر نثار خر او۔ بی گندع۔ بی او وَسّ ءَ را وتی۔ بچھانی سرا وَڈائی وے بی، تہ آں وتی بچھ ءَ را دُہمی سیر ءَ دے واث کھنت۔ گندا و سیاہڑ ـــــــ سری سیر کھشغیں زال

Scanned by CamScanner

ءِ خاطر کھتغے چھے ضرورت انت ؟ ـــــــ وَسرِک ءَ آہنی ماث وچھث ءَ زرّاتہ پیشترا داثو اشتغنت ـــــــ ہمے حالور کالو بمھ ءَ من نیا غایہ ثنت ۔ آہنیا دثی سرمیاں گوں ڈغار کھوترغ شروع کھثہ ـــــــ آہنیا اغدے گوشتہ ـــــــ چھورءِ، ماث ، د ہمی سیرءَ من نوخیں آڈ خیں شارءِ ہا سکاری زیات لحاظ وخاطر کھنت ۔ دُہل دمامہ ءَ کھنت کہ سری زال ءَ رازیات ڈکھ رَہی ۔ گِند، ہمیرنگ ءَ وَسّی نثاراں دثی دست ءِ کھنت ـــــــ ہا، کالو، منی وَسّی ءِ وَسّی ءَ دے سَے ایں بچھاں گوں ہمیرنگ ءَ کھثغث ـــــــ ،، شیطانیں کالو ءَ رانیں ہمے ٹوک دھش آغایہ ثنت او آہنیا ہمکر زورءَ گوں کھندثہ کہ زرد آلو ءِ زمیں لاسب دے لُڈثغنت ـــــــ ، پچ ڈولا آہنی کھندغ ۔ند نویغایث ۔ آخر ہواں زائیفایا ہمیرنگ ءَ چھُری جھثہ کہ کالو ءِ پوست ڈرھثہ ۔ آخر سہکاناں، تکھائیا لوغاگرڈھتو آختہ ۔

یک دھکے ءَ نادرخان وثی ماماں سیرءَ نوشہرہ مشتہ ـــــــ آہنی ءِ بیگ ایں ماوا، داثغیں طرہ ءِ کل سپت ءَ کھنغایہ ثنت ۔ اشتاف لاف ءَ نادرخان ءَ کُلّاں ژامو کل کھثہ پرکالو پلوّا دیثی دے نہ ۔ آہنی روغار ندرحمت خانءَ کلیں جاناوَر، نماشام ءَ ژاپیشترا واڑءَ من بند کھثغنت ـــــــ کالو ءَ سمانیں چھے خیال آختہ کہ آہنیا رمیہ ءِ ریز سستورُ میاناں ہمسایغ ءِ لوغاشتہ ـــــــ ہموذا ریشماں دثی ماث ءِ سراژا بوٹھاں کشغایث ۔ دوئیں ماث وجنکاں دثی لورغ ءِ حاویلی ءَ شکر قندی گشتغث ۔ دانی شکر قندی کسن اث ۔ کالو ءَ دُرا ہیں ڈغار لتاڑثہ ۔ بٹوّری بھورنتیغاں ۔ آہنیا شکر کندی ءِ کسانیں کسانیں گنڈھ ڈغار ءَ ژاکشتوا چھلتغنت ـــــــ ریشماں کالو ءَ را، زاں دیاناں اوگر ئیاناں روغایث ۔

Scanned by CamScanner

یکے دھکے چھوں بیثہ کہ کالو وتی رمغ ءَ گوں اروی ءِ بنوانی پہناذ ءَ بوکانا گوزغایث ۔ ناغمانی آنہیا یک کھنٹوئیں لامب ءِ وتی پھاذ ءَ گوں اڑائینتہ او گوں وتی گیہلانا بھرتہ ـــــــ کوہ ءَ پہناذ ءَ یک میش ءِ ایکا چکھی ءَ اث ـــــــ کالو اشتمانی گرتھ او درکھ واثو کھنٹغانی لامب آہنی سرا سٹئی ـــــــ میش گریو تھرسٹہ او دانہہ کھشو پھدّاثئی ـــــــ ہمے گنوخی سرا، آہنی دوستاں ایشی ءَ را، رزبذ، کھشہ ـــــــ کالو ءَ آہنی راشاہان گوں جنغ شروع کھشاو دھکّو دا ثغنتی ـــــــ عظمت اللہ آختو حیر کھائینتہ او کل دھش کھشغنت ۔

سنگتاں اشکنت ـــــــ اے پک ایں، وختے روش مزن انت او وختے شف ـــــــ ہمے گردش ہچبر نہ اوشتی ـــــــ ہمے ڈولا دنیاے ءِ کلیں انسان مسافر انت ۔ وموذ کہ زندغ انت گھشے کہ مسافری لاف ءَ انت ـــــــ عظمت اللہ ءِ ڈاک بنگلہ ءِ افسر ءَ گوں آغ روغ اث۔ دئینان گیشتر اجمع نماش پڑھغا رند ریڈیو اشکُٹ او اخبار پڑھث ۔ یک روشے افسر ءَ گوشتہ ـــــــ "شوے ڈیہہ ءَ بانگھا تھی روشے مزنیں زمین جُمب ءِ کھیث ۔ شوالو غایلہ دیث ۔ وتی چکّاں زیر ءِ ہیدانیں ڈیہے ءَ بروت جیاتی ۔ بیثہ تہ دوستی سلامت ایں ، پھدا وختے گندیں ـــــــ" عظمت اللہ خان ءَ ضروری اوشیہی سامان بستہ ۔ زائیفا گڈّہ ءَ نیاستغنت ۔ نزومیشانی رمغ سنگت کھشورائی بیثہ ۔ ـــــــ

کالو کہ مست ۔ بیثہ تہ بڑزین کوہے چکّ ءَ چڑثہ ۔ کڈّ، روانہ ۔ بیثہ او کالو مستی لاف ءَ درکھان دیاں مارو غیث ـــــــ

گونں روش درکپتہ کہ گرمیں گواشے ءَ کشتہ ۔ ہمیرنگیں زور ءِ کڑکائے بیثہ کہ کالو ءِ ہوش گار ۔ بیثہ ۔ آنہیا را ہنچش معلوم بیغا کہ گیست ءِ مزار یہ ہندی ءَ

Scanned by CamScanner

نعرہ آں جنغاینت ۔ وسم والانی دانہہ و پھرات ءِ تو ار پھیذا غایث ۔ ناغمان یک مزنیں ٹہکائے ۔ بیثہ او زوراگوں ڈغار راڑگپتہ ۔ بازیں ہندانی بھت پرشتو بھور بھور بیثغنت ۔ کالو یک دِھکوئے ءَ گوں وتی ہنداڑا دیر شتو کپتہ ۔ آہنی ءَ کمیں اے تہ دیثہ کہ کہنیں کہنیں درشک ، ڈغار ءَ کفوخ انت ـــــــ پہ آہنیاڑا رند کالو ءِ سر پرشتغث ۔

نیم روش ءَ واں ہمے کسانیں وسم دمب بیثغٹ ۔ ہر پکّواچپ چپّاتی او پرشتغیں ہندانی ڈھیر مانا تکیا اث ۔ عجبیں حالورے کہ ڈھیر ءَ ڑا ہندے ءَ چکے ءِ شیشہ ایں باہنی ، ہندے ءَ چھورو انی دار ءِ ٹہثغیں کوئلہ ءِ ٹرک او ہندے ءَ سُہریں سری نظر پھیذا غایہ ثنت ۔ میوہ ، پھُلّ ، جنتھر ، چلھہ ، کارگہ جانا ورانی پنجرو ، دِلّو ، ڈول سیت او مدرسہ کل ختم بیثغنت ۔

ہواں نما شام ءَ انور علی او آہنی ڈاڈا حشمت علی ، گھوڑاں زوار بیثو شموذا گوستغنت ۔ انور علی ءِ پھیرک حشمت علی وش نامیں او حیثیت والائیں مڑدے اث ـــــــ آہنی ءِ گوستغیں دونل جھیل سیف الملوک ءِ نزیخیں شہر آباد ءَ ثنت ۔ حشمت علی خان جاگیردارے اث ۔ ہواں وخت ءَ کہ مشہوریں اسپیتیں سنگ مرمر ءِ محل جوڑ بیثہ تہ آں پھٹ ءَ گوں پھجیا ہوذا سیل ءَ شٹ کھاخت ۔ انور علی ءِ نظر کالو بز ءَ سرا کپتہ ۔ آہنی سر ءَ خون بہشو کھڈّ ءَ کھناناں روغا ۔ آہنی ضدّ ءَ سَوّب ءَ آہنی پھیرک ءَ کالو زیرائینتہ او ہشتر سرا لڈائینتو بھڑتہ ۔ شہر آختو ، کالو سغر ءَ ہلغدار بُرک ءِ جیثہ ۔ کوہی بوٹی گھوٹثو ، جن ءِ جیثغنت ۔ سِل گرم کھثو آہنی سرا گڈ بیڑتو کالو ءِ ٹھانگ سیک ءِ جیثغنت ۔ آخر ہمے گیست روش ءَ مں کالو دُراہ بیثہ ۔ وخت ءَ سرا آہنیاڑا آف ، دان او ریم ڈہثہ ،

Scanned by CamScanner

تہ آہنی جان ءَ ناغ آختہ ــــــــــ

اے تہ پکّ ایں حالورے شیطانی او حرکت تہ سلیمی ءِ یک بہرے۔ کسے ای دل ءَ کہ زور مویث، تہ کسے چھے بذا نہہ ءَ کھث کھنت، مڑدم چھڑ ڈیں چُپّی ءَ کپتی ءَ بیث ــــــ کالو ءَ خیال کھثہ کہ دِرکھّاناں نچّاناں کگڑانی کھڈی ءَ تہ دِھکوّ ءِ دیاں گِردں ــــــ واہ واہ، باز مزہ کھیث۔ باجھری دے رشیث ــــ ہمے ساعت ءَ انور علی آختہ او کالو ءِ مُسک ٹھپّشی ــــــ گڈا آں گوں وث پھجیا باغ ءِ سیل ءَ بھڑتی۔

انور علی ءِ نوکر ءَ یک کوٹھی ءِ لاف ءَ۔ بوہ تُچ کھث ایر کھث۔ یک نماشامے ءَ دروکا ساڑھی بیثغث۔ کالو ءَ گُوہر بیغا۔ آں کوٹھڑی ءَ ہمے خیال ءَ گوں ششہ کہ سر ءَ جناں بوہاں ریشاں ــــــ انور علی نزیخا کھڑ ءَ من جکھشو گھوڑانی مالش کھنائینغا۔ خدا زانت کہ آں چھشوں کالو ءِ چھماں ژاآہنی دل ءِ حال ءَ سئی بیثہ۔ دُہمی روش ءَ آہنی ءَ کالو ءَ را گونڑی ءِ بزیں آتھرے گورا داثہ۔ ہمیشی جان کھنغا گوں کالو ءِ ڈوبرا و مُسک ءَ را دروکا ساہی آخت۔ کالو ءَ وثی ماث نہ دیثغث۔ آہنی پیدا بیغا گوں آں مھڑ تغث۔ کالو ءِ دل ءَ من خیال آختہ کہ شاید ہے کدام ہمیرنگیں اے چھوکہ لُوڑھ ءِ توار ءَ اشکھنغا گوں کُکڑیٹ چوری وثی ماث ءِ پھرّانی شیرا لکّنت۔

کالو ءِ کوٹھڑی ءَ نزیخا یک پراہین او کسترین کھورے بہث۔ مالی ءَ زال ءَ ہر روش ہمو ذالڈّ ءِ سغن، خشک بیّغا پہ چھرّا ایر کھثت۔ کالو ءَ خیال آختہ کہ ــــــ بیا کہ چھو عالم ءِ چھم انگو آنگو بنت تہ ٹھوکرے جناں ہمے سغناں کھور ءِ صفا یئں آف ءَ گوں ادار سوار کھناں۔ مالی ءِ زال ءِ آیغا گوں پھدیاں

Scanned by CamScanner

درکھفاں ـــــــــ" مالی زال ءِ پھیریں پھف نزینخا نشتو تسپی ءَ پڑھغا۔ آنہیارا سمانیں چھشوں کالونیت ءِ کل کپتہ۔ کالو دیکار وغا بیتہ تہ ناخو، آہنی بہناذا، آختہ۔ ناخوءَ آہنی سرا دست چھرینتہ اوگڑدن ءَ دست ایر کھشہ۔ کالو وتی دراڑیں گوشاں لوڑ ینغایث۔ ہنچش معلوم بیث کہ ناخو، کالوءَ را گھشغایث ـــــــــ" چھوں او پاشن، تھہ شذی تہ نئے؟ گوش تھئ دوست سنگت پھکوانت؟ جواں بیا ـــــــــ گراے گڈو برنغن ءَ ور، اوہ ـــــــــ صبر صبرا ے ساڑتیں آف ءَ ور ـــــــــ" ناخوءَ جائی پائی وتی پشتی ءَ بستغیں گنڈھ ءَ ڑاشکیں نغن ءِ ٹکر کشتو داثغنت اونزینخا ایریں چٹھ ءَ لاف ءَ کھورءَ ڑا آف پھرکھشو، ایر کھشہ۔ نغن ءِ ٹکراں کہ آف مانا تکہ تہ آں پھنڈ ثغاں ـــــــــ کالوءَ ہمے وَھڑءِ ورغاس باز مزہ آختہ۔

روش گواز اناں شثغنت ـــــــــ کالو نیں بذل بیثغث۔ ہرکس ءَ کالو ءِ جوانہہ ءِ سپت کھث۔ آں جھیل سیف الملوک ءِ وَٹاں، وتی سنگتیں بزو میشاں گوں اداری ءَ گوست تہ، کھنداناں او گاماں گوں گام او ارکھناناں جُنڑث۔ شف ءَ دخت ءَ سراوَپت او دان وریم دے کُلاں گوں او ارکھث واڑ تھی۔ انور علی ءِ کسانیں براث کہ چھیار سال ءِ عنث، آہنی سرا زوار بیث تہ آنہیا گڑدن جہل ءَ کھث نرم نرمی ءَ گام زڑ تھنت ـــــــــ نیں کالو مزن بثیغنت وختے وختے نصرو چوکیدار ءَ آہنی ءِ سیاہیں بوڑانی سرا، سریہہ ءَ تیل ءَ گوں چرپیں دست چھرینت، تہ آں وَڑھیک زیوناخ بیث۔

انور علی ءَ دہمی جماعت پاس کھثغت۔ آہنی باباءَ آنہیار دیمتراوانغ ءَ پہ پشاور ءَ دیم داثہ۔ وختے کہ آں روغایث تہ کلیں جانا ورا و مرگ، مونجھاءِ ثنت

Scanned by CamScanner

کالوءَ شف ءَ ہمی نواڑ تھہ اوگرے آناں دہا وشتہ ۔ دُہمی روش ءِ رشمت علی پلوّے ءَ رو غایث ۔ کالوءَ را چُپّی ءَ دیثو حیران بیتہ ۔ کالو آہنی نزیکا آختہ او وتی دف ءَ گوں آہنی جتی آنی مُلغ شروع کھتہ او قسم قسم ایں تواُ کشتغنتی ۔ رشمت علی خان تہ شتہ پر کالوءِ دِل پرشتہ ۔ کھڑدے روش ءَ رند آنہیا کالام پلوا دیم کھشورائی بیتہ ۔

وطن ءَ ژاد ءِ ایرانان ءَ را آرام وسکھ رسیث، تہ وطن چے ءَ پہ یات کھیث ـــــــ خاص کھن ہوانہاں را کہ پردیس ءَ مس مہر و محبّت دے دست کھفی، تہ آنہانی پارا وطن ءَ را شوشغ چھشوں مشکل بیث ـــــــ کالوءَ را چھونائیا دے کالام یات اث پر انور علی ءِ روغا گوں آہنی دِل پرشتہ ۔ آہنی ءَ وتی رسم ءِ نیمغا دیم کھتہ ۔

دانی، کالام ءِ چوٹی پھیر ءِ رژن ءَ ژا، گلابی ءَ ثنت کہ دو مسافر پھوثانان ٹوک ٹوک ءَ کھناناں رو غایہ ثنت ۔ یکے ءَ گوشتہ ـــــــ یار وخت دے چھشوئیں عجبیں شئے ۔ اے ہند چھشوں بَرّ بیثغث، پرنیں عظمت اللہ ءِ لوغ والا اغدے آختو ہمیذا آباد بیثغنت ـــــــ" دُہمی ءَ ریشماں او آہنی بابا رحمو ءِ حال داثہ کہ آنہاں دُہمی برا، وتی لوغ ءِ چھت اڈ تہ او آباد بیثغنت ۔ کالوءَ خدائی شکر کشتہ ۔ جلدی جلدی شٹو لوغ ءِ پھذی تکاّ پجہ ۔ بزانی گڑدن ءَ بستغیں ٹلو آنی توار آنہیارا سکٹ وھش پھیذ اغاثاں ۔ آں جز ثو جز ثوئنتھغث ۔ نیں شف بیثغہ، آنہیا بھت ءَ گوں ٹیک کھشو پتہ ۔ ـــــــ

دُہمی روش ءَ حاویلی ءَ مس ہَل چل مانا تکی ءَ اث ۔ میش گھشنغا یثنت ـــــــ "کالو آختہ اڑے ہواں گند ہیل آختہ ـــــــ نیں اغدے وَیل کھڑدبی ـــــــ"

Scanned by CamScanner

ہے اشکھتو ، در شک ءَ گوں بستغیں لاغ ءَ وتی گوش بڑزا کشغنت دف چوٹ کھتو
گوشتی ـــــــــ " زمین جمب بیثہ ، مڑدم مھڑتغاں ، چنڑی ششغاں پر ، واہ ڈے
واہ ، کالو نہ مھڑتہ ـــــــــ " ہے ٹوکاں ڈاکالوءَ را باز ڈکھ رستہ پر آ نہیا صبر
کھتہ او کلاں ملاناں ششہ ـــــــــ

کالو وتی سنگتاں گوں ریم چھرغا شتہ ـــــــــ ہموذا نوراں وتی دو دزگہاراں
گوں پنیھگو ءَ لڈ غا ۔ آ ہنی سینگڑی رشیدہ گوانک جھتہ ـــــــــ ایشیں شوے ہواں
کو جھائیں سیا ہیں بُز آختہ ـــــــــ " نوراں آ نہیارا چھرینی گوشتہ ـــــــــ
چھوں رشیدہ اوّل ءَ تہ ، تھہ ایشی ءَ ڈا تُھڑسٹے ، نیں تہ مزار بیشغے ءَ ـــــــــ "
رشیدہ یو۔ینی یک سنگے زورا گوں کالوءِ مُسکّ ءَ جھتہ ۔ کالو ءَ دھکُ مانا تکہ
تہ دور بیثہ ، پر آں چُپیّ ءَ وتی سنگتاں گوں جُزّانا ں ششہ ۔

شف کہ بیثہ تہ آں وتی کوٹھڑی لاف ءَ جکھتو دیل ءَ کھنغا ۔ اے گریلواں چھے
سمائیں کہ کالو نیں ہواں بذیں کالو نیں ـــــــــ خیر کھڑدے روشن ءَ من آ نہاں
رادث کل کھفی ـــــــــ منی دِلّ ءَ من کلیں لوغ والانی پارا ، باز مہرانت ۔
ـــــــــ ہو انکہ تونڑیں ہرچھی ۔ بی من چپ ءَ کھناں ـــــــــ "

کالو ءَ وتی پہناذ ءَ ایریں ریم چھرغ شروع کھتہ تہ کوٹھڑی ءِ نیم بختغیں
کھڑکی ءَ ڈا سرداراں ءِ توار پھیذا غایث ۔ آں وتی دُشکیش نیلماں ءِ سانگ
ءِ پچار ءَ کھنغایث ۔ دوئیناں نشتو نغن واڑ تھہ او وہا ذوئیں آکھر واڑ تھہ ۔ بڑاراں
ءِ ماث ءَ گوشتہ ـــــــــ " گہارتہ اشکھتہ کہ ے ہواں بذ ہیلیں پاشن کہ ما
آ نہی ءَ را کالو گوشت ۔ بچّتہ او ایذا گڑتھو آختہ ـــــــــ خیر ، ریم وداں ءِ
تہ حالو رنیں ـــــــــ پر پرشتغیں شاہ والائیں پاشن ٹکنڑا بیث ، بی بی ـــــــــ

Scanned by CamScanner

اے وهشالی ءِ ساعت ءَ ما پچھے آ نہیا ایذاداروں ؟ ــــــــــ" ہمے اشکھو کالو ءِ دل سُتکہ ۔ آں سر جہلا کھو ، جُنّ اناں کوٹھڑی اشتو درا در کپتہ ۔ سری تہ آ نہیا گریشہ رندا آزمان ءَ نیمغا گند غا شروع بیشہ ۔

دُہی روش ءَ کالو ءَ اشکھتہ کہ رمغ ءَ من دومیش نادُراہ انت ۔ کالو آنہانی گند غاشتہ ، تہ گوں وث پھیا گڑ ءِ دوسے گپھل زڑ تھیا شتہ ــــــــــ میش باز وھش بیثغنت ۔ نادرخان ءِ نوکر کل جانا وراں پہ ہیران لاف ءَ صفائیں آف مان کھوشتہ ۔ کالو ءَ گوں پھیا یک کسانیں بھورائیں پاشنے دے آختغنت ــــــــــ کالو آف ءَ درغا پہ دیما بیشہ ، تہ پاشن ءَ دے جھٹ داشہ کالو ءَ وتی پھاذ ہٹکینتغنت ۔ نیں کہ آ ہنی ءَ آف واڑ تھو سیر کھتہ ، تہ کالو آ نہیا گورشتہ ، آ ہنی مُسک چٹّتی اوسغر ءَ گوں سغر ٹکّر ینتو ، جھٹے لوڑ ینتہ ۔ جھٹے ءَ رند ، چھیار پھنچ میش دُہی دے آختغنت ۔

ہوا ں روشی نادرخان یک سیرے ءَ ششغت ۔ گرمیں روش ءَ گڑ تھو آختہ ۔ نغن دے نہ واڑ تھی او اشتانی جانا ورانی گند غاشتہ ۔ آ نہیا بزیہ ہندا پُچ دیثغنت او بو کاٹ ءِ آ واز اشکھتی ۔ آں سپتی زہر گپتہ ــــــــــ آ نہیا وا ہُو داشتہ ــــــــــ "اے کل کالو ءِ کھیڈ انت ۔ واڑت دے منڑے او پھڈا کھنغادے استاذیں ۔ من ہمے کوہ ءِ بُز ءَ مروشی ہر بہائے ءَ کہ بی یک قاصائی ءِ دیاں کھلاں ــــــــــ "

نادرخان دف ءَ ژاہے حالور اشکھو کالو نیم توس بیشہ ۔ آ نہیار الوغا آختی ءَ ہپتہ اے بیثغت او آ ہنی ءَ یک ڈھلائیں حالور دے روش ــ آ ہنی دل ہمیز بگ ءَ پرشتہ کہ آں کلاں ژاا یکا بیثونشتہ ۔ دُراہیں دیر پلوے راکشغت

Scanned by CamScanner

اوشفءَ کیتو نارِئیَ ۔

یک شفے قیامت پرشتہ ـــــــ کالوءَ سمانیں چھے .بیثہ کہ آہنی ءَ میہہ ریز سستہ ، کھنٹغانی واڑءَ ژادرکھ داثہ اودرادرکیتورمبغاشروع .بیثہ۔ دثی سرلخان جھثیَ اودِرکھاں دیاناں پھلّانی کیاری لتّاڑتو پُتنغتی ۔ کالوءَ وثی ڈھلاں کسب اغدے شروع کھنغاں۔ نیں تہ آہنیاکس ءَ دست دے نذاث۔کالوءِ ہر بذاہنہ دُہمی .براگڑ تھوآختہ ۔ کھیں روشاں رندنادرخان ءَ آں قاصانیءَ گوشوتکہ کہ ایبٹ آبادءَ روغایث ـــــــ چُکّاں اشکھنت ـــــــ سوات ءِ دوار نیلیں آزماں ، کالام اوجلشکوخیں جھیل ءَ دُہمی .براکالوہچبرندیثہ ۔

مردشی دے کالام ءِ چوٹیانی سرا ، قومی مڑدمانی تمبوآنی لاف ءَ کسانیں چُک ، آس پہناذءَ نندنت وتصواں اشکھنت تہ اے مثل دے گھشے جیث ـــــ "سیاہیں کو.جھائیں پاشن کہ ہوا ہنی شاہ پرشتیا.بی ، گندءَ ہیل اوٹکنڑابیث"

گُندت منی جوانیں چُکّاں ـــــــ چھونائیاتہ شوے صلاح انت کہ شوائمنّت یامہ مَنّت ، پرمے دل شاہزیءَ واث او دموزکہ ماپوہ بیّوں ہواں ایش انت کہ کست ءِ آس بازگندغیں چھی اے ۔ کالوءِ کوشش ءَ باوجود آہنیا ہرروشں مار واڑ تھہ ، سخت شزا۔ مہراداریں پھنت اوکھیں بازبنہ ءَ گوں تہ زندگی شربیث ـــــــ پرکست وکینغ ءِ نرم نریں آس بُھت ءَ را اندراڑا شوشاناں روث ـــــــ اوشوشی سیاہیں ہنگر کھنت ـــــــ

Scanned by CamScanner

وهشیں شہید

بانک ثاقبہ رحیم

ہنّہ ڈھنڈءَ ژاکھیں دیر یک کچوئیں دَگےّ اث ۔ انگورانی مُدّاث ۔ پاوندہ گُل کھڑدے پکو، کھڑدے سوزیں او گھٹا، او وهشیں انگوراں دراڑیں ٹوکریانی لافءَ ماں کھشو، مسافری ءَ روانہ بیغاثنت ۔ یک سے کنڈیں ٹوکری ءِ جہلی چنبھوئیں پلوا درو کا سخت او لامباں گوں اوار انگورماں ءَ ثنت او سر بُری پُراہیں تکءَ رس والائیں ——— پاوندہ آنی ہمے قافلہ ہشترانی سرا، وثی ہلکءَ او سامان لڈثو، میش و گُکڑاں گوں اوار پَٹ و میدانانی پُلّوا روانہ بیثغت ۔

ہمے اکتوبر ءِ ماہ اث ——— ہمے روشاں کاروان والاں ژاہر مڑدے کہ پھٹ بیثیں یا ڈاڈا، وثی گھروئیں ورنایانی سرا سختی نخث اوزا نذاث ۔ پھچیکہ زہرنیں ورنایا اغرحبّ ءَ دریا پارکھثیں، تہ سندھ ءِ ریخ ذڑ شروع بیثنت ۔ او کاروان ءَ ژاہر کسے درکپتیں تہ ہواں ریخ ذرانی ڈولا کھڑ دبیث شث ———

اُوہ ٹوکءَ پھکو ژا پھکو درکپتو شثہ ——— زمستان پھیذا غایث او روشی ساڑت بیغاثنت ۔ چنارءِ درشکاں تھنگو رنگیں زڑ دیں او سہریں چادرچکّا کھثغثنت ۔ چناراں ژا درو کا دیر ترا شہتوت ءِ یک درشکے اث ——— آہنی ءِ بزیں او پناں ژا پھڑیں لامبانی لافءَ یک نرچنڑا او چنڑی ءِ کھدام اث ——— اے دوئیناں اوّل بہارءَ مں وثی کھدام جوڑ

Scanned by CamScanner

کشغوش، ہواں وخت ءَ کہ سُوف ءِ درشکاں مں بگی ایں شیر رنگ ءِ پھل ماناختی ءَ ثنت ـــــــ نر چنڑا دانی دے کھدام ءِ وٹاں، سوف ءِ حشکیں بنج، چنار ءِ پناّی چورا، او آڑو درشکا ژار تکغیں کلھ بمج کھشوایر کشغشنت ـــــــ سمانیں کہ بچھے نر چنڑا ءَ ہر وخت لوغ آباد کفنخ او صوت کشنغ شوق اَث ـــــــ

راستیں حالورایش انت کہ لوغ ہواں وخت ءَ آباد بیث کہ دو ئیں سنگت اوار بنت کھارا کھنت ۔ نر چنڑا ہمیز نگیں پوہین ءِ اث کہ ہر روش ما ہالوی ءَ کھڑو بیث، وتی کھدام شمب جوانیا ٹاہینت ایر کشنت ۔ چنڑی ءَ

وتی آنو سنبھالشنت آو ہنواں کہ سے چھیار کسانیں چوری ءَ ثنت، ہوا نہانی چنبھ ءَ مں واں ماں کشی۔ چنڑیں ءَ کسانیں کرم او دال چاول ءِ کنڑو، ہواں وخت ءَ واں سنبھالث ایر کشاں دمو ذکہ نر چنڑا میا تکیں۔ ہر دو ئیں ناں تیزیں

Scanned by CamScanner

گواث او ہَور ءِ روشاں یک دُہمی ءِ مذت کھث او درشک مزنیں اوپُراہیں پنانی اوٹ ءَ شش لکّنت ——————

یک دھکے ءَ مزنیں زمین جمبے بیشہ۔ چنڑی اکھر کسانیں سہدارے ہمیرنگ ءِ تھڑستہ کنیں آہنی دف ءَ ٹوک درکپت اونیں آنہیا کسے ءَ گوں لیو کھث ——————نرچنڑا، مہر ءَ ٹلا ءَ رادرا ہیں نما شام ءَ وتی پَھرّانی شیرا بیڑ تونشتہ ——————نرچنڑا ءَ وختے مور یا مکڑانی شکار کھث چنھ ءَ لاف ءَ زڑت کھاڑت تہ چنڑی ءَ جوائیں جوائیں وھڑد تیار کھنت۔ آنہیا وتی وھڑد ءَ ژاچھی اے نہ چھی وَڈھی کھث کہ ہوانہیا مَینا ءَ رادات۔ مَینا ایکا اث او آہنی ءِ کھدام ءِ کوٹغ دے پرشتغث۔ غرضیکہ نرچنڑا او چنڑی آرام ءَ گوں وتی وخت ءَ گواز مینغا یہ ثنت۔

اے ہِکّو بیاناں پھیذا غیں کہ ہر ہندے ءَ کہ انسانیں یا جانا وَرے ہموذا بذا نہہ دے موجود بیث۔ نرچنڑا ءِ یک عادتے اث کہ آں باز زہروڑی اث او وختے کہ واجھ دیشی تہ وتی مزن مَرّی، مڑی ڈرشی۔ چنڑیں دے تیز تب اث۔ نرچنڑا ءَ راشیطانی او چھتر ہواں وخت ءَ سُبحث ہواں ساعتی کہ چنڑی ءِ دِل خراد بیثیں۔ چنڑی ءِ گہار کہ آہنی نام چم چم رانی اث، آنہیا ہر وخت پوہ کھث کہ چُو چُو۔ بی بی، اکھر ضدی مَوی ——————ہر دش ءِ شیطانی ءَ یلہ دے ——————گندشزار سیئے ——————چُو چُو۔ بی بی سرا، پچ اثر نویث۔

یک دھکے ءَ چھے بیشہ ——————نرچنڑا ءَ ششو چاول آڑتھ او چنڑی ءَ دال آڑتھ۔ دو ئیناں چنڑی ءِ گہار ءَ لوغاڑا وہاذ لوٹھائینتہ —————— وھشیں زمستان ءِ مُدّاث۔ دو ئیناں اوار بیشو کھڑی گراستہ۔ وانی دیگ ءَ بیلوی ءَ

Scanned by CamScanner

زمْ دے نیا خننغنث کہ نرچنڑاءَ گوشتہ ـــــــ "گوشدار بی بی چوچو ـــــــ
سری گرم گرمیں ذبب ءَ مں دراں ـــــــ" ہمے اشکھتو، چنڑی ءَ گوشتہ ـــــــ
"نہ سری ذبب ءَ مں دراں او پھذا تھہ ـــــــ نرچنڑاءَ ہمے اشکھتہ تہ
آہنی گرڈن ءِ پھٹ بال گپتغنت۔ آہنیا چنبوانی سرا کھڑو بیتو گوشتہ ـــــــ
باز ٹوکٹ ٹوکٹ ءَ مخن ـــــــ سری تازہ ایں ذبب منی او رندا تھئی ـــــــ
چنڑی ءَ پھکو مَنّث۔ آہنیا راکہ شیطانی سُجّتہ، تہ سر لوڈ نیتو گوشتی ـــــــ
بروڑے نرچنڑا۔ مں اشتوزہر گپتغاں۔ کلاں تھہ در ـــــــ ہوتھہ
کلاں در ـــــــ مں ہنّہ جھیل ءِ ریخانی سرا لیو کھنغا روغاں ـــــــ"
نرچنڑاءَ جوڑ، دراڑ کھتو نشتی ءَ۔ بیتہ کہ وختے تہ آہنی رُعب ءَ دیکسّے منی ـــــــ!

کھیں دیر ءَ رند، نرچنڑاءَ خیال کھتہ کہ مڑائی و دھیث روث، آہنی ءَ چنڑی ءَ راوھش کھنغ شروع کھتہ۔ کھچڑی تہ خیر سرا تکہ۔ چنڑی ءَ راشیطانی ءِ خیال آختہ، گوشتی ـــــــ "مں تہ ترا ہواں وخت بانز زاناں کہ تھ کچوئیں۔ بندیخ ءَ گوں کھوریں کوہ ءَ مں پینھگو۔ بندے او منی پلوا چھوٹو ءَ درے ـــــــ نرچنڑا سری تہ آہنیا راپلوہ کھنغے کوشش کھتہ، گڈاوٹی چنبھ ءَ پھرّ گھرڑ ثغنتی ـــــــ کھیں دلیل کھتو بال گپتہ او گراغ ءِ کھذام ءَ کشتہ۔

گراغ بے شک سہرال بیتہ۔ آں پھجری یک دھکے ءَ مریم جانان ءِ اوطاق ءَ ششغث او شموزا ژا کچوئیں سُہریں۔ بندیخے آڑ تھغتی، ہواں مریم جان ءِ سگی آں ژا حاویلی ءَ مں کپتغث ـــــــ نرچنڑا کچوئیں۔ بندیخ زڑتھ او در شک ءَ شیرانشتو وٹّغا شروع بیتہ۔ آہنیا ڈابندین ءَ ریل ءِ بند ءَ پہناذا یک پٹھانیں منڈے ءَ راہے کھار کھنغا دیثغت۔ ہا ـــــــ آہنیا دے

Scanned by CamScanner

ہے اشکفشغت کہ ہمیرنگ ءَ وَٹّ اے تہ ہمیرنگ ءَ پُکو بیٹ چھو کہ گُڈی ءِ ریز
_____ او ہمیشی ءَ گوں منڈانی سر ءِ پُھٹ وے گُھف ءِ جنت _____
نرچنڑا وتی پھاذ ءِ ناخن ءَ گوں بند تخ ءِ یک سَرے اڑائینتہ او دُمی سر وتی چینچ
ءَ کھشہ۔ بند تخ وٹّتو کھورین کوہ لاف ءَ پنیگھو بستئ۔ چنڑی گوانکھ جھٹو آڑتی او
ہوا نہیاں نیاستو، جھوٹو دا ٹغنتی _____ چنڑی سک وھش بیثہ _____
آہا ہا تھرین گپّ ءِ دشمو _____ آہا ہا کوئیں اخروٹ ءِ چھلّ _____
آہا ہا نرچنڑا، باز چیّں آتکہ _____" دانی چنڑی ءَ وَڑّائی ءِ یک دو ٹوک
کشتغث کہ چرّ چرّ چرّ _____ بند تخ ءِ سُستہ او چنڑی ءَ کوہ ءِ تلو ءَ شُتوزپاٹ
کھشہ۔ آں کھفغاگوں تُستہ _____ نرچنڑا بیوس ءَ گریثہ پٹّثہ او روشں ایر
کھفغاداں کوہ ءِ وٹاں انگو آنگو چھرثہ _____ نیٹ صبر کھشو وثی کھذام ءَ
اوشتہ _____

چُوچو بی بی یعنی چنڑی چھڑویا تُستغث، مھڑتغث تہ نہ۔ جھٹے ءَ رندکوہ
ءِ نزینخا ژا جھنگ ءِ بھورائیں بلّی ءِ جخ رو غایث۔ بلّی ءِ لوغ ہڑک کھور ءِ کسائیں
پھُل ءَ شیرا ات۔ جخ والایاں ژا یک دوری ایں بلّی ءِ آ چنڑی ءِ نارغ ءِ توار
اشکھثہ _____ دوری ایں بلّی آنہیار اکشغا باڑایث۔ مذت ءَ پہ انگو آنگو
گند غایث۔ مچھ ءِ ہنگر ءِ کھانڑ ءِ دو مزدر پھیذا غایہ شنت۔ بلّی ءِ آ نہاں ژا یک
پکّوئیں ریزے او ٹین لوٹھثہ۔ ٹین آنہیا جوڑ کھثہ او چھوکہ ریز چکّثی تہ چنڑی بڑزا
درکپتو آتکہ۔ چنڑی وٹّو بلی رف آف آف بیثہ۔ آ ہنی ءِ ہمدردی کھٹّثہ او
حرص ءَ آں کھور کھثہ۔ چنڑی کل حالورا پلوہ بیثہ، گوشتی _____ "دنی
گہارا اکھر اشتاف پچھے کھنے۔ مناں دروکا پیّاف ءَ سرا جان ءَ حشک کھنغابلّ،

Scanned by CamScanner

گڈا مزہ ءَ گوں در ــــــــ"۔ بلّی ءَ آہنی ٹوک گپتہ ۔ چھم پَٹ بوٹ لاف ءَ
چنڑی بال گپتو، اخروٹ درشک ءِ لامب ءَ سرانشتہ ــــــــ زور زورءَ
گوں گوشتی، شذی ایں بلّی ــــــــ اوشذی ایں بلی ــــــــ ہں تہ سڑدار
ءَ حویلی ءَ روغاں ــــــــ کہ ہوذا دان کھوڑیں، انار ءِ سُہر پُھلاں ــــــــ
بلی میاؤں میاؤں کھناں سراختہ ــــــــ

چنڑی بال گپتہ اوسڑدار ءِ حاویلی ءِ بڑزیں بھتّ ءَ سراشُتو
نشتہ ہوذا کہ توپکانی مورچہ ہُشی ءَ ثنت اوتارِدے بستی ءَ ثنت ــــــــ
آنہیا جہلا دیثہ، تہ نیلیں چھمانی والی دو مِنڈ، کھَٹ پُٹھّا ئیا ایر کھشو دری گھفغایہ
ثنت چنڑی پلوہ بیثہ کہ ہمے دو ئیں مِنڈ گشن خانم یعنی مزائیں گودی ءِ نوکرانی
انت ــــــــ یک مِنڈ ءِ دری ءِ تانا پیٹو ءَ پکوئیں بندیخ ءَ گوں کھٹ
ءِ پھاذغ ءَ بند غایث اوذ ہی جھنگ ءِ بوٹغاں گوں رنگ ءُ داثغیں،
پھڑم ءَ گُھاآں ژاچکشّ کشغایث ۔ ہواں وختی یک نوکرے مزائیں تھالے لاف ءَ
چاول صاف کھناناں پھیذا غایث ۔ آں دانی نِشتغہ دے نہ، کہ چنڑی ءَ را
شیطانی سُجّتہ او آنہیا جھٹ داثو چاول ءِ یک کنڑوئے وثی چنبھ لاف ءَ زرتھ۔
چنڑی وثی پھرانی بال دینغ بہانہ، دُزّی وثی بانک شیرا لگّینتہ ۔ چھور وخبغا
پہ رندا کپتیں تہ اے پال گپتو حاویلی چھت ءَ سرانشتہ اوسر لوڈینتو گوشتی۔
ــــــــ واہ ڑے سخی ایں سڑدار، واہ ڑے بھاگیائیں مڑدار ــــــــ
چاول ءِ یک کنڑو ءِ اش ــــــــ ہیرا ءِ بھورے تہ نیث ــــــــ شذ ماناتی ءَ
اش، مں واڑ تھہ، واڑ تھوں، گوشّ، تھہ چھے کھنے ــــــــ؟ چھور واسکے ہر
مانا تکہ پہ لاچار بیثہ۔ آں بال گرانیں قاضی صاحب ءِ گلو سراشتو نشتہ ــــــــ

Scanned by CamScanner

قاضی صاحب ءِ بورچی پھبرءَ ژا وتی کُکڑا پھولغایث کہ وتی کھڈی ءَ ژا
درکپتو پھدّا توششغث ۔ ہمے یک گھنٹہ ءِ رند، نیم روش ءِ نغن ءَ پہ بھنجنی دینی
اث ـــــــ آں سک پریشان چھرغایث ـــــــ آنہیا ایرنگ ءَ کھشہ
ـــــــ کہ پھازاں چھناناں گلو ءِ نزیخاشتہ او ہشاری ءَ گوں چنڑی ءِ دُمب
گپتئ ۔ چنڑی ءَ باز پھرّ بال دا ثغنت پہ آنہیا، زڑتھو بورچی خانہ ءَ بُھڑتہ ۔ بورچی ءَ
آنہیارا ردغن او مسالہ لاف ءَ بھنجتہ ۔

قاضی صاحب روست ورغ وخت ءَ وتی ضروری کھاغذاں دے
گندانارو غایث ۔ آنہیا یک ڈیکارے داثہ او دوسے ہندا دستخط کھشہ ۔ گڈا
کھڑو بیثو وتی کمرہ ءَ سا، می کفنغا پہ شتہ ۔ آں تہ وہاوشتہ پر چنڑی سرآفیات
کھڑو بیثو ۔

چنڑی یک ہیرنگ آزاتیں مرگے اث کہ آنہیا نیلیں صفائیں آزمان ڈھنڈءِ
صفائیں آف او جلشکوخیں شف چراغ دیثغتنت ۔ ساڑتیں گواث او برف و
ہور لاف ءَ پلوخیں چنڑی ءَ، سیاہیں تہاریں کوٹھی بھلا، پھکو دیثغث ۔
ـــــــ وانی آں زیندغ اث او آنہی ناڑی جز غایث آں سک گرئیغایث
کہ آنہی رَغ رَغ ءَ من وہاذو مُڑجان مان بیخ سوب ءَ آس ماناختی ءَ اث ۔
آنہی چھماں من کھٹائیں سَتغ مان کھنے جیغا اث ۔ آنہیارا ہنچش معلوم بیغا کہ لاف ءَ
گرڈیں کمرہ من سیاہیں پڑدہ ماناختی ءَ انت ۔ جغراو روثانی ساندیئں جُزّ رُغا
ژا، چنڑی ءِ دِل رَہلتہ ۔ آں بغا بیثہ او تھڑسثہ ـــــــ آنہی ساہ گھشے کہ
ڈوبہ لاف ءَ بند بیغا اث ۔ دِل ءَ من گوشتی کہ اے تیذ او اے تہار ـــــــ
ـــــــ او پھذا، پچ کھاردے نیستث ـــــــ چھشوں بال گراں، پھکو

Scanned by CamScanner

بروان ـــــــ آخر چنڑی ءَ سڈکیاں دیاناں گریئغ شروع کھثہ او خدائی دربارءَ گوں منتاں دعالوٹغ شروع کھثہ ـــــــ اُوں اُوں مناں سمائیں تھہ جُڑاں ژادے بُڑزتر ءَ ٹکّے ءَ ۔ زرغون چوٹی ءَ ژادرو کا مناگندناں ـــــــ! مناں اے تہارا وچُپّ ءَ ژادَرکھن ـــــــ منی جان ءِ دھک باز دڑد کھنغایاں مے اللہ، مناں وتی نرچنڑاں گور پُجّائیں ۔

کھیں دیرءَ رند قاضی صاحب ءِ لاف ءَ ڈڑد کپتہ او آہنی دِل کچّو بیثہ ۔ گڈاچھے بیثہ کہ آہنیا ششو کیاری پہناذا تھک اچھلثہ او اوذا چنڑی ءَ تکھائیا دِرکھ واثو درا درکپتہ ۔ سدھائیا رمب زڑتھی ۔ نیں ٹوک نیں توار، نیں سلام نیں دُعا ۔ یک ساعتے دے دیرنخثی، سِدّھائیا وتی کھدام ءَ پُجّثہ ۔ آں منتھو تُرّثغت ۔ چُنبھ پٹّو سہکنایث او آہنی ءِ کسانیں دِل دَرکھنایث ۔ بے درغ چھرغ ءَ وتی کستریں چوری ڈوبرا داشتو وہاوشتہ ۔

خُپتِن دخت ءَ نرچنڑا کہ لوغ ءَ گڑتھ تہ چنڑی ءِ گہار دے آہنیا گوں گون اث ۔ آں مروشی دوکسانیں چنڑی آں را بال کفنغ ڈسغ ءَ ژارند کھدام ءَ ژا پھرینتو، ریمانی سراسٹغ ءَ پہ آختغث ۔ آہنی رسنا گوں نرچنڑا ءِ چم پٹّ ءِ جیثغت ۔ چنڑی ءَ کلیں پیرا اشکنائینتہ او وتی غلطی سرا، شرمندغ بیثہ ۔ چنڑی ءِ گہار ءَ ہمے گوشتو چپ بیثہ ـــــــ ،، صَد دَھکّا تھرا گوشتوں کہ نرچنڑا ءَ گوں پھیا، کھدام ءِ سُکھ ءَ لوٹھے تہ وھشیں شہد بی، آس ءِ چڑنگ نوری ۔ گندوھشیں شے ءَ گوں بُھت جوڑ بی او چڑنگ ءَ گوں پَچّر شُشَنت ـــــــ ٹوک ششو آختہ ـــــــ قصو کہن بیثہ ـــــــ چنڑی او نرچنڑا ءِ دل صاف بیثغت ـــــــ او دوئیں، دہی براشہتوت ءِ درشکُ ءَ سراہند کھوشتغت او وھشی دوھشالی ءَ گوں زندگوازینغ بنگیز کھثے ۔

2067

Scanned by CamScanner

وَلْتَكُنْ مِّنْكُمْ

أُمَّةٌ

يَّدْعُوْنَ إِلَى الْخَيْرِ

اچ شُمایک چوشیں بولے بہ بیت کہ آں مہلوک ءَ

شری ءِ نیمگ ءَ بگمار یت

Scanned by CamScanner